DAMIAN STĂNOIU

ALEGERE DE STAREȚĂ

editura eminescu

ROMANE DE IERI ŞI DE AZI

Ilustrația copertei: Dumitru Ionescu

București, 1970

DAMIAN STĂNOIU

ALEGERE DE STAREŢĂ

UCENICII SFÎNTULUI ANTONIE

ROMANE

Ediţie îngrijită de
ION NISTOR

Editura Eminescu

Prezenta ediție reproduce textele după : Damian Stănoiu — *Cartea pusnicilor*, vol. I—II, Ediție definitivă, Cugetarea-Georgescu Delafras, S.A., București, 1945. Pentru înlăturarea erorilor, pe care le-am operat tacit, textul a fost colaționat cu manuscrisul și cu aparițiile anterioare „Ediției definitive". La transcrierea textului, am respectat acele particularități fonetice și lexicale specifice autorului și vremii cînd au apărut cele două romane. În celelalte cazuri au fost aplicate normele ortografice actuale.

I.N.

Aurul și argintul se lămuresc în topitoare, iar inima călugărului în lupta cu ispitele...

Cuviosul Evagrie

I

Din porunca maicii Tomaida, sora Cristina luă cîrnații de pe coșul cotlonului, îi scutură de funingine și-i atîrnă pe-o culmiță, în cerdac, ca să se mai aerisească puțin înainte de a fi spînzurați de căpriorii podului. Mița o zări și se linse pe bot. În zadar dibuise ea, vreme de trei săptămîni, să apuce măcar un capăt, că nu izbutise. Piroanele erau bătute prea sus, iar maica Tomaida, pentru și mai bună pază, poruncise ucenicelor să încovrige cîrnații în așa fel ca nărăvașa de pisică să se mulțumească doar cu privitul și cu mirosul de departe. Acum însă, sora Cristina, pesemne cu gîndul aiurea, își făcu de uitare și-i întinse pînă lîngă stîlpii cerdacului.

Bucuria Miții ! Cum intră sora în casă, ea își părăsi locul de observație, de sub canapea, își sticli ochișorii-i verzi în toate părțile, apoi dădu din coadă, se linse pe bot și țîști ! — pe pălimar. De aci și pînă la primul cîrnat nu-i mai trebui decît o scurtă luptă cu luciul stîlpului de stejar ; după care își fixă ghearele bine, își lungi gîtul și își înfipse colții în capătul unui cîrnat, cu o poftă îndoită : de mîncare și de răzbunare. Dar cîrnatul, cu pielea uscată de fum, nu cedă, și Mița se prăvăli cu el întreg peste palimarul cerdacului. Zgomotul stîrnit atrase atenția maicii Tomaida, care tocmai își făcea canonul.

— Cristino ! Ioană ! Ia vedeți ce e pe afară ? N-o fi venit iar ticălosul de erete ?

Cînd sora Ioana ieşi în cerdac, Miţa, care speriată de zgomot şi de lungimea cîrnatului, îl lăsase şi fugise fără el, se întorcea acum, cu băgare de seamă, să-l înhaţe din nou. La vederea nenorocirii, sora Ioana simţi în spate vergeaua neîndurată a Tomaidei şi scoase un ţipăt :

— Îiu, săriţi c-a luat Miţa cîrnatu !

Maica Tomaida aruncă mătăniile de canon, sora Cristina lăsă crătiţele pe foc, şi ieşiră în cerdac — cea dintîi c-o vergea smulsă de la vătale, iar a doua cu lingura de supă. Sora Ioana înhăţă şi ea un măturoi cu coadă lungă de lemn, şi se luară cîteşitrele după pisică. Dar Miţa nu se lăsă înfricoşată de strigătele disperate ale stăpînelor şi, înfigînd colţii zdravăn în pradă, o zbughi pe poartă. Maicile — după ea. Dîndu-şi seama că o luptă pe cîmp deschis i-ar fi fatală, păru o clipă că vrea să intre în curte la maica Megalusa, dar renunţă şi-şi continuă fuga pe dinaintea şirului de chilii din faţa arhondaricului. Maicile n-o slăbeau. În căutarea unui loc de scăpare, pisica se căţără pe bătrînul nuc din poarta maicii Zenaida, căsnindu-se să tragă după ea lunga şi preţioasa-i povară.

— Repede, pînă nu se urcă prea sus ! îndemnă maica Tomaida pe ucenice.

Ioana îşi adună puterile şi se năpusti, prin zăpada pînă la genunchi, către nucul Zenaidei. Spre norocul ei şi spre necazul de moarte al hoaţei, cîrnatul se oticnise într-un clenci şi Miţa în zadar se mai căznea să-l mai urnească.

— Repede, repede ! strigă maica Tomaida, sigură de izbîndă.

Dar sorii Ioana, tocmai cînd să întindă mîna şi să ia cîrnatul, i se năluci că pe tulpina nucului stă căţărat un şarpe, şi dînd un ţipăt se trase îndărăt şi căzu pe lat. Pisica se sperie şi ea şi, lăsînd cîrnatul din gură, se refugie tocmai în vîrful copacului.

Stîrnite de gura Tomaidei, maicile şi surorile din apropiere ieşiseră prin uşi şi pe la porţi care cum apucaseră : una cu vătraiul, alta cu mătura, iar cele mai multe cu lucrul de mînă ori cu mîna goală. Maica Macrina, mare cît un salcîm, crezînd că e vreo fiară sălbatică, ieşise cu toporul. Numai maica Zenaida şi cu ucenităle cuviosiei-sale

nu catadicsiseră să-şi scoată nasurile în ger, ci rîdeau înghesuite la fereastră. Tomaida nu putu să tacă :

— Ce rîdeţi, soro, cu gurile pînă la urechi ? Văzuraţi ursul ? Uite, un biet cîrnat de porc ! Altceva nu e. N-aţi mai văzut cîrnaţi de porc pînă la ceasul de faţă ?

Maica Zenaida se simţi împunsă şi ieşi în prag.

— Da' ce rost ai cu cîrnatul ăla, Tomaido, de umbli cu el prin mînăstire ?

— Oi fi avînd eu vreun rost, că degeaba nu umblu. Ori îi fi crezînd că ţi l-am adus ţie ? Dacă n-ai, poftim ! Că eu, slavă Domnului ! am mîncat toate Cîşlegile şi mi-a mai rămas şi pentru vară, se burzului Tomaida.

— Da' de ce să mi-l aduci mie, soro ? Mă ştii tu c-am rămas vreodată fără porc de Crăciun ? Trimite-l neamurilor, că poate n-or fi avînd...

— Uf, că ale tale sunt pricopsite ! Ai uitat cum venea biată mă-ta desculţă şi cu călcîile crăpate pe la tine ?...

Văzînd că se îngroaşă gluma, maica Macrina interveni cu glasu-i mare şi scorţos :

— Şi tăceţi, surioarelor, nu vă certaţi pentru nimica toată ! Că sunteţi amîndouă în comitet şi nu stă frumos să asculte fetele astea mai tinere cum vă ciorovăiţi !

— Ba eu nu mă ciorovăiesc deloc, răspunse Tomaida. Îi căzu Zenaidei cu tronc fiindcă mă răstii la fetele ei. Parcă ar fi niscai copii, să se sperie ! Se speriară, soro ?

În această clipă, cotoiul maicii Zenaida, care se strecurase tiptil pe lîngă gard, apoi printre picioarele călugăriţelor, ce se adunaseră ca la urs, înfipse colţii în cîrnat. Maicile izbucniră într-un rîs fără frîu. Întărîtată la culme, Tomaida apucă motanul de ceafă şi după ce-l dădu cu toată gura cui nu trebuie, vru să-l bage cu botul în zăpadă. Maica Zenaida sări, fireşte, în apărarea cotoiului. Dar vorba-i fu astupată de-o lovitură puternică de clopot. Fiind vremea între slujbe, călugăriţele se priviră nedumerite. Un nou dangăt, apoi altele, singuratice şi jalnice, vestiră mînăstirii că un suflet s-a despărţit de trup şi s-a mutat către Domnul. Maicile se-nfiorară şi-şi făcură cruci şi rugăciuni. Sora Milica de la stăreţie sosi într-un suflet şi le adeveri ceea ce ele numai bănuiseră :

— A murit maica stareţă !

Trista veste fu primită cu un suspin de ușurare. Stareța bolea de cîtăva vreme, și sfîrșitul dorit de către multe călugărițe — unele de milă pentru suferință, altele pentru pricini mai puțin creștinești — părea că tot întîrzie.

— Dumnezeu s-o ierte ! răsuflă maica Zenaida, făcîndu-și o cruce aproape cît ea de mare.

— Dumnezeu s-o ierte ! răsuflă și maica Tomaida. Și apucată subit de dărnicie, zvîrli cîrnatul pisicilor — se adunaseră acum vreo șapte —, cuvîntînd : Luați, maică, să fie stareții... Că pomeni multe din averea ei, știu că n-a făcut... Și nici moștenitoarea nu prea are mînă de dat...

— Nu bîrfi, soro, o dojeni maica Zenaida, cu plan, că nimeni nu suferă de boala milei cînd se vede mai mare. Iacă, acum o să te punem pe sfinția-ta stareță... să vedem, n-ai să fii la fel ?

— Ba mie stăreție nu-mi trebuie ! se lepădă maica Tomaida, parcă beleaua îi și căzuse pe cap. O să te punem pe sfinția-ta, că ești cu două luni mai tînără și știi rostul mai bine, c-ai fost atîta vreme casieră...

— Dar nici nu vreau s-auz ! se lepădă și Zenaida, cu atîta silă, că parcă i se oferise o cupă de otravă. Sfinția-ta ești mai în vîrstă... și mai bună de gură.

— Mai ales de gură ! cuteză maica Neonila, în hazul și spre bucuria celorlalte.

— Dacă sfințiile-voastre vă lepădați, vom alege pe maica Aftusa, grăi Macrina, mărind încă hazul.

Maica Aftusa, care tocmai sosea, auzi vorba și le mustră de departe.

— Sfințiile-voastre rîdeți, și maica stareță abia și-a dat sufletul... N-auziți, soro, clopotele ?

— Dacă a murit — Dumnezeu s-o odihnească ! o înfruntă Tomaida, ridicînd din umeri. „Lăsați pre morți să-și îngroape morții lor", grăiește sfîntul apostol...

— Ba o s-o îngropăm noi, că n-o să se scoale maicile din cimitir și din gropniță să-i cînte prohodul, o mustră Aftusa, care citise de altfel multe scripturi, dar nu prea-și bătuse capul și cu tîlcuirea lor.

Neștiința ei stîrni un nou prilej de rîs.

— Tocmai ne vorbeam să te alegem stareță, maică Aftuso, o puse Leonida în curent cu cele de mai înainte.

Alt hohot de rîs.

Maica Aftusa, o bătrînică trecută de șaizeci de ani, albă la păr ca și la față, blîndă și copilăroasă, membră și ea în consiliul duhovnicesc, prinse gluma și rise. Apoi zise :

— Ca după aceea să-mi doriți și mie moartea, cum ați dorit-o Galiniei... Mai bine mă lipsesc.

— Ba eu cred că nu i s-ar mai urî nimănui cu stăreția sfinției-tale, o încîntă în batjocură, maica Tomaida. Atîta numai, că... nu știu dacă o să te lovească.

— Să mă ferească Sfîntul ! se închină cu evlavie maica Aftusa. Uite, o să te punem pe sfinția-ta, ori pe Zenaida, că sunteți mai bătătarnice.

— Tomaida, poate ; dar mie nu-mi trebuie să mă leg la cap fără să mă doară, se închină și Zenaida.

Maica Tomaida căută să-i ghicească gîndul în ochi, dar Zenaida se feri s-o privească. Zise maica Tomaida :

— Ba, dacă o fi de la Dumnezeu, o să primești că n-ai încotro. Trebuie să fie cineva cap, că așa n-o să rămînă mînăstirea !

— Și lăsați, maicilor, să îngropăm mai întîi pe răposata și pe urmă să vă certați pentru stăreție ! N-aveți un pic de rușine ? Ce Dumnezeu de sunteți așa ? le tăie vorba maica Filonida, econoama, care tocmai trecea spre grajdul cailor.

— Apăi o s-o îngropăm, că neîngropată n-o să rămîie, se îmbufnă Tomaida.

Și înhățînd pe Mița de ceafă își luă ucenițele și se înapoie la chilie. Maica Zenaida își luă și ea pe Iepurică și intră în casă, lepădîndu-se într-una de „beleaua“ stăreției. Iar maicile celelalte, care fuseseră de față, se împărțiră în tabere : pentru Zenaida, pentru Tomaida și pentru „care o fi de la Dumnezeu“. Numai Aftusa oftă de la bojogi și se depărtă închinîndu-se pentru sufletul răposatei.

II

Cum ajunse la chilie, maica Tomaida apucă pe sora Ioana de braț și-i porunci cu amenințare :

— Să te duci într-un suflet în sat, la Costandin Colească, să-i spui să pregătească sania ca pentru drum mai lung, și într-un ceas să fie în spatele grădinii. Să nu întîrzie nici o secundă, și nu cumva să-și facă de uitare și să intre în mînăstire... Acu !

Dar sora Cristina de colo :

— Da' ce gînd ai, maică ? Ori ți s-a urît cu viața ? Nu vezi că vremea de afară cloceşte a viforniță ? Și nu crezi că e de datoria sfinției-tale, ca membră în comitet, să fii față la înmormîntarea maicii stareţe ?

— Haide-haide ! Tacă-ți gura și cată-mi flanela într-un cîrlig, mănușile, o pereche de ciorapi groși și broboada a mare. Eu mă repez pînă la stăreție să văz cum îi stă Galiniei moartă, că vie — Doamne, Doamne ! — nu mai era nimeni ca ea ! Credea că n-o să mai moară niciodată. Da' uite că Dumnezeu, pupa-i-aș tălpile, are judecata mai sănătoasă decît noi păcătoșii și urgisiții. Zorește și oala aia cu fasole, să fiarbă, ca să nu plec nemîncată la drum. Prăjește și vreo doi cartofi, scoate murături, cînd oi veni să fie toate pe masă.

Sora Cristina privi lung în urma Tomaidei. Gîndi :

„Hm ! Unde păcatelor s-o mai fi ducînd în miezul ăsta de iarnă ? Mă prind că la episcopie. Doamne-Doamne !

Dacă o ajunge viscolul pe drum, ciolanele îi mai vin acasă ! Te pomenești că-i stă scris să fie îngropată o dată cu maica stareță... Mai păcat de biet creștinul ăla, care are nevastă și o spuză de copii. Ține-o Christoase !“

III

Maicii Zenaida îi veni gînd de ducă abia după ce vizită pe moartă.

— E schimbată la față, măicuță ? o întrebă sora Rița, cînd o văzu că se întoarce cu ochii plînși.

— Aproape deloc ! A avut Dumnezeu grijă s-o usuce mai dinainte. Parcă doarme. Pînă diseară însă cred că s-o schimba, așa cum stă bine unei moarte...

— Te pomenești că n-o fi murit de tot și peste un ceas, două își vine în fire, cercă maica Varvara cugetul Zenaidei.

— Ba minunea asta nu s-o mai întîmpla !

— Păi dacă nu-ți pare rău, de ce plînseși, măicuță ? o ispiti sora Rița.

— A, da' ce, tu crezi că plînsei fiindcă a luat-o moartea ? M-a ferit Dumnezeu ! Plînsei pentru păcatele ei cele multe... Și mai ales pentru soarta ce ne așteaptă... Cine știe, mări, ce neisprăvită s-o sui în capul nostru !...

Apoi, după o scurtă gîndire :

— Dar nici eu cu mînile în sîn nu aștept să vie vreo urgie. Ia să te repezi, Riță, în sat, la Niculae Iapă, să-i spui să gătească sania, să dea grăunțe la cai și să m-aștepte în capul satului, că am treabă la oraș. Da' vedeți să nu s-audă vorbă : nici de la el, nici de la voi !

— Nu lăsai pînă mîine ? Că sunt semne de vremuire și vai de pielea sfinției-tale dacă te-o prinde viscolul pe drum ! căută maica Varvara să-i întoarcă gîndul.

— Ce vifor ? ! Foc şi pucioasă dacă ar pica din cer, şi tot mă duc. E în joc interesul mînăstirii şi pacea soborului...

„Mi se pare că i-a venit gust de stăreţie“, gîndi sora Riţa zbughind-o spre sat.

Iar maica Varvara :

„Uite ce face moartea : pe una o linişteşte, iar pe alta o zăpăceşte. La mai mare, măicuţă !“

IV

16 februarie 192... Miezul zilei, miezul lunii, și nici vorbă de sfîrșit de iarnă ! Jos e zăpadă, în aer — ciori, și deasupra ciorilor — un mare semn de întrebare. Se vor răzvrăti norii pînă în seară ? Sau, rușinați de lungimea iernii, își vor descărca povara în întunericul nopții ? Vîntul, care prinde să se înfiripe, îi va împinge spre alte meleaguri, sau se va încurca printre ei și le va spulbera măcinișul ?

— Suntem în două ceasuri la tîrg, Costandine ? întrebă maica Tomaida grijulie.

— Poate să fim în două, după cum se poate să fim în nouă, și se prea poate să nu mai ajungem niciodată, răspunse chirigiul, jumătate serios și jumătate în glumă.

— Ce, ești nebun ?

— Nu sunt nebun dar așa vine o socoteală dreaptă : dacă totul merge în regulă, în două ceasuri te pui la scara episcopiei ; dacă începe viscolul, nu mai garantez, iar dacă ne mănîncă lupii...

Maica Tomaida se înfioră toată.

— Fugi păcatelor, nu mai cobi ! Mai bine dă bice cailor, dacă vrei să bei diseară țuică fiartă, la metoc.

Chirigiul își suci capul și căută ochii călugăriței.

— Da' ce-i cu zorul ăsta, maică Tomaida ? Că... slavă Domnului ! e și vreme pînă în seară, chiar d-ar veni potop de viscol, și nici golăneață nu prea ești, ca să-ți fie frig...

— Haide-haide ! Dă bice cailor și ia seama să nu mă răstorni ! porunci pe subt broboadă maica Tomaida.

Costandin făcu o strîmbătură din buze și din nas, în semn că taina nu e așa de nepătruns, și trăsni din bici.

— Hi, Arapu ! Hi, Bălan ! Paștele și crucea și rusaliile !

Maica Tomaida, obișnuită cu înjurăturile celor de teapa lui Costandin, nu-și mai răci gura să protesteze. Dimpotrivă : trase broboada de jos în sus și de sus în jos, pînă rămase în bătaia vîntului numai un cerculeț, cuprinzînd o părticică din ochi și o bucățică din nas, și se lăsă nădăjduită în iuțimea cailor, în experiența surugiului și în mila Celui-de-sus. Înfrunta o călătorie așa de neplăcută... în interesul mînăstirii, și Dumnezeu o va păzi nevătămată și-i va ajuta să izbutească, spre binele amîndurora...

După un sfert de drum, vîntul, care pînă aci făcuse numai o simplă recunoaștere, porni la luptă cu toată vlaga și cu toate armele : scîrțîituri, fluierături, chiuituri și bufnituri. Calul din crivăț, izbit în plin, necheză a lup și sări de spate. Stăpînă-său îl înfruntă cu o înjurătură dublă : pentru el și pentru clienta grăbită. Apoi trase căciula mai pe urechea stîngă și scrută zarea. Maica, înfofolită în două flanele, două perechi de ciorapi, anteriu de șaiac, șoșoni cizmărești, o bundă, o scurteică și o blană lungă, două basmale de lînă, culion, broboadă și două rînduri de mănuși, nu simți ofensiva crivățului decît pe dedesubt, prin rărișul gratiei de nuiele și al paielor netocite.

După puțină vijelie învîrtită și seacă, norii nu-și mai putură ține firea și se porniră să-și cearnă greutatea. Văzduhul fu urzit de steluțe albe, pe care crivățul le învîrti, le suci, le izbi unele de altele, le fărămiță și apoi le zvîrli buluc de crengile copacilor, de furcile puțurilor, de dungile șanțurilor, de coastele cailor, de obrajii chirigiului și de poarta oropsită din fața maicii Tomaida.

— Zor, Costandine, zor !

— Hi ! Paștele, și christoșii, și măcinicii !..

V

— Măi Niculae !

— Îi ?

— Vezi tu sania aia din fața noastră ? Parcă ar fi a lui Costandin Coleașă...

Iapă își curăță ochii viscoliți și deslușiți prin vîrtejurile de zăpadă caii lui Costandin, iar în fundul săniei — o mogîldeață, care nu putea fi alta decît maica Tomaida.

— Ei sunt.

Zenaida rîse triumfătoare.

— Asculți tu, Niculae ? Dacă-i lăsăm în urmă, ai diseară o oca de țuică fiartă și două măsuri de orz, pentru cai ; iar dacă îi răstorni, te bag vizitiu la sfînta mînăstire...

Niculae Iapă răspunse printr-un scîncet care se traducea astfel : „Va să zică tot așa e"... I se adeverise ceea ce bănuise el mai dinainte : că biruința celor două peștitoare la stăreție e legată în mare măsură de iuțeala cailor care le duc pe drumul episcopiei. Și cum bidivii lui erau mai vîrtoși decît ai celuilalt, cîntări la iuțeală foloasele ce le-ar putea trage din această cursă de întrecere, pe care o socotea ca și cîștigată. Un litru de țuică fiartă era prea puțin pentru așa prilej de învîrteală, încît se hotărî pentru a doua propunere. Lucrul va merge ușor și fără urmări prea neplăcute. Costandin are un cal sperios, iar căderea din sanie nu e periculoasă, mai ales cînd zăpada e măricică, iar cel răsturnat are pe el șapte cojoace. Apoi, vizitiu la mînăstire... Visul lui de totdeauna. Că nu e de lepădat o

astfel de slujbă. Trăsuri boiereşti, cai pe cinste, nutreţ pe săturate, odaie, lemne, mincare, apoi bacşişuri pentru diferite servicii făcute maicilor, bacşişuri şi rugăminţi pentru a păstra taine sau pentru a le da pe faţă, şi mai mult decît orice, plăcerea de a călători cu maica stareţă, cu ecleziarha, casiera şi cu celelalte din dregătoria mînăstirii. Niculae în sus, Niculae în jos. „Ce faci Niculae ? Ai mîncat ceva, Niculae ? Un pahar de vin bei, Niculae ? Ai dormit bine, Niculae ? Eşti dat păcatelor, Niculae ! Na, să-ţi iei un tutun şi-o cărticică, dar vezi să nu-ţi iasă vreun cuvînt, că Dracu e-al tău !"...

— Hi ! Grijania şi spovedania !

Biciul, împletit din fîşii de piele şi muiat cu osînză de rîmător, spintecă văzduhul şi o plesnitură scurtă astupă o clipă piuitul viforniţei. Roibii n-aşteptară să fie îndemnaţi de-a dreptul pe spinare şi se smuciră în hamuri, de era cît p-aci să facă probă mai întîi cu maica Zenaida. Încă o duzină de pocnituri şi una de „cruci", şi sania lui Niculae era la douăzeci de paşi de a lui Constandin.

— Îmi dai şi două pogoane fără dijmă, maică Zenaido ?...

— Îţi dau şi trei, dar vezi să nu faci moarte de om. Şi nici să-i schilodeşti. Numai aşa, rost de nitică zăbavă.

Iapă o încredinţă printr-un semn din cap că acesta este şi planul lui ; apoi alese cu ochii un loc unde şanţul şoselei era troienit şi ridicîndu-se în picioare slobozi un strigăt sălbatic, şi c-o lovitură izbi amîndoi caii. În cinci minute, îşi alătură sania de-a lui Costandin. Un urlet prelung şi o plesnitură de bici scoaseră din sărite pe bălanul acestuia şi cît ai clipi din ochi maica Tomaida fu cu zgaibaracele în văzduh...

Din pricina viforului gălăgios, maica Zenaida şi cu viteazul ei chirigiu n-auziră nici ţipătul Tomaidei şi nici înjurăturile lui Costandin ; nici n-avură timp să se încredinţeze dacă lovitura a izbutit întocmai cum o plănuiseră. De altfel nici nu voiau să fie recunoscuţi, iar timpul era din cale-afară de preţios. Urmă numai un repezit schimb de cuvinte pentru a-şi uşura unul altuia conştiinţa...

— Şi-o fi scrîntit Tomaida vreo mînă, Niculae ?

— Nici măcar un deşti !

— Să te-auză Dumnezeu !

— Hi, Vasile ! Hi, Cercel ! Hi, cu inimă, că la metoc ne-aşteaptă ţuica fiartă şi graunţe... Hi ! Prescurea şi luceafărul !

VI

Arhimandritul Serafim, vicarul sfintei episcopii, sta reşchirat deasupra unui lighean şi înghiţea aburul icnit dintr-un pietroi copt, abia trăgîndu-şi sufletul de înec şi de năduşeală, cînd auzi lovituri tari şi grăbite în uşă. După ce regretă că n-a tras zăvorul, preacuvioşia-sa ocărî încet inoportunul musafir şi se hotărî să tacă. Dar loviturile fură repetate tot mai des şi mai puternic, pînă cînd cel de afară se convinse că uşa e descuiată şi intră nepoftit. Serafim îşi strînse gura cămăşii şi strigă ca din baie :

— Să nu vii încoace, ăla care eşti, că nu sunt pregătit pentru vizite ! Spune-mi din dosul paravanului cum te cheamă şi ce te-aduce pe la mine. Mai repede, că n-am nici vreme şi nici chef de vorbă.

Dar n-apucă să termine ultimul cuvînt că perdeaua de cretonă fu dată la o parte, şi maica Zenaida se năpusti, milogindu-se :

— Lasă, preacuvioase, că suntem de-ai noştri... Îu, da' ce ai ? Ai răcit ! Vai de mine şi de mine ! Stai ! Ia-n te uită năduşeală !

Vicarul îşi strînse mai bine gura cămăşii şi, continuînd să soarbă pe dedesubt aburul din lighean, zise necăjit :

— Da' cine dracu te-aduse, maică, tocmai acuma ? Nu puteai să vii c-un sfert de ceas mai devreme sau mai tîrzu ? Ei, îţi place să mă priveşti aşa ?...

Maica Zenaida, care între timp se cotorosise de broboadă, de mănuși și de blana cea mare, se apropie de arhimandrit și îi puse un halat pe spate și o scufie în cap.

— Așa ! Strînge bine halatul și cămașa, ca să-ți rămîie tot aburul înăuntru, lasă-te puțin pe lighean și, dacă sufleri, trage și pe gură. Pînă una-alta, eu îți pregătesc patul și cămăși de schimb. Uf, frate, da' ce Dumnezeu, n-ai nici o cămașă de noapte mai ca lumea ? Parcă le-ai cumpărat de la vechituri ! Vezi dacă ocolești pe Zenaida ?... Dar lasă că am să pui fetele să-ți facă una, ehe ! Că eu nu uit pe cine am iubit odată... Cum îți place să fie ? Cu șabace, ori cu flori ? Doamne, dar de ce te-oi fi mai întrebînd și nu ți-aș face două : una cu flori și una cu șabace ? Că pînză am, arnici cît poftești și două uceniță ca două tiste. Uf, ți s-a strîmbat scufia ! Da' unde păcatele ai sit-o așa de rară și așa mitocănească ? S-o dai unui sărac de pomană, că-ți fac eu una de arnici. Ca de vicar. Ți-o lucrez chiar cu mînușițele mele. Că pe cine am îndrăgit odată, nu-l uit cu una cu două... Hei, acuma destul, că ți-o părit și mațele, nu numai pielea. Ia prosopul ăsta și te șterge bine de nădușeală, apoi să îmbraci cămașa uscată și să te bagi în plapumă. Pînă atunci, eu mai îngrijesc de foc, că văd că abia își mai ține viața.

Arhimandritul Serafim își aduse aminte de vremea cînd era numai arhidiacon și făcea vizite mai dese pe la Tămîioara și găsi întemeiată îndrăzneala maicii Zenaida. Nu se mai feri atîta, nu mai cîrti și se supuse ca un copil sfaturilor sau mai bine zis poruncilor ei. Își strînse țoalele în juru-i, vîrî și nasul pe gura cămășii și primi în gînd darurile făgăduite de călugăriță, nu fără o mică bănuială. Apoi abandonă baia primitivă și se vîrî în plapumă, așteptînd alte porunci.

— Gata ? Bravo ! Zece minute să stai așa, și s-a dus răutatea ! Pfiu !

Vicarul scoase nasul din plapumă și o contrazise.

— Ce zece minute, maică ? Trebuie să schimb cincișase cămăși, ca să scot răceala din mine ! Eu sunt om gras, nu sunt uscat, ca sfinția-ta !

— Ei, gras ! Ești numai așa cum stă bine unui bărbat. Dacă-i mai adăuga vreun chil, atunci se schimbă chestia. Acum însă ești numai potrivit...

Vicarul primi politețea maicii cu un zîmbet uscat. Avea un metru și cincizeci și șapte înălțime și atîrna nouăzeci și cinci de kilograme... Așa că numai bine nu-i ședea. Trase plapuma peste gură și așteptă să asude. Zenaida se așeză pe un scaun, lîngă pat, și luă o înfățișare cu totul alta decît cea avută pînă aci. Cînd văzu că arhimandritul nu se gîndește deloc la rostul venirii ei pe-o așa vreme potrivnică, scoase un oftat greu de la inimă.

— Vremuri grele au venit pe capul nostru, preacinstite părinte !...

Și iar oftă.

— Apoi, o încurajă vicarul, cum vrei să fie vremea în Făurar ? Ca-n Cuptor ? Da' pretențioasă mai ești soro ! as', că-i bine așa. Iarna să fie iarnă și vara vară. Dacă .-e frig, stai lîngă sobă ; iar dacă crăpi de căldură, te dai la umbră.

Zenaida îl privi crunt și oftă prelung.

— Așa ar fi dacă...

— Ce „dacă" ?

— Dacă toate ar merge după poftele noastre...

Și oftă din nou. Serafim se enervă.

— Parcă te-auzii oftînd, ori mi se păru ?

— Eh, cinstite părinte ! Crezi că Dumnezeu a făcut pe om numai să rîdă ? Să nu ofteze niciodată ?

— Hm ! Ți s-au înecat corăbiile ?

— Mai rău !

— Te-a lăsat bărbatul ?... Ți s-a îmbolnăvit vreun copil ?... Te-ai bătut cu soacra ?... .Nu-ți merge plugul ?...

— Mai rău, cinstite părinte, apăsă Zenaida, oftînd o poștă.

Serafim se suci într-o rînă.

— Și spune o dată, nu mai ofta !

— Apoi, firește c-o să-ți spui ! Că n-am înfruntat zăpada și vîntul numai așa... fiindcă mi se făcuse dor de sfinția-ta ! Mă bucur, negreșit, că sosii la timp, să-ți dau o mînușiță de ajutor ; dar nu pentru asta am luat viforul în nas cale de douăzeci de kilometri. Alta e pricina. Și iată care (aci oftă șuierat) : ne-a luat Dumnezeu și cu Arhanghelul pe maica stareță... Am rămas orfane de mamă, cinstite și preacuvioase părinte ! Ce să ne facem acuma, păcătoasele și ticăloasele de noi ?

Vicarul strîmbă din nas, nemulțumit.

— Și pentru asta oftezi să-ți rupi inima ? C-a murit stareța ? Eu gîndeam că te-i fi certat cu Tomaida... Or, în cazul cel mai rău, e-o fi căzut foc din cer...

— Mai bine ar fi fost să ne trimită Dumnezeu foc și să ardem cu toatele, decît să fi rămas fără maica noastr cea bună, cea blîndă, cea milostivă și cea iertătoare... Ce să ne facem noi acuma ?...

— Să vă spînzurați... ori s-alegeți alta !

— Sfinției-tale îți arde de șagă, dar nu știi ce e p' sufletul meu. Că mi-am lăsat toate baltă și am pornit, pe o vreme de iarnă vrăjmașă, ca să-ți cer sfatul și porunc Ești... adică nu ești bătrîn, dar ești bărbat înțelept și destul de hîrșit în lucruri d-astea, ca să dai un sfat potrivit ; și-ți stă la îndemînă să faci un bine sau un rău mînăstirii noastre...

— Poate ai pretenția să înviez pe răposată ?

— Nu grăi așa, cinstite părinte, că-ți faci păcate. Că prea era o femeie... acuma, de, ce să zic, își avea slăbiciunile ei... Dar cine ar fi fost în stare să-i arunce piatra ?... Datoria sfintei episcopii este să nu lase obștea fără conducere, nici măcar douăzeci și patru de ceasuri ! Să numească una care să țină locul pînă la alegere. Că așa e regula și așa cere interesul mînăstirii.

Vicarul pricepu scopul urmărit de Zenaida și tuși tare.

— Ați îngropat-o pe răposata ?...

— Da de unde, că abia astăzi, pe la zece, și-a dat sufletul ! Înmormîntarea o să fie mîine. Îi facem o pompă...

Era rîndul arhimandritului să ofteze.

— Vai de mine, Doamne ! Nici n-a apucat să se răcească moarta, și ai și plecat să-i iei locul !

Călugărița sări în sus, revoltată.

— Vorbești cu păcat, preacuvioase ! Nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că aș putea să fiu cîndva, măcar un ceas, mai mare peste o sfîntă mînăstire. Sunt o păcătoasă și o proastă. Abia de mă pricep să-mi rostesc ale mele și să-mi dau și eu o părere, atunci cînd ne adunăm în comitet... E drept că am fost casieriță patru ani, două luni și trei săptămîni, și mă pricep nițel la socoteli, dar parcă-i cine știe de scofală să aduni doi cu doi, ori să

scazi pe trei din cinci ? Ori e lucru mare să vorbeşti cu un episcop, ori cu un ministru, atunci cînd te mină nevoia ? Iar ca ecleziarhă, dacă am slujit mînăstirea şase ani şi trei săptămîni, ce pricopseală crezi c-am făcut ? E, acolo, vreo trei rînduri de veşminte, că ale vechi se ruinaseră de tot ; am îmbrăcat icoanele împărăteşti în argint, am rostuit un dulap mare, de stejar, pentru vestmîntărie şi am pus niţică regulă în biserică... Focul meu... preacuvioase părinte, e pentru pacea mînăstirii, nu pentru altceva. Că dacă s-a prăpădit amărîta de stareţă — şi tocmai aşa rău n-a făcut Dumnezeu c-a luat-o — au început toate să-şi facă de cap...

— Cînd zici c-a murit Galinia ?

— Azi-dimineaţă, la zece fără zece...

— Şi sfinţia-ta cînd ai plecat încoace ?

— Pe la douăsprezece şi ceva...

— Şi în două ceasuri zici c-au şi început maicile să-şi facă de cap ?

— A, da' ce, preacuvioase, crezi că le trebuie un an ? Să te ferească Dumnezeu de-o adunare de muieri ! Cum or rămîne fără stăpîn, apăi încep : gara-gara, gara-gara ! C-o fi, c-o păţi, că asta e aşa, că aia e pe dincolo. Nu ne mai trebuie cutare econoamă, nici cutărică secretară, nici pe aia în comitet, nici pe cealaltă la atelier ori la arhondărie. Şi toate se cred bune de pus în cinste. M-a ferit Cel-de-sus de ambiţii şi de prostii în cap ! Toate cîte le-am avut, mi-au venit singure... Eu n-am dorit nimic şi n-am cerut nimic...

Vicarul îşi aminti de scandalul pe care l-a făcut Zenaida, cu vreo opt ani în urmă, ca să fie numită ecleziarhă şi, prididit de năduşeală, se ridică să se schimbe. Călugăriţa sări să-l şteargă pe spinare, dar îşi luă seama şi grăbi spre sobă, continuînd :

— Acuma, firește, că oricît ar fi maicile... aşa cum sunt, niţică răbdare tot aş fi avut, măcar pînă băgam pe răposata în pămînt, dacă n-ar îndemna Diavolul pe unele să vire zizănii printre ele...

Aici, maica Zenaida aşteptă să i se ceară precizări, dar fiindcă Serafim tăcea, tuşi nemulţumită şi schimbă coarda.

— La urma urmei, mînăstire fără intrigi nu se poate. Altfel n-am mai crede că sălăşluieşte Satana pe pămînt. Pentru a nu lăsa însă lucrurile să dea în turburare, cei mari au datoria să ne pună cap, fără nici o zăbavă. Dar cap adevărat, în stare să ţină mînăstirea în frîu pînă la alegere. Nu zic eu bine ?

— N-aveţi comitet ? o înfruntă arhimandritul vîrîndu-se sub plapumă.

Zenaida oftă cu glas şi făcu un gest de mare dispreţ.

— Hm ! Comitet ! Care „comitet", cinstite părinte ? Eu ţi-am spus din capul locului că nu-mi dau pacea pe gîlceavă ; maica Aftusa, ca sfinţia-ei : nu ştie nici la deal, nici la vale. Parcă e o copiliţă de cinci ani. Mai e... Tomaida. A, păi ea ar fi gata ! Da' cine crezi c-o bagă în seamă ? Că e rea şi pătimaşă de n-are pereche în lume Vrei să ştii ce-a făcut astăzi, cînd a auzit de moartea stareţei ? A ieşit în curte, numai în fustă şi în papuci, şi s-a apucat să strige în gura mare precum că-i pare bine cît nu s-a mai pomenit — de, ce i-o fi făcut biata femeie — şi că stăreţia i se cuvine pe bună dreptate. Apoi, cică ar fi chemat la ea pe Ierofteea, cîntăreaţa din stînga — ş-aia e o cutră ! — şi i-ar fi făgăduit că o pune ecleziarhă Iar Chesariei, burtoasa aia nesuferită, că o alege iconoamă. Şi le-a sfătuit pe amîndouă să bage intrigi împotriva mea şi a Irinei şi să ridice mînăstirea în picioare pentru ea... Acuma, judecă sfinţia-ta dacă face să-i dai obştea în stăpînire, fie şi pentru o săptămînă sau două...

— Şi... care socoteşti sfinţia-ta că e mai bună ? o întrebă arhimandritul, plictisit şi suferind.

Zenaida luă o mutră nenorocită.

— Nu ştiu, zău !... Că tot drumul de la Tămîioara şi pînă la poarta sfintei episcopii m-am gîndit şi m-am frămîntat cu mintea, fără să mă opresc la una mai de Doamne-ajută. Rămîne la alegerea preacuvioşiei-voastre... Că preasfinţitul nu v-a refuzat niciodată nimic. Cunoaşteţi maicile noastre, aşa că vă e uşor să hotărîţi. Că una din ele tot trebuie numită. Numai să nu zăboviţi, că Dracu e osîrduitor, nu aşteaptă mult cînd simte că e rost să-şi vîre codiţa. Luaţi condei şi hîrtie şi scrieţi negru pe alb : „Monahia cutare se deleagă cu conducerea sfintei şi dumnezeieştii mînăstiri Tămîioara, pînă la alegerea unei

noi stareţe, în locul celei răposate întru Domnul. Apoi, duceţi-o preasfinţiei-sale s-o iscălească, iscăliţi-o şi preacuvioşia-voastră, puneţi-i pecetea, şi să mi-o daţi în mînă ca să mă înapoiez mîine dimineaţă, cu noaptea în cap...

Vicarul uită ca e asudat şi se ridică enervat, în capul oaselor.

— Să mă duc acum la preasfinţia-sa ? ! După ce înghiţii trei căni de ceai şi un vagon de abur fierbinte ? De-aş şti că s-ar omorî toate călugăriţele din Tămîioara şi pînă mîine la opt nu mă dau jos din pat !

— Oho ! Stai pe loc, nu te înfuria că mai rău îţi faci. Culcă-te repede şi trage plapuma pînă peste cap, că nu te scot eu cu sila afară. Uf, ce cămaşă ţigănească !... Cum oi ajunge acasă, am să-ţi croiesc două, pe amîndouă o dată, şi pun fetele să ţi le facă : una cu flori — îţi place culoarea violetă ? — şi una cu şabace. Într-o ştămînă sunt gata... Pentru sfinţia-ta las toate baltă... Dragostea din tinereţe rămîne tot dragoste, cum zice cîntecul... Aşa. Înveleşte-te bine, că moartea din asta ţi trage... S-a mîntuit ! Răcişi şi sfinţia-ta o dată şi crezi că e rost de petrecanie ! Hi, dacă aş avea eu atîtea pungi de bani cîte guturaiuri ca ăsta au dat peste mine — aş fi milionară !

Serafim vru să se ridice din nou, dar maica îl împinse înapoi pe pernă.

— Stai, omule, liniştit, nu vezi ce curenţi sunt în casă ? Vine frigul şi pe fereastră şi pe sub uşă, şi pe deasupra uşii şi prin tavan, şi prin pereţi... şi gradul — hm ! abia s-a ridicat la 27 !... Că eu mă îmbrac şi mă duc pe la rude şi pe la cunoştinţe... Te rog să-mi dai un concediu de două săptămîni. Nici nu vreau să mai auz de Tămîioara... Facă maicile ce-or vrea. Certe-se, bată-se, taie-se, că eu una mi-am împlinit datoria. Am înfruntat urgia viscolului, gata în orice clipă să fiu întroienită, ori sfîşiată de lupi, ca să raportez celor mari cum stau lucrurile. Acu, m-am spălat pe mîini. Mi-e teamă numai să nu fi răcit cumva la plămîni. Aş zice bogdaproste de sute de mii de ori să scap numai cu un guturăiaş ca al sfinţiei-tale...

Întărîtat peste fire, Serafim blestemă ceasul cînd cunoscut întîi pe maica Zenaida — era atunci numai soa Zinca — şi se ridică din nou de şale.

— Ce „guturăiaş", maică ? Ori eşti nebună ? Doamne Dumnezeule, eu abia îmi trag sufletul, şi ea îi dă înainte cu guturaiul ! Uf, treci în sală ca să mă îmbrac. Văz ei c-ai venit ciocan pe capul meu. Dracu te-aduse !

Maica Zenaida se înduioşă.

— Vai, cinstite părinte, iertaţi-mă că vă necăjesc atîta ! Îmi pare rău c-am plecat de-acasă... Ia te uită bolnav la pat, şi totuşi, cînd e vorba de pacea unei sfinte mînăstiri, înfruntă boala, numai şi numai ca să-şi facă datoria... Să n-aibă pe urmă pricină de căinţă... Vă rog să nu fiţi supărat pe mine, că necazul pe care vi-l pricinuiesc nu e cu voia mea. Şi nici de la Diavolul nu crez să fie. Că el mai curînd s-ar fi bucurat să mă în haitele pe drum, decît să ajung aci nevătămată şi să-i socoteala. Se prea poate ca şi guturaiul sfinţiei-voastr...

— Ho, isprăveşte o dată, că-mi urlă capul ! se răsti arhimandritul aruncînd plapuma de pe el. Pleacă de-aici ca să mă îmbrac !

— Blagosloviţi şi iertaţi ! se milogi maica speriată că-i aruncă ceva în cap. Apoi, după ce trecu paravanul : Puneţi-vă o flanelă groasă, două anterie, ciorapi de lîn scurteica, blana aia cu vulpi...

— Ba o să iau şi gluguşul !

— Şi gluguşul, rise maica Zenaida cum nu se poate mai satisfăcută.

VII

Deși încă tînără — avea patruzeci și doi de ani —, ea Tomaida nu se putu ridica singură, din cauza îmbrăcămintei prea groase. Așa că fu nevoită să aștepte în zăpadă pînă ce chirigiul își scoase picioarele de subt oplean și se cotorosi de neaua ce-l îmbulzise pînă și prin gură și prin sîn.

— Aoleu, Costandine, umblă mai repede, că-mi îngheață sufletul în mine de frig !

— Acu, acu ! răspunse Coleașă, amărît și șchiop.

Iar în gînd : „Dracu te puse să pleci de la căldurică, vremea asta ?“

Apoi, iar tare :

— Ți s-a rupt ceva, pe undeva ?...

Maica nu-i răspunse decît după ce se văzu în picioare și se încredință că toate mădularele i se mișcă.

— P-afară nu mi s-a rupt nimica, dar mi-e teamă să nu se fi stricat ceva înăuntru. Dar cine fuse, mă Costandine, vrăjmașul ăla ?

— Hm, cine să fie ? ! Crezi că necuratul ? Da' de unde ? Maica Zenaida, prietena sfinției-tale, și alde Niculae Iapă. Fugeau de parcă-i goneau turcii din urmă...

Din roș-vînătă cum era, maica Tomaida se făcu galbenă ca șofranul.

— Văzuși tu bine că fură ei ?

— Asta e ! Da' de cînd mă știi chior ?

— Bat-o Dumnezeu s-o bată ! Repede Costandine ! Dă bice cailor şi mînă, şi mînă că altfel de-a surda am făcut drumul ăsta. Ptiu ! Moare după stăreţie, arz-o focul de smintită. Mînă, Costandine, nu te încurca !

— Faci cinste ?...

— Te îmbăt.

— Şi... cailor ?

— O traistă de grăunţe.

— Ba mai bine o căruţă de trifoi...

— Pricepuşi, fire-ai al păcatelor ! Hai de mînă, că ţi-oi da şi un car de trifoi.

Vizitiul puse în cumpănă şi gura şi biciul ; iar caii ca şi cînd ar fi înţeles făgăduiala viitoarei stareţe, se năpustiră nechezînd în coasta crivăţului, dînd bună nădejde stăpînului şi călugăriţei deopotrivă. Dar maica Zenaida se depărtase prea mult. Făgăduielile chirigiului că are s-o ajungă „după cotul acesta" sau „după dealul acela", nu se împliniră nici după o jumătate de ceas de goană turbată. Maica Tomaida mai avea însă o speranţă, şi anume că Zenaida se va fi dus la mînăstirea Vornicul, să vadă mai întîi pe exarhul mînăstirilor. În cazul acesta tot ea va sosi mai înainte la episcopie. Cînd ajunseră însă la răscrucea drumurilor şi văzu că pe cel care duce spre exarhat nu e nici o urmă, îşi schimbă planul la iuţeală şi dete poruncă chirigiului să abată la stînga.

VIII

Sania lui Costandin Coleaşă şi cu sania care aducea pe arhimandritul Lavrentie dintr-o cercetare intrară una după alta pe poarta mînăstirii Vornicului. Cu toate boarfele ce le îngrămădise pe ea şi cu toată durerea ce o mai simţea în una din coapse, maica Tomaida grăbi în ajutorul bătrînului, şi el încărcat de cojoace, de ani şi de junghiuri.

— Lasă, soro, că mă cobor eu. Am şaptezeci şi opt de ani, dar...

— Cei mulţi înainte !... Uşurel, să n-aluneci. Pune mîna pe umărul meu. Aşa. Acuma lasă piciorul în scară. Mută-l şi pe celălalt. Ei, vezi ? Zici că ai şaptezeci şi opt de ani ! Cin'te crede ? Eşti mai zdravăn ca un tînăr. Apăi şi tinerii din ziua de azi !... Saltă puţin antereul, ca să nu-l calci şi să te împiedici. Uf, şi băieţii ăştia ! Frate Ioane, de ce n-ai presărat cenuşă pe scări ? Nu ştiai că vine părintele îngheţat, de la drum ? Pune mîna colea, nu te uita la mine ! Aşa, vezi ? Gata !

— Mulţumesc, Tomaido !

— Nici o mulţumire ! Ce, dacă nu mă brodeam eu, erai să rămîi în sanie ? Înhaţă blana, frate Ioane, nu căsca gura la mine ! Aşa. Acum aşează-te pe scaun, să-ţi tragem şoşonii.

— Lasă, soro, că mi-i trage fratele.

— Ei, da' ce eu nu ţi-i trag ? Mă ştii că sunt vreo cucoană mare ? Sunt călugăriţă şi trebuie să fac ascul-

tare. Iar sfinția-ta ești părintele și stăpînul nostru. Pe sfinția-ta te avem de episcop și de vicar și de exarh și de toate. Ia te uită ce reci îți sunt mîinile ! Pune-le nițel între sobă, să se încălzească. Frate Ioane, vezi de-un ceai fierbinte. Și pentru mine unul, că și eu sunt înghețată.

După ce se ușură și maica de boarfele mai de deasupra și după ce mai schimbară păreri despre vremea de afară, își destăinuiră pricinile care îi puseseră pe drumuri.

— Eu, zise bătrînul, am fost la mînăstirea Sărindar, într-o cercetare. Făcuseră locuitorii din satul vecin pîră împotriva ticălosului de stareț și m-am dus să împac lucrurile. Nu poate să-și ascundă păcatele, bată-l Dumnezeu de nebun !

— Și... l-ai spălat ?

— Ce eram să-i fac ? ! Mi-a trebuit însă multă bătaie de cap pînă să potolesc mînia pîrîșilor. Barem de s-ar mai îndrepta. Altfel, păcat de osteneala mea și de-atîta frig pe care l-am înghițit. Mare mirare de nu m-oi îmbolnăvi !

— A, nu, nu ! îl liniști Tomaida. Ești bătrîn, dar sîngele îmi închipui că e cald tot ca la patruzeci de ar Ai dus viață bună, nu ți-ai bătut joc de ea, ca ale starețul de la Sărindar...

Exarhul făcu o mișcare largă, cu mîinile și cu capul, arătînd că la vîrsta sfinției sale, oricare ar fi fost traiul de mai-nainte, vigoarea trupului e mult slăbită, și răceala își găsește loc la ea acasă. Apoi, cu o grabă ce trăda căința pentru întîrziere, o întrebă ce s-a întîmplat că și ea se găsește pe drumuri. Călugărița se prefăcu dureros de surprinsă.

— Cum, adică n-ați auzit nimic ?

— Nu !

— Pfiu ! pfiu ! Și eu credeam că ați aflat, că altfel vă spuneam de la poartă. Ne-a luat Dumnezeu pe maica stareță, cinstite părinte !

— Cum, a murit Galinia ?

— A murit, cinstite părinte !

Adînc îndurerat de trista veste, exarhul își lăsă capul între mîini și terciui o lacrimă între gene.

— Păcat ! Era cea mai bună stareță din eparhie !

— Da, cinstite părinte !
— Ce femeie inteligentă !
— Da' ce inteligentă !
— Și bună !
— Și bună...
— Și vrednică !
— Și vrednică...
— Și călugăroasă !
— Barem despre asta !...
— Și nu era așa bătrînă !
— Da' de unde ? Putea să mai trăiască douăzeci de ani.
— Nu i-a ajutat nimic toată căutătura ?
— Nimic, sărmana de ea. A cheltuit o avere — cred că tot i-a mai rămas — cu doctori și cu băi, dar fără nici un folos. Boala, cînd își face loc în om, nu mai iese să tragă de ea toți doctorii din lume.
— Îmi închipui că soborul e în mare jale...
— Da' ce jale ! Cînd a început să tragă clopotul de moarte, toată mînăstirea s-a pornit pe plîns...
— După părerea mea, Galinia a fost cea mai bună stareță din cîte a avut Tămiioara...
— Eu am zis-o de mult.
— Trebuie să treacă multă vreme pînă să se găsească una să-i ia locul cu aceeași vrednicie...
— Sute de ani !
— Dar Dumnezeu e bun...
— Bun, pupa-l-aș !...
— O să aibă El grijă de turma lui.
— O să aibă și El... o să aibă și căpeteniile noastre bisericești... că în seama lor e lăsată soarta bietelor mînăstiri...
— Pentru asta ai venit cuviosia-ta ? Nu puteai să trimiți un argat călare ? Și parcă te văzui cu sanie străină, nu cu a mînăstirii, zise exarhul devenind deodată bănuitor.
Maica Tomaida oftă adînc.
— Pentru asta am venit, cinstite părinte. Nenorocirea căzută asupra noastră e prea mare ca să vă înștiințez prin argați și prin bilețele. Mi-am făcut curaj și am plecat pe vremea asta, cum o vezi, fiindcă mai

mult prețuiește pacea și liniștea sfîntului lăcaș decît tihna și chiar decît viața mea... Am luat sanie cu chirie, că pe-a mînăstirii n-a vrut să mi-o dea amărîta aia de iconoamă...

— Se poate ?

— Hm, da' ce credeți că mi-am răcit gura să i-o mai cer ? A, păi nu știți nimica sfinția-voastră ! Cum a murit biata răposată, Dumnezeu s-o ierte, iconoama și cu mălăiața aia de ecleziarhă — nici idee n-aveți ce zace în burta ăstor prefăcute — au pus piciorul pe toată administrația și au trimis pe Zenaida la episcopie...

— Pe Zenaida ? !

— Hm, dar pe cine credeți ? Au trimis-o cu patru cai înaintași, cinstite părinte ! Nu mă răsturnă în drum de era cît pe-aci să-mi rupă gîtul ? Cică — așa auzii și eu un zvon — ar fi pus ele la cale ca Zenaida să treacă peste comitet și să ia conducerea, pînă la alegere, cu scop, bineînțeles, ca, fiind la putere, să facă pe dracu în patru și să cîștige voturi mai multe...

— La urma urmei, conveni exarhul, mai mult ca încercare, Zenaida n-ar fi rea pentru stăreție...

— Da' de unde să fie rea ? ! E cea mai nimerită din noi toate ! Dar nu trebuia să procedeze așa. Să f' așteptat mai întîi să ducem pe răposata la locul de veci, apoi să ne fi adunat toate, cele din comitet, și să fi luat stăpînirea pînă la sorocul alegerii. Atunci, dacă ieșea Zenaida — Zenaida ; ieșeam eu — eu rămîneam (mai bine m-ar feri bunul Dumnezeu !) ; și chiar de-ar fi ieșit toanta aia de Aftusa, trebuia să ne supunem voinței soborului că n-aveam încotro. Dar așa, lasă pe moartă neîngropată în pat și fugi la episcopie ca să-i iei locul !... La urma urmei, să zicem că asta n-ar fi cine știe ce crimă. E, tot omul are cîte-o ambiție, și cînd poate să și-o facă nu mai ține multe socoteli. Cu o condiție însă : să nu aducă netrai pe capul celor nevinovați. Aci, Tomaida, se apropie de exarh și-i spuse mai mult în șoaptă : Știu că sfinția-voastră sunteți prieten bun cu părintele vicar, și pentru pricina asta am plecat pe viscol și pe ger. Habar n-are, sărmanul de el, ce nenorocire îl paște. Și tocmai acum cînd și-a pus candidatura la arhierie ! Cunoașteți pe sora Rița, ucenița Zenaidei ? Ei,

bine, se zice — cine-o fi scornit-o ? — că e chiar fata ei, făcută cu cine gîndiți ? Cu părintele vicar ! Chiar că și seamănă puțintel...

— Intrigi de călugăriță, o întrerupse bătrînul indignat.

— Firește că intrigi, o drese Tomaida. Dar pînă să se descopere adevărul, o pățește sfinția-lui ? Că s-au vorbit cîteva maici după plecarea Zenaidei, să scrie denunț la guvern, la rege, la membrii sfîntului Sinod și pe la toate jurnalele. Acu, ele n-ar vrea să facă rău părintelui Serafim, cît să împiedice pe Zenaida de la stăreție. Că și gura ei e păcătoasă. Ar fi zis, înainte de plecare : „Mă duc la părintele vicar, că el face pentru mine tot !“ De, nu putea să tacă ? Cinstite părinte, eu mi-am făcut datoria și am venit să vă spui ; că dacă n-aș fi venit m-ar fi mustrat cugetul toată viața. Sfinția-voastră, dacă aveți vreo putere, scăpați-l, că e păcat să-și piardă viitorul pentru ambițiile unei ticăloase și unei nemernice ca Zenaida. Să vă grăbiți însă, că pe urmă e mai greu de dres...

Arhimandritul Lavrentie rămase cîteva minute înmărmurit de cele auzite, apoi se închină și începu să se plimbe îngîndurat, în timp ce Tomaida își frîngea mîinile ' se tot văicărea pentru soarta p.c. Serafim. În cele din rmă exarhul hotărî să trimeată un om cu o scrisoare către vicar, dar călugărița se împotrivi.

— Lucrurile astea nu se scriu, preacinstite părinte. Iartă-mă că îndrăznesc să-ți dau un sfat...

— Atunci, dar, să fac raport urgent, către episcopie, ca să lase conducerea pe seama comitetului...

— Ha-ha-ha ! rîse Tomaida, sec. Care comitet ? Zenaida și cu econoama și cu ecleziarha ? Credeți sfinția-voastră că după cele întîmplate, mai poate fi înțelegere între noi ? Hm ! Se vede că n-ați ajuns să cunoașteți bine pe maici...

— Atunci, care e părerea cuviosiei-tale ? o întrebă bătrînul enervat.

— Cum v-o lumina Dumnezeu și Maica Domnului ! Asta e părerea mea ! Și v-o dădui fiindcă mi-o cerurăți. Altfel, nu îndrăzneam...

Cunoscînd firea intrigoasă a călugăriţelor şi ştiind dintr-o lungă experienţă de ce sunt ele capabile cînd rămîne o stăreţie vacantă, pe de altă parte, avînd pentru vicar o adevărată iubire de frate, exarhul luă o hotărîre destul de gravă pentru starea de oboseală în care se afla.

— Mergem împreună la episcopie.

— Chiar astă-seară !

— Îndată dau poruncă să înhame caii. Cu o condiţie însă...

— Să nu fie prea grea, răspunse maica, gata să sară în sus de bucurie.

— Să primeşti conducerea provizorie a mînăstirii. În acest chip, voi face raport şi în scris, şi verbal.

Maica Tomaida închise ochii şi se încovoie ca subt greutatea unei groaznice poveri. Apoi deodată îşi reveni şi zise hotărît :

— Mă jertfesc pentru pacea mînăstirii şi pentru fericirea părintelui vicar... Să ştiţi însă că moartă-tăiată nu voi candida la alegere. Nu-mi trebuie stăreţie pentru nimica în lume. O lună de zile însă n-am să mor. Uite aşa, ca să nu ziceţi că sunt încăpăţînată şi nu mă supun... Blagoslovește şi mă iartă !

IX

După ce respinse cu indignare pretenţia maicii Tomaida, care ar fi dorit blana cea mare a răposatei, precum şi pe-a maicii Zenaida, care-şi pusese ochii pe crucea de la gît şi pe nişte metanii de mare preţ, maica Irina, secretara şi casiera mînăstirii şi totodată uceniţă-moştenitoare a fostei stareţe, chemă pe cei doi preoţi ai Tămîioarei, pentru o mică slujbă.

Veniră maici multe. Unele din datorie către mort, altele din dragoste pentru răposata, multe din curiozitate răutăcioasă : „să vadă cum îi şade moartă", iar vreo duzină — ca să se încredinţeze că într-adevăr a murit...

După terminarea scurtei rugăciuni, popa Niculae plecă repede, ca să evite vorba cu maicile iscoditoare sau intrigante. Slujea aici de aproape patruzeci de ani şi avusese prilej să ştie ce-nseamnă a te amesteca — fie numai c-o vorbă ori c-un semn — în fierberea stîrnită de vacanţa stăreţiei. Cum ajunse acasă, convinse pe feciorul care era sublocotenent, să renunţe la restul concediului (medical) şi să se înapoieze la regiment. Apoi dădu cuvînt de ordine, în casă, ca pînă la alegerea noii stareţe, poarta să fie încuiată pentru toată lumea, preoteasa să nu mai iasă din curte, iar servitoarea — numai pentru mari trebuinţe, şi atunci să ocolească vorba cu călugăriţele.

Celălalt preot însă, ieromonahul Flavian, vechi slujitor şi el în această mînăstire, şi deci cu aceeaşi experienţă în materie de alegeri călugăreşti, nefiind familist, avea

mai puține motive să se ferească de intrigile maicilor. Era îndrăzneț din fire și puțin îi păsa dacă își va sfîrși zilele la Tămîioara sau la Vornic, unde își va avea metania. Afară de aceasta, simțise că maica Irina, o călugăriță tînără, cu frumoase însușiri sufletești, la care ținea nespus de mult, va fi expusă loviturilor celor două mari intrigante, Zenaida și Tomaida, și-și făcea o datorie de conștiință să-i ia apărarea.

Mai mult : era duhovnicul mînăstirii și ca atare obligat să poarte grijă de pacea fiicelor sale de spovedenie.

Făcu dar cerc cu maicile și își arătă părerea de rău pentru moartea Galiniei și pentru marea pierdere pe care o încerca mînăstirea. Se feri însă ca de foc să facă vreo aluzie la eventuala-i urmașă, deși unele maici încercară, timid, să-l tragă de limbă. De altfel nici el nu era încă bine fixat asupra viitoarei starețe. Zenaida avea calități gospodărești, dar era iute ca o streche și rea ca o viespe ; Tomaida — pricepută în cele bisericești, cu legături alese în afară, dar... soră bună cu Zenaida. Gemene să fi fost, n-ar fi semănat așa. Iar maica Aftusa — bună ca un leac, dar proastă ca o oaie. Mai rămîneau econoama, ecleziarha și casierița. Prima era șchioapă ; a doua — tuberculoasă ; iar maica Irina, care întrunea toate părțile de soi ale celorlalte, avea numai douăzeci și opt de ani... Afară de vîrstă, nepotrivită pentru o stareță, mai exista un motiv, foarte puternic în judecata părintelui Flavian, care o împiedeca pe secretară — cel puțin trei-patru ani de-aci înainte — să candideze cu succes la vrednicia cea mai mare. Și maica Irina nu cunoștea acest motiv.

— Dar cu consiliul economic, cum o să rămîie, cinstite părinte ? îl întrebă maica Glicheria, aspirantă la postul de econoamă și prietenă de aproape a Zenaidei.

Duhovnicul o privi o clipă sever, apoi răspunse, ca și cînd hotărîrea i-ar fi aparținut cuviosiei-sale :

— Consiliul economic trebuie să rămîie așa cum se găsește. Aveți o econoamă vrednică, și ecleziarhă pricepută, și arhondăreasă bună, și casieriță pe cinste.

În această clipă, cel puțin zece perechi de ochi ar fi vrut să-l străpungă pe părintele Flavian, pentru că îndrăznea să se pună în calea a cel puțin zece călugărițe rîvnitoare la cele patru posturi administrative. Dar cuviosia-sa,

fire curajoasă și nepăsătoare, nu luă în seamă dușmăniile ce-și făcuse din două vorbe și se apropie de maica Irina.

Secretara și casiera mînăstirii Tămîioara este o șatenă înaltă, subțire la trup și cu trăsături de-o izbitoare finețe. A fost crescută în casa fostei starețe, de la vîrsta de șase ani ; la optsprezece ani i s-a încredințat cancelaria mînăstirii, iar la douăzeci și cinci a fost aleasă de sobor și pentru demnitatea de casieră. E o fire puțin vorbăreață, inteligentă, prudentă, rece și hotărîtă.

Cînd văzu pe duhovnic rupînd vorba cu maicile și apropiindu-se de ea, simți că are un sprijin, și-i mulțumi din ochi. Bătrînul o luă de mîini și-i zise :

— Fii înțeleaptă ca întotdeauna. Închide ochii ca să nu vezi și astupă-ți urechile ca să n-auzi. Vremea ta încă n-a sosit, dar nici prea departe nu este...

Apoi o sfătui să telegrafieze episcopului și să adune comitetul, adăugînd mucalit :

— Locul Tomaidei și al Zenaidei îl voi ține eu...

— Și cu mai mult folos, îl completă maica Irina, zîmbind recunoscătoare.

X

Arhimandritul Serafim își lăsă tartanul și șoșonii în sală și intră fără să se anunțe. Episcopul, un bătrîn de optzeci de ani, care își trece vremea cu lecturi ușoare și vesele, citea, în mod excepțional, *Revolta îngerilor*, carte pe care o primise în ajun de la un nepot al preasfinției-sale. După ce se plictisise cu descrierea amănunțită a unei biblioteci și se înfricoșase de chipul misterios cum dispăreau și apoi reveneau cele mai prețioase exemplare din acea bibliotecă, dăduse în sfîrșit peste o pagină care îi făcea plăcere. Era vorba acolo despre un „înger păzitor", care-și îngăduise să stingherească dragostea tînărului pe care îl păzea, într-un moment foarte rău ales.

În alte împrejurări, vicarul se amuza privind la plăcerea de copil cu care bătrînul savura povești cu zmei și cu pitici, pînă ce preasfinția-sa îi simțea prezența, la sfîrșitul unui capitol. Acum însă, podidit de boală, nu se sumeți să aștepte și tuși tare tocmai în clipa cînd episcopul mînca din ochi rîndurile în care se arăta că îngerul, rămînînd cîteva minute cu prietena protejatului său, o ajuta să-și pună rochia și să-și lege pantofii...

— Ah ! gemu preasfinția-sa, de necaz că e întrerupt.

— Iartă-mă preasfințite ! se tîngui arhimandritul. Treburi importante și urgente...

— Eh, „treburi importante" ! Fleacuri d-ale voastre ! Dă încoace să iscălesc.

Bietul vicar, bucuros că nu-l mai reține, îi întinse respectuos hîrtia și vru să-i explice în două cuvinte despre ce este vorba. Dar bătrînul îi arătă printr-un gest energic că nu-l interesează, și iscăli pe garanția slujbașului credincios. Apoi îl concedie în grabă și-și continuă lectura, curios să vadă pînă unde au mers amabilitățile îngerului față de doamna care își înșela bărbatul. Spre nemulțumirea preasfinției-sale, amantul se înapoie la timp; iar doamna, îmbrăcată acuma complet, își luă „la revedere" și ieși grăbită.

Îngerul păzitor părăsi și el pe tînărul ce-i fusese încredințat de la naștere, se îmbrăcă în haine omenești procurate de la un negustor de vechituri și se amestecă printre muritori, în căutarea altor colegi răzvrătiți, cu care să pună la cale... exterminarea lui Dumnezeu. Episcopul încrezător în puterea Tatălui ceresc, trecu în grabă peste toate aceste pagini, oprindu-și ochii numai unde zărea numele îngerului. Și tot întoarse la foi, sigur că în curînd va trebui să-i găsească din nou laolaltă: pe înger și pe doamna căreia fostul heruvim îi ajutase să se îmbrace. Pînă una-alta însă, dădu numai peste el, în iatacul unei artiste de varieteu. Tocmai se așezaseră pe-o canapea fostul înger și cu actrița, cînd exarhul, după o așteptare de o jumătate de ceas, la spatele preasfinției-sale, îndrăzni să-i turbure plăcerea.

— Preasfințite stăpîne, iertați că...

— Ah! făcu Ilarion scos din pepeni. Nu-mi tiemește să citesc și eu o carte, că tocmai atunci vă găsiți toți cu cîte ceva de spus. Dă-ncoa, să iscălesc!

Părintele Lavrentie, slujbaș vechi și cinstit, vru să mai deschidă gura, dar mai-marele său îi făcu semn că e de prisos. Iscăli și-l concedie. Apoi își continuă lectura. „Îngerul și actrița se contopiră imediat pe ea", adică pe canapea, așa se încheia fraza întreruptă de nerăbdarea exarhului. Preasfinția-sa rîse cu lacrimi de ironia necredinciosului autor și se puse să frunzărească foile mai departe, convins că îngerul și cu prima lui cunoștință feminină se vor mai întîlni o dată. Și nu se înșelă, căci, după ce străbătu cu oarecare interes un capitol unde era vorba de-un bătrîn anticar, ce-și schimbase prietena-i de șase decenii pe una numai de două, îi regăsi în camera unde-i

întîlnise întîia oară. „...Ingerul o ajută să-şi desfacă rochia. Aflîndu-se în primejdie mare, ea se apără cu îndrăzneală. «Nu, nu !... Nu vreau să te iubesc !... Te-aş iubi prea mult.» Se dădu totuşi..."

— Ha-ha-ha ! rîse unchiaşul cu gura toată. Ce prefăcătorie, frate ! Mare pehlivană mai e şi femeia !

În această dispoziţie îl găsi preotul Ion Costin, consilier-referent al secţiei administrative.

— Ce s-aude, părinte Costin ? îl întîmpină preasfinţia-sa, voios să-l asculte cît de mult.

Părintele Costin îi sărută respectuos dreapta, apoi îi întinse o telegramă sosită proaspăt de la poştă, rostind şi rezumatul conţinutului.

— A murit biata stareţă de la Tămîioara, preasfinţite stăpîne !

Episcopul îşi drese ochelarii pe nas şi citi tare şi tremurat :

— *„Maica Galinia, stareţa mînăstirii Tămîioara a răposat astăzi ora 10 dimineaţa Irina secretara"*.

— Mă rog sfinţiei-tale : cine a murit ? Stareţa, sau secretara ? întrebă preasfinţia-sa, ca să nu scape prilejul de-a mai face puţintel haz.

— Stareţa, preasfinţite stăpîne. Dar ştiţi că telegraful nu transmite şi semnele de punctuaţie.

— Foarte prost din partea lui, protestă înaltul chiriarh.

Apoi, lăsînd gluma, căută cuvinte de laudă pentru răposată. O cunoscuse de cînd era tînără, abia soră şi cîntăreaţă la strană... Avea un glas îngeresc... Parcă o vede : năltuţă, şatenă, cu ochii căprui şi înţelepţi, cuviincioasă la vorbă şi măsurată în gesturi... Apoi a fost numită eclesiarhă. Ţine minte cînd i-a dat aprobarea... Iar după demisia stareţei de atunci, soborul a ales-o în locul cel mai de cinste. Era şi cea mai indicată. A stăreţit paisprezece ani, cu tact şi cu blîndeţe, fără a ocoli puţină asprime atunci cînd trebuinţa o cerea.

— Păcat ! Era cea mai bună stareţă din eparhia mea. Şi nu ştiu cine-i va lua locul. Ce crezi, cucernice, e vreo călugăriţă în Tămîioara să-i semene măcar pe departe ?

Referentul ezită un moment, căutîndu-i privirea. Apoi ridică din umeri.

— După cît le cunosc, pot să vă asigur, preasfinţite stăpîne, că nu e nici una. Tomaida şi Zenaida...

— Ah, nici nu vreau s-aud de ticăloasele astea ! ripostă episcopul. Alta nu mai ştii ?

— De, ar mai fi maica Aftusa...

Vlădica rîse cu lacrimi.

— Moliciunea aia ? Sărmana ! E bună de pus la rană ; dar nimic mai mult. Ce zici de uceniţa răposatei ? Mi s-a părut o călugăriţă de toată isprava.

Preotul deşi avea pe buze numele secretarei, nu îndrăznise să-l pronunţe, pentru motive binecuvîntate.

— Dar e prea tînără, preasfinţite ! Dacă are douăzeci şi şapte-douăzeci şi opt de ani...

— Asta n-ar fi o piedică. „Înţelepciunea nu stă în numărul anilor", zice David proorocul. Sunt convins că ar fi o alegere fericită.

— Sunt de aceeaşi părere, preasfinţite stăpîne, dar ştiţi că ultimul cuvînt e al soborului...

— Ai dreptate, făcu preasfinţia-sa contrariat. Trebuie să se facă alegere. Şi nu întotdeauna este ales cel mai de merit. Pînă atunci, însă, nu vom lăsa mînăstirea fără conducător. A fost aci vicarul şi exarhul ; dacă ştiam îi consultam şi pe ei. Adică pe Serafim putem să-l chemăm. Fii bun şi înştiinţează-l că vreau să-i vorbesc.

Consilierul trimise după vicar pe un servitor episcopesc. Pînă să sosească, preasfinţia-sa se apucă să povestească escapadele îngerului răzvrătit, arătîndu-şi îndoiala asupra autenticităţii locurilor din *Scriptură,* indicate de autor ca adeverind slăbiciunea heruvimilor pentru femeile de pe pămînt. Părintele Costin tocmai aştepta momentul să bîrfească pe scriitorii care interpretează textele sfinte în scopuri păgîneşti, cînd sosi vestea că vicarul e aşa de grav bolnav, încît a trebuit să i se aducă un doctor la căpătîi.

— Las' că nu-i strică puţină zăcere... Abia mai pierde cîteva ocale de osînză. Ce zici, Costine ?

— Într-adevăr, preasfinţite, s-a îngrăşat din calea-afară. Şi nu-l prinde de fel.

— Mai ales vicar fiind. După ce s-o alege episcop... ar avea motive mai puternice să se îngrașe, nu ? rîse preasfinția-sa cu puțină răutate.

Apoi reveni la subiect.

— Ei, ce zici ? Îți convine secretara ?

— Cred că n-ar fi soluția cea mai fericită, preasfințite, îndrăzni consilierul. E prea tînără și ar ridica împotrivă-i pe toate bătrînele soborului. Deocamdată să delegăm pe maica Aftusa, că n-are dușmănie cu nimeni. Iar dacă la alegere va ieși din urnă maica Irina, cu atît mai bine pentru ea și pentru mînăstire.

— Fie și așa, conveni înaltul chiriarh, plictisit de „afacerile eparhiei". Telegrafiază îndată soborului cît și protopopului respectiv hotărîrea noastră. Înștiințează și pe exarh. Stabiliți împreună data alegerii și aibi grijă să mă ții în curent cu boala vicarului.

Apoi, după ce concedie pe consilierul-referent, preasfinția-sa trase zăvorul și se îndreptă voios spre dulapul cu cărți.

XI

Sosind valvîrtej de la reşedinţa episcopală, maica Zenaida nici n-avu răbdare să-şi încălzească ciolanele rebegite, că şi dete fuga la stăreţie.

— Maică Irino, viu de la sfînta episcopie, cu veste nouă... Te rog să aduni numaidecît consiliul duhovnicesc şi pe cel economic.

Maica Irina, ghicind ce fel de veşti aduce Zenaida, încercă să reziste.

— Ai puţină răbdare, maică Zenaido, să îngropăm mai întîi pe răposata... După aceea tot va trebui să întrunim comitetele.

— A, nu, nu ! protestă Zenaida, cu teamă în suflet că Tomaida se va întoarce din clipă în clipă şi va căuta să-i strice ceea ce dobîndise cu atîta trudă. Chiar acum trebuiesc convocate. Pentru respectul preasfinţiei-sale şi pentru pacea mînăstirii. Dacă sfinţia-ta eşti prea ocupată cu morţii, dă-mi cheile de la cancelarie şi voi trimite eu după maici.

Văzînd-o atîta de pornită, secretara n-avu încotro şi pofti la cancelarie pe membrele celor două consilii care cîrmuiesc mînăstirea. Sosiră pe rînd : Aftusa din consiliul duhovnicesc, Filonida econoama, Favista de la arhondărie, maica Teodora, marea ecleziarhă. Mai lipsea Tomaida.

— O aşteptăm degeaba, grăi maica Zenaida. Tomaida a plecat după stăreţie. N-o ştiţi că e ahtiată după slavă ?...

Din ziua cînd a fost luată sub mantie, ea n-a avut altă dorință decît să ajungă odată și odată stareță. Acuma, socotind că i-a sunat ceasul, a dat fuga la episcopie. Păcat însă că norocul îi e mai mic decît patima ! Locurile de cinste se dau, de obicei, celor ce fug de ele, iar nu celor ce le caută cu gura căscată. M-a ferit Christos și Măicuța Domnului de-așa gărgăuni în cap... Niciodată nu mi-a trecut prin minte că aș putea însemna și eu ceva într-un sobor de maici. Tot ce am avut pînă în ceasul de față mi-a venit din senin. Drept e însă că nici n-am îndrăznit să refuz ceea ce mi-a dat Dumnezeu... Scrie la carte că monahii sunt datori să facă ascultare ? Scrie. Și dacă scrie, trebuie să ne supunem. Altfel cădem în păcatul cel greu al nesupunerii. Cu toate acestea — aici maica Zenaida oftă de la bojogi —, te pune soarta, citeodată, în mare și grozavă cumpănă. Știi bine că trebuie să te supui și totuși stai în loc și te gîndești : „Sunt eu vrednică de așa cinste ? Nu voi păcătui mai greu primind să fac un lucru peste puterile mele ?“

Și oftă din nou. Celelalte călugărițe neștiind la început ce rost are cuvîntarea Zenaidei, prinseră a bănui ceva. Așteptau, deci, cu mare curiozitate să spună lucrurilor pe nume. Dar Zenaida tăcea, ca doborîtă de povara unei mari nenorociri. Pînă o îmboldi econoama la vorbă.

— Nu care cumva te silește cineva să faci ceea ce nu ești în stare, maică Zenaido ?...

Aceasta se turbură puțin la față, sprîncenele i se încrețiră în crețuri ușoare, dar repede își reluă poza nefericită, oftă pe nas și răspunse cu o sinceritate ce trăda vicleșugul :

— Adevărat, soro : mi-a dat Milostivul un lucru mare, pe care nu l-am dorit niciodată. Nu pentru pricina că m-aș simți prea proastă, fiindcă, la urma urmei, nici altele nu sunt mai împovărate de minte ; dar pentru că n-am talent să mă ploconesc pe unde trebuie și nici nu mă rabdă inima să cheltuiesc banul cîștigat cu războiul și cu iglița...

— Și cu toate astea...

— Cu toate astea, beleaua tot a căzut pe capul meu... Că mi-a picat veste cum că biata soră-mea Tinca e

bolnavă mai rău, și am plecat la tîrg cu inima tristă că m-o apuca vreo vreme și n-oi putea fi la înmormîntarea maicii stareţe. Eu nu m-aș fi dus, că știu că boala ei nu e de-o zi, de două ; dar ești ghicitoare, să ghicești cînd i-o veni sfîrșitul ? ! Ș-apoi, de, soră ți-e, nu ? Același sînge, nu ? Și fiindcă tot făcusem eu drumul ăsta ce mi-am zis : „Ia să trec și pe la părintele vicar, să-i spun vestea cea tristă, că pînă să ajungă telegrama, mai va !“ L-am găsit, prăpăditul de el, mort de bolnav. Răcise la o înmormîntare. Cînd a auzit de moartea maicii Galiniei, doar n-a plîns. A fericit-o pe sfinția-ei că faptele cele bune o vor sălășlui în locașurile drepților, iar pe noi ne-a căinat că am rămas ca niște copii fără mamă. Apoi a adus vorba despre viitoarea stareță și m-a ispitit, să afle care ar fi cea mai potrivită. I-am spus drept : „Preacuvioase părinte, blagosloviți și iertați, nici una din noi nu este în stare să calce pe urmele răposatei“. Iar sfinția-lui : „Bine-bine, dar una din voi tot trebuie să fie stareță ! Că n-o să aducem din cimitir ori din altă mînăstire !“ Atunci i-am vorbit cinstit : „Cea mai bună ar fi, după mine, Irinuța, casieriţa și secretara noastră, că e fată cuminte și pricepută în toate ; dar fiindcă e prea tînără, să punem pe maica Tomaida.

Un hohot de rîs acoperi minciuna prea de necrezut a maicii Zenaida. Se cunoștea vechea dușmănie dintre ele și nimeni nu le credea capabile de atîta mărinimie încît să se recomande reciproc pentru o demnitate la care visau zi și noapte.

— Să mă trăsnească... dar nu mai zic vorbă mare, că n-am zis niciodată, se apără Zenaida, fără prea multă vlagă. „Să punem, zic, pe Tomaida, că e chipeșă, e bună de gură, a trecut și prin economie și prin eclezerhie ; iar ca vîrstă e numai potrivită : nici cu mintea necoaptă — aci am cam mințit eu —, nici cu bățul lîngă ușă...“ Dar părintele Serafim, din pat, de unde zăcea : „Dă-o păcatelor, că nu face vulpea aia de stareță. Eu că face, el că nu face, pînă curmai vorba : „Preacuvioase părinte, zic, ne răcim gura degeaba, că nici sfinția-voastră, nici eu nu hotărîm. Ci soborul, pe care o vrea el s-aleagă“. „Asta cam așa e, zise sfinția-lui, dar pînă la alegere o să trebuie să vă cîrmuiască cineva, așa că mă gîndesc

să te recomand preasfinției-sale...“ Cînd am auzit una ca asta, am sărit în sus. „Preacuvioase, zic, nu-mi trebuie și nu-mi trebuie ! Lăsați conducerea pe seama comitetului, ca să nu se facă vrajbă între maici. Că doar n-o să fixați alegerea peste un an !“ Dar sfinția-lui a făcut din mîini că nu e bine să fie capete multe la conducere, nici măcar o zi ; apoi a trecut la birou, și după ce a scris — ce-o fi scris — s-a îmbrăcat, așa bolnav cum se găsea, și s-a dus la preasfințitul. Degeaba m-am rugat eu cu cerul și cu pămîntul : „Stai aci, preacuvioase, că ești răcit rău și nu se cade să ieși din casă pe viforul ăsta năbădăios !“ Dar sfinția-lui, săritor cum îl știți și îngrijorat ca întotdeauna de soarta sfintelor mînăstiri, nu m-a ascultat, și s-a dus la palat. După un sfert de ceas îl văd că vine zîmbind și-mi întinde un plic galben. „Ia plicul ăsta, zice, dar să nu-l desfaci decît după ce vei ajunge acasă...“

— Și-ai avut sfinția-ta atîta răbdare ? o întrepă Filonida, stîrnind un nou hohot de rîs.

— Da' de unde ? ! rîse și Zenaida. Cum am ieșit din curtea episcopiei, m-am dat la un adăpost și l-am desfăcut. Ce credeți că scria înăuntru ?

— Numirea sfinției-tale, ghici Irina, zîmbind acru.

— Chiar așa. Cînd am văzut una ca asta, parcă a căzut cerul pe mine. Am vrut atunci să mă întorc la părintele vicar și să mă lepăd cum s-a lepădat Christos de Satana, dar m-am gîndit că nu fac bine să-l supăr. Destul foc era pe el. M-am închinat și mi-am zis : „Doamne, facă-se voia ta ! Precum în cer, așa și pre pămînt. Nici eu n-am să mor într-o lună și nici mînăstirea Tămîioara n-o să piară...“ Azi-dimineață, lăsai pe biată soră-mea bolnavă, nu mai trecui nici pe la văru-meu, jurnalistul, și plecai încoace. Mai întîi și mai întîi datoria. Am intrat în horă, trebuie să joc. Mi s-a dat o sarcină, de către cel mare, s-o duc cu bine pînă la sfîrșit. După aceea, Dumnezeu cu mila ! Acuma, sfințiile-voastre — vreți, nu vreți — îmi datorați ascultare, pînă la alegere. Rămîneți fiecare la locurile pe care le aveți. Eu să dau numai tonul. Vă place așa maicilor ?

Călugărițele se priviră strîmbînd din nas și ridicară din umeri. Numai maica Aftusa deschise gura.

— Ia arată-ne, soro, ordinul, să-l vedem și noi: are pecete, n-are...

Maica Zenaida scoase repede hîrtia din sîn și o dete secretarei.

— Citește-o, Irinuțo, ca să se încredințeze și maica Aftusa. Că pe sfinția-ei tot bănuitoare am pomenit-o.

Irina luă ordinul din mîinile Zenaidei, îl examina scurt și fără interes pe amîndouă fețele, apoi făcu o nouă încercare să amîne cu cîteva ceasuri ceea ce i se părea că lovește memoria răposatei.

— Maică Zenaido, de ce nu vrei sfinția-ta să lăsăm pînă după înmormîntarea maicii stareță? Socotesc că nu e deloc frumos din partea noastră să ne așezăm la putere cu moarta în casă. Ce Dumnezeu!

Aftusa și cu Filonida luară și ele partea Irinei, dar Zenaida știa ce știa...

— Da' de ce, maicilor, după înmormîntare, și nu înainte? Credeți c-o să se supere răposata? Din contră. O să-i pară bine că obștea își are un stăpîn cu trei ceasuri mai devreme. Ș-apoi, nu știți ce s-a întîmplat la moartea regelui Carol? Cum i-a ieșit sufletul, l-au și ales pe Ferdinand! Și n-a mai zis nimeni că n-a avut prințul răbdare pînă să îngroape pe unchiu-său. Ia fă bine, maică Irino, și citește tare.

Neavînd încotro, secretara își strînse ciuda între dinți și citi porunca episcopiei:

„Cuvioase maici,

În urma referatului preacuviosului vicar al acestei de Dumnezeu păzite eparhii, am hotărît, ca pînă la alegerea unei starețe, în locul răposatei Galinia Petrescu, conducerea acelei sfinte mînăstiri să treacă provizoriu asupra cuvioasei monahii Zenaida Ionescu, actualmente...“

În acest moment ușa cancelariei se deschise cu zgomot și maica Tomaida, înfofolită în blăni și în tartane, intră valvîrtej. Se postă drept în fața Zenaidei, o împunse cu ochii cîteva secunde, apoi făcu loc unui zîmbet zgribulit în colțul gurii învinețită de frig și salută pe maici.

— Blagosloviți și bine v-am găsit sănătoase!

Și iar vîrî o suliță în ochii și în sufletul Zenaidei. Aceasta, mult mai puțintică la trup, schimbă cîteva fețe și căută cu privirea un loc de scăpare. Apoi, amintîndu-și că e stăpîna, făcu semn secretarei să urmeze. Maica Irina o luă de la început, ca să audă și Tomaida, care, neavînd nici o cunoștință de însărcinarea dată Zenaidei, rămase o clipă năucă. Repede însă îi veni o idee și ceru Irinei hîrtia. Își puse sticlele și citi numărul : 564. Deodată, fața i se însenină, și ochii-i străluciră prin ochelari : ordinul cuviosiei-sale purta numărul 565. Prin urmare, fiind dat în urmă, era singurul valabil. Privi triumfătoare pe deasupra și pe dedesubtul ochelarilor, apoi scoase un plic galben din sîn și-l întinse de departe Irinei :

— Citește-l și p-ăsta !

Zenaida îngălbeni, Aftusa căscă gura, iar celelalte trei abia își stăpîniră rîsul. După ce-și plimbă privirea de la Zenaida la Tomaida și înapoi, secretara își ascunse cu greu o mină batjocoritoare și citi și pe al doilea ordin :

„Cuvioase maici,

În urma referatului cu Nr. 23/92..., al preacuviosului exarh al mînăstirilor din această de Dumnezeu păzită eparhie, am însărcinat, provizoriu, cu conducerea acelei sfinte mînăstiri, pe cuvioasa monahie Tomaida Popescu, pînă la alegerea unei stareț, în locul rămas vacant prin încetarea din viață a monahiei Galinia Petrescu. Vă poftesc a-i da ascultare, și vă trimet, totodată, arhierești binecuvîntări.

Episcop, Ilarion
Exharh, Arhm. Lavrentie“

Urmează cîteva clipe de liniște desăvîrșită. Încurcătura păru așa de nedescurcat, încît și maica Filonida, veșnic pornită spre zeflemea, fu nevoită să se scarpine după ureche. Teodora, timidă și naivă, privi întrebătoare la iconoamă, dar, văzînd-o și pe ea în dubiu, își mută ochii-i senini de la Zenaida la Tomaida și înapoi, întrebîndu-se înspăimîntată ce-o să urmeze. Maica Aftusa, cea bună și bleagă, căscă gura la secretară și rămase cu ea așa, ca și cînd ar fi vrut să ceară ajutor, dar îi pierise

graiul. Iar cuvioasa Zenaida, cu obrajii îmbujorați și cu nasu-i mare, dat în galben — parcă îl lipise atunci și n-avusese timp să ia culoarea feței — încreți sprincenele-i negre și pline, își strînse două degete între dinți și-și lăsă vederea de-a lungul nasului, în căutarea unei ieșiri care să n-o umilească. Irina, rece și țeapănă, părea că nu-și frămîntă nicicît căpușoru-i frumos și solid. Învîrtind între degete un ciomp de creion albastru, privea absentă la icoana de deasupra ușilor, ca și cînd ar fi fost singură în cancelarie. Numai Tomaida era în culmea bucuriei. Nu atît pentru delegația ce primise, cît pentru prilejul binevenit de-a umili pe dușmana ei de totdeauna. Cu nasu-i ridicat de vîrf, cu bărbia puțin adusă în loc și cu umerii obrajilor cam prea ieșiți în afară, privea batjocoritor la Zenaida, după ce ochise triumfător pe celelalte, gata s-o ierte sau să-i tragă o ocară, Doamne-Doamne ! Cînd văzu că tăcerea se lungește, poate în paguba cuviosiei-sale, luă cuvîntul :

— Mă rog, prea cuvioasă, mai aveți ceva de zis ?

Maica Zenaida răspîndi culoarea nasului pe tot cuprinsul feței, își învineți buzele și răspunse sec :

— Mă rog, ordinul preacuviosiei-voastre de cine e iscălit ?

— De preasfinția-sa !

— Și de mai cine, mă rog ?

— Și de pă-rin-te-le exarh !

Zenaida cercetă amănunțit amîndouă hîrtiile, apoi hotărî :

— Într-o eparhie, îndată după episcop vine vicarul. Prin urmare, ordinul meu e mai bun...

— Într-o eparhie, grija mînăstirilor o are exarhul. și deci ordinul meu e cel mai bun...

— Ba al meu.

— Ba al meu.

— Ba al meu, că e dat mai-nainte.

— Ba al meu, că e dat mai în urmă.

— Ba al meu ! hotărî definitiv, maica Zenaida, ridicîndu-se de pe scaun și lovind cu pumnul în masă.

— Ba al meu, hotărî si maica Tomaida, ridicîndu-se și sfinția-ei și pocnind celălalt capăt al mesei.

Prevăzînd un prilej de mare spectacol, Filonida şi cu Teodora se priviră cu deosebită satisfacţie. Dar maica Irina, părăsind nepăsarea rece cu care părea că urmăreşte cearta pentru mai-mărime, găsi că e datoare să intervină — mai mult ca să domolească lucrurile decît să le lămurească.

— Maicilor, li se adresă ea pe un ton ce trăda şi amărăciune, şi dispreţ, să mă iertaţi că îndrăznesc să mă amestec unde nu e dreptul meu, dar socotesc că ar fi de nevoie, pentru luminarea comitetului, să ne spună maica Tomaida în ce împrejurări a căpătat sfinţia-ei delegaţia, cînd în aceeaşi zi, şi poate numai cu un ceas înainte, sfînta episcopie binevoise să o dea maicii Zenaida. Te rog, maică Tomaida, să nu iei în nume de rău întrebarea mea. Poate că chiar sfinţia-ta erai hotărîtă să ne dai această lămurire. De la maica Zenaida auzirăm cum că sfinţia-ei... n-a dorit şi n-a cerut aşa ceva. Dar cei mai mari, luîndu-i în seamă părţile cele bune, i-au dat o sarcină pe care în zadar a refuzat-o... Acuma, drept e să auzim şi mărturia sfinţiei-tale.

— Dar s-o ia mai în loc, să nu ocolească pe departe ca Zenaida, că trebuie să ducem moarta la groapă. Şi ce-o mai rămîne, ne-o povesti cu alt prilej, interveni Aftusa, stîrnind rîsul.

— Maicilor, grăi Tomaida cu un aer împăciuitor, ştiţi cu toate că mi-a dat bunul şi milostivul Dumnezeu unele slăbiciuni, aşa cum a mai dat şi la altă lume ; mi-a dat însă şi o parte bună, pe care sfinţiile-voastre poate că nici n-o bănuiţi : scîrba de slava cea deşartă. Am dorit şi eu, ca orice om pămîntean, să-mi dea Cel-de-sus sănătate şi chiar belşug în casă ; şi am mai dorit, ca orice călugăriţă, să-mi dea dragoste pentru sfînta biserică, pace şi mîntuire. Slavă însă n-am dorit în cugetul meu nici măcar o clipă. Dacă am fost cîţiva ani ecleziarhă şi iconoamă, nu eu am cerut, ci biata răposata a stăruit de mine. Mai acum vreo patru ani şi două săptămîni, a găsit răposata de cuviinţă să mă bage în comitet. N-am zis ba, că nu se cădea să refuz ; dar nici în sus n-am sărit. Ce-am socotit : „Eh, parcă e cine ştie ce scofală mare să fii *comiteată* !“ Te cheamă stareţa, cînd i se face ei să te cheme, ca să-ţi ceară şi ţie o părere, hotărîtă mai dinainte

să nu țină seamă de ea. Mai departe însă, nu m-am suit cu mintea. Dar, vorba proverbului : Una gîndești, și alta înnimerești.

— Ia-o, soro, mai în loc că rămîne moarta neîngropată, observă din nou maica Aftusa, spre hazul celorlalte.

— Ei, iacă îți fac pe plac, conveni Tomaida, privind cu dispreț la Aftusa și cu pace la Zenaida. Știi, maică Irino, că ieri, după ce-am auzit clopotul, am venit într-un suflet la stăreție, ca să văd dacă într-adevăr a murit biata maica, fiindcă nu-mi venea să cred că Milostivul, pupa-i-aș tălpile, a luat-o așa de timpuriu dintre noi. Apoi, văzînd că vîntul suflă a vreme, ce mi-am zis : s-ar putea să vie un vifor mare și să troienească drumurile încît să nu mai fie chip de ieșit pe poartă, și astfel să mă treacă săptămîna mare nespovedită și neîmpărtășită... Ia să mă reped pînă la mînăstirea Vornicului, să-mi mărturisesc păcatele și pînă în seară să mă și înapoiez. Știți că am de duhovnic pe părintele exarh. Trimit o fată în sat să-mi rostuiască o sanie, am îmbucat la iuțeală ce-oi fi îmbucat, și plec la drum. Bătea un vînt rece de-ți tăia suflarea, nu alteeva. Noroc că chirigiul avea caii mîncați și odihniți, că altfel...

— Și... cu chiu, cu vai, ai ajuns la Vornic, o întrerupse Aftusa, surprinzător de fără răbdare.

— Poate o fi pătimit ceva pe drum și vrea să ne povestească și nouă, sări Zenaida, cu scop să stîrnească ceartă și rîs.

Dar Tomaida nu-i făcu jocul.

— N-am pătimit nimic... Dar absolut nimic, mînți cuvioșia-sa. Mi-a fost rece la ochi și m-a cam luat vîntul pe dedesupt. Încolo, am mers minunat de bine. Sania — zdravănă, caii — tineri, iar Costandin — chirigiu cum rar găsești.

— Hm ! Mă mir că nu te-a răsturnat, că el are obicei că mînă cam iute la drum, stărui Zenaida, ca s-o întărîte.

— Deloc, Zenaido !

— Și ce ți-a zis părintele exarh, cînd te-a văzut ? „Bine că venișî să te fac stareță la Tămîioara !" — o întrerupse din nou Aftusa, spre marea mulțumire a celorlalte.

Tomaida o privi dușmănos și vru să-i dea peste nas. Dar Filonida îi luă înainte.

— Las-o, maică Aftusa, să ne spuie tot ce socotește sfinția-ei, că e de trebuință. De ce ești așa fără răbdare ?

— Apăi, n-are decît să vă spuie, că eu mă duc să mai stau pe lîngă Galinia. Doamne, Maica Domnului ! Moarta în casă, și ele au chef de vorbă lungă și de rîs ! Am plecat. Blagosloviți !

— Domnul !

— Cînd am oprit la poarta părintelui exarh, continuă Tomaida, hop și el ! tocmai sosea de la mînăstirea Sărindar, unde avusese o cercetare. „Ce e cu sfinția-ta, maică Tomaida ?“ „Dar cu sfinția-voastră pe așa o vreme, de la drum ?“ întreb și eu. Apăi, ce mai vorbă multă, îi dau vestea cea tristă. Vai, maicilor, cît de mult l-a durut moartea Galiniei ! Mă uitam la el cum îi curgea lacrămile pe obrajii ăia uscați și zbîrciți. „A fost o stareță cum rar se mai află în ziua de astăzi“, zice sfinția-lui. „O minune de stareță“, zic eu. Și după ce i-am povestit cum s-a înrăutățit boala și cu cîtă jale a luat soborul cunoștință de moartea ei, a venit vorba despre alegere și, firește, despre aceea peste care va cădea votul maicilor și harul Domnului ca să-i urmeze. I-am spus fără nici un ocol : „Preacinstite părinte, cele cîteva care ne socotim mai de frunte nu facem toate la un loc cît răposata. Dar fiindcă tot dintre noi o să se puie stareță, și fiindcă mă întrebați, sunt de părere că Zenaida... ar face față bunicică. A fost casieră și eclesiarhă, știe rostul bisericii și mai pricepe și psaltichia.“ Dar sfinția-lui : „E, la urma urmei, nu e numaidecît nevoie ca o stareță să știe a cînta. Principalul e să fie cinstită, înțeleaptă și gospodină.“ „Are din toate cîte ceva, răspund eu, numai maicile s-o aleagă. Că și dacă i-ar mai lipsi cîte una, își mai îndreaptă ea firea pe urmă.“ N-am zis bine, Zenaido ?

— Mersi !

— Apoi a venit vorba de persoana care să cîrmuiască obștea pînă la alegere. „Să delegăm comitetul“, zice părintele arhimandrit. „Să-l delegăm, zic eu, dar n-o să fie înțelegere bună unde poruncesc mai multe capete. Nimerit ar fi s-o însărcinați pe Zenaida. D-abia se mai obișnuiesc și maicile cu ideea c-o să le fie stareță, fiindcă, la drept vorbind, trecere așa mare nu prea are ea în mînăstire... Iar în timpul ăsta, mai ales dacă s-o pune alegerea mai

departe, se mai cioplește ea pe unde o fi rămas neciopită. " Am zis bine, Zenaido ?

— Foarte bine !...

— Dar părintele exarh n-a mai suflat nici un cuvînt. Bem cîte-un ceai cu rom, ne încălzim bine, apoi — nici una, nici alta — trimite vorbă să puie patru cai la sanie. „Mergem la oraș, zice el, să vorbim cu preasfinția-sa". „Nu s-ar putea să lași pe mîine, cinstite părinte ? zic eu, că ești ostenit și trebuie să mă spovedești, că doar n-o să mai bat drumul încă o dată pînă la Vornic !" „Mai întîi și mai întîi datoria de exarh, zise sfinția-lui. Dacă nu poți să mai vii, nu e Flavian acolo ? Spovedește-te la el." „Atunci, zic, duceți-vă sfinția-voastră singur, că eu mă întorc la Tămîioara. Lăsai fetele singure și pe maica stareță moartă. O să fie nevoie de mine, că sunt în comitet, și Irina e tînără, nu știe toate rosturile." Dar sfinția-lui n-a vrut s-audă de nimic. A scris ce-o fi scris — pe-o hîrtie — și m-a luat în sanie. Păi nu-ți sufla nene, un vifor ! Da' să lăsăm ce-am întîmpinat pe drum. La preasfințitul, cînd ajungem, intră numai părintele arhimandrit. „Ori comitetul, ori Zenaida", îi șoptesc eu. „Ori Tomaida", îmi întoarce el, zîmbind. „Să nu-ți faci vreun păcat cu mine, zic eu, că răspunzi înaintea lui Dumnezeu !" Dar sfinția-lui îmi face semn să n-am nici o grijă, și intră pe ușa din față. I-a descuiat-o părintele Sofronie, cutra aia de diacon. Cînd îl văz, după vreo zece minute, ieșind, se strînse inima în mine cît un purice. Sfinția-lui zîmbea — știți cum are de obicei. Îmi întinde hîrtia și-mi zice : „Să iei cîrma în mînă. Să nu cîrtești, că e voia celui mai mare." Cînd îl aud așa, mă fîsticesc toată. Pînă să-mi viu în fire, sfinția-lui era departe.

— Pe la părintele vicar n-a fost deloc ? o ispiti maica Zenaida, privind-o drept în ochi.

— Întîi la el a tras, dar nu i-a răspuns nimeni. A bătut la ușă poate un sfert de ceas. Pesemne se culcase, ori ieșise în oraș. Așa. Și cum spusei, sfinția-lui pleacă și eu rămîi ca o proastă cu hîrtia în mînă. Ce era să mai fac ? Să mă lepăd, n-aveam cum ; să mă omor, n-aveam de ce ; să plîng, nu era locul. „Lasă, Tomaido, mă încurajez eu singură, că în două-trei săptămîni ori o lună, n-ai să crăpi tu. Ai trecut prin altele, mai grele : ai zăcut de

pojar, de scarlatină, de anghina, de lingoare neagră, şi tot n-ai pierit. N-o să-ţi iasă sufletul numai dintr-atîta ! Bag hîrtia în buzunarul antiriului şi mă duc de-a dreptul la metoc, unde aveam vorbă cu chirigiul să mă aştepte cu sania. Şi iacă aşa s-a întîmplat povestea. N-am căutat şi am găsit ; n-am cerut şi mi s-a dat. Şi o dată ce mi s-a dat, datoare sunt să mă supun stăpînirilor celor mai înalte şi să-mi duc sarcina la bun sfîrşit. D-aci încolo, voia maicilor şi voia Domnului. Am stăruit de părintele exarh să nu-mi pună candidatura la stăreţie. Nu-mi place să dau pacea pe gîlceavă. Las' să fie Zenaida, că tot se omoară ea după aşa ceva. Pînă atunci însă, mi se cuvine ascultare. Aşa sună porunca...

— Şi pentru mine tot aşa sună, se împotrivi Zenaida.

— O fi sunînd, dar e mai veche. A mea e mai nouă. Şi legea nouă dărimă pe cea veche.

— *Noul Testament* n-a stricat pe cel vechi, se apără Zenaida.

— Ci au rămas amîndouă, completă Filonida, mucalită.

— Aşa e, dar nu se potriveşte. Pot să stea între aceleaşi scoarţe legea veche şi cu legea nouă, dar eu şi cu Zenaida într-un scaun, n-avem loc. La rînd, se poate. Acuma e al meu.

— Ba al meu.

— Dar bine, maicilor, se miră Teodora, unde o fi fost gîndul preasfinţitului cînd a iscălit două ordine care se bat cap în cap ?

— A dat în mintea copiilor, cuteză Zenaida, amărîtă

— Nu-ţi dau voie să vorbeşti aşa de persoana stăpînului nostru, o înfruntă Tomaida. I-a fost mintea la locu ei, dar cînd a băgat de seamă că a dat un ordin greşit poate după stăruinţa părintelui vicar, l-a anulat fără nic o vorbă.

— Dacă l-ar fi anulat pe-al meu, ar face vorbire î al sfinţiei-tale, observă Zenaida mulţumită că i-a ven această idee.

— Apăi, ce era să mai scrie atîtea rînduri ! O dat ce e dat în urmă înseamnă că e mai cu putere.

— Nu-i aşa !

— Ba-i aşa !

— Ce e întîi e sfînt !

— Ce e la urmă e și mai sfînt !

— Spuneai că nu-ți place să fii mai mare : acuma de ce te ții scai și nu te dai la o parte ?

Drept e că nu-mi place să fiu mai mare ; dar îmi place să fac ascultărică...

— Ascultarea poți s-o faci și în alt fel : cîntă la strană, citește, mătură prin biserică, trage clopotele... De ce numaidecît stareță ?

— Fiindcă așa vor ăi mari !

— Același lucru îl vor și cu mine !

— S-au păcălit și apoi s-au îndreptat. N-au vrut să stăruiască în greșeală. Așa că de-a surda îți mai întăriți bieții nervi. Mai bine cere-ți iertare și lasă-te în voia Domnului.

— Eu să-mi cer iertare de la sfinția-ta ?

— Da' de ce nu ?... Adică am putea să ne cerem una alteia, că doar n-o să rămînem supărate ! Mai întîi însă, trebuie să recunoști că delegația dată sfinției-tale este nulă.

Scoasă din sărite, maica Zenaida, se ridică și pocni masa.

— Nu recunosc nimic !

— Ba o să recunoști, că n-ai ce face.

— Niciodată !

— Chiar acuma !

Se aud pași grei și un tușit bărbătesc, aproape de ușă.

— Tăceți, că vine părintele duhovnic ! interveni speriată maica Teodora.

Părintele Flavian intră cu zgomot și cu potcapiul puțin pe-o ureche. Se opri lîngă ușă și după ce-și plimbă ochii mici și roșii pe la toate maicile, își drese mustățile, luă poziție militărească și porunci ca la cazarmă :

— Drepți, că vine maioru beat !

Văzîndu-l că e mai puțin beat de cît vrea să pară, Zenaida și Tomaida încercară să-l pună în curent cu pricina pentru care se găseau adunate. Dar Flavian pricepu cam ce le frămîntă și le opri cu un gest autoritar.

— Să-mi spuie maica secretară. Dar scurt și cuprinzător.

— Cinstite părinte, zise Irina, sfînta episcopie a delegat pe maica Zenaida să țină locul de stareță pînă la alegere, iar în urmă a dat aceeași delegație și maicii Tomaida... Întrearea este : care din cele două ordine rămîne în picioare ?

— Bravo ! Frumoasă ispravă au făcut cei de la episcopie ! grăi duhovnicul fără să rîdă. Apoi își dete părerea : Să se pună ordinele în dulap și să stea acolo pînă vom duce la locașul de veci pe aceea care v-a cîrmuit aproape cincisprezece ani de zile. La urmă, ne vom întruni din nou și vom vedea care e laie și care e bălaie.

Apoi deschise ușa la perete :

— Poftiți, vă rog !

XII

Sora Rița, ucenica maicii Zenaida, și cu sora Cristina, ucenica maicii Tomaida, sunt prietene bune, cam de aceeași vîrstă, amîndouă vesele și cuminți și amîndouă clopotărese. Rița are douăzeci de ani, e grasă ca un bursuc, cu mutra cam din topor și veșnic în căutarea unui motiv de voie bună. Cristina e mai tînără cu un an, e mai slabă, are un cap mai cioplit și nimic nu-i face mai mare plăcere decît s-o vadă pe buna ei prietenă cu gura plină de rîs.

Acum se găsesc împreună în clopotniță, așteptînd să iasă soborul cu moarta, din biserică, pentru a trage toate clopotele. Sora Cristina stă călare pe o bîrnă de stejar și lovește cu batacul, rar și prelung, ca pentru mort, tălmăcind prin cuvinte, glasul de acioaie al clopotului :

— S-a duuuuuus !...

Iar sora Rița așteaptă grecește pe podea, cu două capete de frînghii în mîini, și completează pe Cristina :

— Galiniiiiiia !...

— S-a duuuuuus !...

— Galiniiiiia !...

— Ia spune, drept, Riţo, cu ce scofală s-a întors maica Zenaida de la oraș ? I-au dat ăia de la episcopie vreo batalama la mînă ?

— Oho ! Da' ce batalama ! Are patru rînduri și jumătate... Scrie acolo că să țină locul pînă la alegere. Dar maica Tomaida a venit și ea cu vreo plăcintă de pe unde a umblat ?

— Nu știu, că n-avu răgaz să ne spună. Aruncă tartanul și dete fuga la cancelarie. Cu mîna goală cred eu că n-a venit. O dată ce a plecat după un lucru, măcar de răstoarnă orașul, și tot izbutește.

— Și măicuța mea tot așa e. Cînd e vorba să-și facă o ambiție, nu-i stă nici Ucigă-l crucea în cale. Minte, făgăduiește, tăgăduiește, țipă, plînge, se bagă în sufletul omului, și răzbește.

— Parcă ar fi de-o mamă și de-un tată. Nu seamănă la chip, dar la suflete sunt gemene. Și la vorbă tot așa. Păi cînd are măicuța Tomaida mîncărime la limbă, să te ții, neică ! Nici nu merge sucala cum merge guriță sfinției-ei. Ne ceartă, povestește, țipă la pisici, le mîngîie, vorbește singură, și pînă n-o domolești nu se astîmpără. Ar fi fost mai bună de avocat decît de călugăriță...

— La fel și măicuța mea, cîrti și sora Rița. Citeodată îndrăznește sora Varvara și-i zice : „Mai bine ai fi avut o sucală în gură decît limbă. Barem era de-un folos, că făcea țevi ; dar așa...“ „Lasă-mă cum m-a zidit Dumnezeu, îi răspunde maica Zenaida, supărată ori rîzînd. Să vorbesc și pentru ăia care s-au născut fără grai. Ei, mai vrei ceva ?“ „Ce să mai vreau ? zice măicuța Varvara. Parcă e după mine ? Da barem, dacă nu te poți opri, vorbește mai încet că-mi țiuie urechile !“

— S-a duuus !

— Galiniiiia !... Acuma, de cînd a văzut că n-o să mai fie nădejde de însănătoșire pentru maica stareță, și-a pus în cap să-i ia locul, și cu asta și-a făcut sămînță de vorbă. Maica Varvara i-a spus drept : „Nu faci sfinția-ta de stareță. Vorbești prea mult. O stareță trebuie să-și mai ție gura acasă. Să aibă zece urechi și numai o limbă.“ „Apăi, răspundea sfinția-ei, atunci cînd oi fi, mă mai strunesc eu, nu mai vorbesc așa mult.“ Ți-ai găsit pe-a care să nu vorbească ! Mai acum vreo două săptămîni chemă pe scofîlcita aia de Veniamina și pe lungana de Glicheria și le spune : „Tu, Veniamino, ai să fii iconoamă ; iar tu Glicherio, ecleziarhă, fiindcă te pricepi într-ale bisericii. Casieră o să punem pe Glafira Aftusei, ca să nu cîrtească baba că pe fata ei n-o băgăm în seamă.“ „Păi se pricepe și Glafira la condici, cum mă pricep eu !“ i-a tăiat vorba măicuța Varvara. „Nu face nimic, zice maica Zenaida, că la cancelarie

o să lucreze tot Irina.“ Parcă maica Irina o fi proastă să le ducă pe oarbe de mînă...

— S-a duuuus !

— Galiniiia !... Și d-atunci, soro dragă, nu e zi de la Dumnezeu să nu s-adune cîtetrele, cu Glicheria și cu Veniamina, și să nu pună țara la cale. Mereu fac la planuri și le strică. Ba să mai cumpere un clopot, ba să nu mai cumpere ; ba să stăruiască să ne mai dea un preot, ba că ne ajung doi ; ba să facă florărie ; ba să învelească biserica mare cu aramă ; ba s-aducă vie din străinătate, ba să pună un ceas la clopotniță, și cîte nu ți-ar trăsni prin cap. Mă uit la maica Veniamina : doar stă cu mîna la neg, parcă n-o știe lumea că are neg ! și aprobă din cap, cînd îi convine. Iar cînd i se pare că planul maicii n-ar fi bun, ia mîna de pe neg, își golește dinții încet-încet, se uită sperioasă spre ușă, parcă s-ar teme să nu intre cineva, și zice : „Ba eu cred că ar trebui așa, și nu pe dincolo“. Ca și cînd s-ar găsi în slujbă. Îmi vine cîteodată să deschid gura și să-i zic : „Oho, că nu te-ntreabă nimeni ! Deocamdată este maica Filonida iconoamă.“

— Și ce iconoamă de treabă !

— Iar lungana tace, tace, și tot își frămîntă crescătura din băierile gurii. Apăi, cînd îi vine rîndul să zică ceva, zbîrcește nasul, își viră buza de jos într-a de sus și-și desface mîinile, cît șoseaua statului. Văzînd-o așa mătăhăloasă, te miri de unde iese glasul ăla atît de duios. Pesemne că ursitoarele or fi zis : „Fiindcă am făcut-o urîtă, hai să-i dăm și ei nițică voce“. Dar, să mă ierte Dumnezeu, n-au brodit-o. Unui glas frumos îi stă bine să fie tot la om frumos. Să-ți placă și la vedere, nu numai la auz.

— S-a duuuus !

— Galiniiia !

— Măicuța mea are planuri mult mai mari, destăinui și sora Cristina. Cum o ajunge stareță, mai întîi și mai întîi are să pună o firmă la poartă, ca să știe lumea că aici e mînăstire și că se cheamă Tămîioara. După aceea are să dea poruncă maicilor să poarte numai stofă de muhair, să nu-și facă haine din păr de cămilă, că lucesc la soare și alunecă ochii mirenilor pe ele... Apoi are să prăsească vaci multe, bivolițe, capre, oi, și să facă masă de obște. Cînd o suna clopotul toate maicile și surorile să lase ce-or

avea în mînă : igliță, ac, sucală, foveică, mătură, vătrai, făcăleț, și să dea fuga la masă. Mă rog : ca la cazarma !

Rița își făcu o cruce mare.

— Și ce-o să le dea să mănînce, soro ?

— N-auzi, omule ? Lapte. Cînd fiert, cînd nefiert, cînd covăsit, cînd speriat cu bățul, ca-n Moldova. Afară de lapte, o să facă mai întîi probă cu icre negre, sardele de Lisa, ciulama de potîrnichi, rasol de păstrăvi, pastramă de capră, compoturi, banane și d-alde astea... Dacă o vedea că maicilor nu le convine și încep să cîrtească, are să le facă bulgur ca la Căldărușani, ciorbă de oase de morun ca la Cernica, frunze de sfeclă ca la Neamțu, și mai cu seamă borș cu varză și cu foi de dafin. Iar în ziua de Paști — cîte două ouă roșii de căciulă...

— Dar băutură — nimic ? întrebă sora Rița rîzînd să se prăpădească.

— Cum de nu ? ! Dimineața le dă cîte un pahar de zeamă de varză ori de castraveți, la prînz — țuică de Ghighiu ; iar seara — melisă pe zahăr, de la Ciolanu, ca să nu le vie greață...

— Ba nu. Cristino, lasă gluma și spune drept : trage nădejde de stăreție și maica Tomaida ?

— Ehe ! Stai prost cu politica ! Nu numai că trage nădejde, dar și-a comandat și baston de arhimandrită. Lemnul să fie de... lemn, și măciuca aia din cap — de argint ferecat. Ca iconoamă, și-a pus ochii pe maica Chesaria : zice că e destul de grasă, așa că n-o să mai vorbească maicile, cînd li s-o face de cîrtire, că s-a îngrășat de la odaia mînăstirii. Pentru eclizerhie, a găsit pe maica Irofteia. Cică are neamuri în Grecia, care-i trimet untdelemn, încît n-o să mai fie bănuită, ca maica Teodora, că-și prăjește fasolea din candele. Iar la arhondărie pune pe maica Epistița, că știe să zică *bonjur* și are o uciniță chioară și una surdă, așa că puțini dintre vizitatori o să le îndemne la fărădelegi...

— Și casieră ?

— E în căutare. Ar pune pe maica Glafira, dar fiind prea frumoasă și cam prietenoasă, îi e frică să nu facă niscaiva pozne pe unde se duce ; Artemia e prea urîtă și n-o să aibă trecere pe nicăieri ; Dosifteia scrie cu stînga, iar maica Paisia e vorbă lungă. Se gîndește mai mult la

Zenovia, că e prietenă cu o doamnă de onoare, dar se cam teme de răsturnare... La urma urmei s-ar putea să mai încerce cu maica Irina, măcar pînă o mai deprinde unele lucruri de care n-are idee. D-aci, afară cu ea ! Pe maica Fionia o pune bucătăreasă, fiindcă mănîncă numai de trei ori pe săptămînă ; iar ca ajutoare îi dă pe sora Ana, că i-a căzut dinții... Dar nu știi că ar avea poftă să schimbe și duhovnicul ? Nu-i place bafta părintelui Flavian, și pace !

— Nici măicuții !

— Ar vrea pe părintele Gherasim de la Vornic : căci are vorba mai dulce și nu iubește băutura.

— Maica ar dori pe părintele Luca de la Sărindar.

— S-a duuuus !

— Galiniiiia !

— Ascultă, Riță, zise Cristina, lăsînd șaga, dacă m-ar chema preasfințitul Ilarion și mi-ar cere părerea, știi ce i-aș spune ? „Preasfințite stăpîne, blagoslovește și iartă, că sunt fată tînără, dar sunt crescută de mică în mînăstire, și mintea — multă-puțină, cîtă oi avea — îmi e sănătoasă. Să te învăț eu ce să faci ca să iasă lucrurile bine. Să trimiți la alegere pe părintele Costin, că e mai înfipt, să dai ordin să învîrtească treaba cum o știi mai bine și să scoată pe maica Aftusa. Este ea și cam toantă și cam boantă, dar e curată la cuget, e femeie în vîrstă, evlavioasă și bună de n-are pereche. La urma urmei, mînăstirea o s-o conducă mai mult maica Irina, care e, ce să-ți spui, cu toate bunurile pe capul ei. Îi lipsește numai cîteva fire albe în cap. Iconoamă să rămînă tot maica Filonida, că e bătătarnică și cinstită : iar la ecleziarhie tot maica Teodora, că are un ghers de înger și o inimă cum nu se mai dovedește". Și dacă preasfinția-sa mi-ar zice : „Bine-bine, dar ce să fac cu nebunele alea de Zenaida și de Tomaida, că au pus pe capul meu pe vicar, pe exarh, deputați, jurnaliști, dame de onoare ?", eu i-aș spune drept : „Uite ce să faci : pune pe maica Zenaida arhondăreasă, că dacă le-o mai trebui musafirilor alt judecător, să-mi taie mie gîtul ! Iar maicii Tomaidei să-i dai o condică și s-o trimiți prin țară, să capete pentru mînăstire. E în stare să scoată și sufletul din om, nu numai un pic de milostenie. Cît despre duhovnic, să ne lași mai departe pe părintele Flavian. E și drept și temător de Dumnezeu. Ține maicile la sfinția-

lui ca la ochii din cap. E adevărat că-i cam place băuturica. Să știi însă că bea cu folos : cu cît e mai beat cu atît vede mai limpede și judecă mai drept..." Zic eu bine, Riţo ?

— Tu zici bine ; atîta numai că n-o să te cheme preasfinţitul.

— Foarte rău ! O să se ia după unul și după altul, că e bătrîn, nu-l mai ţin curelile, și n-o să nimerească bine. Dacă o fi dat delegaţie maicii Zenaida, să știi, Riţo, că maica Tomaida e în stare să facă o turburare de-o să se mire și dracu. Amîndouă doresc stăreţia și n-o să se lase ușor păgubașe. Ai să vezi tu ce bîlci o să avem aici pînă s-o face pîrdalnica aia de alegere. Toţi diavolii, cîţi sunt aciuiţi în Tămîioara, au să urce în vîrful dealului, ca să privească taman de acolo. Că de aproape le e frică să nu pătimească ceva... Să dea Dumnezeu să nu fie așa, dar nu prea îmi vine să cred.

— Ce bine judeci tu, Cristino ! zise sora Riţa, admirînd, nu pentru întîia dată, înţelepciunea prietenei sale. Sunt sigură că ai minte multă...

— Oho ! Dacă ar fi după mine, de mult aș fi scos din cap, măcar cîteva dramuri, și aș mai fi dat și măicuţei Tomaida...

— Și cînd te gîndești că are un cap destul de măricel ! Și nici al măicuţei mele nu e mai mic...

— Dacă sunt mari și sunt pline de sticleţi, ce folos ? N-ai luat seama la pepeni ? E cîte unul mare și frumos, și cînd îl tai n-are gust nici de două parale. Îmi pare rău că nu sunt călugăriţă, că i-aș zice de la obraz : „Ia ascultă, măicuţă, ţi s-a urît cu binele ? Stai pe loc și lasă limba să bată în urechile noastre, că s-au deprins cu sunetul ei. Cînd ţi-o veni chef de bîrfeală, să faci sobor cu mine și cu Ioana și să cleveștești pînă ţi s-o încleșta gura. Că nu păgubești pe nimeni."

— La fel i-aș spune și eu măicuţii mele. Îi mai zice maica Varvara. Cîteodată s-ar părea că o mai ascultă, dar alteori se înverșunează la faţă și ţipă la ea cît poate : „Taci ! Eu sunt mai mare aici, nu ești tu !" Acuma, cu Dumnezeu înainte !

— Ce tot vorbești tu ? Se mai amestecă Dumnezeu în Tămîioara pînă la alegere ? O dată ce e la mijloc Tomaida și cu Zenaida, cu Glicheria, cu Veniamina, cu Chesa-

ria și cu Ierofteia, nu mai are nimeni nici o treabă. Fac prinsoare că nici părintele exarh, nici părintele vicar, nici protopopul și nici ăia de pe la episcopie n-or să iasă cu față curată, dacă s-o isca aici vreo turburare.Ține minte de la mine : singur părintele duhovnic poate s-o scalde mai bine, fiindcă sfinția-lui nu știe decît una și bună : dreptatea. Din ceea ce i se pare că e drept, nu s-abate măcar să pici seu pe el. Și nu e nici pătat, ca alții...

— Tu ai s-ajungi stareță, Cristino, îi prooroci Rița din toată inima.

Cristina o fixă o clipă, mirată, apoi izbucni într-un rîs repede curmat de sunetul toacei, care anunța plecarea alaiului spre cimitir. Apucară repede de frînghii și se puseră să tragă toate clopotele, îngînîndu-le după fiecare lovitură :

— S-a dus — s-a duuus ! S-a dus — s-a duuuus ! Galinia — Galiniiiia !...

XIII

După șaizeci și șase de ani de viață, dintre care cincizeci și nouă în mînăstire ; și după cincisprezece ani de stăreție, ajutată de călugărițe ca Irina, ca Filonida și ca Teodora, sau încurcată de altele ca Tomaida și ca Zenaida, Galinia e dusă la locașul de odihnă, în sunete de clopote, și în cîntări duhovnicești.

În fruntea convoiului merge o cliseriță, închipuind, pe toaca de fag, loviturile ciocanelor care au pironit pe Mîntuitorul lumii. Urmează două steaguri, apoi două felinare purtate de călugărițe în mantie. Și îndată — un grup de vreo douăzeci de cîntărețe, în cap cu cele mai meștere între toate, Glafira și Glicheria, care cîntă într-o singură voce tînguioasele samoglasnice ale lui Ioan Damaschin : „Care desfătare lumească rămîne neîmpreunată cu grijă ? Care mărire stă pe pămînt neschimbată ? Toate sunt mai neputincioase decît umbra, toate — mai înșelătoare decît visele. O clipire, și pe toate acestea moartea le apucă.

Cîteva călugărițe, firi mai simțitoare, terciuiesc cîte o lacrimă între gene ; altele, mai nepăsătoare, cîntă fiindcă așa scrie în carte, fără să arate că prohodesc o moartă, care e însăși stareța, sau ajută la un *tedeum ;* Glafira nălticuță și nu prea plină la trup, cu fața albă și fină, cîntă fără să-și ridice pleoapele, parcă și-ar feri ochii-i verzi de lumina zăpezii sau de privirile scormonitoare ale mirenilor veniți în mare număr ; iar maica Glicheria, cea mai lungă dintre toate, îi ține și ea aproape închiși, fie ca să

nu se observe că sunt șterși și poncișii, fie ca să arate că știe stihurile pe de rost.

Urmează patru diaconi, între care arhidiaconul Nicodim de la catedrală, trimis de către episcop în locul vicarului, internat în spital. Apoi șapte preoți, în frunte cu arhimandritul Simeon, starețul mînăstirii Sărindar ; preacucernicul iconom Grigorie Seltea — protopopul circumscripției, și protosinghelul Gherasim — starețul de la Vornic, reprezentînd pe arhimandritul Lavrentie, care damblagise de o mînă și de un picior.

Preoții merg în șir orizontal și vorbesc, între ectenii, și despre morți, și despre vii. Protopopul, un bărbat ca de patruzeci și cinci de ani, de statură mijlocie, cu barba cafenie și cu pîntecul în formație, vorbește cu preacuviosul Simeon, care numără cu șapte ani mai mult, e înalt, barba lungă și căruntă, are ochii negri și jucăuși, iar stomacul, deși de stareț, se menține la nivel cu pieptul. Discută politică. Dar urechea arhimandritului este mai atentă la Gherasim, care povestește popii Niculae de nenorocirea părintelui Lavrentie. Vrea să afle dacă locul de exarh va deveni în curînd vacant... Și după cît înțelese, bietul bătrîn se va întîlni fără zăbavă cu Galinia. Zace, aproape dus, pe patul unei rubedenii din oraș, unde a poposit după ce s-a despărțit de maica Tomaida. O mînă și un picior nu mai mișcă, o ureche nu mai aude, iar gura, strîmbată într-o parte, nu mai pronunță lămurit și nu mai ține șirul vorbirii.

Povestind acestea cu glas tare și apăsînd pe fiecare cuvînt, protosinghelul Gherasim, și el rîvnitor dupa locul de stareț al mînăstirii Vornic, ca și după cel de exarh, pîndea cu ochiul pe Simeon, să vadă cum îi arată fața.

Părintele Flavian, deși înghițise cîteva cinzecuri de drojdie, ținea marginea, tăcut si posomorît. Are șaizeci și patru de ani, e înalt și puțin adus de ceafă, slab și roșu, în capu-i — nici un fir de argint, iar în locul unde alți preoți și călugări poartă mustăți și barbă, stau atîrnate cîteva firișoare, rare și liniștite, nici toate albe, nici toate oacheșe. Calcă rar și apăsat și se pare că nu-l frămîntă nimic. Și-a făcut o idee definitivă : că Galinia a murit și că Irina a dovedit și în aceste împrejurări că e cea mai înțeleaptă maică din Tămîioara. Și năvala gîndurilor a înce-

tat. Numai cînd Simeon ceru veşti noi despre exarh, şi Gherasim se grăbi să i le dea, îşi ieşi din fire şi scuipă în palme. Avea acest tic ori de cîte ori îl supăra ceva : i se uscau palmele şi trebuia să le ude, deşi niciodată nu le lipise de obrazul cuiva. Cunoştea gîndurile amîndurora şi tare ar fi avut gust să-i împingă din flanc, chit că ar cădea şi popa Niculae, pe care îl iubea, şi protopopul, care n-avea nimic ascuns. Fiindcă şi în privinţa locurilor de cinste, părintele Flavian ştia una cu care se născuse : întîi să moară cine le ocupă şi numai după aceea liber e orişicare să-şi sloboadă pofta într-acolo. Pînă atunci, numai gîndind şi înseamnă că doreşte moartea aproapelui său. De altfel, n-avea păreri bune despre nici unul. Pe Simeon îl ştia deştept şi stricat, şi pe Gherasim — făţarnic şi lacom. Pe cel dintîi îl socotea bun de ipistat pe moşie, iar pe celălalt — numai potrivit pentru a umbla cu sfinte moaşte sau a vinde „lemn din crucea Domnului", închinătorilor Sfîntului Mormînt.

Patul cu moarta e purtat pe umeri de către membrele comitetului, mai puţin maica Irina, care merge în urmă, precum şi de alte călugăriţe. Zenaida şi cu Tomaida luaseră mijlocul şi gîfîiau de greutate, deşi povara era uşoară şi mult împărţită.

— Tot are şi stareţa o cinste mai mare ; o duc comitetele la groapă, grăi maica Tomaida, cu gînd să ironizeze tocmai ceea ce dorea să aibă.

Zenaida o privi repezit din partea cealaltă şi zise :

— N-ai teamă, că n-o să te lovească aşa cinste...

— Că pe tine o să te lovească prea ! îi întoarse Tomaida, ridicînd nasul de vîrf.

În acest timp corul cînta mereu : „Toate sunt mai neputincioase decît umbra ; toate mai înşelătoare decît visele..." Iar clopotele sunau buluc, înşirate de cele două clopotăreşe duhlii :

— S-a dus — s-a duuus !... Galinia — Galiniiia !...

Maica Irina, ca una ce fusese crescută de către răposata, mergea în urma patului, palidă şi serioasă cu ochii umezi, dar fără lacrimi pe obraz. Apoi celelalte călugăriţe şi surori — şi lume multă, din satul Tămîioara şi din satele învecinate. Galinia fusese iubită pentru vorba ei blajină

și pentru sfaturile cuminți pe care le împărțea cu o dărnicie neobosită.

În cimitirul sărac de cruci, căci morții nu zăbovesc aici peste șapte ani, moarta, înfășată în mantie, fu așezată în fund, pe pământ, avînd drept coșciug două cărămizi pe lîngă urechi și una deasupra frunții. Starețul Simeon o stropi cu untdelemn și vin, corul și preoții mai cîntară un întreit „Veșnica pomenire". Apoi, spre ușurarea Zenaidei și a Tomaidei, a Glicheriei și a Veniaminei, a Chesariei și a Ierofteii, groparii așternură un pat de scînduri la jumătatea gropii, suprema cinste adusă unei starețe răposate, și răsturnară pămînt... peste pămînt, în timp ce clopotele își răriră sunetele, pînă încetară într-un lung și jalnic gîlgîit ce se pierdu în văzduh, urmat de o ultimă și tot așa de lungă oftare a clopotăreselor :

— S-a duuuuuuuus !...

XIV

Lăsînd pe moartă în seama groparilor, căpeteniile mînăstirii şi ale satului trecură la stăreţie, poftite fiind de către maica Irina la o dulceaţă şi la o cafea.

Salonul stăreţiei din Tămîioara, e mare şi simplu. Două canapele îmbrăcate cu creton, cîteva scaune la fel, pe jos velinţe româneşti, lucrate în atelierul înfiinţat de curînd, iar pe pereţii albi — diferite icoane şi cîteva chipuri de stareţe răposate.

Se serveşte dulceaţă de prune verzi. Maica Tomaida, sigură pe întăriturile ei, face pe stăpîna casei, în ciuda Zenaidei, care face circei la inimă, şi a cuviosului duhovnic care simţi uscătură în palme.

Vorba nu prinde. Cu toată cazna maicii Tomaida de-a îmboldi pe musafiri să vorbească de „iarna asta greaua", de „lipsa de lemne", de „economia pe care guvernul a găsit tocmai acum s-o facă în distribuirea sferturilor pentru maici", gîndurile nu se pot despărţi de chipul aceleia care atîţia ani de zile a primit în acest salon prietenos. În zadar ochii tuturor încearcă să vadă în cercul conversaţiei pe maica Tomaida şi urechile lor să audă glasul acesteia, piţigăiat şi spart, căci chipul Galiniei — un chip de sfîntă adevărată : veşnic palid, fără să fie obosit, cu ochii mari şi atenţi, fără să fie severi — li se arată mereu pe canapeaua din fund. Iar vorba ei, moale şi lipicioasă, sfătoasă şi presărată cu glume chiar atunci cînd vrea să mustre sau

să se împotrivească, vine să le mîngîie timpanele ori de cîte ori conversația lîncezește.

Maica Irina observă starea sufletească a celor de față și caută un prilej să îndrepteze vorba pe făgașul dorit de ei. Îl găsi cînd Tomaida, sigură de stăreție, aduse în discuție chestiunea reclădirii chiliilor arse de curînd, cu scopul vădit de-a arăta calitatea în care vorbește și programul de înnoiri pe care îl rumegă de-o lună, cu Chesaria și Ierofteia.

— Pentru refacerea celor două chilii arse, zise Irina, am primit ieri înștiințare de la minister că ni s-au aprobat patru sute de mii de lei. A fost chiar maica în persoană, acum două săptămîni, de-a vorbit cu domnul ministru. Am urcat-o pe mîini că abia își purta picioarele. Eu, unde am văzut-o așa de slăbită, am stăruit mult să nu se mai ducă, dar n-a vrut cu nici un chip să m-asculte. Își simțea sfîrșitul apropiat și ținea cu orice preț să capete acest ajutor. Îi era teamă că starețа care o veni n-o să aibă atîta trecere...

— Nici vorbă ! făcu Zenaida, privind c-un ochi spre Tomaida. Sfinția-ei, Dumnezeu s-o ierte, avea ușă deschisă oriunde se ducea. O cunoșteau miniștrii, o cunoșteau cucoane mari și nimeni n-o refuza.

— Dacă ești îndrăzneață și meșteră de gură, zise Tomaida, poți să răzbești și pe unde nu te cunoaște nimeni...

— E altceva cînd te știe cît îți face pielea, o contrazise Zenaida.

— Ba să dăm răposatei ce era al ei, interveni protopopul Grigorie. Pe lîngă faptul de a fi foarte cunoscută, mai avea și o înfățișare care impunea respect și ascultare. Pe fața ei, în ochii ei, se citea dragoste curată pentru mînăstire. Cu greu i se refuza ceva.

— Exact ! încuviință preotul deodată cu judecătorul, cu șeful de ocol, cu dirigintele poștei și cu nevasta judecătorului.

Dar maicii Tomaida nu-i conveneau aceste laude, sau că dorea prilej pentru a pune în cunoștință pe musafiri cu dregătoria ce primise. Zise :

— Dacă ar fi fost și nițeluș mai bună de gură, ar fi săvîrșit minuni pentru sfînta noastră mînăstire. Dar ea,

sărmana, Dumnezeu s-o ierte, vorbea încet și domol. Pînă să spună ce-o doare, crăpa fierea în om.

Părintele Flavian, care nu rostise nici un cuvînt, își pierdu răbdarea.

— Dar nici așa să scoți sufletul din om, iar nu e bine. Vorba așezată și spusă cu rost are mai multă trecere. E drept, domnilor și cucoanelor ?

Cele două guralive înghițiră și tăcură. Popa Niculae căută să le mai îmbuneze inima :

— Lucrul de căpetenie e să știi ce spui, fie că vorbești încet sau tare, mai rar sau mai la repezeală.

— Se înțelege, încuviință Tomaida, la un gînd cu Zenaida.

— Și să nu spui minciuni, grăi și maica Aftusa, crezînd că-i venise rîndul.

— Merge și mincuna cîteodată, zise duhovnicul, dar s-o spui atunci cînd vrei să faci un bine și să știi s-o potrivești, ca să nu te prindă. De-o pildă : cînd suflă un vînt tare și doboară crucea din vîrful turlei, să spui la minister că a căzut și turla, ca să scoți cît a pune crucea la loc. Atunci se cheamă că ai mințit în folosul mînăstirii, fără să păgubești statul c-o para mai mult.

— Dar dacă statul îți dă cît ceri, atunci ce faci cu restul ? Și cum rămîne cu minciuna ? îl ispiti cuviosul Gherasim de la Vornic.

— Ce faci cu restul ? Hm, dacă te cheamă Galinia, mai sapi un puț cu apă rece și scrii pe piatră numele ministrului : iar dacă te cheamă Gherasim, îl bagi în buzunar și-l ocărăști ca pe un prost și ca pe un credul. Nu-i așa, părinte stareț ?

Arhimandritul Simeon căută un răspuns, dar Gherasim, făcîndu-se că nu înțelege, îi luă înainte.

— Dacă ești casier, firește că-i pui la păstrare. N-o să-i arunci la gunoi, ori să-i spui ministrului : „Na poftim, că mi-ai dat prea mult !“

— Poate la Vornic, dar la săracele de noi n-ai știi ce să faci mai iute cu ei, oftă Tomaida.

— Afară de chiliile arse, care trebuiesc refăcute, deocamdată, totul e în bună stare, interveni tăios secretara. Nici n-ar fi suferit maica să vază o spărtură undeva, iar biserica să ducă lipsă de-o luminare măcar.

— Asta așa e ! aprobă Zenaida

— Drept vorbești, Irinuțo, încuviință și Tomaida, că ea, sărmana, ce făcea, ce dregea, că nu lăsa să se vadă nicăieri o cît de mică stricăciune ; dar iarăși este adevărat că nu-i plăceau înnoirile, de, așa ca oricărui bătrîn. Din ce s-a pomenit, ea nu vrea să iasă. A fost gardul vechi de nuiele ? De nuiele să se facă și după ce s-o strica ! S-a pomenit să se înceapă liturghia la ceasurile 6, cînd nici găinile n-au făcut ochi, așa să meargă pînă s-o scufunda pămîntul. Eu cred însă că nu săvîrșești un păcat de moarte dacă mai faci și unele lucruri care nu s-au pomenit, dar care sunt de folos, ori dacă te întorci la altele, care au dat în vremea lor roade bune pentru mîntuirea sufletului.

— Ar mai trebui un clopot, că patru nu sunt de ajuns, o întrerupse Zenaida, ca să-i ia înainte cu programul.

— Ba șase, ca să se facă zece ! adăugă Flavian, în batjocură.

— Clopote sunt berechet, zise Tomaida mulțumită de întreruperea duhovnicului. Că sunt măricele și sunt turnate din material bun. Sună frumos și se aud din depărtare. Altceva însă ne lipsește. Uite, am auzit multă lume că trece pe la poarta noastră și nu știe dacă aci este o sfîntă mînăstire ori un sat ca oricare altul. Că, după cum vedeți, Tămîioara noastră n-are cetate, ca la Sărindar ori ca la Vornic, ci e așa cum ar fi un sat : cu uliță strîmte și strîmbe, cu case făcute în toate felurile, cu garduri de toată mîna și cu o sfîntă de biserică la mijloc. Ba, dacă te uiți mai cu băgare de seamă și vezi stăreția, așa cum e ea mai răsărită, zici că e primăria ; iar arhondaricul îl iei drept școală. Așa că eu m-am hotărît...

— Adică... te-ai gîndit, o întrerupse Flavian, lovind cu cotul pe popa Niculae de lîngă el.

— Precum zici : m-am gîndit să așez o tablă la poartă, pe care să stea scris cu litere mari : *„Mînăstirea de călugărițe, Tămîioara"*. Sau : *„Tămîioara, mînăstire de călugărițe"*. Așa cum la judecătorie stă scris că e judecătorie, la pretură că e pretură și la post că acolo sunt jandarmi. E rea ideea mea, domnule Cornescu ?

Judecătorul, un bărbat ca de treizeci și șapte de ani, își pipăi scobitura din mijlocul bărbiei și răspunse în doi peri :

— N-ar fi rea.

— Ce crezi, domnule pretor ?

Domnul Cazan, un bătrînel sclivisit, fu mai lămurit :

— Nu e un lucru rău.

— Dar dumneavoastră, coniților ? Dar dumneata, domnule Gănescu ? Dar sfinția-ta, părinte protopoape ? Mă rog : toată lumea să-și dea părerea, zise cuviosul Flavian, cu vorba-i aspră și batjocoritoare.

Obișnuiți cu felul lui de a fi, cei de față imitară pe maica Zenaida și rîseră, în ciuda Tomaidei, care văzu roș în vîrful veșnic gălbui al nasului duhovnicesc, albastru în sprîncenele negre ale Zenaidei și galben în obrazul tuciuriu al doctoriței.

Eu m-am gîndit la lucrul ăsta mai demult, grăi protopopul ca să liniștească nervii Tomaidei, dar n-am îndrăznit să-i vorbesc răposatei. E bine să știe străinii drumeți ce se ascunde în acest colț de pămînt, ca să-și facă cruce sau chiar să se abată din cale și să intre aci să se roage.

— Sfinția-ta ce gîndești, maică Zenaida ? întrebă Flavian făcînd cu ochiul către preacucernicul Grigore Seltea.

— Eu gîndesc că nu-i nevoie să ne punem firmă ; că nu e aici nici autoritate, nici cîrciumă. Sunt altele de făcut. De-o pildă : o seră cu flori, ca să aibă maicile de unde să-și împodobească grădinile ; să aducem varietăți de vie din Algeria și s-o plantăm în locul din spatele ocolului ; să legăm clopotele unul de altul și să le facem să sune frumos ; să...

— Oprește-te aci, că le pierdem șirul, o întrerupse Flavian. Încît privește via, sunt de aceeași părere. Mă oblig chiar să fac ascultare la pivniță... Puteți avea toată încrederea, că nici pe limbă nu pui băuturică. Dar în chestia cu florile să-și dea părerea cucoanele, că sunt mai în măsură. Ce zici, madam Cornescu ?

Judecătoreasa își prinse rîsul în cercul buzelor roșite și răspunse grabnic :

— Ar fi perfect !

— Desigur, părintelui Flavian nu-i plac nici firmele pe care scrie „mînăstire“ și nici pivnițele cu flori, zise și doctorița, o scundacă de vreo cincizeci de ani, singura din tot satul care-și făcea o plăcere din a provoca pe mucalitul și îndrăznețul ieromonah. Maicile însă, care întrunesc dubla calitate de femei și de copii, trebuie să iubească florile în aceeași măsură în care iubesc icoanele și slovele chirilice. E de neînchipuit o mînăstire de călugărițe care să n-aibă mai întîi înfățișarea unei grădini de flori...

Și bărbații și cucoanele făcură cor cu domnișoara Antonescu. Într-adevăr, în Tămîioara se cultivau foarte puțin florile, lucru nu tocmai de laudă pentru călugărițe. Maica Zenaida făcu o plecăciune de mulțumire doctoriței. Tomaida îi trimise o ușoară strîmbătură din nas, iar părintele Flavian simți uscătură în palme.

— Bun ! răsuflă el. Toată lumea e de părere că vie și flori ne mai lipseau. Maica Zenaida va aduce viță din Africa, eu mă fac pivnicer, iar domnișoara doctoriță, în lipsă de clienți, va îngriji de florărie. Acum e rîndul maicii Tomaida să ne spuie ce alt ne-ar mai trebui.

— Eu, zise Tomaida mulțumită de întrebare, nu mi-aș pierde vremea nici cu via, nici cu florile. Nicăieri nu scrie că te poți mîntui culegînd struguri și sădind garoafe...

— Semne de bătrînețe... Dacă ai fi în anii domnișorei Antonescu n-ai mai cîrti împotriva florilor...

— Ah, părinte Flavian, sări doctorița oțerită, tot aștept să-mi cazi o dată în mîini. Mai că m-ar bate gîndul să-ți dau stricnină în loc de chinină...

— Asta ești în stare s-o faci și fără să te mai bată gîndul, o înțepă Flavian în hazul tuturor. Ți-am mai spus eu însă că atîta timp cît or fi pe lume cîrciumari, n-am trebuință de doctori. Ei, ia zi-i, maică Tomaida !

— Eu mă duc cu mintea la alte lucruri, mai serioase și deci mai de folos pentru mînăstire, își reluă Tomaida firul programului. Mă gîndesc la vremea cînd maicile și surorile mîncau laolaltă cu stareța și cu întreg comitetul în capul mesei. Parcă le văd cum stau nemișcate pe bănci și cum sorb cu luare-aminte să nu facă zgomot nici măcar cu înghițitura, ca să nu piardă vreun cuvînt din ceea ce se citește. Și tare aș dori să înființăm din nou masa de

obște, să nu mai mănînce fiecare pe la chilia ei, în nepotriveala de acum. Căci, în vreme ce unele își mîngîie stomacul cu fripturi, cu sosuri alese și cu prăjituri, altele n-au nici măcar pîinea cea de toate zilele. Scrie la carte că noi toate alcătuim o familie și stareța e mama noastră. Dacă așa e, apoi nu se cuvine să mănînce mama într-o parte și copiii — care cum or vrea și cum or putea. Multul-puținul, cît ne dă Dumnezeu, să-l împărțim deopotrivă, ca nimeni să cîrtească și toate să fim mulțumite...

— Minunată idee ! găsi preacucernicul protopop. Mînăstirile sunt organizate după modelul familiei, și nu înțeleg de ce s-a renunțat tocmai la masa comună, regulă pusă o dată cu începerea vieții de obște și menită să țină călugării strînși în jurul celui mai mare și să înlăture orice pricină de nemulțumire izvorîtă dintr-o prea vădită deosebire de trai. Nimic mai logic, nimic mai frumos, decît să vezi pe membrii unei adunări călugărești îmbrăcînd aceeași haină și mîncînd aceeași mîncare, la aceeași masă...

— Pardon ! interveni doamna Cornescu. Noi suntem doi și tot nu ne potrivim la gust. Cînd bărbatu-meu ar vrea supă de găină, eu am gust de borș cu perișoare, cînd el dorește friptură la tavă, eu aș vrea la grătar ; cînd el are poftă de tort, mie îmi lasă gura apă după plăcintă. Dar o sută și cincizeci de călugărițe, prin ce minune vor avea toate același gust, la aceeași masă ?

— Același lucru și în privința îmbrăcămintei, observă doamna Cazan, pretorița. O maică ar vrea să poarte stofă de lînă, pe alta o prinde mai bine borangicul ; una își simte piciorul mai comod în ghete, alta în pantofi...

— Cît pentru gust, le lămuri părintele Flavian, n-aveți nici o teamă, mai ales că de fripturi și de baclavale nici vorbă n-o să fie. Cartea călugărului îi scrie că trebuie să se supună rînduielii celui mai mare, și gata. Poruncește stareța să se dea dimineața, în loc de cafea cu lapte sau de ceai cu cozonac, mămăligă caldă cu pătlăgele crude ? Nimeni n-are drept să strîmbe din nas. Să vedem dacă maica Zenaida e de aceeași părere.

— Da' nici prin minte nu-mi trece una ca asta, sări Zenaida, cu autoritate. Ce, vreți să ajungem iar în robia părinților de la Vornic ? Că pe vremuri, cînd aveam masă de obște, biata noastră mînăstire era administrată de că-

lugări. Ei ţineau socotelile, ei hotărau ce să mîncăm şi ce să îmbrăcăm, iar maicile lucrau tot timpul numai pentru ei. Trimeteau lîna, aşa cum o luau de pe oi, iar bietele călugăriţe făceau la abale şi la ciorapi pînă le pierea văzul din ochi. Să ne ferească Dumnezeu să mai ajungem în aşa batjocură ! Să rămînem cum ne găsim, că e bine. Cine munceşte mănîncă ce-i place, şi cînd îi place, iar care e leneşă, să ducă jindul.

— Astea sunt vorbe de clacă interveni stareţul de la Sărindar. Pe vremea aceea se amestecau călugării în rosturile mînăstirilor de călugăriţe fiindcă erau averi mari, şi maicile, mai prostuţe ca acum, nu se pricepeau să le administreze. Afară de asta, lumea era mai rară, pădurile se ţineau lanţ, hoţii multe şi pază ca şi cum n-ar fi fost. Era firesc deci ca maicile să fie puse subt ocrotirea călugărilor din mînăstirile mai apropiate. Astăzi s-au schimbat lucrurile. Nici averi de administrat nu mai sunt, nici prădăciuni nu se mai fac, pădurile s-au rărit, iar într-o mînăstire de călugăriţe găseşti cel puţin cîte cinci-şase inse pentru a ocupa o dregătorie. Ceva mai mult : mînăstirile de bărbaţi sunt atît de sărace în oameni, că ar trebui lucrurile întoarse — adică maicile să le dea ajutor pentru a fi gospodărite.

— Nu cred eu că maica Irina e mai tare în scripte ca părintele Gherasim, zice domnul Gîrleanu, şeful de ocol, întrerupînd şoapta cu maica Teodora.

— Fiecare cu tăria lui, îl înfruntă duhovnicul. Unul în scripte, altul în cinste, altul în minte ; dar de-o sucitură a lucrurilor nici vorbă nu poate fi. Niciodată n-am să fac eu plăcinte şi ciorapi pentru maici, şi nicicînd ele n-or să slujească liturghia şi să mă spovedească. Aşa e, domnişoară Antonescu ?

Doctoriţa îşi umflă nările nasului cîrn, ridică un zuluf care se lăsase pe ochi şi răspunse pe acelaşi ton :

— Aşa e, părinte Flavian.

— Bun ! Acuma să trecem mai departe. Maica Tomaida ne-a spus că una din dorinţele cele mai fierbinţi ale cuvioşiei-sale e reînfiinţarea mesei de obşte. E rîndul maicii Zenaida să ne arate ce-ar mai găsi sfinţia-sa de făcut pentru înfrumuseţarea mînăstirii noastre Tămîioara.

— Gîndul meu e să mai aduc un preot, răspunse prompt maica Zenaida.

— Adică să mai *aducem*, o îndreptă cu ifos maica Tomaida.

— Ș-așa : să mai aducem. Ne mulțumim și cu doi, dar la zile mari e mai frumos să slujească un sobor de trei.

— Sfinția-ta, ce crezi, maică Tomaida ? ispiti Flavian pe cealaltă candidată sau delegată.

— Părerea mea e că sfinția-ta și cu părintele Niculae prețuiți fiecare cît trei. Amîndoi slujiți frumos, vă faceți datoria după cuviință, nu v-ați gîlcevit niciodată și nici soborul nu s-a arătat nemulțumit.

— Asta nu-i chiar adevărat, o contrazise duhovnicul. Dar în sfîrșit să zicem ca sfinția-ta și să cerem și părerea celorlalți. Ce zici, părinte Grigorie : mai trebuie un alt treilea preot în mînăstire ?

Protopopul privi întrebător la Flavian și la popa Niculae și răspunse pe placul Zenaidei.

— N-ar strica. Un sobor de trei e întotdeauna mai fălos.

— Ce zici, părinte Gherasim ?

— Că... bine e și cu trei... bine e și cu doisprezece... și tot bine e și cu doi...

— Dar sfinția-ta, părinte Niculae ?

Popa Niculae lăsă pleoapele-i albe și stufoase, se schimbă la față și răspunse cinstit :

— Cînd maicile vor mai aduce încă un preot, eu îmi cer o parohie. N-avem doi ce împărți de la altar, dar cînd s-o mai adăoga și al treilea ?

— Nu-ți face inimă rea, îl liniști Flavian. Astea-s numai planuri. Acuma, ce s-o alege de ele, știe unul Dumnezeu. Maicile au datoria să ne arate fiecare ce gîndește pentru binele mînăstirii, iar noi se cade să le ascultăm. Urmați, vă rog ! E rîndul maicii Tomaida.

— Da' bine, tată duhovnice, interveni protopopul, nedumerit, ce înseamnă examenul ăsta ? Ascultăm de-un ceas cum le tot chinuiești pe maici cu întrebări ce par a ascunde ceva neobișnuit. Mă rog, e o taină pe care n-avem cinstea s-o cunoaștem ?

— Preacucernice, noi, ca duhovnici, știm că tainele se păstrează, nu se dau pe față. Dar fiindcă aici nu e vorba de o taină ci de lucruri scrise pe hîrtie și cunoscute de către cinstitul comitet, daţi-mi voie să vă lămuresc asupra rostului întrebărilor puse de mine și a dorințelor arătate de către maici. Cinstiți părinți, cuvioase maici, doamnelor și domnilor, preasfințitul nostru episcop și stăpîn, în grija sa de a nu rămîne mînăstirea fără cap, pînă la alegerea ce urmează să se facă, a binevoit să ne numească două locțiitoare : pe maica Tomaida și pe maica Zenaida. Iată dar rostul celor înșirate aci : cuviosiile-lor, ca stareţe provizorii și în vederea campaniei electorale, pe care o declar deschisă, au binevoit să ne arate cum înțeleg să fericească această sfîntă și dumnezeiască mînăstire...

— Daţi-mi voie, interveni crunt maica Tomaida. Nu e vorba de *două* locțiitoare, ci de una singură !

— Adică de mine, o completă Zenaida.

— Ba de mine, că ordinul meu e cel mai nou !

— Ba de mine, că eu am fost numită întîi !

— Ai fost, dar în urmă m-a numit pe mine și deci al sfinției-tale nu mai face două parale.

— Ordinul meu e iscălit de părintele vicar, și preacuviosia-sa este al doilea după vlădica.

— Ordinul meu e iscălit de părintele exarh — și cu rosturile mînăstirilor numai sfinția-lui este în drept să se ocupe

Văzînd că cearta se întinde din nou, maica Irina făcu semn duhovnicului să intervină. Acesta, deși ar fi avut gust să le lase în apele lor, îndeplini dorința casierei și supuse cazul preacucernicului protopop.

— Părinte Grigorie, zise el, chestia e încurcată rău și numai sfinția-ta, ca protopop al acestei circumscripții, ai putea s-o descurci. După cît ai înțeles, amîndouă maicile au delegație să cîrmuiască mînăstirea pînă la instalarea stareței ce va să fie aleasă. Eu bănuiesc că preasfinția-sa, cînd a iscălit ordinele, ori citea basme, ori se juca cu pisicile, că de băut știu bine că nu bea decît lapte și sirop. Îmi închipui că lucrurile s-au petrecut cam așa : s-a dus părintele vicar cu raport pentru numirea maicii Zenaida : episcopul a aprobat, supărat

că-i strică cheful ; apoi s-a dus și părintele exarh cu recomandație pentru maica Tomaida, negreșit fără să știe de numirea făcută ; preasfinția-sa a iscălit, tot atît de plictisit, și de-aci toată daravera. Mă prinz că dacă s-ar fi dus părintele Costin să ceară numirea altei călugărițe, încurcătura ar fi fost întreită. Acuma, preacucernicia-ta ia hîrtiile și vezi care e mai nouă și care e mai veche. Care are mai multă putere : cea dintîi, ori cea de pe urmă ?

Popa Niculae, om pățit, șopti la urechea ginerelui său să nu se amestece. Părintele Grigorie l-ar fi ascultat cu plăcere, dar văzînd că toată lumea așteaptă să ia o atitudine, zise :

— Deși n-am căderea să mă amestec în viața mînăstirilor decît numai în urma unei delegații speciale, totuși o părere pot să-mi dau ; la nevoie chiar și un sfat, așa cum ar putea să dea tata Flavian, socrul meu și oricare dintre cei de față. Să văd hîrtiile.

Maicile îi întinseră batalamalele, preacucernicia-sa le examină fără ifos și ridică din umeri :

— Afacerea e mai mult decît încurcată : e pur și simplu comică ! Ordinele au fost semnate la un interval foarte mic, poate chiar o jumătate de ceas, căci numerile sunt vecine.

— Și care din două crezi că e mai serios ? întrebă Flavian, în rîsul tuturor : cel dintîi, ori cel din urmă ?

— Nici vorbă că ăl dintîi, răspunse Zenaida în locul protopopului.

— Ba niciodată ! se opuse Tomaida. Ce se iscălește în urmă aia e mai cu moț.

— Sfinția-ta ce gîndești, frate Nae ? întrebă Flavian pe tovarășul de altar, care-și făcea aspre mustrări, că nu găsise un pretext să se ducă de la cimitir de-a dreptul acasă.

— Eu nu gîndesc nimic. Să le descurce cine le-a încurcat.

— Ba nu e nici un fel de încurcătură, îl contrazise Zenaida. Sfinția-sa fiindcă ești hirotonisit cu o săptămînă înaintea părintelui duhovnic, nu iei protia cînd slujiți amîndoi ? La fel și cu noi. Maica Tomaida, al cărei ordin

e dat mai în urmă, ar putea pretinde cel mult să-mi țină locul cînd lipsesc eu din mînăstire...

— Atîta să trăiești sfinția-ta : pînă ți-oi ține eu locul ' o blestemă Tomaida din cale-afară de jignită. Îți sunt superioară și te rog să fii cuviincioasă !

— Atîta să trăiești sfinția-ta pînă mi-i porunci și eu te-oi asculta ! se încruntă Zenaida făcîndu-și o cruce largă.

— Ba o să-ți poruncesc prea !

— Nu te arată firea să poruncești uneia ca mine. Te rog, părinte Grigorie, să faci dreptate, că d-aia se cheamă că ești protopop.

— N-are nici un amestec cu cele călugărești, sări popa Niculae cu gura. Treaba lui e cu bisericile de mir. Te rog, Grigorie, să nu te bagi. Maicile să facă bine să se ducă înapoi la episcop, să le descurce.

— Da' de ce tată Niculae ? interveni doctorița. Părintelui protopop i se cere o părere, nu o hotărîre. Dacă maicile ar vrea să mă asculte, iată ce sfat le-aș da eu, ca să curme gîlceava : să tragă la sorți. Care o ieși bătută, să dea declarație că renunță în favoarea celeilalte. Vă convine, maicilor ?

— Ba eu aș avea o idee mai grozavă, zise Flavian fără să mai aștepte răspunsul celor întrebate. Să ieșim cu toții în livadă, și maicile să se ia la întrecere : care o fugi mai iute, aia să fie mai mare...

Hazul stîrnit de gluma duhovnicului, dădu curaj protopopului, mai ales că și cele două „delegate" fură luate de iureșul veseliei. Trecu deci peste sfaturile socrului și cuvîntă :

— Cinstiți părinți, cuvioase maici, doamnelor și domnilor ! Știți cu toții că preasfințitul nostru episcop și stăpîn... e om trecut de vîrsta psalmistului, are părul alb-colilie, ochii naivi și șterși, vorbă blajină și înțeleaptă. Nu cred însă că aveți cunoștință că bătrînețea aceasta, destul de înaintată, fără să-i slăbească vreuna din facultăți, și nici tragerea de inimă pentru bunul mers al eparhiei ce păstorește, i-a redus totuși din puterea de muncă și din duritatea nervilor, așa că de la o vreme înclină către ocupații mai ușoare... Aș putea zice chiar copilărești... Iată explicația faptului regretabil că a dat

două ordine care se bat cap în cap, pricinuind atîta sînge rău maicilor în cauză. Chestiunea, cinstiți părinți, cuvioase maici, doamnelor și domnilor, se pune așa : care ordin e valabil ? Cel dintîi sau cel din urmă ? Nimic mai ușor de priceput. Avem aici doi oameni de legi : pe domnul judecător și pe domnul pretor, care ar putea să ne spună care lege stă în picioare : cea veche, ori cea nouă care vine s-o înlocuiască ?

— Nici vorbă că legea nouă anulează pe cea veche, răspunse domnul Cazan, privind binevoitor la maica Tomaida.

— Cu o singură condiție, adăugă judecătorul : în legea cea nouă să se prevadă că tot ce contravine dispozițiunilor ei se anulează.

— Bravo, domnule judecător ! aprobă Zenaida. În ordinul cuvioasei nu se spune că al meu se anulează, prin urmare...

— Prin urmare, oamenii de legi încurcară chestia și mai rău, zise doctorița rîzînd cu poftă.

— Totuși, reluă protopopul vorba, intenția de anulare a existat, bineînțeles dacă preasfințitul a știut că a făcut o numire, atunci cînd a dat delegația maicii Tomaida. Oricum, eu v-aș sfătui să nu vă mai certați și nici să mai înfruntați gerul pînă la episcopie, ci să conveniți că ordinul nou e cel valabil. De altfel sunt sigur că același răspuns îl veți primi și de la cancelaria episcopiei.

— Maica Tomaida e gata să se supună, zise Flavian stîrnind rîsul.

Tomaida, roșie de bucurie, făcu semn din cap că se smerește ; în vreme ce Zenaida simți nădușeală în spate și pe frunte. Aruncă o privire tăioasă prototopului, una la fel socrului acestuia, rînji batjocoritor la maica Tomaida — și făcînd sforțări ca să-și stăvilească mînia, zise :

— Mă rog, dacă părerea părintelui prototop e aceasta, eu nu mai am nimic de zis. Că atîta lucru trebuie să priceapă prea cucernicia-sa, că nu de-a surda a trecut prin seminar și pe la teologie... Să-ți fie de bine, Tomaido... cît ți-o fi : o săptămînă, două, că doar n-o să fie

alegerea peste un an! Să zici și tu c-ai fost cîteva zile măcar locțiitoare de stareță!... Să-ți faci ambiția asta că altfel ai plesni, Doamne ferește!

— O să fiu pînă la alegere, o să fiu și după alegere, iacă așa ca să nu plesnesc și ca să crape mai bine altele!

— Ba eu n-am de ce crăpa, se scutură Zenaida. Nu m-am gîndit niciodată la stăreție și nu mă gîndesc nici acum. Vream să mă supun poruncii arhierești și nimic mai mult. Iar dacă maicile vor găsi cu cale să-mi dea voturile, mă voi supune voinții soborului. Că sfinția-ta, ține minte de la mine, dacă îi avea mai mult decît două voturi — al Chesariei și al Ierofteii — mare mirare! Ți-a căzut acuma o pleașcă pe cap, datorită bunătății părintelui exarh. Ai să tragi păcatul dacă nu s-o înzdrăveni!

Pierzîndu-și calmul, maica Tomaida lovi cu pumnul în propriu-i picior și ridică glasul:

— N-am de ce să i-l trag! Părintele exarh s-a îmbolnăvit de bătrînețe iar nu de oboseală și de frig. La urma urmei, nu eu l-am scos din casă, ci el singur a vrut să meargă la episcopie, fiindcă îl durea inima de mînăstirea asta și nu vrea să încapă pe mîna vreunei nechemate. Dar sfinția-ta l-ai luat pe părintele vicar din oblojeli și l-ai scos în gerul de foc ca să-ți faci ambiția. Ai auzit că în ceasul de față abia își trage sufletul, pe patul spitalului? Mai spune-i o dată, părinte arhidiacone, că n-a-ude bine întotdeauna...

— Așa e, confirmă trist cuviosul Nicodim.

— Auzi? Te-ai dus peste el, ca o piază-rea și l-ai dat în ghearele morții, taman cînd să candideze la arhierie și să-și vază visul cu ochii. Ai să răspunzi înaintea lui Dumnezeu, pentru moartea sfinției-sale.

— N-am de ce! țipă Zenaida vînătă de mînie. A ieșit de bună voie, numai ca să nu încapă mînăstirea pe mîna ta...

— Să nu încapă mînăstirea pe mîna mea?! Da' ce, știa sfinția-lui că am ucis oameni la drumul mare, ori că am spart casa cuiva?

Văzînd că gîlceava se țigănește rău, popa Niculae oftă prelung și se ridică să plece. Ceilalți făcură la fel. Părintele Flavian, spre deosebire de maica Irina, care se

lipise, galbenă, de pervazul unei ferestre, ar fi dorit să se ajungă chiar la păruială, în scopul ușor de înțeles ca pătimașele candidate la cinstea de stareță să se facă de rîs. Se ridică și vru să mai rețină musafirii. În acest moment, ușa se deschise și o soră de la stăreție introduse pe factorul poștal.

— O telegramă urgentă pentru părintele protopop.

Sosirea unei telegrame fiind adesea în legătură cu un accident sau cu o moarte grabnică, în familie, părintele Grigorie desfăcu hîrtia șovăind și o citi în gînd, parcă mai îndurerat ca de o moarte sau ca de un foc. Apoi își ridică ochii spre tavan, făcu un gest de mare nedumerire și citi tare :

— „*Vi se aduce la cunoștință că monahia Aftusa Iordache e delegată cu conducerea mînăstirii Tămîioara, pînă la alegerea noii stareță. Veți lua măsuri în consecință.*

Episcop, Ilarion"

La auzul acestei vești cu totul nedorite și neașteptate, biata Aftusa scoase un țipăt și căzu leșinată în brațele Irinei și ale judecătoresei. Tomaida și Zenaida se priviră ca lovite de un trăsnet și fură la un gînd :

— Să mergem !

Ieșiră cu capul sus și abia afară deschiseră vorba.

— Toate le-aș fi crezut cu putință în lumea asta, dar ca mototoala aia să ajungă vreodată să poruncească, nici prin minte nu mi-ar fi trecut ! Poate numai așa, ca să fac haz.

— Asta e de la părintele Costin, îi șopti Zenaida. Degeaba trage el la Glafira, cînd vine în mînăstire ?...

Tomaida își puse degetul la frunte, apoi făcu un gest de mare silă.

— Am înțeles !... Dar degeaba, că... Ce bunătăți aveți soro, pentru diseară ?

— E, mai nimic. Așa, ca în zi de post. A rămas de la prînz niște fasole făcăluită, și nu știu ce-o mai face Varvara.

— Eu am lăsat vorbă Cristinei să facă niște chifteluțe de cartofi și să cumpere și niscai halva de la prăvălie. Îmi place cu jimblă.

— Poftă bună, și... blagoslovește și iartă dacă te-am supărat cu ceva...

— Domnul ! A, da cu ce să mă superi ? Astea sunt de la Diavolul. Blagoslovește și sfinția-ta !

— Domnul și Maica Domnului !

XV

Din cele 156 de călugărițe și de surori ale mînăstirii Tămîioara, cele mai vesele sunt în număr de opt : Macrina, Domnica, Leonida, Neonila, Harisia, Fevronia, sora Cristina și sora Rița. Maica Macrina stîrnește rîsul prin însăși făptura ei. E înaltă de un metru și optzeci, cîntărește nouăzeci și șapte de kilograme, e ciupită de vărsat și are o inimă de toată bunătatea. În mînăstire e cunoscută mai mult sub numele de *Goliat* ; dar cele șapte prietene întru veselie, ținînd seamă că e și voinică, și bună, și simpatică, au poreclit-o *sobă de teracotă.* Sau pe scurt : *maica Teracota.*

Chilia maicii Macrinei se află pe aceeași uliță cu a Veniaminei și cu a Chesariei, nu prea departe de Tomaida și de Zenaida, și nici prea aproape de popa Niculae și de maica Aftusa. Cititorii curioși să cunoască personagiile mai de seamă ale povestirii la ele acasă, după ce le-au urmărit pe carte, se vor orienta după cum urmează.

Se știe că mînăstirea Tămîioara e așezată pe un piepțiș de deal, la care ajungi după ce ai trecut o vale adîncă și scorburoasă, pe o podișcă de lemn care n-a avut norocul nici s-o ia puhoaiele, nici s-o arunce armatele în văzduh, și după ce ai urcat gîfîind, o potecă îngustă, umbrită mai mult de măcieși și de porumbari decît de soci și de lilieci. Iar dacă ești greoi la trup, ori suferi de inimă sau de năduh, lași poteca s-o urce alții mai vînjoși și o iei rara pe drumul de căruțe ce se lingușește pe

la poalele dealului pînă n-are încotro și începe să-l suie, tot sucindu-se și tot învîrtindu-se pînă în spatele mînăstirii, unde începe pădurea de fag și unde sunt așezate oleaburile cu scule pentru întors pămîntul și pentru mers la drum.

În mijlocul mînăstirii e un gol măricel, mai mult turtit decît rotund, iar în mijlocul golului împărătește biserica falnică, albă și încărcată de turle.

După ce ți-ai făcut creștineasca datorie și te-ai închinat în fața sfîntului locaș și după ce te-ai ostenit întru puțină răbdare și ai aflat din scriptura de pe lespedea de marmoră, de deasupra ușii, la ce leat au urcat maicile aci și care anume evlavios creștin — domn sau boier — și-a golit punga pentru suflet, îți mai faci o cruce, apoi îți vîri mîinile în buzunare, ori le încrucișezi la spate, după obișnuință și după vreme și te-apuci să privești, într-o parte și în alta, căsuțele albe și fără stil, ce fac înconjurul bisericii.

În dreapta clopotniței, înaltă și fără șic, se află ecliserhia, unde stăpînește vremelnic maica Teodora. Apoi vine prescurăria, încă o chilie veche, cu învelișul de tablă scorojit de soare și de ploi, și îndată ochii ți se opresc pe o căsuță albă cum e laptele, cu cerdac în față și cu portița în mîna dreaptă : aci hălăduiește de vreo treizeci și doi de ani, cuviosul ieromonah Flavian, îngrijit, în timpul de față, de cuvioșia-sa maica Emilia.

În stînga clopotniței, șirul se începe sau se isprăvește cu chilia nouă și înfățișetoare a maicii Aftusa, sau mai bine zis a maicii Glafira. Și tocmai hăt, în spatele bisericii, avînd în față un puț de piatră și o mică troiță înțepată cu bricege și cu cuie, stă lăbărțată, afară din rînd, casa în care a locuit răposata Galinia, și pe care astăzi o stăpînește cuvioasa maică Irina, ucenița ei.

Acuma, dacă vrei să vezi pe maica Tomaida și pe maica Zenaida, părăsești cercul în care te-ai învîrtit, nu fără a te închina încă o dată în fața bisericii, — și ieșind pe subt clopotniță, dai peste o clădire mare, cu etaj, care servește, pentru găzduirea drumeților și a vizitatorilor înnoptați cu gînd cinstit și se numește cu un cuvînt grecesc : *arhondaric*. Din fața arhondaricului pornește o uliță sau mai bine să-i zicem stradă, ca să nu se supere

cele două maici, care stradă o ia strîmbă prin spatele ecliserhiei și al părintelui Flavian și merge către grajdul cailor, ca să se poticnească, aproape goală, în drumul de căruțe și în pădurea de fag. Pe această stradă în mîna dreaptă, ai să dai peste chilia maicii Tomaida, care e a patra din cap, apoi peste a Zenaidei, care e a noua și tot pe dreapta.

Iar dacă ți-e dor de maica Macrina și de popa Niculae o iei pe cealaltă stradă, care pornește tot din apropierea casei de oaspeți, merge strîmbă prin spatele Aftusei și al Glafirei, se oprește puțin în apropierea ocolului silvic, apoi se prelungește prin brazi și fagi în sus spre „Gurgumeu", de unde se vede satul lui Costandin Coleașă și al lui Niculae Iapă, apoi albia Cerbului și hăt, mai încolo mînăstirea Vornicului, cu moara din poartă și cu livedea din coastă. Chilia Macrinei vine pe mîna stîngă. Se cunoaște după înveliș, care e de olane și după gard, care e mai mult de lemn-cîinesc decît de ulucă. Iar casa în care părintele Niculae se trudește de vreo patruzeci de ani să scape cît mai neatins de acele roiului de albine și de viespi, căruia slujește tot cu frică și cu tremur, e față în față cu a maicii Macrinei. Se cunoaște după cele două plute falnice din poartă și după foișorul pe care părintele l-a înălțat, ca în clipa de restriște să poată respira pe deasupra mînăstirii...

Cît despre celelalte cunoștințe, le afli ușor, dacă întrebi și dacă le cauți, fie în cercul bisericii, fie în cele două străzi mărginașe care pleacă din aripile arhondaricului.

Și fiindcă ne găsim în chilia maicii Macrina, s-o vizităm cu amănuntul, ca să ne facem o idee de ceea ce am putea afla pe pereții și pe podelele celorlalte maici și surori din Tămîioara. Lux mare sălășluiește doar la maica Aftusa, adică la maica Glafira, iar golătate mai multă la maica Chipriana cea cocoșată, care are în grijă candela de gropniță, și la maica Pamfilia, cea cu nasul mîncat de cancer, care vede de cloști și de viței.

De cum pășești pe poarta maicii Macrina, te izbește rînduiala și curățenia. Potecuța pavată cu cărămidă n-are zăpadă pe ea decît în zori de zi, după o noapte cu ninsoare. În geamlîcul din față ține un pat lat, unde îi

place să stea vara și să lucreze ori să citească din *Sfătuirile* lui Efrem Sirul, singura carte pe care o ține la ușa casei. Pînă la o vreme avea și un volum din *Decameronul* lui Boccaccio, dar a pierit, nu se știe cum. A regretat mai mult după scoarțe, căci erau de piele. Cuprinsul îl învățase pe dinafară — atît ea cît și cele șapte bune și nedespărțite prietene. În geamlîc mai ține maica Macrina și o masă unde obișnuiește, tot vara, să-și cinstească musafirii. Pe jos — velințe din trențe, iar pe perete — două iconițe rusești și obiecte cumpărate din bazarul osîndiților de la Ocnele-Mari.

Casa are trei odăi despărțite printr-o săliță așternută și ea cu velință de cînepă și împodobită, pe pereți, cu o vedere a Muntelui Athos, una a Ocnelor-Mari, alta de la Slănicul Moldovei, și două fotografii în care maica Macrina se află în grupuri de călugărițe și de mireni.

Odaia din dreapta servește drept salon de primire. E așternută peste tot cu un covor românesc, de lînă, are un scrin de nuc, în fund, la mijloc o măsuță pe care odihnește un album și o scrumieră, într-o parte o oglindă mare cu un scaun, iar pe pereți mulțime de icoane și de fotografii cu arhierei, arhimandriți, protosingeli, ieromonahi, arhidiaconi, ierodiaconi, monahi și monahii. Toată ierarhia călugărească este înfățișată aci. Ceea ce a făcut pe maica Leonida să dea salonului numele de „sobor". Iar Neonila îi zice „camera bărboșilor".

În stînga sunt alte două încăperi mai mici : una servește de dormitor maicii Macrinei, iar cealaltă are aceeași destinație pentru ucenița cuviosiei-sale. Amîndouă încovorîte pe jos și pe pereți și amîndouă cu candele aprinse în pereții dinspre răsărit.

În fund — alt geamlîc, mai mare decît cel din față, dar mult mai simplu. Slujește de atelier și de sufragerie.

Bucătăria are o grădiniță din dos, într-o clădire singuratică, iar cotețele pentru păsări și pentru porci — niciodată n-a avut mai mult decît un groștei — tocmai în colț, spre livada cea mare.

Maica Macrina se simte bine vara între mireni și iarna între călugărițe ; niciodată însă nu e mai fericită ca atunci cînd se găsește în ceata celor șapte. Se întîlnesc în chilia cuviosiei-sale o dată pe săptămînă joia, după

vecernie. Iar în caz că se petrec în mînăstire lucruri mai de seamă, se ține ședință extraordinară. Cinstesc cafele și dulceață și spune fiecare tot ce crede că ar contribui la întreținerea veseliei. Toate sunt făcute numai din ris și din voie bună. Maica Macrina, *Teracota*, ghicește în cărți, Neonila în ghioc, Leonida în cafea, Fevronia cu bobii și Domnica în podul palmei. Harisia e cu bîrfeala, Cristina cu planurile, iar sora Rița cîntă cu drîmba. Taine între ele nu există. Nimic însă din ce s-a vorbit în cercul lor nu trece mai departe. Sunt legate prin cuvînt și pînă acuma nici una nu și-a călcat făgăduiala pe care o socotesc ca avînd putere de jurămînt.

În noaptea aceasta țin ședință extraordinară. Sau „afară din program", cum zic cuvioșiile-lor. Au părăsit utrenia, de la cei „șase psalmi", s-au strecurat prin umbre, una cîte una, și au intrat prin poarta din dos. la maica Macrina.

Gazda, în lipsa uceniței, care fugise de cîteva zile cu un cizmar din sat, își aduse singură jețu-i uriaș din sufragerie și se așează cu spatele la sobă. Celelalte luară loc pe pat și pe scaune. Văzînd nerăbdarea Harisiei, maica Macrina îi dete întîietate.

— Bîrfitoarea are cuvîntul.

Cuvioasa, o tînără ca de douăzeci și nouă de ani — nici una din prietenele Macrinei nu trece de treizeci de ani —, își lovi ușor vîrful nasului, ca și cînd ar fi vrut să-l dea mai în sus decît era, tuși voinicește și trecu de-a dreptul la ceea ce avea să spună, în timp ce Rița, din colțul unde ședea, se pregătea să-și bîzîe drîmba în ritmul cuvîntării.

— Maicilor, dacă aș fi avut o putere de la Dumnezeu, aș fi pedepsit astăzi șapte persoane, și anume: pe judecătoreasa și pe pretorița, fiindcă rîdeau după moartă; pe Zenaida și pe Tomaida, fiindcă au îndrăznit să pună umărul la patul cu răposata; pe cuviosul Gherasim, fiindcă vorbea fără lacrămi de nenorocirea părintelui exarh; pe maica Aftusa, că e proastă, și pe popa Nae, pentru pricina că a amuțit tocmai cînd să-și dea și el o părere, că d-aia a îmbătrînit la bătătura noastră. Celor două cucoane le-aș fi strîmbat gurile; celor două maici le-aș fi tăiat mîinile din coate; pe Gherasim l-aș

damblagit la cap; pe Aftusa aș fi luat-o îndată de pe lume; iar pe popa Nae l-aș fi amuțit pe vecie. Se aprobă?

Sora Rița zbîrnîi drîmba a disperare. Maica Macrina, surprinsă de atîta cruzime, lăți pupilele ochilor; Leonida și cu Domnica răspunseră „Da", iar Neonila și cu Fevronia, două imitatoare fără pereche, rîseră întocmai cum ar fi rîs judecătoreasa și pretorița. Apoi se ridicară și închipuiră că duc ceva greu la umăr.

— Uf, ca mîine o să te duc și pe tine, Tomaido!...

— Ba o să te duc eu pe tine, că sunt cu două luni mai tînără...

— Ba cu mine n-ai să te ostenești, că n-o să fiu stareță; dar pe tine o să te punem în locul Galiniei și o să-ți facem o pomană la fel... Uf, că grea mai e!

— Are păcate multe... Pe tine, bănuiesc c-o să fie nevoie să te ducem cu trei perechi de bivoli...

— Și pe tine cu tractorul arendașului...

După ce se potoli rîsul, tocmai cînd maica Macrina se pregătea să zică ceva, Leonida, care între timp ieșise în sală, bătu tare la ușă, apoi intră cu sfială, ținînd un petec dintr-un jurnal în mînă.

— O telegramă pentru părintele protopop! Neonila se ridică brusc, luă hîrtia, își drese mustățile și barba — vorba vine — cu gesturile părintelui Grigorie Seltea, și citi tare:

— *„Vi se aduce la cunoștință că am însărcinat pe maica Aftusa să țină loc de stareță pînă la alegere.*

Ilarion Episcopul"

La pronunțarea numelui Aftusei, Fevronia se ridică fîstîcită de pe pat și rămase cu gura căscată, pînă cînd Neonila termină lectura. Apoi dete un țipăt și căzu leșinată în brațele Domnicăi și ale Cristinei, în vreme ce sora Rița scoase din drîmbă un sunet din cale-afară de caraghios.

Necazul bietei Aftusa fu așa de bine imitat, că rîsul stîrnit amenința să nu se mai curme. Pînă interveni glasul autoritar al gazdei:

— Iscoada are cuvîntul!

Maica Domnica, o călugăriță scundacă, de vreo douăzeci și patru, sau vreo treizeci și opt de ani, cu ochii mici și șireți, își strînse buzele ca să acopere dinții-i mărunți și albi, fixă vederea în vîrful nasului — și-și dădu raportul.

— Preacuvioasă maică Teracotă, veți binevoi a lua la cunoștință că, în cele trei zile de cînd nu ne-am mai văzut în preacinstita chilie a preacuviosiei-voastre, s-au întîmplat următoarele :

Popa Niculae și-a cumpărat culion nou.

Părintele duhovnic s-a certat cu maica Emilia, ucenița sfinției-sale, pentru pricina că a găsit în ciorba de fasole două boabe de porumb, două de năut și un pai de mătură ; iar în iahnia de praz — cinci fire de păr, de aceeași lungime și de aceeași culoare cu cel din capul cuviosiei-sale maicii Emilia.

Maica Emilia s-a certat cu părintele duhovnic fiindcă a venit acasă netreaz și a intrat fără să-și scuture cizmele și căciula de zăpadă.

Domnișoara Lucreția, a popii Niculae, prinsă fiind de viscol, cam pe-aproape de școală, s-a abătut în cancelaria domnului învățător Dănacu și n-a ieșit pînă nu s-a încredințat, din mișcarea copacilor, că oricît ar întîrzia, nici vîntul nu se mai ostenește, nici ninsoarea nu se mai rărește.

Purceaua părintelui Niculae a născut opt godăcei : șase băieți și două fete. Să-i trăiască !

Șoșonii cei noi ai maicii Iulita au fost trimiși de către domnul judecător, prin domnul Niculae Iapă.

Domnul Călin, cotoiul maicii Dosifteia, era să se înece cu un os de pește.

Maica Sofronia a fost la Sărindar, fără blagoslovenie. A stat acolo, din pricina viscolului, două zile și trei nopți.

Pe maica Evloghia o doare o măsea și pe maica Tavifta o înjunghie trei coaste.

Maica Evdochia a bîrfit pe maica Nectaria ; maica Pelaghia — pe maica Paisia ; maica Elisaveta — pe maica Ruvima și maica Raisia — pe părintele duhovnic.

Maica stareță a încetat din viață, iar maica Aftusa și cu maica Zenaida și cu maica Tomaida au fost numite locțiitoare.

Maicii Arsenia i-a pierit o rață, iar maicii Neonila Scăianu, care se află de față, i-a fătat pisica...

— A născut soro ! o îndreptă Neonila, în rîsul celorlalte. Numai vacile și iepele și oile fată. Pisicile sunt cucoane mari ; ele se cheamă că nasc.

— Mă rog, a fost cucoana moașă de față ? întrebă Domnica, făcînd cu ochiul.

— Nu.

— Dacă nu, atunci înseamnă c-a fătat. Numai cînd moașa statului se găsește prezentă, se numește că e naștere.

— Da' bine, măicuță Neonilo, întrebă sora Rița nedumerită, ce rost a avut pisica sfinției-tale să fete la vremea asta ? Că, după cîte am auzit și după cîte știu, mîțele iau pui în săptămîna brînzei...

— Stai să te luminez eu, sări maica Fevronia. E drept că pisicile iau pui, după cum zici, în săptămîna brînzei, însă ele țin sarcina un an... dacă nu și mai bine...

— Nu-i adevărat ! o contrazise Domnica. Nici o lighioană nu ține mai mult de nouă luni.

— Ba cum nu ?! se opuse Neonila. Părinții mei aveau capre, și țin bine mine, cu toate că am plecat de-acasă la vîrsta de opt ani, că numai o dată pe an le ducea tata la țap. Îmi pare că toamna. Ceea ce înseamnă că ele țin sarcina un an încheiat...

— Stați, soro, că nu-i așa, sări și Leonida. Și caprile, ca și vacile, după ce fată trebuie să mai stea o vreme ca să-și crească puii și să dea stăpînilor lapte, că nimeni nu le ține la bătătură numai pentru iezi și pentru viței.

— Să zicem că maica Leonida are dreptate, conveni sora Rița, dar cum rămîne cu pisica maicii Neonila ? Din două una ; ori a ținut sarcina un an și două săptămîni, ori... n-a mai așteptat săptămîna brînzei...

— Ce tot îi dai, Riță, cu săptămîna brînzei ? interveni și maica Harisia, de după ușă. Iacă, ne găsim către sfîrșitul săptămînii întîia din post și nunta de la mine din pod nu s-a mai isprăvit...

— Vai, ce nelegiuite ! oftă sora Cristina, mai întețind hazul.

— Cred că pe puțin douăzeci de pisici se perindă pe la mine, continuă Harisia. Toată nopticica nu pot să închid ochii din pricina lor. Miau și miau și iar miau ! Iar cînd mi-ți țipă cîte una, ți se zbîrlește părul. Știi bine că e mîță și totuși îți faci cruce ca de Dracu.

— Ferice de ele !... oftă Fevronia închizînd dintr-un ochi.

— Nici o fericire ! Să le vezi dimineața cînd pleacă, zici că toată noaptea au tras la jug. Unele stau să pice de ostenite ce sînt ; altele jumulite, pline de praf și de păianjeni. Ba le-am văzut și pline de sînge pe bot, pe urechi, pe picioare, de parcă ar fi fost în război, nu altceva. Ieșea într-o zi Lința Gligheriei făcută harcea-parcea. Dar Mița voastră, Cristino ? Nici nu gîndeai c-o să mai trăiască pînă-n seară.

— Acuma s-a îndreptat c-a mîncat cîrnați...

— Mă miram eu de ce a slăbit Iepurică al nostru așa ! se tîngui sora Rița, făcînd pe Leonida să-și astupe ochii cu mîinile.

— Da' de unde Iepurică ? sări Harisia. Vine Călin al Dosifteei, știți bursucul ăla vînătul. Îmi pare că într-o seară se adunaseră mai mulți, c-a fost o bătălie în pod, de credeai că e pe front ! Am găsit, dimineața, patru oale și șase străchini făcute zob. Bănuiesc că venise în vizită și vărgatul ăla de la ocol, și unul bălan din sat, al judecătorului mi se pare. Că tot i-am văzut dînd tîrcoale pe lîngă gard. Dar i-a răzbit al Glicheriei, că din seara aia nu i-am mai zărit.

— Ferice de el ! oftă Fevronia, lovind pe vecina cu coatele. Am să-i zic maicii Glicheria, să-i schimbe numele : să-l cheme Sultan, ori Pașa... Ce nume e ăla — Călin ?

— Ia, vă rog, să isprăviți cu astfel de glume, interveni Macrina, convinsă că toată lumea s-a săturat de ris. Avem de pus la cale lucruri mai serioase. Să vedem dacă, în zăpăceala ceasului de față, am putea fi și noi de vreun folos sfintei noastre mînăstiri. A voit Cel milostiv să rămînem orfane de maica noastră cea bună și cea iertătoare. Și tot cu voia sfinției-sale o să ne alegem alta, că fără cap și fără cîrmă nu putem să rămînem. Pînă

una-alta însă, Scaraoschi, care va fi dănțăluit cu tot Tartanul, cînd i-a sosit vestea că la Tămîioara e rost de niţică intrigă, a trimis draci iscusiţi, cu poruncă strașnică să turbure obștea și pe cei mai mari, nedîndu-se îndărăt nici de la crimă de va fi nevoie Că dacă n-ar fi așa, nici părintele exarh n-ar fi damblagit, nici părintele vicar n-ar trage să moară pe pat de spital. Și nici ramolitul ăla de episcop — să mă ierte Dumnezeu ! — n-ar fi încurcat treburile așa. Pesemne că dracul cel mai iscusit a fost așezat chiar în palatul sfintei episcopii. Dar nici afurisiţii care s-au aciuiat la Zenaida și la Tomaida nu sînt proști, cu toate că ele nu prea ar fi simţit nevoie de ajutor drăcesc, ca să întoarcă lumea pe dos. Barem la părintele Flavian bănuiesc că o fi sosit chiar aghiotantul lui Scaraoschi, că el e mai tare la fire ; afară de dracul beţiei, altul nu-l poate birui cu una, cu două, ca să facă rău...

— Eu cred, luă vorba sora Riţa, că și la măicuţa Zenaida a venit tot un aghiotant, că unuia mai mic, cît de drac ar fi fost, nu i-ar fi trăsnit prin cap s-o învețe ce mi-au auzit urechile...

— Să ne spui tot, porunci Macrina, că vorbă din gura noastră n-o să se audă Dar tot, ca să știm ce să facem. Pînă acuma am fost socotite numai bune de rîs, de ghicit și de glume ; și drept e că cu lucruri serioase nu prea ne-am tocit capul. Ei bine, avem prilejul să dăm dovadă, că atunci cînd necuratul își pune cortul în mînăstire „Clubul veseliei", e bun și de altă treabă. Vorbește, Riţo, maică.

Sora Riţa se scărpină în vîrful nasului său cîrn, ca și cînd ar fi vrut să-i spună : „Las' că știu eu ce fac !", privi sever la sora Cristina parcă i-ar fi dat să înțeleagă c-o așteaptă o neplăcere, ridică din umeri ca să-și ușureze conștiința — și zise :

— E lată rău ! Să vedeți. Cum s-a întors de la înmormîntare, s-a oprit în săliță, în fața icoanei cu judecata viitoare, a făcut citeva cruci pînă la pămînt și oftînd ca după potop, și-a ridicat ochii în tavan și a zis : „Doamne, Doamne ! Adevărat vorba aia : că atunci cînd vrei să pierzi pe cineva, îi iei mai întîi mințile !... Pă episcop e ăsta ? Doamne, Maica Domnului, proastă sunt și

săracă de fapte bune mă aflu înaintea voastră, dar îndrăznesc fiindcă mă doare sufletul din mine de soarta acestui sfînt locaș. Rogu-vă să-mi dați o mînă de ajutor, că sunt femeie slabă, și nici pungă n-am de risipit, ca să pot să biruiesc puterile întunericului și să mă pun în slujba casei voastre, după zisa proorocului: «Rîvna casei tale m-a mincat..»" Aci, pesemne, că ori vreun drac s-a strîmbat la sfinția-ei, ori sfîntul Arhanghel o fi mișcat sabia, că numai ce-o văz că se schimbă la față și intră repede în casă. Sar eu și-i scot blana, sare maica Varvara și-i trage șoșonii; eu o frec pe mîini, măicuța o freacă pe picioare, și sfinția-ei nu zicea nimic. Ofta rar și scurt, de credeai că i se rupe ceva de la ficați. „Ți-e rău, măicuță ?" o întreb eu, așa ca s-o mai scot din gînduri. „Mi-e rău, Rițulico ! Mă doare și o parte din trup, se vede c-am răcit pe drum, dar mai rău mă doare la inimă de cîte văd și de cîte aud..." „Să-ți facem un ceai, măicuță ?" o mai întreb eu cu milă și cu dragoste. „Ba să faceți trei, zice sfinția-ei, că uite avem musafiri." Cînd întorc capul, Glicheria și cu Veniamina intrau cu zorul pe ușă. „Văzurăți, surioarelor, minte de episcop ?" le întîmpină măicuța moțăind a nenorocire. „Norocul maicii Aftusa", zise Veniamina scărpinîndu-se pe lîngă nas. „Ce Aftusa ?" sare măicuța Zenaida. „Glafira, fetelor, că pentru ea s-a dat mînăstirii lovitura asta de măciucă, nu pentru mototoala de bătrînă. Degeaba prietenia ei, a Glafirei cu popa Costin ?... Ehe ! Or înșela ei pe Dracul, dar pe mine nu mă înșeală !" Maica Glicheria se mai lungește de-o șchioapă, își mai plimbă limba pe crestătura buzei de sus, apoi zice : „De șase ori a fost pe la ele vara trecută..." „Ce de șase ? se încontrează măicuța. N-ai numărat tu bine..." „Dacă ar ști șeful de ocol i-ar lua aparatul de radio înapoi..." glăsuiește și Veniamina, tot cu mîna la neg. Ah, îmi venea să mă dau pe la spatele ei și să i-l tai cu foarfeca ! „Hm, parcă numai domnu Tică ? face măicuța Zenaida fără să privească în ochi de rumân. Și de judecător am simțit ceva..." „De părintele duhovnic, nu bănuiți nimic, surioarelor ?" cutează Veniamina, fără frică de trăsnet. Măicuța Zenaida face ochii mari și fluieră ca unul care n-a avut cap să se gîndească la toate. Zice : „Tii, ia să facem noi o socoteală. Părintele Flavian

are șaizeci și patru de ani, la noi slujește de vreo treizeci și doi, iar Glafira are treizeci și șase... Hm, îmi pare rău că a venit în Tămîioara după ce se născuse Glafira...“ „Ce are a face ? sare Veniamina. Parcă o să-i ceară cineva extractul de naștere ? Ș-apoi, mînăstirea Vornicului, de unde a venit părintele duhovnic, nu e așa departe de noi...“ „Ai dreptate“, se bucură măicuța Zenaida. Apoi se mai gîndește nițel, cu arătătorul la falcă, tușește tare, ca și cînd ar fi avut nevoie de curaj ori de cine știe ce glas, și zice : „Știți ce, fetelor ? Să facem pe dracu în patru, numai și numai să izbutim. E în joc viitorul mînăstirii... Dacă vor veni altele la cîrmă, se duce Tămîioara de rîpă. Așa că uite ce m-am socotit : să vă duceți la una din voi, care are hîrtie și cerneală, și să scriți trei anonime : una nevestei judecătorului, alta preotesei părintelui Costin, și a treia episcopului. Iar mîine pînă în ziuă, tu Veniamino, să iei pe Niculae Iapă și gerul în nas și să te duci la văru-meu Filip, să-i povestești batjocura ce ne-a făcut-o preasfinția-sa și să-i spui că-l rog să publice la *Vocea județului*. M-aș repezi eu, dar nu mă simt bine... Doar nu m-o pedepsi Dumnezeu să mă îmbolnăvesc tocmai acu !...“ „Dar cu Tomaida ce facem ? își aduce aminte lungana, la plecare. Că dușmanul nostru ăl mare tot ea rămîne.“ „Ai dreptate“, o aprobă maica, frecîndu-se la partea răcită. Apoi, după ce se mai gîndi o țîrică : „Măi fetelor, eu am băgat de seamă că sora Cristina cam aduce cu domnul Anton Spîneanu... dacă nu și cu Costandin Coleașă. Să dăm zvonul că e făcută cu unul din ei...“

— Să-i fie rușine ! strigă Cristina izbucnind în plîns. Toată mînăstirea știe că am venit aici la vîrsta de zece ani, și că am părinți, frați și surori !

— Ce i-a dat Satana prin gînd ! se mirară toate, închinîndu-se și sărutînd pe Cristina.

Iar Cristina, după ce-și șterse lacrimile de la ochi, o luă pe buna ei pietenă Rița, de amîndouă mîinile, și zise :

— Parcă au fost vorbite, nu le-ar mai ierta Dumezeu ! Tot așa a scornit și cotoroanța de Tomaida ; că pe tine te-a făcut maica Zenaida cu... Niculae Iapă !

Asemănarea intrigii stîrni de astă dată rîsul, însoțit, firește, de cruci și de mătănii.

— Doamne Isuse Christoase, trăsnește-le pe amîndouă ! se rugă Neonila îngenunchind în fața candelei.

— Ba mai bine să le dea minte, c-au îmbătrînit proaste și nebune, se rugă Domnica, izbindu-se cu fruntea de covor.

— Măicuța Zenaida, zice așa, luă vorba iarăși sora Rița : că în politică, dacă vrei să izbutești, nu trebuie să ții seamă de nimeni și de nimic. Minți, vîri intrigi pe unde poți, te faci frate chiar cu Ucigă-l-crucea, fiindcă numai un lucru contează : reușita.

— Trăsni-o-ar Maica Domnului ! blestemă cuvioasa Harisia. Da' ce, noi sîntem partide ca să facem politică ? Noi ne alegem stareță care să ne călăuzească pașii către mîntuire, nu alegem deputați, ori senatori, care să stea pe trai bun la București ! Auziți ce i-a trăsnit Satana prin capul ăla lătăreț ul !

— Hei, că parcă numai cu maica Zenaida are diavolul treabă ! La fel gîndește și grăiește și măicuța Tomaida, sări de colo și sora Cristina.

— Trăsni-o-ar Maica Domnului și pe ea ! se închină din nou maica Harisia, urmată de maica Fevronia.

— Acuma să ne spuie și Cristina ce s-a pus la cale în casa Tomaidei, că-mi închipui că nici ea nu s-a lăsat mai prejos, porunci maica Macrina, curmînd crucile, mătăniile și rîsul.

— Ți-ai găsit pe cine să se lase ! șuieră Cristina cu mutră de mîță strînsă de coadă. Că s-au întors de la înmormîntare cîteștrele, adică măicuța Tomaida, Chesaria și Ierofteea, vinete la față și așa de amărîte, că dacă nu zoream eu cu gura ar fi intrat în casă cu zăpada grămadă. Parcă se făcuse alegere de stareță și de iconoamă, se numise ecleziarhă nouă, și sființiile-lor rămăseseră cu deștiu-n gură. Acuma nu știu ce-or fi vorbit pînă la ușă, c-au intrat ca mutele. „Să ne faci cîte-o cafea", îmi poruncește măicuța Tomaida cînd dă cu ochii de mine. Am priceput numaidecît că au să pună pe Chesaria să le ghicească. Dar și eu, ca să-mi bat joc de ele, am făcut cafeaua așa de groasă că n-a putut desluși cuvioasa ghicitoare decît atît : că măicuța are patru dușmani și că o să mai facă drumuri... „D-astea nici nu mă îndoiesc, zice măicuța Tomaida, că dușmani am avut întotdeauna,

darmite acu în fierberea asta care e! Iar cît pentru drumuri, fireşte că n-am să aştept acasă să-mi pice pară mălăiaţă în gură". „Dar cine, soro, să fie ăşti patru duşmani?" „Parcă e aşa greu de ghicit? sare putina aia de Ierofteea. Unul e părintele Grigorie. N-ai văzut? Cum a citit telegrama s-a şi dat de partea Aftusei. Ordinul sfinţiei-tale, cu iscălitură, cu număr, cu ştampilă, iar telegrama nici iscălită, nici pecetluită! Şi a găsit sfinţia-lui că e mai tare..." „Al doilea e chiar părintele Flavian, sare şi maica Chesaria. N-ai văzut cum îşi bătu joc de amîndouă? „Iar al treilea, trebuie să fie Niculae Iapă," îndrăznesc eu din colţ, de unde coseam. „Ba e chiar părintele Costin, zice putina. A ştiut bine de numirile care se făcuseră şi totuşi a stat pe capul prea sfinţiei-sale pînă i-a dat blagoslovenie să bată telegrama." „Iar al patrulea, şi ăl mai prima, grăieşte iarăşi maica Chesaria, este negreşit Zenaida." „Nici vorbă, face măicuţa Tomaida. Că ori pe care ar delega-o sfînta episcopie, ca să ţină locul, lupta pentru stăreţie tot între noi două are să se dea." Apoi, după ce se mai gîndeşte niţeluş: „Fetelor, după cum ştiţi, nimic n-am urît mai mult pe lumea asta ca zavistia şi pîrăciunea... Dar în asemenea împrejurări, cînd chiar interesul ăl mare al sfintei mînăstiri te îndatorează s-o faci, voi fi nevoită să ies din ale mele şi să lupt cu tot felul de arme. Unele călugăreşti, altele... mai puţin pe placul sfinţilor părinţi. Apăi oi izbuti, apăi oi cădea, cum o fi voia Domnului. Că dacă va fi să caz, să nu-mi pară rău c-am stat cu limba legată şi cu picioarele împiedicate. Mi-am pus în gînd să fac şi pe Dracu să se închine. Am să merg pînă la guvern şi chiar pînă la regele, dacă va fi nevoie. Deocamdată să vedem ce-i de făcut cu ăşti patru duşmani care s-au arătat în ceaşcă. Voi aveţi vreun plan?" „Eu cred, zice Ierofteea, că n-ar strica să lovim în maica Aftusa, prin Glafira. Şi totodată şi în părintele Costin. Că prea le face vizită ori de cîte ori vine în mînăstire! Nu ştiu ce-o fi la mijloc, dar dacă am scorni ceva care să se prindă şi să ne folosească şi nouă, poate că, pînă o fi să murim, vom căpăta iertare de la Dumnezeu..." „Să scoatem vorbă că Glafira a făcut un copil cu părintele Costin", îndrăzni maica Chesaria, cu ochii în pămînt. „Da de ce nu doi? sare Ierofteea. I-a

făcut morți și i-a îngropat în fundul grădinii ! Că n-are să vie procororul să vază cum și ce ! Iar după alegere, ne cerem iertare, și de la Dumnezeu și de la maica Glafira..."

„V-ați gîndit foarte bine, aprobă măicuța Tomaida, fără teamă de fulger și de trăsnet. Cînd se fac alegeri de deputați, își scornesc fel și fel unul altuia, ca să reușească. Așa să facem și noi. Oamenii politici mint în interesul lor, dar noi scornim în sfîntul interes al căsuței Domnului. Am putea de pildă să dăm zvon că Glafira e fata Aftusei, făcută cu popa Niculae ; că Lucreția popii Niculaie e făcută cu părintele duhovnic ; că sora Rița e fata Zenaidei, făcută cu Niculae Iapă..."

— Trăsni-o-ar Maica Domnului ! o blestemară Neonila și Harisia, pe maica Tomaida.

— Apoi, continuă Cristina, după ce s-au înțeles să facă o anonimă și s-o trimeată la episcopie, matracucele alea două au plecat, iar îndată după plecarea lor, măicuța Tomaida a început să se vaiete de junghiuri în vintre. Le căpătase cînd a trîntit-o sania. Îi zic : „Dacă nu te astîmperi — așa-ți trebuie. Și dacă te-i îmbolnăvi mai rău, să știi de la mine, măicuță, că nici sfîntul Maslu n-are să-ți ajute, că prea multă răutate ai pus la cale cu sarsailoaicele alea care s-au dus..." „Tu ești o proastă și Ioana altă proastă", zice sfinția-ei supărată. Și dă-i pe gemete. Au și au ! I-am fiert apă și i-am făcut baie de muștar, i-am făcut ceai, i-am pus cărămidă caldă, dar degeaba ! Cînd a văzut c-o podidesc junghiurile m-a trimis în puterea nopții, de am adus pe sulemenita aia de moașă. Bine că nu mi-a ieșit vreun lup înainte !

— Și măicuța Zenaida s-a simțit rău după plecarea Veniaminei și a Glicheriei, zise sora Rița, mirată, ca și celelalte, de potriveala lucrurilor. De unde mai la început credea c-o să fie o răceală ușoară, se pomenește, nene, că începe să-i amoarte o parte din trup. Țipă sfinția-ei, freac-o noi, dar fără nici un spor. Dacă vedem că nu e lucru de glumă, plec după doctoriță. Știam că rămăsese la maica Irina și am avut noroc s-o găsesc tot acolo. A venit biata, numaidecît, și dă-i cu unsori — c-avea în traista aia a ei, dă-i cu aspirină ! Îi facem și noi ceai cu rom, îi punem și ventuze, pînă s-a îndurat Tatăl ceresc și a mai

ușurat-o. A stat domnișoara Antonescu lîngă sfinția ei pînă a bătut clopotul pentru deșteptare. Și iacă așa !

Maicile se mirară ca de un început de pedeapsă dumnezeiască, apoi rîseră, se închinară, iar se mirară, pînă luă cuvîntul maica Harisia.

— Să mă ierte Dumnezeu, că oi vorbi cu păcat, dar îmi închipui eu că n-ar plînge prea multe maici dacă miine dimineață cuvioasele Tomaida și Zenaida, pofticioasele jețului stărețesc, ar lua drumul spitalului. Ba chiar pe al cimitirului. Că boala părintelui exarh și a părintelui vicar se trage numai din patima lor de maimărime. Adică a Tomaidei și a Zenaidei.

— Noi să nu dorim răul nimănui, grăi maica Macrina făcîndu-și cruce, că suntem călugărițe cu scufie și cu jurămînt. Dar dacă boala Zenaidei și a Tomaidei s-o lungi pînă după alegere, să știți că de la Dumnezeu e trimeasă. Că de-or fi ele zdravene, să nu ne vază ochii ce ne-or auzi urechile ! Și chiar în pat fiind, n-au să se astîmpere cele patru diavolițe, ciracele lor. Așa că noi să chibzuim ce ar fi de făcut, ca să scutim mînăstirea de balamuc și de ocară.

— Sora Cristina e cu planurile, se lepădă Neonila, înfricoșată oarecum de cele ce s-ar putea pune la cale.

— Ba pe Cristina și pe Rița să nu le amestecăm, hotărî maica Macrina. E vorba de călugărițele care le-au crescut și în casa cărora trăiesc, și nu se cade să fie părtașe la ceea ce vom face noi.

— Eu aș zice, în prostia mea, că ar fi nimerit să le punem dinamită sub saltea, glumi maica Domnica, răspîndind groază.

— Ba mai bine să le ungem cu benzină și să le dăm foc ! glumi și maica Leonida. De unde să aducem noi dinamita și ce o să spunem acolo că facem cu ea ? Se aprobă ?

— Ho, ați căpiat ? sări maica Macrina înfricoșată. De astfel de lucruri nici în glumă nu se cade să vorbiți.

— Degeaba sunteți mai bătrîne, că nu vă pricepeți, le înfruntă sora Cristina. Tot eu dacă nu vă voi arăta drumul. Și iată ce m-am gîndit. Maicile astea, pe care vrem să le smerim, se vor pîrî și se vor batjocori singure, așa că nu-i nevoie să le luăm păcatele în spinare. Altceva

să facem. Sfinţiile-voastre vă pricepeţi aproape toate la ghicit şi nici una nu sunteţi în duşmănie cu cele şase maici. Astfel că lucrul cel mai nimerit e să vă luaţi sculele de ghicit — care ghiocul, care cărţile, care bobii, care ceaşca — şi să vă duceţi pe la toate, chipurile în vizită, că de ghicit o să vă roage ele singure. Maicilor Chesaria şi Veniamina, care mor să fie iconoame, să le daţi a înţelege că-şi vor ajunge scopul, dar a doua zi după fericire au să le răstoarne caii mînăstirii în rîpă, bineînţeles cu trăsură cu tot. Iar maicilor Ierofteea şi Glicheria, care rîvnesc după eclizerhie, să le spuneţi că chiar în ziua cînd le va sosi numirea are să le cadă policandrul cel mare în cap. Apoi să vă duceţi la maica Aftusa şi să-i vîriţi în minte, că dacă n-o vrea cu nici un chip să primească stăreţia, n-are să-i putrezească trupul decît după douăzeci de ani de la moarte... Cît despre maica Zenaida şi cu măicuţa Tomaida, înfricoşaţi-le cu toate urgiile cerului, doar-doar le veţi mai îmbuna şi pe ele. Ceea ce nu prea îmi vine să cred că veţi reuşi. Oricum, o anonimă la episcopie tot să trimetem, ca să le dăm de minciună...

— Pentru cotoroanţele astea două, care crapă după stăreţie, ticluii eu un plan... să le placă şi lor, sări maica Leonida cu gura ei a mare. Dacă nu-l aprobaţi, calc disciplina şi-l aduc singură la îndeplinire. Ascultaţi. Fiindcă amîndouă s-au îmbolnăvit, şi fiindcă una a adus pe doctoriţă, iar cealaltă pe moaşă, noaptea tîrziu, să dăm sfoară în ţară că... au avortat. Se aprobă?

Planul Leonidei stîrni un haz nebunesc. Maicile se îmbrăţişară de bucurie, unele făcură metanii la icoană, cele două surori — una ucenită a Tomaidei, iar cealaltă a Zenaidei — se priviră înspăimîntate, iar Macrina nu mai ştia cum să potolească zarva. În cele din urmă, după discuţii înfocate, hotărîră ca deocamdată să înştiinţeze despre „avorturi" numai pe preasfinţitul episcop Ilarion. Şi se despărţiră încredinţate că, mai cu ghicitul, mai cu anonima, vor scăpa mînăstirea de turburare.

XVI

După ce-și înghiți cafeaua cu lapte, pătînd halatul și fața de masă, preasfințitul Ilarion luă pisoiul în brațe și se rezemă de colțul ferestrei, ca să privească afară.

Sunt ceasurile opt de dimineață. Cer de sticlă, caldarîm de zăpadă și soare cu dinți. Prea sfinției-sale nu-i plăcu. Se culcase citind *Un naufragiu* și ar fi preferat fulgi lovind în geam, copaci smulși din rădăcini și trecători răsturnați de vifor. Împărtăși pisoiului decepția, și abandonînd fereastra, legă un cocoloș de hîrtie de capătul unei sfori și se apucă să-și distreze mica-i lighioană. Abia peste o jumătate de ceas, cînd mîța refuză să se mai lase păcălită, episcopul își aduse aminte că e conducătorul unei eparhii și se așeză la birou.

Semnă cîteva hîrtii oficiale, fără să le mai citească. Iscălitura consilierului-referent era pentru el garanție că nu săvîrșește nici nedreptăți, nici ilegalități. Își mai puse inițialele și dedesubtul unor rezoluții scrise de-a gata, apoi chemă pe ierodiaconul Sofronie, ucenicul preasfinției-sale, și-i porunci să-i deschidă trei plicuri proaste, cu scris de femeie puțin știutoare de carte, sosite cu ultima cursă din ajun.

— Sunt de la maici, neiscălite, și... miroase a pîră, îl lumină Sofronie după o aruncătură de ochi.

Văzînd că nu sunt niscaiva cereri de ajutor, cum bănuise, Ilarion se îmbujoră la față și rîse ca un copil.

Îi place grozav lectura anonimelor, mai ales cînd

acestea vin de la călugărițe. Se căi că nu le-a desfăcut de îndată ce le-a avut sub ochi, și porunci ierodiaconului să le citească.

Sofronie le descifră mai întîi în taină, fie ca să le poată citi fără greș, fie ca să le prindă mai întîi el firul, apoi glăsui rar și apăsat :

— *„Preasfințite stăpîne, vă sărutăm dreapta cu smerită metanie și vă dăm de știre cum că maica Glafira din sfînta mînăstire Tămîioara care e ucenița a maicii Aftusa, locțiitoarea de stareță, este fata maicii Aftusa, făcută cu părintele Flavian, și a făcut și doi copii gemeni, dar care nu mai trăiesc...“*

Episcopul izbucni într-un rîs copilăresc.

— Hm, cum aud eu, mînăstirea Tămîioara e ucenița maicii Aftusa, făcută cu Flavian și are și doi copii gemeni !...

Sofronie mai silabisi o dată scrisoarea, în taină, și-i dădu înțelesul exact.

— Nu. Ci maica Aftusa ar fi făcut pe maica Glafira cu părintele duhovnic. Iar maica Glafira, ar fi făcut la rîndul ei doi copii gemeni, nu se știe cu cine...

— Cum nu se știe ? N-auzi, prostule, că i-a făcut cu Flavian ?

— Ba nu. Părintelui Flavian i-ar veni nepoți, și i-a făcut... nu se știe cu cine. Adică nu știe cuvioasa care a scris denunțul, dar maica Glafira trebuie să știe...

Episcopul se scărpină încurcat, după ureche. Zise :

— Dacă a făcut doi o dată, poate că n-o fi știind nici ea... Tu ce crezi ?

Sofronie rîse cu smerenie și ridică din umeri.

— Ticăloasa ! se încruntă pe loc preasfinția-sa. Și Costin a stat de capul meu pînă m-a convins să-i dau delegație de stareță ! Hm, n-or fi semănînd copiii cu el ?... la să iei tu seama cînd te-i duce pe la mănăstire...

După ce lămuri pe stăpîn că nu Glafira ține locul la Tămîioara și că gemenii au putrezit demult, Sofronie citi a doua scrisoare :

— *„Vă sărutăm dreapta și genunchii, preasfințite stăpîne, și vă facem cunoscut, spre știința preasfinției-voastre și întru binele sfintei noastre mînăstiri Tămîioara, precum că maica Aftusa a făcut pe maica Glafira cu popa Niculae, și vă rugăm s-o înlocuiți de la stăreție și să dați poruncă să se facă alegere mai repede, că-și vîră necuratul coada și cine știe ce rivoluție mai iese...“*

— Vezi, diacone, că tot Glafira e locțiitoare ? zise episcopul, triumfător. Îmi pare rău că m-am luat după Costin și n-am numit pe Zenaida ori pe Tomaida... Și vezi că Glafira e fata părintelui Niculae ? De altfel, nici nu mă îndoiam că bietul Flavian e nevinovat...

Cuviosul Sofronie zîmbi șiret și citi a treia scrisoare :

— *„Vă sărutăm mînușițele, noi, cîteva maici de la mînăstirea Tămîioara, a sfîntului Grigorie Decapolitul, și vă rugăm de iertare că îndrăznim să vă scrim precum că maica Aftusa e o călugăriță bună și cu frica lui Dumnezeu, iar părintele duhovnic și cu popa Niculae sunt preoți la locul lor. Și nu e adevărat că maica Zenaida a făcut pe sora Rița cu Niculae Iapă, și nici că maica Tomaida a făcut pe sora Cristina cu Constantin Coleașă. Și să mai știți că anonimele pe care le-ați primit sunt puse la cale de către maica Zenaida și de către maica Tomaida, care au avortat, că amîndouă se vaietă de junghiuri în vintre, că una a chemat pe domnișoara doctoriță și una pe cucoana moașă...“*

— Ticăloasele ! răcni Ilarion, după ce mai întîi se încredință că nu scrisorile au avortat, ci Tomaida și Zenaida. Și eu care regretam că n-am numit pe una din ele locțiitoare de stareță ! Să știi, diacone, că Dumnezeu l-a inspirat pe Costin cînd mi-a recomandat pe Glafira...

— Pe Aftusa ! îl îndreptă Sofronie luînd ziarele proaspete din mîna bucătăresei.

Episcopul vru să mai zică ceva, dar văzînd gazetele avu o presimțire și porunci diaconului să le desfacă. Acesta începu cu *Vocea județului* și tresări cînd citi chiar pe prima pagină, cu litere de-o șchioapă :

„SCANDALUL DE LA MÎNĂSTIREA TĂMÎIOARA. Episcopul numește trei starețe deodată... Maicile se revoltă. Un prelat prea bătrîn, un referent șiret și un protopop moale. Doi arhimandriți grav bolnavi."

Preasfințitul Ilarion își puse ochelarii pe nas, și citi și el cu glas tremurat, titlul și subtitlurile articolului, își plimbă ochii de-a lungul coloanelor bîțîite de mîinile-i slabe, apoi înapoie foaia ierodiaconului.

— Citește tare și rar. Să nu rămîie nici un cuvînt și nici s-adaugi ceva de la tine.

Ierodiaconul, un călugăr tînăr și foarte șiret, își făcu cruce mare, își drese glasul și citi din nou titlurile, apoi cuprinsul :

— *„După o suferință inutil de grea pentru a răpune un trup bătrîn și șubrezit, maica Galinia, cunoscuta și îndeobște iubita stareță a mînăstirii Tămîioara, s-a supus unor legi firești și s-a mutat către Domnul.*

Care dintre vizitatorii Tămîioarei n-a cunoscut-o pe răposata ? De talie mijlocie și uscățivă, cu ochii șterși de albastrul viu din tinerețe, dar buni și veșnic înlăcrimați, totdeauna cu zîmbetul pe buze ca și cînd viața ei s-ar fi deșirat într-un cerc de fericire, niciodată prididită de nervi și lipsită de sfaturi înțelepte.

Cu un cuvînt, era tipul adevăratului conducător.

Acum s-a supus unor rînduieli care depășesc puterea omului, lăsîndu-și turma orfană de mamă. S-au tînguit clopotele, au plîns maicile și surorile, și au regretat toți cei cari i-au admirat chipul de sfîntă și i-au sorbit cuvîntul moale și măsurat, ieșit parcă de sub colb de cronici uitate. Și toți își vor fi zis : «A murit o stareță !» Și mulți se vor fi întrebat : «Cine o va înlocui oare ?» Zicem «mulți» și nu «toți» fiindcă, după cît sunt informat, tocmai aceia care prin situația lor de răspundere erau obligați să-și pună această întrebare, din primul moment și cu toată seriozitatea pe care o comportă vacanța unei stăreții, nu și-au pus-o decît, după cum se va vedea, cu o ușurință ce nu se poate califica.

Și, cinstit vorbind, nu prea vedem care dintre conducătorii eparhiei ar fi capabil să se ocupe serios de astfel

de... mărunțișuri. Părintele Ion Costin abia găsește timp să-și desfacă țuica și finațurile, să-și încaseze chiriile de la cele trei sau patru corpuri de case, să încurce două catedre la două școli din cei doi poli ai orașului și... dar să nu mai spunem. Sunt fapte care stau pe buzele tuturor și deci nu mai e nevoie să pătăm hîrtia cu ele.

Părintele Lavrentie, bătrînul stareț de la Vornic și exarh al mînăstirilor, e prea vechi în această din urmă slujbă și deci prea legat de nenumărate cămăși de noapte, borcane cu dulceață și anterie de mohair, pentru a judeca liber și preocupat de binele mînăstirii. Dealtfel, suntem informați că o încercare făcută de preacuvioșia-sa, pentru a pune la locul de cinste pe o călugăriță lipsită de orice merit, i-a fost fatală. S-a îmbolnăvit greu și — la vîrsta-i venerabilă — cu puține sanse de însănătoșire.

Ar fi părintele arhimandrit Serafim, actualul vicar al episcopiei, om cinstit și călugăr plin de dragoste pentru slujba Domnului. Dar ce să facă preacuvioșia-sa cu un exarh ca părintele Lavrentie, cu un referent nărăvit și mai ales cu un episcop care își trece vremea distrînd pisicile si savurînd pe Andersen, pe Jules Verne și pe frații Grimm? Bolnav fiind, și-a riscat viața, tot orașul știe că preacuvioșia-sa se află grav bolnav în spital și s-a dus la cel mai mare să recomande — deocamdată numai pentru a ține locul de stareță — pe maica Zenaida Ionescu, o călugăriță în putere, inteligentă, harnică si energică, mai ales energică, singura în stare să ocupe locul sfințit de răposata Galinia. După el însă au venit corbii eparhiei și au silit pe bătrîn să numească, la intervale de un sfert de oră, unul pe monahia Tomaida, o guralivă și o intrigantă — celălalt pe maica Aftusa, o biată oaie în toată puterea cuvîntului.

Închipuiti-vă acuma, oameni buni, ce cap vor fi făcut călugărițele din Tămîioara cînd s-au pomenit cu trei starețe deodată și ce încurcături caraghioase trebuie să fi provocat această triplă numire care oglindește de minune mentalitatea și seriozitatea celor din capul eparhiei. Prea sfințitul Ilarion, venerabilul nostru episcop, a dat o nouă dovadă că i-a venit timpul să-și mute restul zilelor în liniștea unui schit, unde poate alterna Viețile sfinților *cu piticii lui Andersen și cu halucinațiile lui*

Verne, fără să păgubească pe stăpînul cel din ceruri. Pînă atunci să încerce un act de voință și să pună rînduială acolo unde a introdus vrajba. Noi ne facem datoria de organ obiectiv al opiniei publice din acest județ și-i cerem respectos, dar stăruitor, să așeze în jețul Galiniei — nu pe favoritele ipocritelor sale slugi, ci pe aceea care într-adevăr merită să cîrmuiască o mînăstire și s-o reprezinte cu demnitate cînd trebuința va cere.

Am spus, și nu ne e rușine s-o repetăm: maica Zenaida, fostă un șir de ani casieră și apoi mereu în consiliul duhovnicesc al Tămîioarei, este cea mai pregătită și deci cea mai indicată pentru slujba de stareță. O spunem noi și o spune toată lumea care o cunoaște. Această numire va fi desigur ratificată și de către voturile soborului. În caz contrariu, preasfinția-sa are posibilitatea să... corijeze aceste voturi. Cînd e vorba de un element atît de valoros, ale cărui calități se pot deduce din însăși eventualitatea unui curent ostil, se trece cu inimă ușoară peste tradiții anacronice și peste regulamente alcătuite fără prevedere.

Sau poate mînăstirea dispune de un alt element mai meritos decît maica Zenaida? Ne închinăm. Persoana ne este indiferentă. Ceea ce pretindem e să se lămurească mai repede situația, pentru a nu prelungi un scandal dăunător prestigiului bisericii. În tot cazul noi vom sta de veghe și promitem cititorilor că-i vom ține la curent cu tot ce se va mai urzi în această chestiune de interes obștesc. Avem speranța că nu vom fi siliți să recurgem la argumente care nu vor fi deloc pe placul preacuvioșilor și preasfinților de la sfînta episcopie...
Așteptăm."

Vlădica Ilarion ascultă lectura articolului, cînd zbîrcind din nasu-i mic, cînd flușturînd din cap revoltat, cînd ștergîndu-și cîte o lacrimă care pornea uneori și fără încuviințarea lui. La sfîrșit se înfurie rău și lovi cu pumnul în masă.

— Ticălosul ! Mă amenință ! Hm ! Gazetari, ai ? Banditi de codru !

Apoi își mîngîie pisoiul care se speriase de lovitură

și se ridică să-l plimbe prin odaie. După două-trei învîrtituri, se mai liniști.

— Hm, dacă lucrurile se vor fi petrecut așa, adică dacă *oamenii mei* — preasfinția-sa apăsă cu amărăciune pe aceste cuvinte — mă vor fi amăgit să numesc trei locțiitoare în loc de una, jurnalistul are dreptate. Aftusa aia, o știu eu : e o proastă. Zenaida e altceva... Face de stareță. Nu-i așa diacone ? Hei, prostule, ce taci ?

Sofronie, care își cunoștea bine stăpînul și știa că nu el hotărăște în cîrmuirea eparhiei, ci mai ales preotul Costin, își făcuse obicei să nu-i strice clipele rare cînd își lua aere de dictator ; de data asta însă îl contrazise.

— Nu-i așa, preasfinte ! E bună aceea pe care o va alege soborul.

Ilarion se îndîrji.

— Ești un prost, așa cum e Costin, cum e Serafim, cum e Lavrentie și cum sunt toți acei care mă chinuiesc în fiecare zi cu hîrtiile lor. Gazetarii știu mai bine decît voi... Și p-ăi de la *Vocea județului* îi cunosc eu ; toți sunt oameni de bine și buni creștini... O cunosc și pe Zenaida. E șireată ca o vulpe și îndrăzneață ca o sfîrlează. Calități cum nu se poate mai potrivite pentru o stareță. Căci cine e șiret, e și inteligent ; și cine e îndrăzneț reușește în toate. Auzi, mă prostule ? Așa că pe ea trebuie s-o punem stareță. Să te duci la *Vocea județului*, să mulțumești din partea mea domnului Filip Cristian pentru articol și să-l încredințezi că și eu gîndesc la fel cu domnia-sa...

— Bine-bine, dar ce te faci cu legea, care poruncește să fie alegere ? Dar cu... avortul ? îndrăzni ierodiaconul.

— Ai dreptate ! Ptiu ! Stricata și nelegiuita ! Și pe asta vream s-o pun eu stareță ? Nici în ruptul capului ! Hm, dar ce te faci cu ăia de la jurnal ?...

Bucătăreasa anunță pe protopopul de la Tămîioara. Episcopul fu apucat de-o bucurie copilărească.

— Să intre ! Repede, repede !

Părintele Grigorie Seltea își făcu apariția în ținută de audiență : tot costumul preoțesc, plus brîul și culionul de catifea roșie, plus bastonul de iconom și crucea de stavrofor.

— Și umblă, omule, mai iute, ce te miști așa încet ? îl întîmpină Ilarion, tremurînd de bucurie că are cine să-l informeze exact asupra stărilor de la Tămîioara. Stai pe scaun și spune-mi tot. Să nu ocolești nimic și să nu cruți pe nimeni. Vreau să aflu adevărul curat.

Protopopul deschise servieta-i de mușama și scoase o coală scrisă pe toate paginile.

— Preasfințite stăpîne, întocmisem acest raport cu scop să vi-l înaintez prin poștă, dar mi-am luat seama și vi l-am adus personal, fiind de natură foarte urgentă.

— Citește-l, frate, dacă l-ai adus ! Ce-l mai sucești în mîini ? porunci episcopul, tremurînd de nerăbdare.

Dar părintele Grigorie, om domol la fire, își drese mai întîi mustățile, barba și glasul, se asigură dintr-o privire de discreția lui Sofronie, și numai după aceea începu.

„Preasfințite Stăpîne,

„Cînd am primit ordinul telegrafic, cu nr. [illegible]92... tocmai prohodisem pe raposata stareță a mînăstirii Tămîioara și ma căzneam să conving pe maica Zenaida, cum că numirea maicii Tomaida, purtînd un număr mai mare, rămîne singură valabilă..."

— Foarte rău ! întrerupse episcopul. Zenaida e mult mai bună decît Tomaida.

Protopopul ridică din umeri și continuă :

„...lucru foarte greu, deoarece Zenaida, fire încăpățînată, ținea una că ordinul cuvioșiei-sale e valabil, întrucît a pornit întîiul din cancelaria episcopiei. Așa că telegrama a fost salvatoare. Am citit-o îndată în auzul tuturor și rezultatul a fost că maica Tomaida, și ea fiind la fire ca și Zenaida, s-a supărat și a părăsit salonul stăreției, trîntind ușa..."

— Auzi obrăznicie !

— *„Maica Zenaida a urmat-o, în aceeași stare sufletească fiind, iar cuvioasa Aftusa, noua numită, a leșinat..."*

— Mă rog, mă rog, pentru ce a leşinat ? De frica celor două netrebnice sau de... căldură ?

— Ba de frica telegramei...

Ilarion îşi plimbă cîteva clipe limba pe cerul de platină al gurii, apoi izbucni în rîs.

— Bravo, Aftusa ! Celelalte erau să crape că li s-au anulat numirile, iar ea vrea să-şi dea sufletul tocmai fiindcă a fost ridicată în cinste ! Aşa călugăriţă mai rar în ziua de astăzi. Ca în vremurile cînd se scriau vieţile sfinţilor. Bravo, Aftusa ! Să ştii, protopoape, că... dar, mă rog, ce s-a făcut cu ea ? Mai trăieşte ?

— Trăieşte...

— Bravo ! Ea e cea mai potrivită pentru stăreţia mînăstirii Tămnoarei. Avem pilde din trecutul monahismului, cînd locurile de cinste se dădeau tocmai acelora care fugeau de ele.

— *„...Şi dacă a leşinat, urmă părintele Grigorie, a fost dusă pe braţe în odaia de alături şi înviată în urma îngrijirilor domnişoarei doctoriţe, care era de faţă. Ca să nu-i provoace un nou leşin, care i-ar fi fost poate fatal, dată fiind vîrsta-i destul de înaintată, am amînat instalarea pentru a doua zi dimineaţa. Cînd m-am prezentat însă la chilia cuviosiei-sale, m-a întîmpinat maica Glafira...*"

— Aia cu... întrerupse episcopul făcînd cu ochiul către Sofronie.

Acesta îi răspunse afirmativ prin acelaşi semn, iar protopopul continuă :

— *„...şi mi-a dat de ştire, printre lacrămi şi sughiţuri, că maica Aftusa a dispărut ! A mîncat seara bine, au mai stat de vorbă împreună, noaptea s-a dus la utrenie — şi din ceasul acela n-a mai văzut-o. A căutat-o prin mînăstire, a trimis în sat, a cercetat leasa din marginea livezii, s-a uitat să vază dacă gheaţa e ruptă undeva, dar în zadar.*

Pe cînd îmi povestea maica Glafira toate acestea, sosesc la faţa locului capii autorităţilor locale : pretorul, primarul şi şeful secţiei de jandarmi. Ne sfătuim cu toţii şi găsim cazul din cale-afară de grav. Apoi ne transportăm la

cancelaria mînăstirii, unde, din inițiativa pretorului, supunem unui amănunțit interogatoriu pe cuvioasele monahii Tomaida Popescu și Zenaida Ionescu. Socotind unele răspunsuri cam încurcate, capul plășii, cu toată opunerea mea, ordonă arestarea lor...“

— Bine le-a făcut ! întrerupse Ilarion, căutînd din ochi aprobarea ierodiaconului.

– Dar după ce vor fi liberate, pretorul poate să-și ia lumea în cap, răspunse acesta rîzînd.

— *„În ziua aceea, mînăstirea a fost răscolită din chilie în chilie. S-a căutat cadavrul în șira de paie, în grămezile de bălegar, în gropnița cu oseminte, dar fără rezultat. Exasperat, pretorul a mai ordonat arestarea ucenițelor Zenaidei și Tomaidei, apoi încă a patru călugărițe bănuite de complicitate la crimă. De asemenea au fost arestați și apoi lăsați liberi indivizii Nicolae Iapă și Costandin Coleașă, din satul Tămîioara. Arestatele au fost conduse sub escortă și reținute la secția de jandarmi. Abia peste noapte, la orele 11,43, dispăruta a fost descoperită de către propriu-i cățel, în grămada de lînă din podul propriei sale chilii. Fiind înștiințat m-am transportat îndată la fața locului și am luat măsuri riguroase ca să nu mai dispară. Iar dimineața, am dus-o cu mare greutate la stăreție și i-am dat în grijă soarta mînăstirii pînă la instalarea aceleia care va fi aleasă de sobor...“*

— Gata ?

— Gata, preasfințite.

— Tragic, dar nostim, zise preasfinția-sa, sătul de rîs. Acuma să-mi spui din gură ceea ce n-ai putut așterne pe hîrtie. Aș vrea să știu, de pildă, ce l-a făcut pe pretor să se poarte atît de brutal, mai ales cu Tomaida și cu Zenaida, care tocmai avortaseră...

— Preasfinte-stăpîne, răspunse părintele Seltea, puțin strîmtorat, după cele ce se întîmplă în jurul vacanței de la Tămîioara, ar trebui completată rugăciunea de la privighere în felul acesta : „...și ne ferește, Doamne, de ciumă, foamete, de cutremur, de potop și de *alegere de*

stareță". Nu știu cum s-or fi făcînd asemenea operații pe la alte mînăstiri, că la Tămîioara, numai ce s-a petrecut pînă acuma întrece orice închipuire. Cauzele ? Una singură : legăturile îngăduite de tradiție, între lumea din mînăstirile noastre și lumea de dincolo de zidurile mînăstirilor. Starea aceasta de lucruri oferă un cîmp vast de intrigi și de șoapte care se prind. Tot ce se va spune pe seama unei călugărițe găsește crezare. Și iarăși, tot ce se va scorni în sarcina unui cleric sau a unui mirean care a păsit o dată pe poarta mînăstirii, de asemenea se crede. Și în împrejurări de acestea, care oriunde răscolesc patimi și stîrnesc invidii, e ușor de înțeles ce se poate petrece într-o obște de călugărițe, mai ales dacă nenorocirea face ca maicile direct interesate să fie niște firi de teapa Zenaidei și a Tomaidei, care n-au nimic călugăresc — nici în firea lor, nici în viața pe care o duc...

— Dar, mă rog, întrerupse episcopul, ce-i cu ticăloasele astea ? E adevărat c-au avortat ?

Protopopul își îngădui să rîdă. Răspunse :

— Nici vorbă de așa ceva ! Au umblat pe vifor ca să capete locul de frunte și s-au ales cu junghiuri și guturai. Dar potrivnicele lor, ca să le facă de rîs, au scos svon c-au lepădat. Vedeți pînă unde merge patima ? Și cîte vorbe d-alde astea nu circulă în cuprinsul mînăstirii și prin satele vecine ! Bietul socru-meu, îngrozit, și-a luat preoteasa și fata și le-a dus la douăzeci de kilometri de Tămîioara, să stea acolo pînă s-o face alegerea. Și doar îl știți că e omul cel mai nebăgăcios din lume. Iar bunul părinte Flavian, cîte își aude, și mai ales cîte nu-și aude, să fie altul în locul lui, ar crăpa. Dar el e tare de boacă, se știe curat, după cum și e, și le zice de la obraz. Cînd simte că-l părăsește răbdarea, bea un cinzec de țuică, lasă culionul pe-o ureche, scuipă în palme și poftește pe Satana la luptă... În sfîrșit, ce să vă mai spun, preasfințite părinte, decît că moartea regretatei starețe a adus diavolului o bucurie cum cred că n-a mai avut din timpurile inconoclaștilor. Ca să se curme cît mai repede această urgie, nu văd alt mijloc decît facerea urgentă a alegerii. Și lucrul acesta stă în puterea preasfinției-voastre...

— Bun ! se grăbi Ilarion să aprobe. Alegerea să se facă chiar mîine ; iar preacucernicia-ta, în lipsa exarhului, care e bolnav, vei prezida biroul

Protopopul îngălbeni la față ca în urma unui atac de ficat. Fără să mai stea mult la gînduri, îngenunche la picioarele episcopului, își împreună mîinile la piept și-l imploră să-l scutească de această onoare.

— Am nevastă și copii, preasfințite stăpîne, și n-aș vrea să-mi bag netrai în casă... Eu venisem să cer un mic concediu, ca pînă după alegere să se știe că nici măcar în județ nu mă aflu... Dacă preasfinția-voastră socotiți că motivele sunt exagerate, vă rog respectuos să-mi primiți demisia din postul de protopop. Și în acest caz, însă, de concediu tot am nevoie...

Ilarion făcu ochii mari, privi la Sofronie, care-i făcuse și mai mari, ridică din umeri și acordă concediul cerut. Abia după plecarea părintelui Grigorie găsi că trebuie să rîdă.

— Știi că afacerea asta are haz, diacone ?

— Ba încă prea mult, răspunse Sofronie îngrijorat. Și cînd se face haz din cale-afară, nu miroase a bine. Mai ales că, în cazul de față, rîde și Dracu nu numai oamenii...

Preotul Ion Costin, consilier-referent la secția administrativă, intră fără să se mai anunțe. E încă tînăr, lung, osos, cu nas de uliu, cu ochi bănuitori și puțin adus de spate. Trece drept un om inteligent, îndrăzneț și cam fără scrupule. E bîrfit și temut.

La vederea lui, episcopul crezu că trebuie să întețească rîsul ; dar înfățișarea serioasă a consilierului îi strică dispoziția.

— Ei, cucernicia-ta, cu ce vii ? Tot cu vești tragi-comice, ca protopopul de la Tămîioara ?

— Preasfințite, răspunse Costin după ce-i sărută dreapta, fără să se îndoaie prea mult, veștile pe care le aduc sunt numai tragice, nu și comice. Văd *Vocea județului* pe birou și deci nu vă mai pomenesc de articolul infam pe care, desigur, l-ați citit ; aud că a fost aci fratele Grigorie și deci îmi închipui că v-a raportat amănunțit asupra situației de la Tămîioara ; văd de față pe părintele diacon și nu mă îndoiesc că l-ați consultat asupra

măsurilor de luat... (Sofronie înțelese ironia și ieși.) Așa că mie nu-mi mai rămîne decît să vă comunic ceea ce încă n-ați aflat : părintele exarh se zbate cu moartea, iar vicarul și-a dat sufletul, numai de un sfert de ceas, pe patul spitalului...

Vlădica Ilarion fu brusc părăsit de voia bună. Bițiindu-și capul, duse cu mare greutate mîna la creștet unde avusese senzația că a primit două lovituri de ciocan. Ochii-i mărunți și seci se căzniră să scoată măcar cîte o lacrimă pentru fiecare din cei doi vechi și credincioși colaboratori ai preasfinției-sale, dar nu izbutiră decît să se umezească puțin. Își împreună mîinile la piept și, întorcîndu-și fața spre grupul cel mare de icoane, șușui o scurtă rugăciune pentru odihna sufletului vicarului și pentru însănătoșirea exarhului. Apoi își tremură dreapta în chip de cruce, oftă adînc și rămase cîteva clipe într-o pioasă reculegere.

— Într-adevăr, e tristă vestea pe care mi-o aduci, Costine.

Ultimul cuvînt fu urmat de un tremur nervos, cu bîțiieli orizontale ale capului, cu clănțăniri de dinți de metal și cu mînie revărsată asupra șiragului de mătănii galbene. Ca și cînd ar fi vrut să-și potolească nervii printr-o energică afirmare a voinței și a autorității sale, își propti pumnii în arcurile canapelei, își schimonosi fața și gemu înfuriat :

— Ticăloasele de călugărițe l-au ucis ! Am să fac raport la Sinod pentru desființarea mînăstirii Tămîioara... Pînă atunci hotărăsc ca Zenaida și Tomaida să fie excluse din tagma călugărească, iar alegerea de stareță să se facă chiar pînă în seară, sub privegherea cucerniciei tale. Am zis !

Și se așeză din nou pe dîrdîială. Abia după ce referentul, care-i cunoștea bine toanele, găsi cîteva cuvinte împăciuitoare, cu totul afară din subiect,. nervii unchiașului prinseră să se ușureze. Spre norocul Tomaidei și al Zenaidei, ale căror isprăvi revenind în mintea preasfinției-sale, li se schimbă pedeapsa în izgonire din cuprinsul eparhiei, apoi repede într-un surghiun de două luni la o mînăstire mai de munte. Iar raportul către Sinod fu uitat.

— Părerea mea, zise Costin după ce se convinse că liniștea s-a întors în sufletul lui Ilarion, este ca deocamdată să nu se ia nici o măsură care ar întărîta și mai rău spiritele. Să se facă mai întîi alegerea și, desigur, cît mai neîntîrziat. Azi sau mîine, n-o să fie cu putință, dar peste trei sau patru zile negreșit. Și nu sub supravegherea mea, ci a altui delegat al preasfinției-voastre...

Episcopul păru o clipă că vrea să se așeze din nou pe tremurici, dar amintindu-și de concediul protopopului și de scrisorile anonime în care se vorbea și de preacucernicul consilier, îl privi drept în ochi, apoi izbucni în rîs.

— Bată-le păcatul, de maici, să le bată ! Pe toți v-au pus sub picioare ! Hm, parcă te știam mai curajos...

Costin schiță un zîmbet în colțul gurii, roși puțin și zise :

— Preasfințite stăpîne, sunt împrejurări cînd curajul trebuie neapărat înlocuit cu fuga. Nu mă știu cu nimic vinovat, dar vizitele mele — oficiale sau particulare — la Tămîioara, vor fi dat loc la bănuieli ; iar în fierberea de acum, bănuielile se vor transforma în fapte pozitive. Vă rog să mă iertați... am nevastă și copii... și n-aș vrea să... Doamne ferește !

— Nu-ți trebuie și un mic concediu... așa, pînă după alegere ? întrebă episcopul făcînd cu ochiul către locul unde stătuse Sofronie.

— Tocmai vream să vă rog... Măcar zece zile... Îmi iau nevasta și mă duc la Brăila, la socru-meu, pînă s-o isprăvi zîzania de la maici.

Veselia pieri din nou de pe fața bătrînului.

— Eu înțeleg teama cucerniciei tale, zise el cu glas amărît, dar ia spune-mi : pe cine să trimit ? Vicarul s-a prăpădit, exarhul bolește, protopopul s-a spălat pe mîini, cucernicia-ta faci la fel ; atunci cu cine mai rămîn ? Vrei poate să-mi iau și eu concediu ?

— Ferească Dumnezeu de ceasuri rele ! îndrăzni preotul, cu gîndul la tinerețea nu tocmai plină de sfințenie a chiriarhului său.

Apoi, văzînd spaima ce se întipărise pe fața lui, căută să-l liniștească.

— N-aveți nici o grijă, preasfințite stăpîne, că totul se va sfîrși cu bine. Puteți delega pe părintele Ciclovanu, că e mai în etate și nu prea a bătut drumurile mînăstirești. Sau pe starețul Simeon de la Sărindar, că are obraz argăsit, și un scandal în plus nu-i va atinge nici familia, care-i lipsește, nici viitorul, care-i este interzis.

Ilarion renunță repede la ideea de a trimite în concediu și pe referentul economic și se opri la arhimandritul Simeon. Îl știa cu apucături rele, dar se putea bizui pe calitățile-i diplomatice, unanim recunoscute.

— Dacă Simeon va scoate lucrurile cu bine la capăt, am să-l numesc exarh ; ce zici ?

— ...Și mai ales dacă va izbuti să aleagă pe cea mai bună, răspunse Costin, întorcînd capul ca să se încredințeze că nu mai e și a treia persoană în birou.

Bătrînul tresări bucuros.

— Negreșit. Dar la care te gîndești cucernicia-ta ?

— Preasfințite stăpîne, îmi pare că v-am mai vorbit și cu alt prilej despre frumoasele însușiri ale maicii Irina, casieriția mînăstirii și ucenica fostei stareță...

Ilarion rămase puțin pe gînduri, apoi închise ochii și-și trecu mîna prin puținele fire de păr ce-i mai încurca chelia.

— Alta ?

— Alta, n-ar mai fi decît Aftusa, care ține locul.

— Ah ! Moleșita aia, cu Glafira, despre care curg denunțurile ? Ferit-a Sfîntul !

— Preasfințite. regulamentul spune că episcopia recomandă soborului trei călugărițe, dintre care să-și aleagă una. Avem în Tămîioara patru mai de Doamne-ajută : Zenaida, Tomaida, Aftusa și Irina. Pe care din ele urmează s-o lăsăm pe dinafară ? întrebă Costin, care ținea morțiș să amestece și pe Irina, fără ca singur să-și lămurească scopul ; dacă o voiește pentru vrednicia ei, sau și pentru a creea episcopului neplăceri. „Oricum, hotărî el repede, Irina face să fie stareță, chiar dacă ramolitul ăsta nu mai merită vîlva unui scandal."

Ilarion se gîndi mult. Își aminti vag că, pe cînd răposata Galinia era numai ucenică la stareța Filareta, el

a rămas o noapte în mînăstire, și pe cînd tînăra călugăriță îi pregătea patul, preasfinția-sa a încuiat ușa... Despre originea Irinei însă știa mult mai puțin decît mînăstirea și decît toți cei din jurul său. Abia dacă a avut o dată un pic de bănuială. Totuși, ezită să se pronunțe în favoarea ei. Apoi îndată rîse de teama lui și-și dădu consimțămîntul.

Fură alese deci Irina și Aftusa, iar din cele două mari pătimașe se opriră la Zenaida, așa, ca să astupe gura celor de la *Vocea județului*. Ordinul către starețul de la Sărindar, fu ciornit îndată, de către consilierul-referent. Scurt și precis :

„Sunteți delegat a prezida alegerea de stareță de la mînăstirea Tămîioara, care va avea loc în ziua de 25 februarie a.c. Noi recomandăm în acest scop pe cuvioasele monahii : Aftusa Iordache, Zenaida Ionescu și Irina Gheorghiu. Veți avea grijă ca operația să decurgă în ordine desăvîrșită. Ne-ar bucura mult dacă soborul va alege pe cea mai capabilă, indiferent de vîrstă și de alte considerații."

Aluzia era cusută cu ață albă. Preasfinția-sa se înveseli la gîndul că prin alegerea Irinei, care, în tot cazul, era crescută de Galinia, își va ispăși poate un păcat din tinerețe, făcînd totodată și un serviciu mînăstirii Tămîioara. Concedie, cu mulțumiri, pe referentul administrativ și se îndreptă, ușurat, spre canapeaua unde se ghemuise pisoiul.

XVII

Însărcinările date de către „Clubul veseliei" membrelor ghicitoare n-au dus la rezultatul dorit. Nici birlicii Macrinei, nici ghiocul Neonilei, nici bobii Fevroniei, nici ceașca Leonidei și nici arta cu care Domnica vede viitorul în crăpăturile din podul palmelor, nu izbutiră să strice planurile celor două partide ce se pregăteau să pună mîna pe putere. Le-au amenințat cu friguri, cu lingori, cu pagube, cu judecăți, cu îngeri și cu draci, dar n-au obținut de la ele decît unul și același răspuns : „Ce-o vrea Dumnezeu ! Numai să știu că mi-am făcut ambiția.." Parcă ar fi fost vorbite.

De altfel, amestecul nesocotit al pretorului le îndîrjise în așa măsură că nimeni nu se mai putea înțelege cu ele. Bănuieli mai mult sau mai puțin întemeiate își făcură loc în sufletul călugărițelor, încît cel puțin jumătate din obștea Tămioarei se învîrtea în hora Ucigă-l-toacăi. Ca în astfel de împrejurări, bîrfelile luaseră locul glumelor și al ironiei răbdărețe, iar scrisorile neiscălite curgeau spre toate vînturile. Nu vor scăpa necinstite cu astfel de răvașe nici soțiile funcționarilor care au cît de cît legătură cu mînăstirea, nici ale vizitatorilor mai statornici și deci mai cunoscuți. Cele mai multe însă vor lua drumul episcopiei, ca să distreze pe bătrînul vlădică în clipele cînd nu semnează hîrtii oficiale, pe care nu le citește, și cînd se plictisește de cărțile lui favorite.

Divorțul pretoriței, fuga familiei părintelui Niculae, concediile protopopului și consilierului-referent, zvonul despre apropiata suspendare a capului plășii, în sfîrșit teama autorităților — bisericești și laice — de a mai călca prin mînăstire, iar mai presus decît acestea lucrarea osîrdică a ciracilor trimeși de Scaraoschi pentru a turbura apele duhovnicești au încredințat pe maicile mai slabe de înger că a sosit vremea, la care de altfel nu se gîndiseră niciodată, să-și răzbune răutăți uitate. Iar maicile și surorile cu mintea rămasă în făgașurile copilăriei se jucau cu intrigile și cu anonimele așa cum s-ar juca niște fetițe mici cu păpușile și cu ursuleții. Se bucurau că au prilej să rîdă, închipuindu-și că glumele lor nu vor avea alte urmări decît mici păruieli prin familii, și puțină bătaie de cap pentru cei de la sfînta episcopie.

De la sine înțeles că Zenaida și Tomaida se găseau în centrul bîrfelilor și al sforăriei. Nimic din viață nu le scăpă nedescoperit, neexagerat și nedat în vileag. Dar fiindcă micile lor păcate și lipsuri nu puteau fi socotite, mai ales în judecata mirenilor, cine știe ce grozăvenii, altele mai cu moț erau scornite și aruncate în cumpănă.

În turburarea asta nemaipomenită la Tămîioara, bietul părinte Flavian făcea și el ce putea : se ruga, împărțea sfaturi, arunca amenințări și ocăra atunci cînd întîmpina nerușinare. Iar cînd obosit și amărît își vedea opera duhovnicească năruindu-se, fără nădejde de oprire, trimetea pe maica Emilia să-i cumpere un clondir de țuică — în sat nu se mai ducea — și se așeza la taifas cu cinzecul și cu îngrijitoarea. După primele înghițituri blestema pe mai marele iadului, pentru îndrăzneala lui ; pe la mijlocul sticlei, ar fi fost dispus la o învoială ; iar cînd golea fundul... îl felicita pentru izbîndă.

Cît despre maica Aftusa slăbise în șapte zile ca după o lingoare lungă. Nu făcea nici un act de administrație, lăsînd totul în seama secretarei și a consiliului economic. Toată vremea se văicăra — nu atît pentru delegația ce i se dăduse și cu care, la urma urmei, se putea obișnui, cît mai ales pentru necazurile ce se abătuseră asupra Glafirei. Își dădea seama bătrîna că dacă episcopia ar fi lăsat-o în treaba ei, obrazul uceniței n-ar fi fost atît de amarnic tărbăcit. Suferea și ruga pe Dumnezeu și pe

sfinții la care avea mai multă evlavie să aducă iarăși — și cît de curînd — pacea în sufletele răvășite ale maicilor.

Numai Irina părea că se dezinteresează de tot ce se petrece în jurul ei. Fire retrasă și închisă, fără să fie posacă, de cînd cu moartea stareței își impusese și mai multă rezervă. Toate încercările unora și altora de-a o sili să se amestece măcar cu un gest, cu o vorbă în viltoarea patimilor dezlănțuită de trimișii lui Satan se loviră de un mutism neclintit. Călugărițele puseră purtarea ei în legătură cu teama de a nu se face zgomot asupra tainei cu care venise pe lume. O lăsară însă în pace — atît pentru lipsa de interes ce ea arăta alegerii de stareță, cît și pentru faptul că oricare ar fi ocupat locul Galiniei cu greu s-ar fi lipsit de priceperea și de experiența ei. Cunoștea bine lucrările de cancelarie și se bucura de multă trecere și de stimă pe la diferite autorități cu care interesele mînăstirii veneau în atingere.

Drept este că această atitudine a Irinei îi era recomandată și de către cuviosul duhovnic. Ea nu-și cunoștea părinții. Știa numai, din cîte îi spunea răposata și din cîte singură își amintea, că fusese luată de la o mătușă care o crescuse de mică, după ce a rămas orfană — întîi de tată și, la un scurt interval, și de mamă. Mai mult nimic. Și nimeni nu îndrăznise să-i facă o cît de vagă aluzie asupra adevărului, de altfel numai bănuit de călugărițe. Părintele Flavian, ca fost duhovnic al Galiniei și în curent cu tot ce se șoptește printre maici, cunoștea aceste lucruri și, atît pentru cumințenia și seriozitatea ei, cît și pentru alte însușiri pe care le dorea cît mai curînd folosite în slujba de stareță, o sfătuise să stea deoparte întrucît nu e încă vremea ei. Ceea ce i s-ar putea refuza acuma cu mare scandal, peste doi-trei ani, îi va fi oferit de toată obștea. Spera bătrînul ca în acest interval de timp să se stingă Ilarion ; iar stareța — fie Zenaida sau Tomaida, fie Aftusa — se va uza în așa măsură, că trecerea Irinei la cîrmă va fi socotită necesară de către întreg soborul.

Aceasta era situația în mînăstirea Tămîioara cînd sosi știre că s-au rînduit candidatele și s-a sorocit ziua alegerii. Căci — să nu se mire cititorul — cuprinsul or-

dinului „strict confidențial", expediat preacuviosului stareț de la Sărindar, fu cunoscut de maici înainte de-a ajunge la destinație... Prin ce minune? Foarte simplu. Episcopul îi destăinuise lui Sofronie, Sofronie — bucătăresei, bucătăreasa — vardistului, vardistul — altei bucătărese, de la care aflase că o maică se afla în vizită la stăpînii ei, iar maica — era Ierofteea — a plecat îndată, să dea de veste Tomaidei că e lăsată pe dinafară.

Foc și pîrjol s-a făcut maica Tomaida cînd a auzit că Irina e pusă printre candidatele episcopiei, iar cuvioșia-sa nu. A holbat ochii, a învinețit, apoi a îngălbenit, a albit, iar s-a învinețit, pînă ce culoarea feței s-a statornicit în roș-gălbui. Atunci s-a îmbrăcat și a purces drept către cuvioasa secretară, pusă pe ceartă și scandal. A găsit-o în cancelarie înconjurată de vreo zece maici, care își așteptau rîndul să iscălească statele pe primul trimestru. N-a luat-o însă cu zurba, căci căzuse pe drum de două ori, în zăpadă, și i se mai răcise năduful.

— Da' ce, Irino, ți-a venit poftă să fii stareță? Ți-a crescut, soro, măseaua de minte? Că de vicleșug și de prefăcătorie, văd c-ai întrecut și pe dascălii dracilor. Ori îți închipui că dacă ești fata preasfinției-sale, ai dreptul să calci peste vîrsta și peste meritele altora? Las' că am eu ace pentru *toate* cojoacele! Mai vorbim noi...

Maica Irina se ridică palidă ca o moartă și fără să zică o vorbă, își strînse hîrtiile de pe birou, apoi păși cu demnitate prin fața călugărițelor, care-i făcură, sfioase, loc, și trînti ușa după ea. Iar cuvioasa Tomaida, după ce-și mai vărsă din foc, plecă și ea hotărîtă să împiedice alegerea pînă ce episcopia o va trece printre candidate. În acest scop, cum ajunse acasă, luă hîrtie și condei și scrise preacuviosului Simeon, starețul sfintei mînăstiri Sărindar:

„Prea cinstite și Prea Cuvioase Stareț,

A suflat vînt dinspre scăpătat și mi-a dat de știre cum că sfînta episcopie ți-a scris poruncă să vii la Tămîioara și să alegi de stareță pe cuvioasa Irina, fiica nelegiuită a răposatei Galinia și a preasfințitului Ilarion. Și sunt încredințată că vestea tare te-a bucurat. Te știu

ambiţios şi pofticios şi-mi închipui că pleaşca asta ai socotit-o ca un semn că vei lua locul bietului părinte exarh, care trage să moară. Şi mai ştiu că mult îţi place — Doamne-Doamne — să te învîrteşti ca un cocoş printre maici şi să-ţi dai ifose de om cu putere, care în loc sa fie pedepsit pentru isprăvile lui i se dă însărcinări de încredere şi de mare cinste...

Treaba sfinţiei-tale şi a celor care te bagă-n seamă. Fă-te şi arhiereu, nu numai exarh. Nu mă bag unde nu e treaba mea şi nu mă amestec unde nu e de nasul meu. Am însă o mică rugăminte să-ţi fac, preacinstite şi preacuvioase părinte. Anume : să te îmbolnăveşti cum ăi şti, ori să dai birul cu fugiţii, ca să se amîne alegerea pînă oi izbuti să mă treacă printre cele trei candidate. Te-am făcut scăpat de atîtea ori şi acum e rîndul sfinţiei-tale să arăţi cît de subţire ori cît de gros ţi-e obrazul.

La caz că dracul ambiţiei va fi mai tare decît duhul smereniei, şi te va pune la cale să nu-mi faci acest hatîr, să ştii, taică Simeoane, că-ţi voi aminti lucruri foarte neplăcute — chiar în faţa soborului, cînd te vei aşeza în capul mesei, ca să porneşti votarea. Iar pe ipocrita aia de Irina o voi tămădui pentru veci de dorul stăreţiei. chiar de-ar fi să amărăsc bătrîneţele preasfinţitului nostru Ilarion.

Acuma alege, taică stareţe, şi trimite-mi răspuns chiar prin maica Ierofteea, căreia i-am încredinţat această scrisoare, pentru care îmi vei ierta sfinţia-ta hîrtia proastă şi peniţa ruginită, precum şi graba cu care a fost înseilată.

A sfinţiei-tale soră întru Hristos

Tomaida

P.S. *Nu uita să-mi trimiţi binecuvîntări şi să te mai rogi şi pentru mine păcătoasa.*

După ce vîrî scrisoarea în plic şi o încredinţă Ierofteei ca s-o ducă la destinaţie, Tomaida schimbă peniţa nu şi scrisul şi întocmi o altă epistolă, aceasta către Anton Spîneanu, senator din opoziţie, politician de marcă şi orator temut, vechi şi bun prieten al cuvioşiei-sale.

„Dragă Puiule,

Nu ți-am scris cam demultișor și nu ne-am văzut și mai demultișor. Pe tine te ține politica la București, iar pe mine — mîntuirea în mînăstire. Și tu pregeți să-ți mai aduci aminte de mine și să vii să mă vezi, și eu pregeț să calc atîta cale și să mai viu la tine. Te-am tot așteptat, vara trecută, să-mi treci pragul, dar n-ai catadicsit să te ostenești. Hei, ce să-i faci !... Așa e omul... Și nu să zici că a fost o cunoștință întîmplătoare și trecătoare !... Așa e, dragă Puiule ? Dar ce-ți mai pasă ? Acuma nu mai sunt tînără... Doamne, și cînd mă gîndesc la ceasurile noastre de iubire, mă ia cu fiori și-mi vine să te blestem în fața icoanei, că mi-ai răpit dreptul de a mai fi mireasă a lui Christos... Dar nu mă lasă cugetul. Și atunci mă rog pentru sănătatea și pentru fericirea ta. Și văd că rugăciunile mele au fost primite, că prea ai ajuns departe. Și cu avere frumoasă și cu vază în lume. Și ai să ajungi și mai departe, căci, cu toată uitarea ta, eu fac într-una rugăciuni către Domnul și către Preacurata.

Și acum, dragă Puiule, să nu te superi că-ți cer să-mi faci un mic serviciu. Mititel de tot. Cred c-ai aflat și tu din gazeturi ce foc s-a aprins în capul nostru, așa că nu-ți mai înșir toate cîte se petrec aici de vreo săptămînă încoace. Doar atîta vream să-ți spun că, deștepții de la sfînta episcopie nu m-au trecut printre cele trei candidate la stăreție. Au pus pe maica Irina, țeapăna aia a Galiniei, fiindcă — de ! — e sînge din sîngele preasfințitului Ilarion... și nu se putea s-o lase pe dinafară. Și uite ce te rog să faci mătăluță. Am auzit că preasfinția-sa a fugit la București, chipurile că are treabă la Senat, vorbă să fie ! Du-te numaidecît la el și stăruiește să dea telegramă la cancelarie ca să mă treacă în locul Aftusei, ori al Zenaidei, că pe fii-sa nu s-o îndura s-o lase la o parte. Dacă ai nevoie și de alte amănunte, ți le va da maica Chesaria, care vine cu scrisoarea. Aș fi venit eu, dar mîine avem aici vizita unor inspectori de la București și trebuie să fiu de față. Poimîine însă, dacă mi-o ajuta Dumnezeu, voi pleca. Bineînțeles numai în cazul cînd preasfinția-sa n-o vrea să schimbe lista. Fiindcă tot ai să vii tu la vară pe la noi, nu-i așa, dragă Puiule ? Ah,

că tare mi-e dor să te mai văd! Să-ți mai mîngîi chelia aia lucioasă și să te mai trag de cioculețul ăla caraghisul...

Te sărută dulce,

Tina

N.B. Dacă necazul mă va pune pe drumul Bucureștilor, aș vrea să nu dau ochi cu smochina aia de nevastă-ta, căci n-am vreme de stat acolo. Dar o zi tot rămîn.

T."

XVIII

Numai c-un sfert de ceas înainte, arhimandritul Simeon primise ordinul sfintei episcopii și nu-și mai găsea astîmpăr de nespusa și surprinzătoarea bucurie pe care i-o pricinuise delegația de a prezida alegerea de la Tămîioara. Făcuse atîtea boroboațe — și înainte și după ce a ajuns stareț —, încît se mira adesea cum a putut să scape neschilodit și cu rasa pe el, ba încă să ajungă să se mențină în fruntea unei mînăstiri de mînă întîia. Chiar zilele trecute abia a scăpat de revolta unei jumătăți de sat și de mazilire, grație tactului și bunătății arhimandritului Lavrentie, care făcuse ancheta.

Iar astăzi ce minune ! delegat al preasfinției-sale să prezideze alegerea stareței unei mînăstiri, de unde în atîtea rînduri fusese izgonit cu rușine și unde nu-i era apreciat decît chipul cu adevărat atrăgător și talentul de cîntăreț și de slujitor al altarului. Iar mîine cu siguranță exarh al mînăstirilor ! Al tuturor mînăstirilor din eparhie !...

Dar după ce silabisi scrisul mărunt și pripit al Tomaidei, fără să-și piardă nădejdea că va lua locul lui Lavrentie, își dădu însă seama că a întîlnit un adversar cu care nu trebuie să-și încerce norocul. O cunoștea bine pe Tomaida, și se scutură numai la gîndul că o va vedea înfuriată în fața preacuvioșiei-sale. Își aminti că suferă puțin de hernie și găsi momentul potrivit să-și facă operație... Slobozi dar pe Ierofteea cu binecuvîntări și cu vorbe de pace și dădu ordin să i se pregătească trăsura, hotărît să-și ceară concediu chiar de pe patul spitalului.

XIX

Anton Spîneanu, vechi vizitator și prieten al mînăstirilor de călugărițe, în ale căror chilii se odihnea în fiecare vară, cîte o lună, două, luase cunoștință din ziare de scandalul de la Tămîioara și făcuse un haz nespus. A rîs mai ales cînd a dat cu ochii de numele Tomaidei, pe care o știa zurbagie, și a cărei prietenie o cam uitase de vreo doi ani încoace. Și poate că prea de timpuriu... Totuși nu se putu opri să nu-și amintească clipele de plăcută uitare pe care i le dăruise mai întîi, sora Tina, apoi multe veri de-a rîndul monahia Tomaida. Și, înduioșat de lucruri care au fost, Spîneanu ar fi făcut cu dragă inimă ceva pentru prietena părăsită și uitată. Dar ce ? Cunoștea la perfecție mecanismul alegerilor pentru Cameră și Senat, dar n-avea nici cea mai slabă idee de ritualul după care o simplă călugăriță se transformă în stareță, deși, după cum am văzut, nu era străin de mînăstiri. Nici cu episcopul n-avea prilej să stea de vorbă, deoarece vlădica Ilarion nu apăruse niciodată la Senat de la deschiderea sesiunii în curs. Aștepta deci un cuvînt dela Tomaida ca să-i arate că n-a uitat-o și că, în tot cazul, e foarte bucuros să-i poată da o mînă de ajutor.

Se înțelege deci, că, în această dispoziție fiind, a făcut o primire caldă Chesariei și i-a făgăduit că va vorbi cu Ilarion chiar în după-amiaza aceea, la Senat.

Bătrînul apăru la începutul ședinței, ghemuit într-o rasă aspră de muhair. Spîneanu i se prezentă îndată ce găsi un moment favorabil și se felicitară reciproc : unul pentru „bătrînețe verde", iar celălalt pentru „tinerețe veșnică". Ilarion îl cunoștea pe senator nu numai în calitate de om politic, dar și de bun creștin. Ridicase o falnică biserică pe una din cele două moșii ale sale, iar pe la mînăstirile pe unde trecuse lăsase urme de largă dărnicie. Preasfinția-sa îi aminti cu plăcere de această virtute rară în ziua de astăzi, iar Spîneanu aduse vorba, fără multă introducere, despre alegerea cu bucluc de la Tămîioara. La auzul acestui nume, voia bună pieri de pe fața episcopului, ochii-i albiră încă pe cît erau, iar capul prinse a bîții o dată cu mîinile pe care în zadar căuta să le ascundă în mînecile largi ale rasei. Observînd schimbarea, Spîneanu îl mai liniști cu un compliment bine găsit, apoi iar îi pomeni de Tămîioara. Îl aștepta Chesaria acasă și trebuia să-i ducă un răspuns precis.

— Te rog, domnule Spîneanu, să nu-mi vorbești de chestiunea aceasta, îl imploră bătrînul, din gură și din ochi totodată. Crede-mă că am fugit de la episcopie tocmai ca să nu mai aud nimic de ticăloasele alea care mi-au stricat liniștea... Te rog !

— Dar, preasfințite, vream să vă spun numai atît : că dacă ați da ordin telegrafic să fie trecută și maica Tomaida printre candidate, în locul Irinei, care e prea tînără, sau în locul Aftusei, care e prea bătrînă, toată zarva asta s-ar potoli și alegerea s-ar face în liniște, așa cum o cere datina mînăstirească...

Ilarion păru o clipă să fie de acord, dar imediat îl luă un tremur, că atrase atenția celorlalți prelați de pe bancă. Spîneanu nu mai stărui. Se înclină respectuos și se depărtă înălțînd din umeri. Așa că Chesaria se întoarse cu nădejdea foarte slabă a unei noi intervenții, pe care senatorul i-o făgăduise mai mult din obișnuința de-a nu refuza, căci era aproape sigur că nu va mai încerca să-l înduplece pe episcop.

XX

Cum puse piciorul în Gara de Nord, maica Tomaida se duse de-a dreptul la telefon, ca să afle cu cîteva minute mai devreme de soarta ultimului demers făcut de Spîneanu pe lîngă vlădica Ilarion. Acesta se plînse de îndărătnicia subită care îl apucase pe înaltul prelat și o sfătui să-i ceară audiență. Vrînd-nevrînd, maica Tomaida n-avu încotro și urcă scările hotelului fără prea multă nădejde. Dădu servitorului cartea de vizită și așteptă la ușă, tremurînd ca de frica unei sentințe teribile. Omul se întoarse cu ochii holbați.

— Maică, a spus preasfinția-sa că dacă nu plecați într-o clipă, iese cu bastonul...

Fără să mai ceară vreo lămurire, călugărița schimbă repede cîteva fețe și o luă pe scări la vale.

De la hotel și pînă la Spîneanu călcă toate regulile de circulație, n-auzi claxoane, nici strigătele birjarilor, nici semnalele tramvaielor, și totuși izbuti să ajungă pe drumul cel mai scurt și cu toate oasele în bună stare.

Întîlnirea între cei doi fu emoționantă, mai ales că „smochina" lipsea din București.

— ... Să-ți fie rușine pe sub mustăți, că au trecut doi ani fără să te ostenești ca să mă vezi, sau măcar să-mi trimeți un rînduleț, prin poștă !...

Dintr-o aruncătură de ochi pe fața încă fragedă a Tomaidei, domnul senator își dădu seama că într-adevăr, e vinovat.

— Iartă-mă, dragă Tino, se rugă el îmbrățișînd-o pocăit.

Maica îi luă capul între mîini și-l examină cu atenție.

— La obraz te ții binișor, dar părul ți-a albit de tot. Dar lasă că-ți stă mai bine așa. Îmi place bărbatul să fie ori negru, ori alb. Nu pot suferi mustața căruntă... Ah, închipuie-ți, dragă Puiule, că hodorogul de vlădică, n-a vrut să mă primească ! Ba m-a amenințat că, dacă nu-i dau pace, rupe bastonul pe mine ! Îl face praf ! Auzi, auzi ! Îți mai aduci tu aminte, dragă Puiule, din seara aia cînd m-ai sărutat întîi ?... Ce zici, dragă, de rușinea asta pe care mi-a făcut-o preasfinția-sa ? Știi că veniseși cu nevastă-ta să faceți Sfînta Înviere la Tămîioara... N-ați găsit loc la arhondărie și v-a primit măicuța mea, să-mi tragă păcatul pe lumea cealaltă ! Cum ai dat cu ochii de mine, cum mi-ai pus gînd rău... Am priceput eu numaidecît, că chiar așa de proastă nu eram. Ah, și cît m-am rugat de Măicuța Domnului să mă întărească și să mă păzească ! Ți-ai mai scurtat mustățile, ori mi se pare ? Parcă aveau vîrfurile mai lungi... Te-ai purtat ca un păgîn și ca o fiară... Nici rugămintea, nici lacrimile mele nu te-au înduioșat... Ah, dar nu vreau să-mi mai aduc aminte !...

Măicuța oftă lung, cu ochii peste cap, iar Spîneanu, înduioșat, încercă să-și reconstituie în minte tocmai ceea ce sfinția-ei ar dori să uite.

— Ai dreptate, dragă Tino : am fost păgîn și sălbatic...

— Iar eu — slabă de minte și de putere...

— Natura își cere drepturile ei, indiferent dacă individul poartă surtuc sau rasă...

— Și Diavolul pe-ale lui...

După masă, Tomaida își aminti brusc că nu venise la București să înnoade firul dragostei cu Anton Spîneanu și curmă poezia.

— Dragă Puiule, dacă mă mai iubești, să faci pe dracu ghem și să hotărăști pe vlădica să mă treacă printre candidate. Altfel să știi de la mine că plec din Tămîioara. Pentru nimic în lume n-aș suferi să-mi fie Zenaida stareță. Ori îngîmfata aia de Irina. Vreme mai este,

întrucît alegerea trebuie să se amîne, că n-are cine s-o facă. Vicarul a murit, părintele exarh e pe ducă, dacă nu s-o fi și dus, iar ceilalți au dat birul cu fugiții.

Îngrozit de cîte îi auzise urechile, Anton Spîneanu, care își tot frămînta mintea în căutarea celui mai bun mijloc de a-și servi prietena, aruncă o părere, numai așa ca să vadă cum o primește Tomaida :

— Ce-ai zice, drăguță, dacă aș aduce chestiunea la tribuna Senatului ?...

Ochii călugăriței străluciră de-o bucurie nu prea cuvioasă.

— Păi tocmai asta vream să te rog și eu, dragă Puișor ! De ce ești senator, dacă nu ca să vorbești acolo despre necazurile țării ? Mai ales că lumea te cunoaște de bun creștin, beleaua de la Tămîioara nu mai e o taină pentru nimeni, căci gazeturile au avut grijă s-o dea în vileag, și deci nimeni nu are să-ți ia în nume de rău că ai să spui o vorbă aspră despre un episcop care a dat în mintea copiilor, și în contra unor slujbași care profită de bătrînețea lui și de slăbiciunea unor călugărițe stăpînite de dracul mîndriei și al zavistiei...

Spîneanu cîntări lucrurile cu mai multă seriozitate și păru că se codește. Într-adevăr, scandalul de la Tămîioara devenise public, un succes de tribună putea să obțină ușor, mai ales că obiectul nu era lipsit de picanterie, dar nu făcea cu asta un și mai mare rău bisericii, și în special instituției monahale ?

Ghicind ce-l frămîntă pe prietenul reprezentant al națiunii, maica Tomaida îi încolăci gîtul cu mîinile-i albe, moi și calde, și îl sărută între ochi și vîrful nasului.

— Asculți, tu, dragă Puiule ? Dacă faci fapta asta, să știi de la mine că-ți șterge Dumnezeu păcatul săvîrșit acum douăzeci și doi de ani, într-o mînăstire de călugărițe...

Puțin enervat, Spîneanu îi strînse mîinile drăgăstos și o privi drept în verdele ochilor.

— Draga mea, lucrul e ușor și l-aș face cu tot talentul de vorbitor care mi se atribuie, căci și pe mine mă doare inima de cele ce se petrec, dar nu știu ce întorsătură ar putea surveni. Mă tem deci să n-am pe urmă remușcări... Tu ești... cît de cît călugăriță și deci

cu mai multă putere de jertfă și de resemnare decît noi mirenii : n-ai putea să-nchizi ochii și să lași totul în voia Domnului ?... Îți va veni rîndul la conducere mai tîrziu, că încă ești tînără, iar ideea de monahism n-o să piară în intrigăria de la Tămîioara... Gîndește-te că însuși Fiul lui Dumnezeu s-a resemnat să primească pătimiri și moarte, pentru binele obștesc...

Tomaida sări înfuriată.

— Eu să închid ochii ca să urce Irina ori Zenaida în capul meu ? ! Tu ești nebun, dragă Puiule ! Domnul Christos s-a lăsat să fie răstignit fiindcă știa că după trei zile are să învieze ; dar eu, dacă nu pui acu mîna pe stăreție, n-o mai pup cîte zile oi avea. Haide, nu te prosti taman acum, la bătrînețe, mai ales că și pe tine te-a jignit preasfinția-sa ! Auzi dumneata, gogeamite senator — și ce senator ! — să nu poată căpăta de la o rablă de episcop un lucru atît de neînsemnat !... Hm, îmi pare rău c-am bătut atîta drum de pomană... Mai bine mă rugam de părintele Sofronie ori de bucătăreasa preasfinției-sale... Să fiu în locul tău, mi-ar fi rușine să mai calc pe la senat, dragă Puiule...

Anton Spîneanu făcu haz de grija pe care Tomaida o purta demnității sale de membru al maturului corp și-i făgădui, ca să-i fie pe plac, o nouă încercare pe lîngă Ilarion. Și numai în cazul cînd bătrînul rămîne neînduplecat, va aviza la alte mijloace. Poate chiar la talentu-i oratoric și deci la calitatea de senator.

XXI

Părintele Flavian, cinstitul și energicul duhovnic al maicilor din Tămîioara, stă de taifas cu sticla, cu maica Emilia, care-i îngrijește bătrînețele, și cu sine însuși.

— Hm ! Auzi 'mneata ce e în stare să facă o codiță de drac ! Pentru că maica Tomaida și cu maica Zenaida au avut gust să fie stareță, a trebuit să se întîmple moarte de om și să se răscolească o țară de la un capăt la celălalt !

— Ce „codiță", cinstite părinte ? se încontrează cuvioasă Emilia. Maicile astea au întrecut și pe dracu ăl bătrîn ! Ascultă-mă pe mine, că nu grăiesc minciuni !

Părintele duhovnic își ținu firul, ca și cînd n-ar fi auzit întreruperea Emiliei.

— Se prăpădi părintele Lavrentie, Dumnezeu să-l ierte ! Muri părintele vicar, cînd mai avea o fugă de voinic pînă să zică și el Doamne-ajută. Că peste un an, cel mult doi, s-alegea episcop. Se îmbolnăvi moș vlădica, tocmai cînd se credea uitat de către Arhanghelul Mihail ! Se temea că i-o fi moartea din reumatism, ba de la ficat, și cînd colo o să i se tragă din ambițul Tomaidei. Dacă ar fi bănuit preasfinția-sa una ca asta, peste trei mînăstiri o punea stareță, nu numai peste Tămîioara ! Hei, da' parcă știi de unde o să-ți vie amețeala ? Uite că nu știi. Chiar dacă se cheamă că ești arhiereul lui Christos.

— Da' ce i s-a întîmplat, cinstite părinte, ipiscopului, că nu prea am priceput cum s-au întors lucrurile. Din căzătură i-a venit damblaua, ori din supărare ?

— Dacă i-ar fi venit din căzătură, ar fi zis gurile ticăloase că a băut un păhărel mai mult, sau că împiedicatu-s-a pe cînd se juca cu pisica. Și nici vreo plată n-ar fi avut de la Dumnezeu. Dar așa cum le-a pus Necuratul la cale, s-ar putea să fie socotit în ceruri ca un mucenic. Că doar pentru credință și pentru dreptate pătimește.

— Preasfinția-sa pătimește, iar maica Tomaida zburdă de bucurie. Zice că dacă ar fi vrut sfinția ei, ar fi dărîmat guvernu, dar n-a vrut să facă prea mare zarvă și s-a mulțumit numai cu dimisia ministrului nostru, al bisericilor și al mînăstirilor. Și că damblaua ipiscopului se trage din nedreptatea pe care i-a făcut-o ei... Sfinția-ta ce părere ai ? A fost în stare nebuna aia să lupte cu guvernu ? Și are ea așa fapte bune, încît să-i ție Dumnezeu parte mai abitir decît unui ipiscop ?

Cuviosul duhovnic mai dădu un cinzec pe gît, își șterse părul de pe lîngă gură cu șervetul pe care îl ținea în buzunarul anteriului, tuși dușmănos, și numai după aceea răspunse.

— Preacuvioasă și preacinstită maică Emilio, s-a scris și s-a grăit de către marii călugări din toate limbile și din toate veacurile, că dușmanul de moarte al mînăstirilor și deci al nostru, al călugărilor, e Satana. El, adică Satana, nu-și dorește altă fericire mai mare decît să vadă sfintele mînăstiri desființate și pe monahi lepădîndu-și rasele, ca astfel să poată duce mai cu lesne războiul împotriva credinței lui Christos. Fiindcă atunci ar rămîne să apere credința cea adevărată numai preoții de mir ; și cum ei, adică preoții de mir, neavînd vreme destulă pentru așa osteneală, căci sunt legați și de familie nu numai de biserică, pînă la urmă ar trebui să vie a doua oară apostolul Pavel ca să întărească iarăși stîlpii *Evangheliei*. Dar în țara noastră, așa cum stau lucrurile, Satana nici nu-și mai bate capul cu sfintele mînăstiri. Le-a lăsat în seama mirenilor ca să le desființeze. Că au slobozenie, adică mirenii, să intre în mînăstiri cînd vor, să facă acolo ce poftesc, și să plece cînd li s-a făcut lehamite de vorbă și de petrecere cu maicile și cu călugării. Ba și cu chirie se așază unii pe timpul verii, ca și cînd numai în cuprinsul sfintelor mînăstiri ar fi verdeață și aer pentru întărirea bojogilor. Și astfel se

amestecă viața bieților monahi, încît nu mai știu ce-i cu ursitoarea lor. Că se îmbracă în straie călugărești, dar nu sunt călugări. Și hălăduiesc mai mult după tipicul mirenilor, dar mireni nu sunt. Și iacă, asta este pricina turburărilor din Tămîioara. Nefiind călugărițe decît cu haina, cele două maici s-au repezit să facă alegere după obiceiul mirenilor; și nefiind mirence, au făcut cinul de ris și de batjocură. Că dacă s-ar duce o viață cu îngrăditură la mijloc: aici călugării, aici mirenii, maica Tomaida n-ar fi avut chip să se împrietenească cu domnul Anton Spineanu, iar domnul Anton Spineanu n-ar fi avut prilej să ne batjocorească în sfatul țării, sub cuvînt că ne apără, și să aducă nenorocirea pe capul unui arhiereu care n-avea altă vină decît că îmbatrînise în jețul miniștrilor lui Christos... Acuma pricepi care-i lucrarea Satanei și care este a omului, preacuvioasă și preacinstită maică Emilio ?

Dar maica Emilia nu răspunse la întrebare, fiindcă îi trebuia mai multă vreme ca să se încredințeze că Anton Spineanu e mai vinovat decît Diavolul. Cunoscuse viața de mînăstire, dintru început, în amestecătură cu mirenii, și deci nu și-o putea închipui băștăliită de aceștia. Dar ceva tot zise și sfinția-ei :

— Bine că nu s-a întîmplat și mai rău !

Părintele Flavian vru să-și umple cinzecul dar la urmă renunță și-și făcu o cruce voinică.

— Să nu zici vorbă mare, cuvioasă maică Emilio, că nu se poate ști ce s-ar mai putea isca din toate astea. Dacă în două-trei zile, nu se face la un fel cu stăreția noastră, să știi de la mine — de n-aș grăi intr-un ceas blestemat ! — c-o să avem revoluție... Să dea Dumnezeu să rămii eu de minciună, dar, după cîte s-au întîmplat pînă în ceasul de față, tare mă tem că diavolița aia de Tomaida a făcut contract cu mai-marii oștilor drăcești...

— Trăsni-le-ar Cel-de-sus, pe amîndouă ! blestemă cuvioasa Emilia din toată inima, închinîndu-se cu toată evlavia.

Părintele Flavian oftă dintre adîncuri și trase cu mîna două cercuri în văzduh. Zise :

— Mă tem să nu fie prea tîrziu. Că dacă Dumnezeu ar fi avut grijă să nu se turbure pacea mînăstirii și

credința mirenilor, atîta cît mai este, trebuia să le trăsnească din ceasul în care a murit biata Galinia. Le-am fi dus la cimitir pe cîteșitrele o dată, că tot se strînseseră atîția popi și protopopi... Le-aș fi tras o *Veșnică pomenire*... să nu se mai scoale — Tomaida și Zenaida — nici la a doua înviere !

Aci, duhovnicul tuși așa de vîrtos că sperie pe maica Emilia. Apoi își umflă pieptul și cîntă *Veșnica pomenire*, forțînd glasul și umflîndu-și nările, cu ochii închiși și cu mîinile încleștate de masa la care ședea.

— Îți place ? Uite așa le-aș fi cîntat, numai să le fi văzut pe targă, cu mîinile încrucișate pe piept și cu lumînări între degete...

Maica Emilia își făcu cruce, îngrozită, dar nu cuteză să grăiască. Iar părintele Flavian, după ce controlă clondirul să vadă la ce înălțime se mai află prăștina-i favorită, o lăsă ceva mai moale.

— Hm, dacă mureau de mici copile, ar fi fost și mai bine, că numai de zavistii s-au ținut în mînăstire. Tii, cum de n-au greșit moașele, cînd le-au tăiat buricele să le spintece și burtișoarele ? Sau cînd le-au scăldat, să le fi scăpat din mîini și să se fi opărit păcatelor cu apă clocotită. Piereau două boțuri de carne și scăpa atîta lumuliță de necaz.

— Ba mai bine să nu se fi născut de fel ! sări maica Emilia, înspăimîntată de cruzimea duhovnicului.

— Așa era și mai nimerită, încuviință cuviosul Flavian. Să fi fost mamele lor sterpe, ori să fi trîntit cîte un dolofan de băiat. Că muierea e iarba Satanei. Cine o paște turbează, iar cine nu, moare de inimă rea că n-a păscut-o...

— De ce vorbești, părinte, cu păcat, că nu sunt toate femeile la fel ! îl contrazise maica Emilia supărată. Nu vezi c-o iei cînd prea la deal, cînd prea la vale ?

Flavian o privi lung, ca și cînd o vedea pentru întîia oară.

— Hm ! dacă n-ai fi avut un picior mai scurt și nasul de-un cot, la fel ai fi fost și sfînția-ta. Ți-ai fi deschis chilia la toată lumea, ai fi dobîndit astfel neamuri la Ierusalim, și cine știe ce gărgăuni ți-ar fi intrat în cap. Așa, pocită și urîtă cum ești, ai văzut că nu e rost

de altceva și te-ai așezat pe post, pe rugăciune și pe... bîrfeală. Grăiesc eu minciuni, cuvioasă Emilie ?

Maica își scoase ochelarii și privi la duhovnic cu ciudă și cu amar. Zise :

— Apăi, așa te-am pomenit și așa ai să mori : cu pornire asupra neamului femeiesc. Îndată ce auzi de vreo turburare pe undeva, chiar la sfîrșitul pămîntului de-ar fi, îți verși focul pe bietele femei, parcă numai ele ar fi vinovate de toate relele cîte se întîmplă. Nu mai e bărbat, nu mai e drac ! Da' bine, părinte, nu e și femeia făcută tot cu mîna lui Dumnezeu ? De ce stai, părinte, de atîția amari de ani printre maici și nu te duci să-ți cauți de mîntuire în mînăstirea sfinției-tale ? Ba zi așa : una îți bate limba și alta îți spune inima.

— Oho, oprește-te aci, ca să le luăm pe rînd. Mai întîi și mai întîi, nu-i adevărat că tot ce a făcut Dumnezeu a ieșit fără cusur. Nu te închina deloc că măcar la un cinzec de rachiu tot trebuie luat și el nițel la socoteală. Uite așa. Mă rog, ce nevoie era să facă dealuri și să nu facă pămîntul neted, ca fața asta de masă, să te plimbi, mă rog, numai cu mîinile la spate și cu pălăria pe-o ureche ? Că pînă urci un deal îți iese sufletul din tine ; iar cînd îl cobori, parcă te tot izbește cineva cu pumnul după ceafă...

— Zici așa, fiindcă s-a întîmplat să fie așezată circiuma peste deal... Și-ți vine greu... mai ales la întoarcere, cînd se înmoaie picioarele, cuteză maica Emilia, încredințată că și lui Dumnezeu îi face plăcere.

— Iar cu femeia îmi închipui că lucrurile s-au petrecut cam așa : după ce a ticluit pe Adam și l-a văzut așa popîndău, fără prieteni, fără rude, ce și-a zis Tatăl ceresc : „Ia să-i fac și lui un tovarăș care să-i ție de urît. Dar un tovarăș care să nu prea semene cu el. Să fie mai puțintel la trup, mai slab la minte, fără mustăți și mai plăcut la vedere. Așa, ca o păpușă frumoasă, cu care să se joace și să mai schimbe o vorbă." Apoi i-a luat o coastă și a croit pe cocoana Eva. Acuma, vezi sfinția-ta, maică Emilio, socoteala lui Dumnezeu n-a fost rea ; atîta numai, că n-a ieșit după dorința sfinției-sale. Că muierea, în loc să fie o tovarășă cinstită bărbatului, să-l iubească și să-l corconească, s-a pus degrabă în

slujba Dracului, ca prin ea să se turbure lumea. Unde se iveşte ea, s-a şi stricat pacea şi judecata cea sănătoasă. Hi, de n-ar fi lighioana asta pe pămînt, s-ar duce de rîpă toate patimile şi toate răutăţile. Nemaiavînd pe cine să înzorzoneze în fel şi chipuri, bărbaţii ar munci mai puţin, ar trăi mai în belşug şi ar avea şi bănişori pe la bănci...

— Aşa o fi, cum zici sfinţia-ta, dar fără muieri, cum focului s-ar înmulţi omenirea ? îl strînse cu uşa maica Emilia.

Duhovnicul înghiţi în sec cu ochii la cinzeacă, apoi se scărpină în vîrful nasului şi zise :

— Foarte uşor ! Să fi lăsat Dumnezeu lege ca după fiecare ploaie să iasă un rînd de bărbaţi din pămînt, aşa cum ies ciupercile... Hi, ce viaţă tihnită şi fericită ar fi fost pe astă lume ! E drept, că tot ar fi avut oamenii de lucru cu Satana, dar de el te scuturi mai uşor. O cruce bună, un bob de tămîie, un blestem strașnic, şi se duce de-şi pierde din urmă. Muierea însă nu fuge şi nu se astîmpără, chiar de-ar fi să arzi un vagon de tămîie şi să-ţi faci un milion de cruci...

— Grăieşti din sticlă, cinstite părinte, şi deci cu păcat, îl dojeni cu smerenie maica Emilia. Şi-a vîrît Necuratul codiţa, d-aia s-a făcut la noi atîta turburare. Nu sunt de vină bietele călugăriţe...

— Ba nici vorbă ! se împotrivi cuviosul duhovnic. Şi-o fi vîrît dracul coada, dar nu între maici, ci între picioare, şi s-a tot dus biruit şi ruşinat. Eu mă prinz că din ceasul în care Tomaida şi cu Zenaida au plecat după stăreţie, toţi diavolii care făceau de gardă în Tămîioara au ieşit de pe unde erau ascunşi şi s-au adunat în vîrful Gurgumenului, ca să privească de la distanţă... Fiindcă să mă crezi sfinţia-ta, maică Emilio, că oricît ar fi dracii de iscusiţi, tot n-ar fi izbutit ce-au izbutit cele două cuvioase surori ale sfinţiei-tale... Şi dacă şi-au dat ei seama, adică dracii, că Tomaida şi Zenaida îi întrec în viclenie, le-au lăsat singure, ca nu cumva amestecîndu-se ei să facă vreo greşeală şi să iasă lucrurile mai prost...

— Să le fie de cap! încheie maica Emilia, scărpinîndu-se după ureche.

Duhovnicul oftă lung, mai gustă din cinzec, apoi își clătină capul a pagubă și zise :

— N-ar fi de mirare dacă, după cele întîmplate, să se abată mînia lui Dumnezeu asupra noastră, a popilor și a călugărilor. Că așa a fost înainte de căderea Ierusalimului : toți fruntașii lui Iuda, preoți și norod, au înmulțit fărădelegile și au spurcat casa Domnului. Asta îmi pare ca pe vremea împăratului Iedechia. „...Cine-mi va da în pustie sălaș mai de margine ? Că voi părăsi pre poporul meu și mă voi duce de la el, că toți defăimează și toți se întorc în desfrînări.“ Astfel a strigat proorocul Ieremia, amărît de cei ce lăsaseră pe Iehova și slujeau lui Vaal. Iacă așa merg lucrurile și în vremea noastră, maică Emilio. Toți s-au abătut, și cler, și popor, și împreună netrebnici s-au făcut. „Săgeată rănitoare este limba lor, viclene sunt graiurile lor. O, păstori, care risipiți și pierdeți oile pășunii mele, iată, eu voi izbîndi asupră-vă, după meșteșugurile voastre cele rele !“ Așa a amenințat Dumnezeu, prin gura Ieremiei proorocul, pe popii care jertfeau idolului ce se chema Vaal. Dar ei, orbii și nebunii, n-au ascultat, și mai mult batjocoreau și defăimau pe trimișii Domnului. Și s-a mîniat Dumnezeu și a năpustit asupra lor pre împăratul haldeilor. Atunci a luat Navuzardan, mai-marele bucătarilor împărătești, pre Saraia, preotul cel dintîi, și pre alți preoți mai mici, și i-a dus înaintea lui Nabucodonosor, care i-a bătut pînă și-au dat sufletul în ghearele Satanei. Apoi au ucis haldeii pre cei tineri cu sabia, „și spre copii nu s-au milostivit“, cum spune *Scriptura*. Iar la urmă au surpat zidurile Ierusalimului, și pre cei rămași i-au dus în robie la Vavilon...

— Pentru rugăciunile sfinților părinților noștri, Doamne Isuse Christoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pre noi !

— Amin ! răspunse duhovnicul, fericit că aude glasul secretarei.

Maica Irina, tristă și rece, ca o statuie de marmoră, sărută dreapta parfumată cu rachiu a lui Flavian și-i întinse o hîrtie. Duhovnicul mîngîie părintește degetele fine ale călugăriței, apoi încercă să descifreze scriitura la lumina lămpii, cu gînd c-o fi vreo notă de la cîrciumă

sau, în cazul cel mai fericit, un pomelnic urmat, firește, de ceva mărunțiș. Cînd văzu însă că hîrtia are pecete, îi trecu un fior rece prin inimă și o înapoie grabnic casieriței.

— Citește-o tu, Irinuțo tată, că-mi fug slovele înaintea ochilor. Dar mai întîi să-mi spui dacă e veste rea, ca să mă țiu bine pe scaun...

— Nici rea, dar nici tocmai așa bună ; e un ordin de la locotenența episcopală, îl lămuri Irina, rîzînd.

Părintele Flavian se ridică speriat de pe scaun, își strînse cataveica la gît, se închină cu deosebită evlavie către sfintele icoane și ascultă rezemat de perete.

„Cuvioase părinte,

Vă invităm să convocați de urgență soborul acelei sfinte mînăstiri și să procedați la alegerea unei starețe în locul răposatei monahii Galinia Petrescu.

Vor candida, conform regulamentului pentru disciplina monahală, următoarele trei cuvioase maici : Aftusa Iordache, Zenaida Ionescu și Tomaida Popescu.

Rezultatul ni-l veți comunica îndată prin curier special.

Veți avea grijă ca alegerea să se facă în perfectă ordine, cuviosia-voastră fiind răspunzător de cea mai mică turburare ce s-ar ivi.“

— Să nu te bagi cinstite părinte ! țipă maica Emilia scăpînd cîrligele din mîini. Mai bine să te dea afară, să te trimită în surghiun, decît să te faci mai grozav decît protopopul și decît ceilalți care s-au dat la o parte. Să știi de la mine că cinstea sfinției-tale pînă aici a fost !..

Părintele Flavian prinse zîmbetul încurajator de pe buzele Irinei, de care, la drept vorbind, nu prea avea nevoie, își însenină fața-i îndurerată de cele petrecute pînă atunci, mai privi hîrtia oficială pe-o parte și pe cealaltă și rîse, așa, numai pentru el. Zise :

— Iată în sfîrșit un ordin înțelept ! Dacă vlădica Ilarion și cei care mănîncă pîine albă pe lîngă el s-ar fi gîndit de la început la taica Flavian, nu s-ar mai fi

turburat și țara și iadul și cerul... Ai să vezi, sfinția-ta, preacinstită și preafricoasă maică Emilio, ce mai mieluşele am să fac eu mîine din Zenaida, din Tomaida și din toate cîte se țin de poalele lor! Pe mine nu mă cheamă nici Costin, nici Nae, nici Grigorie, nici Simeon și nici Ilarion; mă cheamă Flavian! In peste treizeci de ani de slujbă la Tămîioara, oi fi băut eu sute și mii de clondire, dar cu alte păcate nu mă știu. Așa că-mi dă mîna să privesc pe om în față și să pui pe fiește-care la locul ce i se cuvine. Așa e, maică Irino?

— Precum zici, îl încredința secretara rîzînd din toată inima.

Părintele Flavian, care ținea la ea ca la ochii din cap, îi puse o mînă după ceafă și o sărută lung pe frunte. Apoi îi mîngîie părul cu vîrful degetelor.

— Să nu fii tristă că te-au scos de pe listă. A făcut o faptă rea cine te-a pus. Vremea ta n-a sosit încă. Peste doi-trei ani, mult patru, trag nădejde, dacă oi mai trăi, să te văd la locul de cinste și de grea răspundere. Pînă atunci, răbdare și cumințenie.

XXII

În ziua următoare, cuviosul Flavian se duse la biserică mai de dimineață ca deobicei și făcu sfințirea apei, spre mirarea călugărițelor și a părintelui Niculae, care habar n-aveau de ordinul cel mai proaspăt. Fiind cuvioșia-sa de rînd la slujbă, pomeni pe Aftusa și pe Irina în chip deosebit, iar la ecteniile sfintei liturghii intercală rugăciuni pentru a întoarce mila lui Dumnezeu „asupra acestui sfînt locaș și a celor ce cu credință și cu evlavie locuiesc într-însul".

— Ce e, frate Flavian ? Ce s-a întîmplat de te trudești atîta ca să cîștigi îndurarea Celui-de-sus ? întrebă cu stăruință popa Niculae.

— Mi-e teamă că ai să ieși pe fereastră dacă ți-oi spune, îi răspunse duhovnicul rîzînd semnificativ.

Părintele Niculae înțelese despre ce e vorba și se asocie și sfinția sa la rugăciunile duhovnicului, însă nu fără oarecare teamă că Dumnezeu se va lăsa păgubaș de mînăstirea Tămiioara.

După slujbă se formă un alai în frunte cu părintele Flavian, care ducea o *Evanghelie* grea de bogată, și cu popa Niculae, care se ostenea cu crucea cea mare de pe sfîntul Preastol, și porni spre fosta trapeză în sunetele tuturor clopotelor mînăstirii. În urma preoților merg două grupuri de cîntărețe, cu cărțile deschise la locul unde scrie „Rugăciuni pentru casa care se supără de duhuri necurate". Cîntă maicile pe glasul al doilea, cu toată evla-

via, și cu frică mare, căci, în necunoașterea adevărului, își închipuie bătaie grozavă de la ucenicii lui Scaraoschi.

— „Precum de demult ai izbăvit pre cei trei coconi din cuptorul cel de foc, scapă-ne Milostive, și pre noi de nevoia ce ne-a cuprins...

Mulțimea îngerilor, a apostolilor, a proorocilor, a mucenicilor și a cuvioșilor, rugați pre Dumnezeu să gonească de la noi aprinderea ispitelor celor drăcești, și plîngerea noastră întru bucurie s-o întoarcă.

Preasfîntă Fecioară, ajutătoarea celor cuprinși de viforul primejdiilor, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, pacătoasele...“

Cînd soborul maicilor, în frunte cu cei doi slujitori ai altarului, ajunse la locul orînduit, unde maica Irina adusese din vreme și în mare taină cele trebuincioase pentru alegere, părintele Flavian stropi cu aghiazmă pe toate fețele și prin toate ungherele — tot se temea să nu-și fi trimis și Scaraoschi vreun reprezentant —, apoi își drese glasul cu un tușit energic și noduros, făcu semn maicilor să-și plece genunchii, și citi din *Molitfelnic:*

— „Doamne-Dumnezeul mîntuirii noastre, cela ce ești întărirea celor ce spre tine nădăjduiesc, depărtează, gonește și împrăștie toată lucrarea diavolească, toată nălucirea Satanei, toată bîntuiala puterii cele potrivnice și asupritoare de la sfînt locașul acesta și de la cei ce cu evlavie locuiesc într-însul și poartă semnul de biruință asupra dracilor, adică crucea ta cea izbăvitoare. Cela ce ai făcut cerul și pămîntul, începutul și sfîrșitul, cela ce ai dat oamenilor spre ascultare dobitoacele cele cu patru picioare și necuvîntătoare, tinde mîna ta cea puternică și cercetează această zidire a ta și-i trimite ei înger de pace, înger tare, păzitor sufletului și trupului, carele să certe și să gonească de la dînsa pre tot vicleanul și necuratul Diavol. Amin.“

După aceea, cuviosul Flavian, ca să fie împăcat sufletește că a făcut tot ce i-a stat în puterea lui de preot pentru izgonirea dracilor din Tămîioara și pentru izbăvirea maicilor de uneltirile acelora, suflă cruciș, de trei ori, pe deasupra soborului, zicînd din carte și tot de trei ori :

— „Să se zdrobească sub semnul închipuirii crucii tale toate puterile cele potrivnice !"

Încredințat acum că nici urmă de drac nu se mai află prin apropiere și deci poate să dispună cum o vrea de voința celor peste o suta de călugărițe îngenunchiate în fața sfinției-sale, zîmbi mulțumit pe sub mustăți și dădu slobozenie soborului să se ridice. Apoi, după ce mai cercetă privirile și fețele maicilor, ca să vadă semne iscate de lucrarea de dinlăuntru a fiștecăreia, iarăși zîmbi mulțumit și iarăși își drese gîtlejul, ca pentru a grăi în sobor.

— Maicilor, am primit aseară poruncă de la preasfințitul locotenent episcopesc, să vă adun fără zăbavă și să facem alegere de stareță. Vor candida maicile : Aftusa, Tomaida și Zenaida. Din aceste trei, cuvioșiile-voastre veți alege una, adică pe aceea socotită mai vrednică de cinste. Eu... nu mă bag, nu m-amestec. Porunca ce mi s-a dat cere să supraveghez votarea și să îngrijesc ca totul să se petreacă în liniște și în frica lui Dumnezeu. Așa că n-am decît o rugăminte să vă fac : să votați pe mutește. Să nu mișcați buzele și să nu deschideți gura nici măcar spre a răsufla. Pentru așa lucru, aveți nasul la îndemînă. Pe aceea dintre cuvioșiile-voastre, care n-o asculta de această poruncă duhovnicească să cadă lepra lui Ghezi și blestemul celor trei sute și optsprezece sfinți părinți, care s-au adunat la Nicheia în al șaptelea sobor. Amin !

Înspăimîntate de amenințarea duhovnicului, maicile, cu toată dorința unora de a scoate măcar o vorbă, două, fură nevoite să voteze în cea mai desăvîrșită tăcere. Ca niște mute primiră peteccle de hîrtie albă, tot așa își trecură creioanele din mînă în mînă, și fără pic de grai aruncară voturile în cratița din fața părintelui Flavian. Toate planurile, clocite încă din timpul zăcerii Galiniei, de către cele două mari partide în luptă, se irosiră în fața cuvîntului preoțesc rostit solemn și răspicat.

După terminarea votării, părintele Flavian se asigură mai întîi să nu-i privească cineva peste umăr, șopti o rugăciune de iertare pentru sineși, apoi purcese la cercetarea buletinelor, citind Aftusa și pe unele din acelea pe care stă scris Zenaida sau Tomaida, cu toate că își agățase pe nas două perechi de ochelari. La urmă, maica

Irina, sub supravegherea enervată și de prisos a Zenaidei și a Tomaidei, numără liniuțele trase în dreptul fiecărei candidate, și dădu rezultatul votului, rar, apăsat și lămurit :

Maica Aftusa — 89 voturi
„ Zenaida — 7 voturi
„ Tomaida — 6 voturi

La auzul sfîrșitului, maicile răsuflară ușurate și se închinară cu evlavie către sfintele icoane. Din ochii multora se porniseră lacrimi. Bătrînele se apropiară de duhovnic și-i sărutară dreapta. O mare greutate li se luase de pe suflet.

Ca să nu se creadă că au făcut venin la inimă, sărutară dreapta lui Flavian și cele două candidate rămase mofluze.

— Blagosloviți și mă iertați pre mine păcătoasa — a grăit Tomaida, vînătă la față, dacă nu și la suflet.

Iar maica Zenaida, care, oricum, se frămîntase mai puțin decît Tomaida, și-a cerut blagoslovenie și iertare mai cu gura plină și mai puțin vînătă :

— Blagoslovește, preacinstite părinte, și mă iartă pre mine păcătoasa și nevrednica.

— Dumnezeu milostivul și iubitorul de oameni să te blagoslovească și să te ierte, a răspuns fiștecăreia părintele Flavian, fericit că Diavolul n-a avut putere, pînă la urmă, nici asupra celor mai rele.

Iar Tomaida și cu Zenaida, ca să dovedească și soborului, și Satanei, că a fost la mijloc numai o luptă trecătoare pentru mai-mărime, iar nu o dușmănie care să dureze pînă la judecata cea de apoi, au ieșit din trapeză împreună ba chiar poftindu-se una pe alta la ușă, ca grecii din anecdotă.

— Văzuși, soro, pentru cine ne luptarăm noi ? grăi Zenaida după ce se văzură scăpate de ochiul teribil al duhovnicului.

Tomaida zbîrci din buze și din nas.

— Ba eu, drept să-ți spun, nu prea mi-am bătut capul pe cît ar fi trebuit, fiindcă m-așteptam să te-alcagă pe tine... Că de mi-ar fi spus mintea că are să iasă Af-

tusa, aș mai fi umblat pe ici și pe colo, n-aș fi stat cu mîinile în sîn...

— Bei o țuiculiță înainte de masă ?

— Auzi întrebare !

Și braț la braț, cele două adversare... politice intrară la Zenaida ca să se cinstească și să se omenească, dovedind prin aceasta că Diavolul a ieșit cu totul biruit și scărmănat din acest război între surori, pe care el însuși îl stîrnise și-l întinsese.

Maica Emilia a întîmpinat pe cuviosul părinte Flavian la intrarea chiliei duhovnicești.

— Cinstite părinte, ce să zic, o fi el Diavolul destul de tare, dar cu sfinția-ta și-a găsit nașul...

Părintele Flavian a rîs ca de-o vorbă ce-ți gîdilă inima, apoi a zis :

— Să mai poftească și altă dată, dacă-i dă mîna !

Maica Emilia și-a făcut două cruci mari — una pentru izbînda și pentru curajul părintelui duhovnic, iar a doua de teamă să n-audă Diavolul și să-și mai încerce vreo ambiție...

— Cinstite părinte, a îndrăznit ea mai pe urmă, oare să fie maicile din Tămîioara atît de păcătoase ?...

Părintele Flavian a luat deodată o înfățișare aspră, apoi, ținînd seamă că întrebarea a pornit de la maica Emilia, deci dintr-o inimă curată, a zîmbit duios și astfel a răspuns :

— Cuvioasă și cinstită maică Emilie, după socoteala mea făcută în frica lui Dumnezeu, adevărul ar fi acesta : cea mai mare parte din călugărițe sînt serioase și temătoare de Dumnezeu ; apoi urmează cele copilăroase cu mintea, care nici ele nu sunt mai prejos întru respectarea podgigului călugăresc. După acestea, vin la număr cele rele — au din născare, au din îngrădirea canoanelor. Nu sunt multe, dar... cît trebuie pentru micile bucurii ale Satanei, tot se găsesc. Iar restul cîte mai rămîn, sunt călugărițe numai cu numele și cu haina... Puține la număr, dar mirenii judecă mînăstirile și cinul după ele, fiindcă păcatul se vede mai lesne decît viața cea după Dumnezeu. Iar Satana își caută unelte, cînd printre cele rele, cînd printre cele rătăcite, cînd în amîndouă loturile,

după cum socoate că e de trebuință. Să știi însă de la mine, cuvioasă maică Emilie, că e mai bine așa, adică să aibă și Diavolul nițică parte... Că de n-ar avea, s-ar înteți și mai vîrtos cu război asupra călugărilor și sfîrșitul mînăstirilor ar fi mai aproape...

Și n-a mai grăit nimic maica Emilia. Iar părintele Flavian a încheiat capitolul alegerii de stareță de la Tămîioara, c-o înghițitură zdravănă din sticlă și cu un tușit de om care a știut să lupte și să biruiască.

Băile Herculane, în 15 iunie 1932

UCENICII SFÎNTULUI ANTONIE

CUVÎNT ÎNAINTE

Bunul Dumnezeu a vrut să facă om care să-i semene întru totul — și n-a izbutit...

Eu, dimpotrivă, m-am trudit aproape treizeci de ani să creez un om care să nu-mi semene — și tot zadarnică mi-a fost osteneala..

Autorul

I

DUPĂ LĂSATA SECULUI...

Cuviosul Ghelasie, obosit de seara lăsatului de sec, pe care o prelungise pînă către slujba utreniei, în tovărășia prietenului și vecinului Ghervasie, deschise un ochi abia cînd soarele de început de martie, obosit și el, aruncă o privire roș-gălbuie pe fereastră. Apoi îl închise la loc, căscă în rate și încercă să-și continuie somnul, ca omul fără griji prea mari și fără ceasuri fixe.

Deșteptați de căscatul stăpînului, Matei și Năstase, doi cotoi voinici și norocoși, căscară la rîndul lor tot așa de lenevos, dar nu-și mai regăsiră somnul. Matei, care dormea sub plapumă, avu gust să-și ascută limba-i aspră de degetele lui Ghelasie, care pesemne că încă nu-și pierduseră mirosul de sos și de friptură.

Măgulit de lingușirea cotoiului, cuviosul Ghelasie se lăsă gîdilat, abia înăbușindu-și rîsul sub mustățile-i sărace și galbene.

Ca să nu rămîie mai prejos de fratele său, Năstase, care odihnea la capul stăpînului, scoase o coadă lungă de sub el, o trînti de cîteva ori de pernă ca s-o scuture de scame și de purici, apoi o întinse către nasul cuviosului. Acesta, foarte simțitor la atenția motanilor, rîse căscînd și, amînînd somnul, îi răsplăti cu mîngîieri duioase pe spinare și pe sub burtă.

Apoi iar căscă. Un căscat de mîntuială, care aduce cu lătratul unui ciine supărat de muște, și vru să afle cît e ceasul. Pentru acest lucru însă trebuia să se rî-

dice în capul oaselor și să privească peste tablia patului, osteneală la care renunță. Îi veni mai lesne să crape ușa și să întrebe pe vecinul de dincolo de sală.

— Frate Ghervasie !

Dar cuviosul Ghervasie doarme greu, un somn cu gemete, cu plesnituri și cu sforăieli.

— Ghervasie !

— Hmmm ?

— Cască ochii și uită-te la ceas.

— Dar Ghervasie nu căscă nimic, ci se întoarse pe partea cealaltă. Ghelasie se scărpină a ciudă după ureche și încercă din nou să se ridice. Și iar își luă seama.

— Băăi Ghervasie !

— Mmm ?

— Ia vezi, mă, cît e ceasul ?

— Norooo...

Înfuriat, Ghelasie slobozi o mînă pe marginea patului și, făcînd un act de voință, apucă un lemn răsnit de lîngă sobă și izbi cu el în ușa de vizavi, care sări din clanță și se deschise de perete. Ghervasie se trezi speriat și scoase un „hău" din burta-i țestoasă, de se mișcară ferestrele din țîțîni.

— Ci te deșteaptă, omule, că s-apropie vremea de toacă ! Ce e somnul ăsta pe tine ?

Cunoscînd de unde i se trage sperietura, Ghervasie pufni prin buzele-i răsfrînte așa de supărat, că-și zbîrli mustățile și barba și mișcă păianjenul de deasupra, care, după obiceiul locului, nici el nu se prea scula cu noaptea în cap.

— Hei, da' ce, ai căpiat ? Vrei să-mi spargi ușa ?

— Scoal-în sus, că e tîrziu. Ce înseamnă atîta somn ? Ai uitat ce-i scrie călugărului ? Să postească mult și să doarmă puțin...

Părintele Ghervasie opri un căscat ce nu se mai isprăvea și apoi răspunse :

— A postit sfîntul Antonie și au privegheat cei de la mînăstirea Neadormiților și pentru un păcătos ca mine... Dar tu te-ai sculat ?

— Eu... nu știi cum sunt ? Mă îngrijesc mai mult de sufletul altora...

— Ești un fățarnic.

— Ești un fariseu.

— După ce mănînci cît șapte, e foarte drept să dormi măcar cît doi...

— Cuvioasa Anastasia gusta numai seara — puțină pîine de orz — și dormea cu capul pe pietre...

— Se prea poate... Dar sfînta Anastasia se trăgea din singlitici, și înainte de a se face călugăriță a înghițit destule bunătăți și a dormit numai pe moale. Dar păcătosului de mine, care m-am născut în sărăcie, trăiesc în lipsă și o să mor în mizerie, mi se cade să uit legile măcar la lăsatul secului de brînză...

Ghelasie rîse tare.

— Taci că te trăsnește Dumnezeu ! Ai o sută douăzeci de kilograme, ticălosule !

— Nu bîrfi, Ghelasie, că dai în păcatul celor care osîndesc. Osînza mea s-a adunat din inimă largă și din duh umilit, după cum uscăciunea ta vine din răutate și din mîndrie...

— O să ți se tragă moartea din lăcomie și iadul din somn...

— Mai bine din lăcomie și din somn decît din pismă și din defăimare. Tot o să fie dracu mai îndurător. Cei șapte coconi din Efes au dormit treisuteșișaptezeci și doi de ani, și tot au moștenit împărăția cerului...

— Pe ei i-a adormit Dumnezeu, ca să arate oamenilor precum că învierea morților nu e lucru de șagă.

— Pentru asta nu era nevoie să doarmă patru veacuri, mă săracule cu duhul !

— Taci, ticălosule, că nu ești în stare să tîlcuiești scripturile, nu vezi ? Mai bine te-ai uita la ceas.

Ghervasie își dezlipi genele și-și trimise ochii în căutarea orologiului. Îl descoperi pe ladă, adică la locul lui, dar așezat într-o dungă, așa că, cu toate sforțările făcute, nu izbuti să-și servească vecinul.

— Da' ce tu n-ai ceas ?

— Al meu... a stat.

— Foarte bine. Călugărul nu se cade că trăiască după ceas. Nu-l silește nici slujba, nu-l zorește nici nevasta...

— Parcă nu erai așa prost la vorbă, mă Ghervasie! Se vede că turburelul ăla d-aseară... Hei, ridică-te în sus și spune-mi cît e ceasul, n-auzi?

—Unsprezece...

— Minți!

— Scoal' și controlează.

— Te-a părăsit îngerul smereniei... Vai de sufletul tău, Ghervasie!

— Te-ai tîmpit din mîncare și din somn.

— Asta să mi-o spui cînd îi dormi pe scaun, ca ucenicii sfîntului Pahomie, nu acuma cînd ai făcut bureți la gură, bîrfitorule!

— Achindineanule!

— Clevetitorule!

— Defăimătorule!

— Vameșule!

— Desfrînatule!

— Somnorosule!

— Asta să mi-o spui cînd îi dormi spînzurat de funie, ca sfîntul Eftimie.

— „Omul să facă ce poate", grăiește fericitul Augustin.

— „Călugărul să doarmă îmbrăcat și încins cu frînghii", poruncește cuviosul Venedict.

— Da-ți-ar Domnul duhul umilinței...

— Și de la tine să-l ia pe-al neputinței...

— „Cînd sunt slab, atunci sunt puternic", a grăit marele Antonie.

— Sfîntul Antonie s-a gîndit la uscăciunea trupului, iar nu la slăbiciunea firii... Ți-am spus de-atîtea ori să nu te mai încurci în scripturi, zăbavnicule la minte!

— Hei, lasă acuma scripturile și spune-mi cît e ceasul, că trebuie să plec pe lac, bogoslovule!

Ghelasie se opinti să se ridice dar îl prididi un căscat teribil și se lăsă din nou pe pernă.

— Mi-e lene. Uită-te tu.

— Și mie...

— Dar bine, mă Ghervasie, azi intrăm în postul cel mare! Ți, da' păcătoși mai suntem! La vremea asta se cădea să fim în rugăciune... Să fi făcut măcar cîte-o sută de mătănii pînă acu...

Ghervasie se îngrijoră la față. Iar cînd auzi de mătănii se înfioră tot și începu să cînte pe glasul al șaselea urmat îndată de Ghelasie :

— „Suflete al meheu, suflete gal meu, pentru cehe dormi ? Sfîrșitul se apropie și vei să tee tuhuhurburi. Deșteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Hristogos Dumneezeeeu, cel ce este pretutindenea și pre toaaate lehe pliineeeeșteee..."

— Hai să ne sculăm, Ghelasie...

— Scoal' întîi tu că trebuie că cauți vîrșile.

— Dar tu nu trebuie să faci rugăciunea pentru amîndoi ?

Ghelasie zbîrci din nas, căscă și se frecă pe frunte.

— Nu știu de ce mi-e capul cam greu...

— Dacă ai băut două clondire !...

— Minți, c-am băut patru amîndoi. Adică... eu unu și tu trei...

— Fie și așa, dar scoal-o dată !

— Trebuie curaj, mă Ghervasie...

— „Să nu fi somnoros !" poruncește Solomon.

— Solomon... Mai bine și-ar fi văzut de păcatele lui. Auuaah !

— Căscat de om prost. Scoal-n sus, n-auzi ? Cînd oi zice trei, să fim amîndoi în picioare. Un, doi, trei !

Nu se mișcară niciunul.

— Trebuie curaj, mă Ghervasie. Ia numără pînă la douăzeci.

Ghervasie numără pînă la treizeci, dar tot nu se ridicară. Izbucniră în rîs.

— Ticăloși mai suntem, mă Ghelasie !

— Mai bine zi leneși. Aauuah ! Ia vezi, Năstase taică, e ceasul nouă ?

Cotoiul căscă și închise dintr-un ochi.

— S-au molipsit și cotoii de la noi... Ia te uită tu, Matei.

Matei mișcă ușor din gene și continuă să toarcă din caieru-i închipuit.

— Hei, Ghelasie ! Scoal-o dată, n-auzi ? Că rîde Dracu de noi.

— Las' să rîză, că-l înfundăm noi în postul ăsta...

— Așa e. Șapte săptămîni.

— Lungi și grele...

— Grea e călugăria, mă Ghelasie...

— Scoal', mă Ghervasie, că trebuie să mergem și la biserică. Ce e lenea asta pe tine ?

— Azi începe slujba mai tîrziu. S-au gîndit bine sfinții părinți... Că după lăsata de sec, cît de călugăr să fii, și tot mai atîrni în pat...

— Așa e.. dar atîrnatul ăsta s-a cam făcut lege la unii călugări.

Ghervasie strînse un căscat între dinți și începu să cînte :

— „Lege s-au făcut mie porhuncilee tagale Doa-agoagoahoaamneee..."

— Ghervasie !

— Eeee !

— Hai să ne sculăm !

— Hai

Cuviosul Ghervasie își trecu degetele prin leasa de pe piept, apoi prin barbă, își frecă ochii, nasul, căscă, se întinse și. rămase pe loc.

Ghelasie se scărpină în creștet, în barbă, scoase un picior deasupra plăpumii și aducîndu-și aminte de cînd era diacon, se umflă în pieptu-i slab și chel și dete drumul unui chiot de sperie motanii ·

— Scu-la-ha-ha-hați-văăăăă !

Ca și cînd s-ar fi găsit în biserică, la început de priveghere, ieromonahul Ghervasie își netezi gîtul cu un tușit energic și cîntă pe glasul al optulea — prelung, scîrțiit și nazal :

— „Veniți să ne îîîîînchiiiinăăăăăm șiihihihii săă căăhădeeeeem... Veniii...

— Ghervasie !

— Heeeee !

— Ce, ai înnebunit ? N-ai citit în *Pidalion* că sfinții părinți opresc pe clerici să zbiere ca boii și ca vacile ? Nelegiuitule !

— Știu : canonul 75, al Sinodului al șaselea...

— Uite, mă, că nu ești chiar așa de prost !...

— Ești un măgar.

— Îți mai lipsesc urechile.

— Și ție coada.

— Și ție samarul.
— Măi frate Ghelasie !
— Ce e, mă frate Ghervasie ?
— Hai să ne sculăm...
— N-avem încotro...

Ghervasie își răscoli pieptul în răspăr, mai căscă o dată, ghemoti plapuma cu picioarele, apoi își dete o comandă de unul singur și se ridică pe marginea patului. Aci, zăbovi să-și facă planul.

Își privi picioarele-i groase ca un butuc și împodobite cu păr aspru și creț și socoti, pe bună dreptate, că are nevoie mai întîi de izmene. Le căută cu ochii și le dovedi aruncate peste ceaslovul de pe analog... Se scîrbi în sufletul cuviosiei-sale și ceru iertare cărții sfinte, căci săvîrșise necuviința fiind netreaz.

După izmene îi trebuiau ciorapii. Descoperi unul stîlcit într-un ungher, iar pe celălalt urma să-l caute.

Își dădu o comandă energică și plecă după izmene. Le ridică, mulțumit că nu le găsise într-o poziție și mai necuvioasă, și sărută ceaslovul fără să-și facă cruce. Se închină abia după ce-și vîrî picioarele în sidile.

Al doilea ciorap îl găsi în cofa cu apă. Nu-l supăra faptul că era leoarcă, fiindcă mai avea curați, cît pricina că toată noaptea își potolise setea din apă murdară... Scrîșni din măsele și-și potoli focul pe vecin.
— Ghelasie !
— Ei !
— Trăsni-te-ar Dumnezeu !
— De ce, mă rog !
— Las', că-ți spun eu.

Pantalonii, după multă căutare, îi dovedi... sub plapumă ; pieptenele — un fel de grebla mai mică îl găsi sub masă, prosopul sub pat, anteriul după sobă, și culionul în lighean...
— Ghelasie !
— Hău !
— Trăsni-te-ar Maica Domnului !
— Să te trăsnească pe tine !

Ieromonahul Ghelasie rezolvă problema îmbrăcatului mult mai ușor, pentru motivul că se culcase cu hanțele pe el. N-avu nevoie decît să-și tragă ghetele în

picioare și să-și lege părul. Să-și toarne o oală cu apă pe față și să se șteargă cu prosopul curat, pe care-l ținea spînzurat aproape de tavan, ca să nu-l înhațe motanii.

— Gata ?

— Gata.

— Blagoslovește și iartă.

— Dumnezeu și Maica Domnului să ne ierte pe amîndoi și să ne blagoslovească.

— Amin.

Părintele Ghervasie privi resturile de pe masă și înghiți în sec. Părintele Ghelasie, privi și el fără să dea vreun semn. Priviră și cotoii și se linseră pe bot. Apoi, ochii tuturor se pironiră asupra a două crîmpeie de cîrnat rămase în fundul unei străchini — și avură cam același gînd criminal...

— E post, taică, grăi Ghelasie către cotoi.

— Și ce post ! întări Ghervasie, cu gînd de cîrtire.

— Trei zile, numai toacă și clopot...

— Ba chipu' ni se dă seara o felie de varză acră...

— Să fie în pomana părintelui Isidor...

— Mă ia frigurile cînd mă gîndesc că tocmai joi o să căpătăm fiertură de la cazan.

— Cinci boabe de fasole...

— Hm, e bună și fasolea... dacă ar avea cîrnați deasupra...

— Lasă, mă frate Ghervasie, că măcar așa siliți dacă nu ne-om mai netezi și noi drumul către mîntuire...

— Drept e. Ș-apoi — ne-am îndopat aseară să ne ție o săptămînă...

— Numai carne și carne. Parcă Dracu n-a avut altă treabă, zilele astea, decît să sperie peștele ca să nu intre în vîrști...

— Să vezi, Ghelasie, că astăzi o să umplu închizătoarea cu pește... Fac prinsoare pe ce vrei.

— Păi nu știi povestea din *Pateric ?* Cică a dovedit starețul o lighioană de muiere, în chilia unui cuvios călugăr, chiar în sîmbăta Paștelui ! „Bine, frate, zise bietul stareț, nu puteai să mai aștepți pînă mîine ?“ „Cinstite părinte, răspunde vinovatul, puteam să aștept și pînă poimîine, că sînt deprins, dar crezi că Încornoratul o aduce

cînd vreau eu ? A adus-o astăzi, ca păcatul să fie înzecit, și bucuria lui — însutită..."

— Rea dihanie mai e și Dracu, Ghelasie !

— Și noi îi făcurăm pe plac. Și cu cîtă ușurință ! Dacă n-aveam pește trebuia numaidecît să ne îndopăm cu carne ? Să fi mîncat ridichi și praz și cartofi de la cazan...

Ghervasie oftă a căință... fără să-și poată lua ochii de la cîrnați. Zise :

— Lasă, frate Ghelasie, că zilele astea ne răscumpărăm noi păcatul. Și postim, mă rog, după tipicul cel mare. Așa, ca niște ucenici ai sfîntului Antonie, cum se cheamă că suntem. Folosim și sufletului, și trupului. Tu ești uscat de-a gata, însă eu, dacă oi cîntări cu vreo cinci oca mai puțin, n-aș avea decît să mulțumesc lui Dumnezeu.

...Dar ochii de la cîrnați nu și-i dezlipeau. Văzînd ispitirea, Ghelasie luă ispita s-o dea cotoilor. Ghervasie însă se împotrivi :

— Măi frate, știi că ninevitenii, ca să scape de prăpăd, au pus și dobitoacele la post. Că-i amenințase proorocul Ionà pentru fărădelegile lor. Ce-ar fi dacă aste trei zile am ține și cotoii nemîncați ? Ba chiar și porcii și cățeaua și păsările. Au destulă osînză ca să nu se ogîrjească așa, cu una, cu două.

Părintele Ghelasie se uită jalnic la cei doi prieteni cu coadă, pe care-i iubea ca pe ochii din cap. Îi crescuse de mici, îi purica, îi îmbăia, îi lua la plimbare pe ceair și pe lac, îi ospăta la masa lui, îi culca în plapuma lui, îi socotea mai mult chiar decît pe niște frați întru Christos. Dar ca să-i pună la post, pentru păcatele sfinției-sale, nicicînd nu-i trecuse prin minte. Își bătuse o vreme capul să-i învețe a sta smeriți cînd el își face pravila, dar nu izbutise. Mai încercase încă să-i abată de la alte păcate, și n-a fost chip pînă nu le-a făcut operația cuvenită.

Îi netezi pe cap și pe spinare și le ceru părerea :

— Auziți, taică, ce zice vrăjmașul ăsta ? Să vă pui la post aspru, pusnicesc. Trei zile : numai varză acră, crudă — și aceea după apusul soarelui... Vă convine, tăiculiță ?

Drept răspuns, cotoii ciuliră urechile către strachina cu cîrnați și se linseră pe bot.

— Mi-e milă de ei, Ghervasie. Ori glumești tu așa ?

— Deloc ! — răspunse vecinul, pornit pe spășenie. Să postească toată vietatea, ca să aibă Dumnezeu dovadă de căința noastră pentru îndoparea de aseară și de mai înainte. Să nu fie nici pricină de ispitire. Că dacă tu flămînzești și ei se înfruptă în fața ta și din mîna ta, are Dracu mai multă putere să te îndoaie. Ascultă-mă pe mine.

— Barem să le dăm crîmpeiele astea de trandafiri, stărui Ghelasie rugător.

— Nimic. Vrei să-ți vie apă în gură și să păcătuiești cu gîndul ?

Și luînd strachina cu cîrnați, porni să-i arunce în umblătoare. Știindu-l pișicher, Ghelasie se luă după el, ca să se încredințeze că nu-i bagă în sîn. Motanii îi urmară nedumeriți.

— Măi frate Ghervasie, dă-i, mă, pisicilor, că e păcat să-i arunci...

Părintele Ghervasie păru o clipă că se înmoaie, dar își aduse aminte de fapta unui călugăr din Tebana, care și-a ucis ucenicul ca să scape de ispită și lăsă friptura să cadă în umblătoarea cît un puț.

— Trăsnite-ar Dumnezeu, Ghervasie ! îl blestemă Ghelasie în numele motanilor.

Apoi își mîngîie prietenii :

— Lasă, taică nu vă scîrbiți, că în trei zile nu muriți voi. După aceea am să vă cumpăr lapte de la baba Leanca, să vă îndop cu peștișori prinși de ticălosul ăsta și să vă dau slobozenie să vînați la vrăbii cît ăți pofti.

Părintele Ghervasie își drese barba, satisfăcut, confiscă cheia de la magazioara cu grăunțe și plecă să caute sculele din baltă ; motanii rămaseră triști lîngă umblătoare, iar Ghelasie se scărpină după ceafă și se rezemă în ușă ca să-și facă un plan de lucru. Trebuia să-și curețe chilia, să cerceteze porcii, cățeaua și orătăniile și să citească pravila călugărească.

Se uită la ceas : nouă.

Amînă curățenia pînă după slujbă, lăsă rugăciunea pînă o potoli lighioanele și coborî în dosul casei.

Cei trei porci, deși nu tocmai flămînzi, îl întîmpinară cu reproșuri. Ca să-i liniștească și să-i îmbuneze, îi scăr-

pînă pe sub fălci și-i trase prietenește de urechi. Apoi, îi vesti cam cu gura goală, că sunt puși la post ; și trecu la păsări, care și ele dădeau semne de turburare.

Are cuviosia-sa, în deplină stăpînire, șase găini și un cocoș, patru rațe și un rățoi, două curci și un curcan, două gîște și un gîscan, precum și cinci bibilici, cu bibiloiul respectiv.

Cînd deschise ușa cotețului — o fostă chilie, acum dărăpănată — fu primit cu mari protestări. Găinile își arătară supărarea pentru întîrziere, prin uitături poncișe și cotcodăceli de cloșcă ; rațele îl primiră cu lătrături de țațe știrbe ; gîștele, mai mîndre, îi întoarseră pur și simplu spatele ; curcanul îi trase o înjurătură țigănească, iar bibilicile îl priviră sever și așteptară explicații.

Părintele Ghelasie le dădu „bună dimineața“ cu glas de om vinovat și se apucă să le numere. Apoi să le cheme pe nume și să le întrebe de sănătate.

— Costache taică, te mai ustură creasta de ger, taică ? Cum o mai duci cu nevestele, taică ? Tu ai șase, ticălosule, și eu n-am nici una. Să-ți fie rușine pe la cioc !... Găinușele taichii ale frumoase și ale cuminți... Bibilicile taichii, coconițele taichii, să nu mai strigați „păcat“, în postul mare, că v-aude lumea, și mă faceți de rîs, taică... Muierile taichii ale istețe și bune de gură... Să faceți ouă, taică. să înmulțim ceata, taică. Bă Makensen, gîscan prost, Costache are șase neveste și se simte în stare să mai treacă și în tîrla vecinilor. Calcă-ți muierile, moșulică, să facă ouă, ca să-ți ridici neamul. Să nu rămîie sterpe, precum odinioară era să se întîmple cu fetele lui Lot. Dar nu acu, ci după o săptămînă, ori după trei zile, pînă trece canonul cel mare și postul orînduit pentru voi, de fratele întru Christos, Ghervasie ieromonahul... Rățuștele taichii, ale frumoase și ale clevetitoare, v-ați îngrășat ca niște starețe, mînca-v-ar taica. Hei, Pilat, unde ți-e gîndul ? Nu era locul tău în mînăstire, ci într-un harem, ticălosule ! Mînca-v-ar taica să vă mănînce pe voi... dar nu acuma. Să treacă postul. Pînă atunci să ouați și să trăiți în pace și în bună înțelegere, cum poruncește *Scriptura*. Ați auzit voi ? Și să vă mai lăsați de fărădelegi, că e săptămîna mare și nu se cade... Hei, Averescu ! N-auzi ? Ce stai așa îmbufnat și gata de război ? Mai rabdă și tu, că

destul de bine ai huzurit în bătătura mea. Post, taică, post, nu glumă.

Curcanul, mîndru şi pretenţios, îl înjură a doua oară şi refuză să-şi strîngă aripile. Părintele Ghelasie, ştiindu-l arţăgos şi greu de împăcat cu vorbe goale, îi dete pace şi deschise uşa de perete.

— La plimbare, tăiculiţă. Că e frumos şi cald. Mai căutaţi şi voi cîte-un mugurel de iarbă, cîte-o muscă, mai pietricele, mai seminţe rămase prin lujeri, că timp de trei zile se odihneşte şi părintele Pimen bucătarul şi mai răsuflă şi maţele celor îmbuibaţi. La revedere !

Nouă şi jumătate.

Părintele Ghelasie intră în bucătărioara sfinţiei-sale şi puse în cunoştinţă şi pe Irodiada, o căţeluşă blîndă şi inteligentă, despre hotărîrea teribilă şi nestrămutată a părintelui Ghervasie. Apoi o pofti şi pe ea la soare, şi trecu la analog, să-şi facă rugăciunea de dimineaţă.

— „Slavă ţie, Dumnezeul nostru, slavă ţie !

Din pat şi din somn m-ai ridicat, Doamne ; mintea mea o luminează, şi inima şi buzele mele le deschide, ca să te aud pre tine, Sfîntă Treime : Sfînt, sfînt, sfînt eşti Dumnezeule ! Pentru rugăciunile tuturor sfinţilor tăi, miluieşte-ne pre noi !

Doamne miluieşte, Doam'luieşte, Doam'leşte, Doam' leş', Doam' leş', Doam' leş', Doam' leş', 'mleş', 'mleş', 'mleş', 'mleşte, Doamne miluieşte...

Doamne, nu mă lipsi pre mine de binele tău cel ceresc !

Doamne, izbăveşte-mă de muncile cele veşnice !

Doamne, luminează-mi mintea, căci este întunecată de reaua şi vicleana poftă !

Doamne, eu ca om am greşit ; dar tu ca un Dumnezeu îndurător, văzînd neputinţa sufletului meu, mă iartă şi mă miluieşte.

Doamne miluieşte, Doam'luieşte, Doam'leşte...

Doamne, dă-mi cuget bun ca să-mi mărturisesc păcatele mele.

Doamne, dă-mi lacrămi şi umilinţă şi aducere-aminte de moarte !

Doamne, dă-mi răbdare, blîndeţe şi voie nebiruită !

Doamne, sădește în mine rădăcina bunătăților și frica de tine !

Doamne, apără-mă de oamenii gîlcevitori, de draci, de patimile trupului și de alte lucruri necuvioase !

Sfinte îngere, cel ce stai înaintea pătimașului meu suflet și a vieții mele celei ticăloase, nu mă lăsa pre mine păcătosul, nici te depărta de la mine pentru neînfrînarea mea.

Nu da loc Dracului celui viclean să-mi stăpînească în silnicie acest trup slab și muritor.

Întărește mîna mea cea neputincioasă și mă îndreptează pre calea mîntuirii ! Amin !"

II

AMESTECUL SATANEI

Luntrea părintelui Ghervasie nu se deosebește întru nimic de luntrea cu care sfîntul apostol Petru își făcuse meseria de pescar pe marea Tiberiadei. Un trunchi de stejar scobit fără prea multă artă și împins pe apa liniștită cu ajutorul unei lopeți cioplită dintr-o ulucă de salcie.

A avut el părintele Ghervasie și lopeți de stejar, înflorate cu briceagul chiar de mîna cuviosiei-sale, dar le-a uitat seara în malul lacului și i le-au șterpelit pescarii mireni din satul apropiat. La cea noduroasă și necioplită, pe care o are acum, nu rîvnește nimeni, așa că o poate lăsa oriunde și fără nici o grijă. Dar cuviosia-sa nu pare mulțumit că răutatea oamenilor îi răpește plăcerea de-a avea o sculă care să înveselească ochiul. Priviți-l cu cîtă silă o apucă de coadă și cu cît necaz scuipă în palme, parcă ar stuchi în obrazul borfașilor care-i strică socotelile.

Lacul pe care-și mînă părintele Ghervasie butucu-i scobit n-are acum nimic mai de luat în seamă. Din pricina iernii mai mult ploioasă decît viforoasă și geroasă, n-a hălăduit sub gheață decît o parte din luna lui Ghenar. Nici măcar timpul necesar pentru a fi curățit de brîul de trestie care-l înconjoară.

E lin și străveziu. Deși n-a avut în cursul iernii decît guturaiuri scurte și slabe, s-a așezat cu burta la soare și nu dă nici un semn de viață. Ba ceva mai mult.

Si-a acoperit fundul cu cer și cu noroi, iar pe mîndrul soare, cît e el de puternic și de fudul, l-a silit să se coboare în mijlocul iezerului, fără să-l întrebe măcar dacă are gust să se scalde, cînd n-au dat dosul decît patru „babe", din nouă cîte sunt.

Vietățile nu-l tulbură. Peștele, obosit și bolnav de inimă după șapte zile de goană turbată împotriva lui, s-a vîrît prin colțuri calde, după cum îi e dodia și neamul.

Toată săptămîna brînzei a avut lacul de suferit din pricina lui. A fost înțepat cu cîrlige, strecurat prin năvoade, jupuit de lotci și pocnit la nimereală cu lopețile pescarilor — mireni și călugări.

Dat-au slobozenie sfinții Părinți ca în săptămîna care încheie cîșlegile și întîmpină postul cel mare să se înfrîneze lumea de carne și să mănînce pește și brînză, pentru a fi trecerea mai lesnicioasă de la belșug la răbdare. Și cum peștele sălășluiește în lac, a trebuit vînturată apa, răscolit nămolul și brădișul, frînte trestiile din cale, speriate broaștele și bîtlanii, pentru a-l înhăța și apoi jertfi întru îndestularea pîntecelor respectuoase de regulile calendarului pravoslavnic.

Dar osteneala pescarilor — cu și fără rasă — n-a culeș roade mari. Lacul, ce-i drept, n-a opus nici o rezistență. Molîu și lălîu cum e, n-a făcut nici o mișcare ca să-și apere avutul. Nu s-a umflat, nu s-a îndîrjit, n-a fluștirat măcar din coadă. Ori să-și fi încrețit fruntea ca să arate precum că îndrăzneala năvălitorilor nu-i e tocmai pe plac.

Peștele însă, știind că-i e în joc propria-i piele, s-a apărat cum a putut. Crapii s-au prefăcut în porci și s-au vîrît în mîl ; somnii s-au băgat în scorburi și au tăcut chitic, iar știucile și șalăii și-au găsit scăparea în rădăcinile stufărișului. S-au mai rătăcit la drumul mare doar cîte un biban orb și surd de bătrînețe, cîte-o roșioară proastă și puradichiul cel țepos și chior, care s-a ferit de urgia părinților canibali și a nimerit în cazanul cu borș fierbinte al călugărilor, sau în oala afumată a vreunei Marițe din satul vecin.

Tac și broaștele. Nu de frica șerpilor, care încă nu s-au deșteptat din somnul lung și obligator al iernii, și nici de-a pescarilor. S-au cățărat pe coame de cocioace,

ori și-au scos numai boturile din apă, și nu suflă o vorbă sau o notă. Nu le e nici a sfadă, nici a cîntat. Le place să se lase răsfățate de soarele îndeprimăvară și s-au înțeles să amîne răfuielile și concertele pentru mai tîrziu.

Malurile, lungi și strîmbe, vara încinse cu brîu verde, sunt cam pustiite de pîrjol. Trestia și papura — rămase netăiate, fie că n-a fost gheața vîrtoasă, ca să ție omul, fie că nu s-au găsit cumpărători cu case dezvelite, sau fabricanți de coșuri și rogojini — se năpîrlesc cu foc, ca întinerirea să se facă fără stînjenirea uscăturilor. Doar pe cocioacele singuratice au rămas — în bătaia vîntului și de rîsul soarelui și al vrăbiilor — strujeni blestemați de soartă să fie înăbușiți și batjocoriți de însăși odraslele lor.

Părintele Ghervasie a ocolit un cocioc și se îndreaptă zorit către un boț de stuf priponit de un par zdravăn de salcîm. Are o vîrșă adăpostită aci și cată să-i facă o vizită.

E om pururea vesel și glumeț cuviosul Ghervasie, dar acu pare încruntat și noros. Nu-l supără soarele, pe care l-a dorit de cîte ori i s-au isprăvit lemnele de la magazie, nu-l înțeapă muștele, nu i s-a îmbolnăvit vreun copil, nu l-a înșelat nevasta — de astfel de griji e scutit — și nici plimbarea pe lac nu-l împovărează. De douăzeci și șase de ani duce război cu peștii și cu șerpii din fundul copacului pe care l-a găurit și l-a botezat *luntre*. Iar din beția de aseară n-a mai rămas nici urmă. Discuția veselă pe care a avut-o, din pat, cu vecinul, și un pumn de apă rece cu care și-a înviorat ochii și obrajii, i-au alungat și puținul amar de pe limbă și greutatea de la ceafă.

Nici postul nu-l îngrijorează. Drept e că de cînd a primit darul preoției și deci un pic de cîștig și puterea de a lega și a dezlega, s-a cam dezobișnuit de el. Dar încă n-a început să-i gherlăie mațele. Mai de grabă ar pofti acu la o foaie de varză acră ori la o pătlăgică murată decît la un mijloc de șalău prăjit ori la o bucată de plăcintă.

Altceva îl turbură. Și anume, teama că va găsi pește în vîrși. Toată săptămîna care trecu n-a prins, în cele trei mreje nou-nouțe pe care le are, decît doi bibă-

naşi mai răsăriţi, dar care se usucă pe grătar, şi vreo trei ştiuculiţe, mai lungi în cap decît în trup. Pricina? Nici vreme potrivnică, nici nepricepere, nici furt, ci... lucrarea Diavolului. I-a gonit peştele din vîrşi, ca să-l facă pe el şi pe bunul Ghelasie să mănînce carne. Iar acum îi va umple sculele ca să-i scîrbească de post. Sunt pline *Vieţile sfinţilor* de astfel de batjocuri ale Satanei.

Într-adevăr, se pare că Dracu nu prea a dormit în noaptea trecută.

— Ptiu, ucigă-te-ar crucea! răcni Ghervasie cînd scoase din vîrşă un lin de-o jumătate de kilogram şi o platică de patru ori mai mare.

În vîrşa ce urmă găsi două ştiuci voinice şi pline de icre.

— Ptiu, trăsni-te-ar sfîntu Ilie!

Iar din cea de a treia vîrşă scoase ca la cinci kilograme de amestecătură: şalău, ştiucă, biban şi caracudă.

— Ptiu! Ptiu! Ptiu! Bătu-te-ar urgia lui Dumnezeu, să te bată! O săptămînă întreagă nu te-a slobozit inima să laşi măcar ştiucile astea borţoase să intre, ticălosule şi împieliţatule! Lasă că n-am să-ţi fac eu pe gust! Am să-l închiz în coteţ şi să-l ţin acolo pînă vor veni mirenii să-l cumpere şi să-l mănînce. În zadar îţi bîţîi tu coada, că bucuria n-o să ţie mult. Mînca-te-ar iadul să te mănînce!

— Blagosloveşte, cinstite părinte! se auzi atunci un glas din spate.

Părintele Ghervasie lăsă pe Dracu şi întorcîndu-şi capul dădu cu ochii de căciula mocănească a ierodiaconului Ilarie. Îi răspunse rece, ca unuia pe care nu-l iubea:

— Domnul!

— E rost de saramură?...

— Ai uitat că e post?

— Eu am prins vreo cinci oca numai unul şi unul!...

— Aruncă-l înapoi, în apă, că te duce Dracu în ispită să-l mănînci.

— Dacă-l arunci sfinţia-ta, îl arunc şi eu...

— Eu... nu mă tem de ispită. Pot să stau cu el — fript şi prăjit — la nas, o săptămînă întreagă, fără să aibă Satana vreo putere...

—Şi eu la fel...

— Să nu te pună Dracu să te spurci, că nu mai vezi împărăția lui Dumnezeu...

— A primit Dumnezeu în împărăția lui tîlhari și ucigași, dar pe un biet călugăr care a înghițit un șalău a doua zi de lăsatul secului !... Pînă la Paști, mă și pocăiesc...

— Te leg cu darul meu de urmaș al celor șaptezeci de apostoli, să nu te atingi de pește pînă la Bunavestire.

— Bine, bine... N-am să mănînc pînă mi-o sosi miros din bucătăria sfinției-tale... Cred că atunci dezlegarea vine de la sine...

— Pînă la ziua de Paște, n-are să iasă din bucătăria mea alt miros decît de ceapă sîrbească spartă cu pumnul și de fasole afumată în cazanul de obște...

— Să-ți ajute Maica Domnului !

— Asemenea !

Cotoii îl așteptau pe punte. Ei nu înțelegeau ce-i cu postul. Îi obișnuise să le aducă peștișori și se lingeau pe bot.

— E post, taică, e postul cel mare al învierii Domnului. Măcar trei zile să țineți și voi. Auzi, Năstase ?

— Miauu !

— Miaau-ne miau, așa e cum vă spun eu. Răbdare la cataramă, că altfel nu e rost de mîntuire. Înțelegi tu, Matei, ce zic eu ?

— Miaau !

Ghervasie opri luntrea lîngă închizătoare și aruncă vînatul, fără să-l mai mîngîie cum îi era obiceiul. De ce să-și mai facă inimă rea și lui, și cotoilor ? Totuși, nu se putu abține să nu spună o vorbă dulce linului auriu și ispititor.

— De, măi băiețaș, de ce n-ai intrat ieri, că făceam din tine un rasol mmm ! colea, știi, cu untdelemn de la bidon, cu pătrunjel uscat — că ăl verde n-a ieșit —, cu oțet de vin mmm ! și cu negru vîrtos... Să mănînci și să bei pînă-ți troznesc urechile... Ale mele nu ale tale. Ori să te fi schimbat într-un pui de ciulama mmm ! Mirenii nu știu ce va să zică ciulamaua de lin. E mai gustoasă ca a de ciuperci și chiar ca a de iepure. Mmmm ! De, n-ai avut noroc, n-ai avut ! Nici tu și nici eu. O să te mănînce acu vreun ciofrîngar din oraș, năclăit de părintele Paisie

de la arhondărie în ulei de floarea-soarelui. Ori poate chiar vreun țigan din Căldărari. Mmm ! Ucigă-l-ar crucea pe Dracu. Nu-i așa, Năstăsică ?

— Miaauu !

— Acuma, poftim la închisoare. Ai să oftezi aci pînă s-o găsi unul care nu postește. Mmm ! Numai gîndindu-mă la tine și o să păcătuiesc față de canoane și de tipic. Trăsni-l-ar Dumnezeu pe Satana ! Ce zici, Matei, taică ?

— Miaau !

După ce căpăcui închizătoarea bine și înțepeni luntrea de uscat, părintele Ghervasie mîngîie motanii și-i îmbărbătă întru răbdare, apoi urcă, scuipînd, la chilie.

Găsi pe Ghelasie făcînd metanii.

— Hei, măi frate, te-ai rugat și pentru mine ?

Ghelasie îl mustră dintr-o privire și-și continuă aplecările în fața sfintelor icoane și a candelei aprinse.

Deși avea gust de șagă, așa, mai mult de inimă rea, văzîndu-și însă prietenul atît de cufundat în rugăciune, Ghervasie îmbrăcă anteriul, își mai deretică părul și-și plecă și el genunchiul. Numai unul. Cîntărește cu cincizeci de kilograme mai mult decît Ghelasie și nu poate să se lase. Se închină, îndoaie piciorul drept cu mare chin, apoi se ridică gîfîind și abia se decide să mai repete.

Ghelasie atîrnă numai șaizeci și cinci de kile. E în stare deci să facă o sută de mătănii veritabile fără să sufle a oboseală. Pentru această ușurință, Ghervasie e încredințat că o metanie de-a cuvioșiei-sale e mai bine primită la Dumnezeu decît treizeci de-ale lui Ghelasie.

— S-aude toaca.

Foarte tîrziu astăzi, căci așa au orînduit marii tipicari să înceapă slujba a doua zi, după dumineca brînzei.

O toacă parcă deosebită de cea din săptămîna trecută. Atunci se anunțau slujbe obișnuite, neprelungite cu citiri din sfîntul Ion Scăraru, cu metanii și cu mațe-n suferință. Are în sunetele ei ceva amenințător și totodată dătător de nădejde. Parcă ar avea aerul că repetă porunca sfîntului Ioan Botezătorul, cînd a ieșit la Iordan ca să boteze : „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor !“ Adică : răbdați, chinuiți-vă burțile, sîngerați-vă genunchii, tociți-vă limbile și vegheați în nedormire, căci

osteneala voastră nu va fi zadarnică. La sfîrșitul postului vă așteaptă cununa mîntuirii și răsplata bunătăților veșnice.

În vreme ce se pregătesc pentru a merge la biserică, ieromonahii noștri îngînă pe glasul al 8-lea cu evlavie, cu teamă... și cu gîndurile aiurea :

— „Ușile pocăinței deschide-mi-le mie, Dătătorule de viață, că mînecă duhul meu la biserica ta cea sfîntă, purtînd lăcaș al trupului cu totul spurcat. Ci ca un îndurat, curățește-l cu mila milostivirii tale."

III

„DOAMNE ȘI STĂPÎNUL VIEȚII MELE..."

Sfînta și dumnezeiasca mînăstire în care se mîntuiesc ieromonahii Ghelasie și Ghervasie, are o biserică mare unde se oficiază în timpul verii și un paraclis adăpostit în clădirea trapezei, unde cuvioșii monahi și cinstiții frați proslăvesc pe Dumnezeu cu foc în sobă.

Obștea de aci, nefiind prea numeroasă — în vremurile pe care le trăim, călugării se prăsesc foarte anevoie —, nu iau parte la slujbe în zilele de lucru, decît șapte-opt părinți și frați. Ceilalți sunt ținuți pe la diferite ascultări : care econom, care la vite, care la pescărie, la beci, la vie și așa mai departe. Unii sunt prea bătrîni ca să-și ducă picioarele mai departe de bucătărie și de chelărie. Iar duhovnicii și preoții, adică boierii sfîntului locaș, nu catadixesc să treacă pragul bisericii decît în săptămînile cînd oficiază și la praznicile împărătești mai de seamă.

De altfel, acum, cînd lumea ascultă prohodul Domnului, tolănită în pijama sau meditînd în fața unei halbe și a unui taler cu cîrnați pe varză, nu mai are nici Dumnezeu pretențiile de odinioară. E foarte mulțumit dacă măcar în sfintele mînăstiri mai sună clopotele de trei ori pe zi și-i mai laudă minunile și bunătatea un preot și doi călugări, care să nu fie și ei prea plictisiți de vechimea Sfintelor scripturi și de prezența mută a mucenicilor cu paveze și cu săbii, și a cuvioșilor cu fălci fără obraji și cu bărbi crescute după capriciile zugravilor.

Astăzi însă e începutul postului mare, orînduit chiar de sfinții apostoli, în amintirea celor patruzeci de

zile pe care le-a postit însuşi Mîntuitorul lumii. De aceea, paraclisul abia mai încape mulţimea părinţilor şi a fraţilor.

Au venit toţi arhimandriţii şi ceilalţi cari poartă cruci şi bederniţe, deşi sunt încredinţaţi foarte că împărăţia lui Christos li se cuvine chiar numai în cinstea bătrîneţelor sau a rangurilor pe care le au. Nu lipseşte nici casierul şi nici economul, cu toate că sfinţiile-lor au despre mîntuirea sufletului alte concepţii decît Antonie şi decît părintele Achindin prescurarul.

Singur părintele stareţ e absent din ceata proistoşilor şi a dregătorilor. Şi lipsa prea cuviosiei-sale bucură mult pe călugări. Este aci o tradiţie ca în primele zile ale Păresimilor, mai-marele obştei să stea închis în chilie, petrecîndu-şi vremea în nedormire, în nemîncare, în mătănii, în lacrimi şi în rugăciuni necurmate, pentru a întoarce mila lui Dumnezeu, izgonită brutal şi... tradiţional în săptămîna brînzei şi chiar cu mult înainte. Strana lui stă goală. S-a rezimat de ea vecinul din dreapta, care este protosinghelul Arsenie, marele ecleziarh. E înalt şi plin. Nasu-i cîrn, c-o nare puţin crestată, pare a nu fi aşezat întocmai la jumătatea feţei brăzdată de firicele roşii. Ochii-i sunt mici, spălăciţi şi se mişcă greu, sprîncenele — lungi şi groase, iar barba roşiatică şi nu tocmai lungă — e mai deasă sub bărbie şi mai galbenă dedesubtul mustăţilor.

In capul de cinste al strănii stîngi, lîngă jeţul regal, veghează arhimandritul Porfirie, fost stareţ şi mare dregător la o sfîntă episcopie. Are faţa scofîlcită şi vînătă, barba — lungă, alb-gălbuie şi rară, nas subţire şi adus de mijloc. Văzîndu-l aşa de smerit şi cu camilafca roasă de molii aruncată la întîmplare deasupra potcapului, ai credinţa că e ori sfînt, ori beat.

Cuviosul Daniil, casierul mînăstirii, ocupă locul dintre ierodiaconul Ruvim şi duhovnicul Nectarie, care stă în jeţul din faţa strănii arhiereşti. E înat şi slab, cu ochii mari, brăzdaţi de vinişoare roşii, şi cu o barbă mai mult vînătă decît albă, lungă, deasă şi inutil de dreaptă. Priveşte numai la candela răstignirii şi la degetul arătător de la mîna dreaptă, care, obişnuit să numere bani, se freacă aproape încontinuu de cel mare.

A venit și părintele Pimen, șeful bucătarilor. Căci azi, mîine și poimîine, cazanele și străchinile se găsesc în vacanță canonică. O vacanță — ce-i drept — nu tocmai meritată, căci lucru mare nu s-au tocit ele în cursul anului. Au fiert tot buruieni plăpînde și pește orb, care n-au nevoie decît să ia miros de abur și să se facă bune de mîncat.

Nu e tînăr părintele Pimen, dar nici bătrîn. Poate că nici el nu-și cunoaște vîrsta exactă. Dar e slab — păcat de meseria lui ! — murdar și păros ca un pusnic din veacul al patrulea. S-o fi spălat vreodată de cînd e bucătar, nu s-o fi spălat, treaba lui ; în starea de față însă, o înălbire a feței ar fi cu neputință. N-ar folosi nici săpunul, nici cărămida, nici hîrtia zgrunțată. Numai o boală — ferească-l Dumnezeu ! — care să-i ia un rînd de piele l-ar mai schimba la culoare.

La spatele strănii arhierești, adică în hotarul dintre naos și pronaos, se închină cuviosul Ignatie, monarhul absolut al poloboacelor și zăcătorilor. E scund, ghebos, slab și galben, parcă nici n-ar fi gustat vinul ! Mustăți are numai în colțul buzelor, iar drept barbă — cîteva firișoare roșii în jurul celor doi negi din bărbie. Ține capul plecat și ochii aproape închiși.

Toți călugării poartă camilăfci, semnul renunțării, și toți sunt încinși cu curele — „spre omorîrea trupului și înnoirea duhului". Unii au venit acoperiți cu mantile, „podoabe de nestricăciune și de curățenie", și toți țin mătănii în mîini — „sabia duhului carele este cuvîntul lui Dumnezeu, spre rugăciunea din tot ceasul, către mîntuitorul Christos".

Pe fețele tuturor — de la cea cu urzeala roșie a ecleziarhului Arsenie și pînă la cea brăzdată de îndelungă răbdare a văcarului Patapie — se citește grijă și evlavie. Grijă, pentru postirea lungă, grea și complicată cu toate șurubăriile tipicului savait, și evlavie pentru cinstirea rînduielii lăsate de sfinții părinți și pentru dulceața citirilor din aceste zile...

— „Doamne și stăpînul vieții mele ! Duhul trîndăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpînire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. Iar duhul curățeniei, al gîn-

dului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-l mie, robului tău...

Aşa, Doamne împărate, ajută-mi ca să-mi văd greşalele şi să nu osîndesc pe fratele meu, că binecuvîntat eşti în vecii vecilor. Amin !"

Aşa se roagă în faţa uşilor împărăteşti, ieromonahul Nicanor, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu.

Călugării repetă în taină şi încep şirul de mătănii, care va dura pînă la Miercurea Sfintelor Patimi...

E rîndul cîntăreţilor.

În dreapta glăsuieşte prietenul nostru Ghervasie. Are voce de bariton necivilizat, dar nu lipsită de dulceaţă. Iar cuviosul Ghelasie, vecin cu strana, îi ţine isonul şi-l ajută cînd i se pune ceva în gît şi cînd are nevoie să răsufle.

— „Vremea postului s-o începem luminat, supuindu-ne pre noi nevoinţelor duhovniceşti. Să ne lămurim sufletul şi să ne curăţăm trupul. Să postim — precum de bucate, aşa şi de toată patima, desfătîndu-ne cu bunătăţile Duhului, ca să ne învrednicim a vedea preacinstita faţă a lui Christos Dumnezeu şi sfintele Paşti, duhovniceşte bucurîndu-ne."

Protosinghelul Arsenie, ştiind pe Ghervasie cam şugubăţ, chiar cînd e vorba de lucruri foarte serioase, îl urmăreşte din ochi să vadă întrucît cuvintele sfîntului Teodor Studitul, tîlcuite pe glasul al doilea, se potrivesc cu ceea ce simte şi gîndeşte el. Dar nu observă nimic necuvios. Şi nici făţărie. Se pare că e într-adevăr hotărît să nu ia cu inimă uşoară rînduiala aspră care începe.

În strana stîngă cîntă ierodiaconul Ilarie. E slab şi cu părul în trei jumătăţi de culori. Are voce foarte nepotrivită cu înfăţişarea-i uscată, dar potrivită — aşa cum stă bine — cu a cîntăreţului din dreapta.

— „Călătoria bunătăţilor s-a deschis. Cei ce vreţi să vă nevoiţi — intraţi, încingîndu-vă cu nevoinţa cea bună a postului... Cel ce face aceasta va primi cununa cea adevărată de la împăratul Christos, în ziua judecăţii."

Ghervasie observă puterea neslăbită, ba chiar întreţită a vocii defteriului, şi-şi aduse aminte de convorbirea avută pe lac. Dădu un cot lui Ghelasie, de alături :

— Să știi că ticălosul ăla de diacon a mîncat ce i-a rămas de-aseară... dacă nu și mai mult.

— Se poate, răspunse Ghelasie, bănuind și o mică gelozie la bunul său vecin și prieten.

Iar Ilarie glăsuiește ca în ziua de praznic :

— „Să nu ne lăudăm ca fariseul, fraațihilooor...".

Ecleziarhul și protosinghelul Arsenie se coboară tacticos din strană, își șterge ochelarii, apoi nasul și mustățile, pe-o basma căpătată la vreun parastas, agață sticlele unde se cuvine și citește de la sfîntul Ioan Scărarul, *Cuvînt pentru post.*

— „Îndrăcirea pîntecelui, curată fățărnicie iaste. Că săturat fiind, strigă că iaste lipsit ; și plin fiind și crăpîndu-se, strigă tare că-i iaste foame.

Îndrăcirea pîntecelui iaste amăgire ochilor, care puțin primesc, dar pre toate deodată a le înghiți sfătuiesc.

Iudeul se bucură de sîmbătă și de praznic, iar monahul cel lacom cu pîntecele cu multă vreme înainte numără zilele cîte sînt pînă la Paști.

Robul pîntecelui socotește cu care bucate va prăznui, iar robul lui Dumnezeu — cu care daruri se va îmbogăți.

De iaste cu putință, dă pîntecelui tău hrană care îl umple și lesne se mistuiește, ca prin săturare, socoteala lui cea nesățioasă s-o oprim, iar prin grabnica răsuflare ca un bine să ne izbăvim.

Stăpînește-ți pîntecele mai înainte de a te stăpîni el pre tine.

Cela ce pre al său pîntece și-l grijaște și totodată pre duhul curviei a-l birui voiește, asemenea iaste celui ce cu untdelemn caută a stinge aprinderea.

Ia seama că Dracu sade lîngă stomac și face pre om să nu se sature, măcar pre tot Eghipetul de l-ar mînca și tot Nilul de l-ar bea. Iară dupre îndestulare se duce Împuțitul, și pre cel al curviei îl trimite.

Voievodul dracilor iaste luceafărul cel ce au căzut, iar voievodul patimilor iaste gîtlejul pîntecelui.

Postul iaste silă a firii, curmare a înfocării, a gîndurilor rele tăiere, slobozenie de visuri, curățire a rugăciunii, luminătoriu al sufletului, strejer al minții, ușă a umilinței, pază a vorbirii prea multe, ușurare de somn, sănătate a trupului, ușă și desfătare a raiului..."

„Cuvîntul“ sfîntului Ioan-cel-cu-scara, citit, de pildă, de părintele Pimen, ar fi mai adăugat încă la evlavia cu care călugării s-au pornit pe post şi pe mătănii, dar rostit de preacuviosul Arsenie, care nu atîrnă mai puţin de o sută treizeci de kilograme, stîrni un pic de veselie şi un murmur de şoapte, care fură repede curmate de cîntarea *Tripesneţului*.

— „În muntele Horiv, cu postul curăţindu-se, Ilie a văzut pre Dumnezeu. Să ne curăţim şi noi inima cu postul, şi vom vedea pe Christos.

Doamne şi stăpînul vieţii mele, duhul trîndăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpînire şi al grăirii în deşert nu mi-l da mie. Iar duhul curăţeniei, al gîndului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-l mie, robului tău.“

— „Aşa, Doamne împărate, ajută-mi ca să-mi văz greşalele şi să nu osîndesc pre fratele meu, că binecuvîntat eşti în vecii vecilor. Amin !“

IV

DUPĂ PILDA CELOR DIN CETATEA NINIVE

Ferice de vietăţile domestice care au norocul să trăiască pe la uşile călugărilor ! Lipsiţi de familie, de rude mai la îndemînă, cît şi de prieteni — prietenia între călugări e lucru rar —, aceşti umili ostaşi ai lui Christos îşi mai îndulcesc pustiul singurătăţii îngrijind un pisic, un cîine, un porc sau o pasăre. O îngrijire cu adevărat părintească. Toată duioşia pe care un părinte o pune în mîngîierea unui copil drag, călugării o risipesc cu dărnicie care stîrneşte hazul, răsfăţînd un crai de cocoş, o bibilică guralivă şi rea, sau o pisică vicleană şi leneşă.

Vezi călugări în toată firea, unii cu bărbi albe şi cu ranguri de proistoşi, cu cîtă mulţumire adună rămăşiţele de peşte la masa de obşte — cînd se dă —, le înfăşoară într-o foaie de jurnal, sau chiar în batistă, ca pe un lucru de preţ, ca să le ducă motanului, care nu mai prinde şoareci decît ca să se distreze şi ca să nu-şi lase un obicei moştenit din neam în neam.

E de neînchipuit ca un călugăr, oricît de lipsit şi de flămînd, să capete o cană de lapte sau un boţ de carne şi să înghită fără să-şi împărtăşească mica-i lighioană care-i ţine tovărăşie răbduroasă.

Protosinghelul Arsenie, marele ecleziarh, cît e el de dugos şi de hapsîn, tot are la uşa casei un dulău ciobănesc, din care a făcut un adevărat număr de circ. Vă închipuiţi cît trebuie să se fi trudit preacuvioşia-sa,

pînă să învețe pe Achepsim — i-a dat nume de monah — să facă mătănii !

Se ridică Achepsim, cîtă-mi-ți-i potaia, în picioarele de dindărăt, apoi se apleacă pînă atinge dușumeaua cu botul. E în stare să facă această gimnastică pînă scoate limba de-un cot. Dar și răsplata e bună. Stăpînă-său face parte din administrația mai de sus a mînăstirii. Are venituri de unde nu vrea Dumnezeu, are bucătărie proprie, are bucătar, mai mult sau mai puțin, orătănii în ogradă, și pește din cel oprit de pravila... celor mici. Toate aceste bunătăți le împarte fără nici o zgîrță cu norocosul Achepsim.

Părintele Ioanichie, fostul paracliser, a săvîrșit o adevărată minune c-o jigodie de purcel. S-a dus el într-o zi pe la niște rubedenii pe care le descoperise la vreo trei poște de mînăstire și s-a înapoiat cu un purceluș de-o lună și jumătate. Și-a făcut cuvioșia-sa planul să-l crească cu buruieni și cu ostii de pe la bucătăria cea mare, pînă o căpăta pe el o sumă cu care să-și înnoiască rasa-i prea peticită și culionul rupt pe poale, înverzit pe pereți și ros pe dunga fundului. Dar cum el n-are decît o singură încăpere, c-o rogojină drept pat și cu alta — asta mai tocită — drept plapumă, n-a făcut mutre față de jigodie, mai ales că putea să ia pildă din viețile cuvioșilor cu cinste în calendar.

L-a opărit sfinția-sa cu leșie, ca să-l curețe de jeg și de micile lighioane, și în mai puțin de zece zile l-a obișnuit să doarmă pe rogojină și să-și pună capul, ca un copilaș cuminte, pe cărămizile înfășurate într-o zdreanță de fost anteriu.

Mai mult și-a bătut capul pînă să-l dezvețe de baia favorită a neamului porcesc. Și a izbutit. Stai și te crucești cînd vezi pe Palamon — numele episcopului respectiv — cum se oprește în marginea șanțului cu apă și cu noroi, își umple nările de miros, soarbe și cîteva picături, încearcă temperatura — cînd cu un picior, cînd cu celălalt, se uită pe furiș, să vadă dacă nu-l observă cineva, apoi se scutură nervos, ca și cînd s-ar fi îmbăiat, și se depărtează grohăind. Drept e că acasă găsește ceva mai bun decît în groapa cu noroi. Părintele Ioanichie, care nu se spală de la gît în jos decît prins de o ploaie stra-

nică, numai în cămașă, pe cîmp deschis, are grijă să facă porcului dușuri în toată regula, de cîte două și trei ori pe zi. Îl scarpină pe spinare, pe burtă, îl trage de urechi și de coadă și-i toarnă apă de sus, cu stropitoarea, pînă-i face dedesubt și o leacă de noroi. Apoi îl spală bine și-l poftește la odihnă sau la mîncare. După cum e vremea sau cheful.

Zilele acestea a împlinit Palamon vîrsta respectabilă de trei ani, și stăpînă-său nici gînd n-are să-l vîndă. A mai țesut găurile mai mici ale rasei, a mai petecit... peticile, a îndoit poalele pentru a treia oară, dar pe Palamon nu-l vinde. S-o obișnuit așa de mult în tovărășia lui, încît i s-ar părea că se desparte de-un adevărat frate și că tot restul vieții n-ar mai avea timp să-și ispășească păcatul de a-l fi trimis de bunăvoie și fără nici o vină la fabrica de șunci și de cîrnați.

Starețul are și el doi cotoșmani, amîndoi cenușii, fără nici o pată de altă culoare, pepeni de grași și zurbagii nevoie-mare. Sunt hrăniți, se înțelege, cu tot ce cămara mînăstirii și a stăreției are mai bun ; sunt plimbați în trăsură și în sanie și respectați de toată obștea. În schimb, sunt obligați să se boxeze în fața părintelui stareț. De cele mai multe ori în glumă, dar cîteodată se bat de-a binelea. Pe unul îl cheamă Andrei, iar pe celălalt — Franț.

— Ia dă-i o labă, taică ! poruncește prea cuviosia-sa bunăoară lui Franț, după ce l-a făcut să creadă că Andrei i-a mîncat din drepturile lui.

Porunca e repetată pînă ce cotoiul începe să se uite crunt, se zbîrlește și trîntește o labă în capul celuilalt.

— Nu te lăsa prost, Andrei ! îl zgîndărește starețul pe cel lovit.

Andrei înțelege că e ofensat și-și răzbună îndoit. Pînă cînd bătaia se întețește în toată regula, spre bucuria stăpînului, care se prăpădește de rîs.

Arhimandritul Porfirie n-a avut de lucru. Plictisit de bătrînețe, care nu-l mai lasă nici să citească, nici să se ducă la biserică decît cu mare greutate, a rugat pe un fiu de spovedanie din satul vecin să-i aducă un pui de mîță. Și cum s-a brodit, tocmai una rea și din calea-afară de mofturoasă. În face bietului unchiaș multe

zile amare. Toată ziulica cere mîncare, dar nu mănîncă decît de două-trei ori. Privește chiorîș în farfurie, o linge puțin pe margine, apoi stuchește și întoarce nasul.

Una-două, se cere afară. Ziua ca și în puterea nopții. Se ridică bătrînul — cîteodată destul de mînios — și-i deschide ușa. Dar mîța capricioasă, numai ce scoate capul, ca și cînd ar vrea să vadă cum e vremea, dacă e bună sau dacă a răsărit luceafărul —, apoi strîmbă din nas și din mustăți și se întoarce la culcuș, ca după un ceas iar să țipe că dorește ceva.

Și nu-i place să doarmă decît pe pieptul arhimandritului. Se simte bine pe părul alb și moale și are chef să toarcă doar cînd își vîră capul subt barba lungă și mătăsoasă.

Numai mizerii îi face moșului. Rar de-i mai descrețește fruntea zburdînd în jurul ciucurilor de la macatul de pe pat sau căznindu-se să prindă boțul de hîrtie legat de capătul unei sfori, pe care Porfirie îl tîrăște prin casă.

Și totuși n-o îndepărtează. I-a alungat urîtul și i-a dat de lucru.

Părintele Achindin, prescurarul, n-are la ușa casei decît un singur cocoșel golaș, căpătat de la niște creștini, veniți cu sărindare. Nu l-a tăiat, nici l-a vîndut. L-a văzut ghebos și rușinos și l-a aciuiat în chilie. De altfel, n-avea nici coteț și nici nu-i da mîna să facă un asemenea oleab pentru o stîrpitură de pasăre.

Încet-încet, cocoșul, batjocorit pesemne între ai lui, văzîndu-se omenit și corconit, lasă rușinea și timiditatea și se împrietenește cu stăpînul adoptiv. Ouă — desigur — nu-i face, și nici găini n-are să-i calce, dar îi cîntă pe limba lui și cu instrumentul pe care i l-a pus Dumnezeu în gură.

La început, abia scotea cîte un „cutcurigu“ răgușit și speriat, la vremea cînd toți cocoșii își arată glasurile, dar mai apoi l-a obișnuit părintele Achindin să cînte și fără vreme. Numai ce-l mîngîie pe creastă sau pe chelia gîtului și-i zice :

— Mînca-l-ar taica pe Cocoșilă să-l mănînce. Ia cîntă, taică.

Cocoşilă, ca toate vietăţile vitregite de soartă, e foarte simţitor la mîngîierile cuviosului, şi de bucurie îşi umflă pipota şi strigă :

— Cutcuriguuu !

— Mai tare, taică !

— Cutcuriguuu !

— Şi mai tare ! M-ai făcut de ruşine, taică !

Atunci, bietul ghebos — mai de ascultare, mai de ambiţie — îşi adună toate puterile şi ţipă cît îl ţine gura :

— Cutcuriguuuuu !

Ierodiaconul Cosma şi-a aciuiat un berbec. L-a cumpărat de miel, ca să-l mănînce. A prins însă milă şi dragoste de el şi nu s-a îndurat să-l mai taie. L-a crescut cu tărîţe, cu mălai, cu buruieni, mai cu pîine din tainul sfinţiei-sale, pînă l-a făcut gogeamite berbec. O adevărată mîndrie pentru el ! E voinic şi lînos, poartă coarnele cu vîrfurile răsucite înainte şi ciucuri în amîndouă urechile.

Adesea îl ia părintele Cosma cu sfinţia-sa pe ceair, la plimbare. Cînd îl întărîtă vreun călugăr vai de dosul lui ! Pînă nu-l izbeşte măcar o dată nu-l lasă.

Sunt însă şi unii părinţi care merg prea departe cu dragostea lor pentru lighioane. De pildă cuviosul Tarasie, care a fost multă vreme baci la oi. Obişnuit să aibă droaie de cîini la stînă, nu s-a putut lipsi de ei nici după ce a fost dispensat de această ascultare. Ţine la uşa casei nu mai puţin de patru dulăi. Toţi voinici şi arţăgoşi. Îi ţine legaţi tocmai fiindcă nu vrea să-i îmbîînzească.

Douăzeci de ani în şir a trăit bietul om cu frica de lupi şi de tîlhari şi i se pare că şi acum, numai pentru motivul că încă nu s-a cotorosit de mirosul de zer şi de caş, ar putea să fie călcat dintr-un ceas în altul.

Şi e om sărac părintele Tarasie. Cerşeşte prin satele apropiate, pe la vizitatori şi pe la fraţii mai avuţi, ca să-şi ţină potăile.

Cuviosul Axentie, clopotarul, are şi el şapte pisici. Şi nici un motan.

Le-a învăţat, amărîtul de el, pe lapte, pe peşte şi mai ales pe jumări de ouă. Toţi banii — mulţi-pu-

ţîni, pe care-i primeşte de la sat pentru îmbrăcăminte — îi dă pe lapte şi pe ouă. Ba îşi mai vinde şi tainul de vin. Iar cînd nu-i ajunge cît are, fură ouă de prin cuiburi, fură peşte de prin închizători, şi nu le lasă să rabde.

Se povestesc şi în *Vieţile sfinţilor* multe lucruri frumoase, unele minunate, relativ la prietenia dintre călugări izolaţi în pustiurile Egiptului şi Asiei Mici şi fiarele sălbatice.

Despre marele Sava sfinţitul se povesteşte că, umblînd odată prin pustiul Ruba, a întîlnit în cale un leu voinic căruia îi intrase o ţeapă în picior. Se văicărea bietul rege al animalelor şi implora din ochi ajutorul sfîntului. După ce acesta i-a uşurat rana, leul, recunoscător, s-a luat după el. Sava nu l-a îndepărtat, ci l-a mîngîiat şi l-a primit în ceata lui, care se compunea din fratele Flais şi un măgar. Cînd trimitea ucenicul cu vreo trebuinţă undeva, însărcina pe leu să păzească măgarul. Şi leul se umilea şi asculta de poruncă. Apuca dobitocul de căpăstru şi-l ducea la păşune şi la apă. Pînă cînd a îndemnat Dracul pe fratele Flais de-a căzut în păcatul muierii. Atunci, ca să afle sfîntul Sava de fărădelegea ucenicului, a poruncit Dumnezeu leului să înghită pe măgar.

În aceleaşi împrejurări s-a pripăşit tot un leu în mînăstirea sfîntului Gherasim, de la Iordan. Şi tot aşa i s-a dat însărcinarea să îngrijească de unicul catîr al mînăstirii. Într-o zi însă, catîrul fiind furat de tîlhari, stareţul a aruncat vina pe leu şi l-a pedepsit să facă de-aci înainte corvoada pe care o făcea dobitocul cel cu urechi lungi şi cu glas urît.

Părintele nostru Ghelasie are prea multe vietăţi ca să le înveţe pe toate să facă mătănii, să se ia la trîntă şi să cînte la poruncă. Şi prea mult le iubeşte pe toate ca să-şi aleagă dintre ele favorite. Căci — trebuie lămurit — şi păsările, şi căţeaua, şi cotoii fac parte din averea sfinţiei-sale. Părintele Ghervasie are drept numai la cei trei porci, de care, să vorbim cinstit tot Ghelasie se îngrijeşte mai mult. E mai uşor în mişcări şi mai îndemînatic în treburile mai mărunte. Părintele Ghervasie se simte mai la largul lui să vineze peşti din lac şi să cînte

psaltichia în biserică. Ceea ce nu-l împiedică să-şi vîre adesea lingura în oala cu fiertură de pasăre a vecinului sau să bage mîna în cuib şi să ia oul cald, abia părăsit de găină. După cum şi Ghelasie se înfruptă din ştiucile şi din caracudele sfinţiei-sale, fără să-i ceară întotdeauna blagoslovenie.

Pe ziua de azi, cuviosul Ghelasie, tîromit de abuzul făcut aseară cu mîncare şi cu băutură, s-a sculat, cum am văzut, mai tîrziu şi mai mofluz. În celelalte zile însă, face ochi o dată cu soarele şi cea dintîi grijă îi e să-şi vadă lighioanele.

Le dă bineţe, le strigă pe nume şi nu scapă una nemîngîiată şi necercetată.

Găinile sunt chemate după culoarea penelor : Porumbaca, Ţigăncuşa, Gălbioara, Bălaşa, Moţata şi Golaşa. Pe cocoş l-a botezat Costache, după numele unui frate care speriase satele vecine cu crailîcurile lui.

Bibilicile, ca nişte cucoane ce sunt, poartă nume boiereşti : Lucreţia, Virginia, Caliopia, Cecilia şi Marieta. Pe bibiloi l-a botezat ca în basme : Moţ-Împărat.

Gîştele poartă numele unor femei gureşe din satul cel mai apropiat : Leanca şi Mariţa. Iar gîscanul e înscris în actele de stare civilă sub numele de... Makensen.

Celor două curci le-a dat nume biblice : Sara şi Salomia Iar curcanului războinic : Averescu.

Răţuştele sunt botezate cu nume de călugăriţe : Taisia, Varvara, Eraida şi Agatoclia. Răţoiului, puţin mai molîu, i-a zis la început Domnul Fleaşcă, iar mai apoi i-a dat numele lui Pilat din Pont.

Pe porci i-a născit părintele Ghervasie. Cel gras şi cîrn răspunde la numele părintelui stareţ : Gherasim. Iar cel lung în bot şi cam costeliv, are cinstea şi nenorocirea să amintească cruzimile săvîrşite asupra creştinilor de împăratul roman şi păgîn, Diocleţian.

Pe scroafă o cheamă Eudoxia, împărăteasa care a prigonit pe sfîntul Ioan Gură-de-aur. Iar pe cărăluşă, tot din dorinţa părintelui Ghervasie, o cheamă Irodiada...

După ce le dă, cum am spus, bună-dimineaţa şi le întreabă în bloc de sănătate şi dacă au dormit bine, dacă n-au încercat hoţii şi dacă nu s-a uitat vulpea pe fereastră, părintele Ghelasie ia păsările la rînd, una cîte

una, și le caută ca un bun gospodar, mai întîi de ou. Apoi se uită foarte atent — asta la trei zile — pe la încheieturi și pe sub pene, să vază dacă nu cumva au dobîndit păduchi și ploșnițe ; le dibuie pe picioare și pe creastă, ca să constate dacă nu s-a ivit vreun semn de vărsat ; le examinează grijuliu și pe limbulițe, se chiorăște la cîte una pînă în fundul gîtlejului și numai după aceea le scoate din coteț și le aruncă grăunțe. Cînd porumb, cînd grîu secăros și neghinos, cînd orz, cînd numai tărîțe ori coji de pîine muiete în apă.

Dacă nu e zorit de altă treabă, nu se urnește de lîngă ele pînă nu isprăvesc cu mîncarea. Simte o plăcere aproape copilărească să le vadă cu cîtă îndemînare își încarcă gușile și cîtă grijă au bărbații să nu le rămîie nevestele flămînde. Iar cînd, după dejun, aceștia cată să-și arate alte însușiri, părintele Ghelasie, cu riscul de-a păcătui împotriva rînduielilor monastice, îi aplaudă și-i îndeamnă la păcat.

— Așa, taică ! Hai și tu Pilat, că-ți ia Costache turta de pe foc ! Bravo, Makensen ! Hi, Costache, ai să dai de dracu... pe lumea ceailaltă... Tocmai în fund de iad o să trăiești viața cea fără de sfîrșit. Dar poate c-o să-ți fie judecata mai ușoară, fiindcă n-ai cunoscut scripturile ; însă ai trăit în mînăstire și ai săvîrșit fapte pe care nu le-ai văzut la stăpînii tăi. Ticălosule !

Cînd are cîte-o cloșcă pe ouă, aproape că uită să-și facă și pravila. Îi poartă grijă mare să nu-i lipsească nici grăunțele, nici apa, și să nu rămîie ușa sau fereastra deschisă, ca să fie ispitită a părăsi ouăle.

Iar cînd crește atîtea neamuri de pui, numai el știe cîte nădufuri trage. Se spînzură prin salcîmi după frunză, pe care le-o dă tocată și amestecată cu mălai, ori numai mălai cu apă, sau grăuncioare de mei păsăresc, după mărimea și după neamul puilor, are grijă să fie cîteva tocuri de apă la dispoziția lor și îndeamnă mereu pe tații respectivi să-i ferească de șobolani și de ereți, măcar în timpul cînd sfinția-sa e ocupat cu somnul și cu cele duhovnicești.

Cît pentru Matei și Năstase, cei doi motani ai cuviosiei-sale, se bucură de un tratament mai de favoare, numai pentru faptul că locuiesc sub același acoperămînt.

Se folosesc de acelaşi culcuş, de aceleaşi farfurii şi străchini şi se ospătează din aceleaşi feluri de bucate. Dar minuni nu ştiu cotoii să facă. Numai atît i-a învăţat părintele Ghelasie : să-i dea laba şi, firește, să spună cînd li-e foame sau cînd vor să vadă cum e vremea afară. A încercat părintele Ghervasie să-l deprindă pe Năstase a bate tactul, cu coada, cînd sfinţia-sa cîntă pe psaltichie, dar nu prea a izbutit lucru mare. Ori Năstase e greu de cap, ori maestrul n-are aptitudini pedagogice. Patru luni i-au trebuit motanului pînă să priceapă că părintele Ghervasie nu poate să cînte pînă ce n-o face el săltări şi căderi din coadă. Dar nu prea le face cum trebuie. Cînd Ghervasie cîntă tropăreşte, Năstase bate stihiraric, şi viceversa. Iar cînd Ghervasie dă într-o cascadă de digorgoane şi de trigorgoane, cotoşmanul se zăpăceşte de-a binelea. Ba adesea i se întîmplă să uite că la muzica bisericească se întrebuinţează numai măsuri întregi, şi-şi mai trimite coada şi pe alături. Ori o transformă pur şi simplu într-o baghetă. O sucește, o răsucește, o trîntește de masă ori de pat şi o dă pe spate pînă i se face lehamite şi se întoarce cu poponeţul către nasul cîntăreţului. A dovedit el că acesta e cel mai bun mijloc ca să scape de corvoadă şi-l foloseşte des. Chit că ar fi ocărît şi chiar cinstit c-o urecheală ori cu vreo scatoalcă după ceafă.

De porci, se mai îngrijeşte şi cuviosul Ghervasie. Iarna le toacă dovleac, iar vara le aduce ştevie şi borhot de la bucătărie. Iar Ghelasie le dă rămăşiţe de mîncare şi le ia seama să nu se ucidă între ei şi să nu se adune prea multă murdărie în coteţ. Mai are grijă sfinţia sa să-i mîngîie c-o vorbă bună şi să-i scarpine pe sub burtă după ce au fost insultaţi şi chiar loviţi de Ghervasie. Căci cuviosul părinte Ghervasie nu-i hrăneşte numai ca să-i prefacă în bani sunători şi în cîrnaţi ; mai are cu ei şi alte socoteli. Nu degeaba i-a dat unuia din porci numele stareţului, iar celorlalţi — nume urîte de toată suflarea pravoslavnică.

Se ştie că după regulile puse de către sfîntul Vasile, Casian, Benedict, Serapion, Macarie, Pafnutie şi alţi sfinţi părinţi, stareţul are într-o mînăstire puteri aproape de monarh absolut. Nici un călugăr n-are dreptul să-i discute

autoritatea, nimeni nu poate protesta împotriva poruncilor lui. Mai cu seamă atunci cînd are şi trecere mai multă la conducerea eparhiei respective.

Părintele Ghervasie cunoaşte toate acestea şi deci nu îndrăzneşte să se răzvrătească pe faţă. Închide ochii şi rabdă toate nedreptăţile, fiindcă ştie că dacă şi-ar răci gura nu i-ar fi de nici un folos. Ci mai mult şi-ar înmulţi veninul şi şi-ar atrage năpăşti asupră-i.

Îşi răzbună însă pe Gherasim... cel din coteţ. Ori de cîte ori simte nevoie să bîrfească pe stareţ, căşună pe bietul porc :

— Hei, prea cuvioase ! Cum îţi merge... mîntuirea ? Bine, ha ? Te cred. Cînd ai stăpînire peste proşti, dată de către sfinţii Ierusalimului pămîntesc, care vor vedea Ierusalimul ceresc cînd oi ajunge eu patriarh al Ţarigradului, cum să-ţi meargă rău ? Tîlharule ! Unde sunt banii de pe vin ?... Ţi-ai făcut casă la oraş, ai ? Fă-ţi în cer, nemernicule, nu pre pămînt, unde o arde focul şi o strică cutremurul. Crezi tu c-o să pupi sînul lui Avram ? Mai degrabă va trece cămila prin urechile acului, ticălosule !

Cînd vede trecînd un călugăr cu anteriul ferfeniţă şi cu picioarele goale sau oploşite amarnic în sandale de lemn, ia un băţ şi împunge pe „stareţul“ din coteţ :

— Spurcatule şi tiranule ! Ce-ai făcut cu lîna de la patru sute de oi ? Ai vîndut-o, ha ? Îţi mai lipsea un balcon la casă, ha ? Ori ai dat banii cu camătă ? Deschide ochii ăia umflaţi de somn şi de trai bun, ticălosule, şi vezi cum umblă bieţii părinţi goi şi desculţi, şi întoarce-ţi faţa de la Satana, c-o să te ajungă blestemele săracilor şi o să te mănînce viermii de viu, scorpie îndrăcită ce eşti !

Iar cînd ciorba de la cazan e din cale-afară de rea, se duce cu oala şi-o varsă toată în jgheabul porcilor.

— Na, mănîncă tu diavole în chip de om ! O mai miroşi, ha ? Eşti deprins numai cu pui de orătănii şi cu purcei de lapte, ai ? O să te puie dracu în frigare, cînd te-oi cărăbăni la iad, şi-o să sfîrîie untura de pe tine încît să împută tot sălaşul diavolilor şi al nelegiuiţilor. Şi n-o să ai nici pic de apă ca să-ţi stingi dogoarea

din piept, necum patruzeci de buți cu vin la cheremul prea cuviosiei tale...

Cînd se întîmplă — lucru rar — să n-aibă nimic împotriva stareţului, își astîmpără mîncărimea de pe limbă legîndu-se de „împăratul" Diocleţian.

— Hei, fîrtate, ce mai faci luminăția-ta ? Bine sănătos ? Ha ? Te scarpini de jeg, ha ? Las', c-o să te opăresc cu o căldare de leșie, să-ți pară că faci baie în palatul de la Rîm. Și o să te frec cu peria de duşumele, să-ți pară că te gîdilă sclavele și țiitoarele...

Ticălosule ! Unde ți-o fi sufletul pe lumea cealaltă ? În focul cel veșnic, la un loc cu Domițian, și cu Maximian, și cu Nerone, și cu Dechie, cu fiara de gineri-tău Galerie și cu toți antipatii și ighemonii care s-au îndrăcit asupra lui Christos. Va fi privind de acolo, din mijlocul pîrjolului, cum strălucesc cununile muceniciei pe fruntea lui Gorgonie și a lui Doroftei, și a lui Petru, și a episcopului Antim al Nicomidiei... Ucigașule și spurcatule ! Ai omorît pe sfîntul Pantelimon și pe Cosma și pe Damian, care doftoriceau în Chilichia, fără arginți. Și ai omorît pe Anastasia fecioara, și pe Eufimia din Haldchedon, și pe sfîntul Sevastian, și pre cei patru frați pietrari cari n-au vrut să cioplească chipuri de idoli fără glas... S-au ucis pre sfinții patruzeci de mucenici și pre Dorofteea, fecioara din chesaria Capadochiei și pe Ecaterina și pe Varvara și pe Meftodie de la Tir și pe Marchelin episcopul, pentru că n-au vrut să se lepede de credința cea adevărată și să se închine dumnezeilor de aur și de aramă... Fiară îndrăcită și blestemată ! Ți s-a părut că tot nu te-ai făcut vrednic de răsplătirile Satanei, și ai dat poruncă să fie uciși Dimitrie și Gheorghe, căpetenii de dregători și de oști împărătești. Ba ai trimis în surghiun chiar pe împărăteasa și pe fiica ta, soția blestematului de Galerie, fiindcă nu s-au orbit de tirania ta și au slujit în taină Mîntuitorului. Ptiu !

Cîteodată, părintele Ghervasie se aprinde așa de tare în mînia lui, încît uită că are în fața lui niște porci nevinovați și-i lovește de-a binelea.

Cu „împărăteasa" se poartă mai delicat. Cel puțin așa crede el.

— Bonjur ! Ce mai faci Măria-ta ? Ce mai robotești ? Cu ale gurii cum te mai împaci ? Ha ? Hrănește-te bine, să faci doisprezece purcei, că ne trebuie pentru iarnă scurteici de vulpi și căciuli de astrahan... Tîrfa dracului ! Dacă ar fi fost părintele stareț în locul sfîntului Ioan Hrisostom... cred că nu l-ai fi mai trimes în surghiun... Este ?

Cetitorul va fi înțeles că atîtea vietăți la bătătura celor doi călugări mai aveau și alt rost decît să-i distreze și să le mănînce grăunțele și resturile de la masă. Oameni săraci, fără alte venituri sigure decît o sută de lei pe lună subvenție de la stăpînire și altă sută de pe la slujbe făcute creștinilor, în calitate de preoți, au căutat să și le înmulțească prin muncă cinstită și potrivită cu haina de călugăr. Căci, deși au ciorbă de la cazan, pîine de la pitărie și lemne de la ocolul silvic, tot le mai trebuie și lor o haină, o rufă, o încălțăminte, un potcap, ba și mai de-ale gurii cîte ceva. Cît de călugăr să fii, dacă n-ai în chilia ta o sticlă de untdelemn — și pentru candelă și pentru tigaie — și dacă nu poți să-ți mai procuri un pic de lapte, măcar pentru piept și pentru gîlci, înseamnă să umbli gol pușcă și să te hrănești ciinește.

Ghervasie și-a făcut rost din capul locului, adică de cînd a isprăvit cu ucenicitul, de luntre și de vîrși. Iar Ghelasie, mai îndemînatic în cele mărunte, s-a pomenit crescător de păsări.

Dar cum nici unuia, nici celuilalt nu le era de ajuns cît cîștigau, s-au luat după alți cuvioși părinți și au prăsit rîmători. Pe unii îi îngrașă, pe altul îl taie, pe alții îi vînd de mititei — și astfel au mai adăugat un capital la venituri.

Trebuie să mai spunem iarăși că părintele Ghervasie nu ia pentru sine, din cotețul cu pește, decît bibani și știuci. Rar cîte un șalăiaș sau alt pește mai nobil. Ce e mai bun vinde ca să-și facă haine și ce-i mai trebuie. Iar părintele Ghelasie nu jertfește pentru stomacul sfinției-sale decît pui și ouă. Pentru nimic în lume n-ar băga el în oală pe Marița, pe Gălbinușa, pe alde Lucreția, ori pe Agatoclia. Chiar cînd e vorba să dea spre

ucidere un pui mic și tot nu se hotărăște cu inima ușoară. Gîndește că l-a crescut de cînd a ieșit din găoace, l-a ferit de guzgani și de pasări răpitoare, l-a hrănit din mînă, de cînd nici nu știa să caște ciocul, și-i e milă ca de copilul lui. Cînd îl vinde, e altceva. Nu-l vede nici cu guler roșu, nici fudul în farfurie.

Și ori de cîte ori prinde un pui, fie ca să-l taie, fie ca să-l vîndă, se ferește cît poate ca să nu stîrnească frica printre păsări. De aceea lighioanele sfințicisale sunt așa de domestice, că se lasă proaste cînd pui mîna pe ele și se urcă, chiar nepoftite, pe umerii și în capul părintelui Ghelasie.

Se înțelege deci mirarea lor, a tuturor vietăților părintelui Ghelasie, cînd se văzură onorate numai cu o vizită pur și simplu și lăsate cu stomacurile în voia soartei.

Se opriră mai întîi în fața coteţului comun și după ce așteptară în zadar preț de-o jumătate de ceas, își arătară nedumerirea cloncăind, coteodăcind, măcăind și șoșotind.

Iar cînd văzură că se ridică soarele peste pipotele pustii, trecură în fața casei și protestară zgomotos, dar respectuos. Numai Costache își permise îndrăzneala să ciocăne în ușă, și curcanul să înghine o înjurătură sau un blestem.

Apoi se liniștiră și așteptară întoarcerea stăpînilor de la biserică. Altceva nu era de făcut. În timp de vară se mai găsește cîte un grăunte de ciugulit prin ogradă, dar la 4 martie — ioc ! Căci pietricelele și nisipul n-au rost în gușă decît introduse după alte feluri de bucate. Iar verdeața pirpirie din straturile cu usturoi de toamnă, nu putea fi înghițită decît în cazul unei flămînziri prea din cale-afară.

Cînd sosi cuviosul Ghelasie de la biserică, fu înconjurat din toate părțile și i se cerură explicații în cinci limbi păsărești. Îl traseră de anteriu și de pantalonii deja ciuguliți pe poale, îi tăiară drumul, îi săriră pe umăr, îl rugară, se mai răstiră la el, pînă îl înduioșară.

— Mă frate Ghervasie, eu nu prea înțeleg de ce să postească și bietele jivini, cînd nici păcate n-au făcut

și nici la judecata viitoare n-or să fie poftite. Dacă e vorba să ne ispășim neascultările și îmbuibările din săptămîna brînzei și de mai înainte, apoi datori sîntem ca numai noi să suferim în răbdare, nu și aceste suflete nebotezate și necuvîntătoare...

După ce răspunse unei înjurături pe șleau a curcanului, care-l bănuia vinovat, cuviosul Ghervasie se arătă neînduplecat.

— Drept e, cum grăiești tu, că aceste lighioane nu vor avea cuvînt înaintea Scaunului nici pentru faptele noastre și nici pentru ale lor. Dar iarăși se cade să iei aminte că Dumnezeu nu este fără de nici o socoteală față de strigările lor. Cînd a încuiat cerul trei ani și șase luni, de n-a dat pic de ploaie pe pămînt, să nu crezi tu că l-a descuiat numai de dragul lui Ilie și al văduvei din Sarepta-Sidonului. S-a înduioșat mai mult de țipetele dobitoacelor necuvîntătoare — și pentru mila lor a tras cu buretele și peste ticăloșia oamenilor...

— Tu ești prost, mă Ghervasie. Ce are aface urgia venită de la Dumnezeu și cu înfometarea la care supunem noi aceste ființe nevinovate ? Căci, ia aminte la cele ce-ți grăiesc... cu cît lighioanele astea fără păcat vor suferi mai mult și vor striga mai tare, din pricina capului tău nevolnic întru tălmăcirea scripturilor și a tainelor Tatălui, cu atît greșalele noastre se vor înmulți și mila lui se va depărta de la noi. Să postești tu, ticălosule, pînă s-o topi toată osînza de pe tine și ți-o atîrna pielea peste șolduri, dacă vrei să capeți izbăvire....

— Nu fi dobitoc, măi frate Ghelasie, se rățoi Ghervasie cu gura cam pe jumătate.

Și luînd *Sfînta Scriptură* își căută îndreptățire în capitolul profeției lui Ionă.

— Ascultă, cîrtitorule, și ia aminte că nu din prostie, nici din răutate am pus jivinele la post, ci din înțelepciunea pildelor de urmat.

Își drege glasul și citește din *Biblie*.

— „Și s-a făcut cuvîntul lui Dumnezeu către Ionă, a doua oară, zicînd : «Scoală și mergi în Ninevi, cetatea cea mare, și propovăduiește într-însa după cuvîntul cel dintîi care am zis ție». Și s-a sculat Ionă și a mers la Ninevi, precum i-a zis Domnul. Și Ninevi era cetate

mare lui Dumnezeu, cale ca de trei zile. Și a început Ionă a intra în cetate, cale de-o zi, și a propovăduit, zicînd : «Încă trei zile și Ninevi se va prăpădi». Și au crezut oamenii din Ninevi lui Dumnezeu și au propovăduit post și s-au îmbrăcat în saci, de la cel mare pînă la cel mic al lor. Și a venit cuvîntul la împăratul Ninevei, și s-a sculat împăratul de pre scaunul său și s-a dezbrăcat de hainele sale și s-a îmbrăcat în sac și a șezut în cenușă.

Și s-a spus și s-a poruncit în Ninevi, de la împăratul și de la boierii lui, zicînd : «Oamenii și dobitoacele și boii și oile să nu guste nimic, nici să pască și apă să nu bea». Și s-au îmbrăcat oamenii cu saci, și vitele n-au păscut, și au strigat lui Dumnezeu cu dinadinsul și s-a întors fiștecare din calea sa cea rea și de la strîmbătatea ce era în inimile lor, zicînd : «Cine știe ? Doar de-i va părea rău lui Dumnezeu și se va milostivi și se va întoarce de la întărîtarea mîniei sale, și nu vom pieri !»

Și a văzut Dumnezeu faptele lor, că s-au întors din căile cele rele, și i-a părut rău pentru răul care poruncise să le facă lor și i-a iertat...“

— Hei, acuma ți s-a deschis capul, măi frate ? Vezi, că dacă ninevitenii n-ar fi pus la post și dobitoacele și boii și oile, n-ar fi dobîndit iertare de la Dumnezeu...

Dar Ghelasie, mereu cu ochii și cu urechile către păsări, nu se lăsa înduplecat.

— Mai întîi, observă el, că și boii și oile sînt dobitoace, și nu înțeleg de ce *Sfînta Scriptură* face băşcăluire. Al doilea : păcatele noastre, oricît de neplăcute ar fi în ceruri, nu se potrivesc nici din depărtare cu ale ninevitenilor, încît să silim și rațele și gîștele să se roage pentru iertarea lor...

— Păi tocmai de aceea, fiindcă n-am greșit atît de tare încît să trimită Dumnezeu prooroci la noi, nici postul pe care l-am dat jivinelor nu se potrivește cu cel dat de cei din cetatea Ninevei. N-auzișI, surdache, că ei au oprit vitele pînă și de la adăpat ? Ori pasările tale și cotoii și cățeaua și porcii slobode sunt să se ducă în lac și să bea cît vor pofti. Lasă, mă Ghelasie, nu te mai scîrbi atîta, că nu se prăpădesc în trei zile. Și văzînd Dumnezeu

suferința noastră îndoită : și pentru păntecele nostru și pentru al lor, va judeca tot așa ca și pe vremea lui Ionă proorocul : „Uite, mă, bieții călugări ăștia, atît de se căiesc pentru păcatele lor — multe, puține — că nu s-au codit să silească la nevoința postului chiar și pre lighioanele fără grai și fără prihană". Acuma pricepi, Ghelasie ?

Dar Ghelasie tocmai privea la cocoș care, neînțelegînd scripturile și nici socotelile lui Ghervasie, apucase pe Agatoclia de moț și se pregătea să spurce postul.

— Hei, Costache ! strigă Ghervasie cînd văzu nelegiuirea. Te trăsnește Dumnezeu, ticălosule !

Dar Costache, ca Costache ! Crezînd că-l îndeamnă ca de obicei, se urcă pe nevasta favorită a lui Pilat și o ghemoti sub labele-i grele și noduroase.

— Huo ! țipă cuviosul Ghervasie. Asta se cheamă preacurvie, scîrbosule !

Ghelasie rîse tare, apoi își făcu cruce.

— Mă Ghervasie, eu bănuiesc că ori te-ai scrîntit la cap, din vinul ăla d-aseară, ori îți arde de glumă. Lasă, creștine, lighioanele în pace și vezi-ți de slăbiciunile tale...

— Doamne ferește ! se opinti Ghervasie. Și ca să arate că nu șăguiește, smulse din cingătoarea lui Ghelasie cheia de la cămara cu grăunțe și intră în chilie, să facă rînduială.

Bietul Ghelasie se închină ca de un lucru pe dos și, lăsînd bietele păsări fără nici o speranță, intră și el în chilie, nedumerit și trist, cu cotoii mieunînd în urma lui.

V

LEMARGHIE ȘI GASTRIMARGHIE

Cititorul a înțeles că părintele Ghelasie e un călugăr liniștit și cu bună rînduială în viața cea de toate zilele. Dar nici cuviosul Ghervasie nu s-a născut în altă zodie. Atîta numai, că o ia cîteodată cam la o parte cu drumul și se încăpățînează — fie pentru o zi sau numai pentru un ceas — în cîte-o idee mai mult sau mai puțin năstrușnică.

Încolo, amîndoi sînt buni, curați la suflet, cititi în cele bisericești și sîrguitori în cele gospodărești. Acuma, că bea Ghervasie ceva mai multișor, n-ar fi nimic, fiindcă și Ghelasie are partea lui... că doarme mai cu spor. Dar la mîncare se potrivesc de minune. Și cît privește gusturile și cît privește cantitatea. Grăsimea însă se adună toată pe trupul lui Ghervasie, iar Ghelasie rămîne mereu uscat, deși nu suferă, după cum am văzut, nici de nesomn, nici de inimă acră. Așa e sadul unuia și așa e sadul celuilalt.

Cît pentru vîrstă, e ceva mai vechi biletul părintelui Ghervasie. Numai cu două luni și douăzeci și șase de zile. Împlinește adică sfinția-sa patruzeci și opt de ani și cinci luni marțea viitoare, în săptămîna a doua a sfîntului și marelui post, pe cînd părintele Ghelasie împlinește numai patruzeci și opt de ani, două luni și patru zile, tot marțea care vine.

Pe Ghervasie l-a chemat din botez Gheorghe, iar pe Ghelasie — Grigore.

Ghervasie s-a născut în județul Vîlcea, pe aproape de Drăgășani, iar Ghelasie în județul Olt, cam tot în preajma Drăgășanilor. Vorba lui Ghervasie : „Ne desparte numai un pîriiaș".

Ghervasie a intrat în mînăstire la etatea de douăzeci și șase de ani, după ce a încercat mai întîi să vadă cum e piinea de om însurat. A nimerit, sărmanul, o tovarășă de uși multe, și cînd și-a dat seama că nu mai e de trăit cu nebuna, a părăsit lumea și s-a dus la călugărie. Mai întîi la Turnu, în Argeș, apoi aci, unde l-am descoperit.

Părintele Ghelasie, dacă s-ar fi însurat, poate că la fel ar fi pătimit și el. Pentru că nu întotdeauna se împlinește proverbul cu sacul și cu peticul. În drumul atît de sucit și de crăcit al vieții, nu o dată ți-e dat să vezi un pitic care și-a luat sarcina să guverneze un tălălău de muiere, sau un vlăjgan de bărbat care s-a înhămat la jug cu o biată stîrpitură. O gloabă de cal care-și hîrîie sufletul să ducă după el un haram de căruță și doi bidivii fără oase, abia struniți, batjocoriți cu trasul unei telegușe zburdalnice și firave.

Cuvioșia-sa, adică părintele Ghelasie, a avut de copil înclinări către cele casnice și către cele bisericești. Acasă, făcea adesea pe „baba de vatră" și pe monitorul cloștilor, al gîndacilor și al porcilor. Iar la biserică punea foc în cădelniță, ieșea cu sfeșnicul înaintea popii și ajuta țîrcovnicului să stîrnească praful cu mătura și paianjenii cu peria în băț.

Cînd a fost să împlinească șaisprezece ani, l-a adus unchiul Chesarie la mînăstire. Chipurile numai așa în plimbare și în vizită. Dar Grigore, născut să trăiască în oastea cea fără soldă a lui Christos, a rămas aci, și rămas a fost și va fi.

După moartea unchiului, ieromonah și duhovnic, i-a moștenit chilia, în care s-a aciuiat mai tîrziu și cuviosul Ghervasie.

În cele patru luni cît a stat la Turnu, părintele Ghervasie — pe atunci fratele Gheorghe — abia a învățat să rabde și să mulgă vacile, căci să taie lemne, să tragă cu coasa și să-și facă cruci, știa de acasă. Iar aci, în sfînta mînăsire a lui Radu Mihnea, a avut parte să fie dat de ascultare în seama părintelui Gherontie, nacealnicul de la

pescărie. Care nu cunoștea numai vicleniile peștelui și pe ale pescarilor, ci și dulceața și meșteșugul celor opt glasuri ale muzicii bisericești.

În acest timp a învățat fratele Gheorghe cum se poartă o luntre, care, ca și femeia, e foarte năzuroasă la început ; a mai învățat cum se cheamă diferitele neamuri de pește și tot ce trebuie să știe un om de baltă și de năvod.

Apoi l-a deprins părintele Gherontie cu slovele vechi ; și numai după ce a ajuns să citească *Psaltirea* în biserică, l-a pus să urce de la pa de jos la pa de sus, să coboare pe aceleași trepte, să le urce din nou sărind cîte două și cîte trei, să le coboare șontăcăind și iarăși să se repeadă ca vulturul și să se lase cu parașuta.

După ce s-a împrietenit bine cu toate semnele psaltichiei și a dat dovadă că știe cum se atinge un oligon și cum un psifiston, cum se coboară un apistrof și cum se îngînă varia, cum se răsucește omalonul cînd are un aplí dedesubt, cum se tace la cruce și cum se miorlăiește la diezuri și la efesuri, a luat *Anastasimatarul* de la glasul întîi, și l-a dus cu toată cinstea cuvenită pînă la al optulea.

Astăzi, părintele Ghervasie trece, cît privește meșteșugul, drept cel mai de seamă cîntăreț din mînăstire. Nu prea îl ajută însă vocea. E puternică, dar e crăpată. Cînd îl auzi pentru prima oară ai impresia că ori are mai multe beregăți, ori mai cîntă doi-trei, la spatele cuviosiei-sale.

Părintele Ghelasie a deprins de la unchiu-său Chesarie numai să citească slovele vechi. Adică atît cît știa și răposatul. Și citește nu glumă. Îi turuie gura că parcă ar avea mai multe limbi — și toate mișcate prin curent electric. În mai puțin de zece minute îți dă gata o catismă, iar psalmul 103 de la vecernie, abia apucă popa să înghine două-trei din cele șapte rugăciuni, că el l-a și isprăvit.

Pentru cîntări însă nu l-a ajutat urechea. Glas ar avea, să mai dea și la alții, dar nu-l poate struni cumsecade. Face la jumătăți de tonuri de te iei cu mîinile de păr. Răcnește unde trebuie să țipe și plînge tocmai unde trebuie să salte. O dă pe nas cînd se cuvine să se

coboare în stomac și urcă în cap tocmai acolo unde se cere să se proptească în nas sau în cerul gurii. Dar călugării s-au obișnuit cu el. Nu-i mai ia seama decît un străin și părintele Ghervasie cînd vrea să-l necăjească.

— Măi Ghelasie, zice Ghervasie, eu să fiu ca tine mai bine m-aș împușca decît să-mi tot bat joc de biata psaltichie...

Dar nici Ghelasie nu-i rămîne întotdeauna dator.

— Și eu, în locul tău, mai bine mi-aș tăia limba decît să mănînc patru cuvinte din cinci care trebuiesc rostite...

Căci, am uitat să spunem, părintele Ghervasie s-a bîlbîit la limbă. Mai tare păcat face cînd slujește sfînta liturghie, ori cînd deschide gura să zică măcar *Lumină lină* sau *Acum slobozește*. Nu se lămurește decît primul și ultimul cuvînt. Rar de se mai poticnește și pe la mijloc. De pildă cînd iese cu sfintele daruri: „Prepreasfințitul — pîl-pîl-pîl-pîl-pîl — vecii-veciiloooor!

În schimb, părintele Ghelasie nu mănîncă o silabă măcar, dar nici virgule nu întîlnește în calea sfinției-sale. Abia dacă mai dă peste cîte un punct o dată la două pagini. Și macină cuvintele așa de repede, că atunci cînd slujește ca preot, pînă citește el ectenia cea mare, cîntărețul nu poate îngîna decît doi-trei *Doamne miluiește* și *Preasfînta Născătoare de Dumnezeu*.

Vreți poate să cunoașteți în amănunțime și chiliile în care se mîntuiesc prietenii noștri? Să mărturisim dinainte că nu prea se aseamănă cu adăposturile monahilor care au viețuit cîndva în Eghipet și în Asia Mică. Aceștia trăiau la început în corturi mici, sau rătăcind sub cerul liber, îndurînd foamea, arșița, frigul și vecinătatea reptilelor și a fiarelor neîmblînzite.

Și chiar mai tîrziu, după ce marele Pahomie, ucenicul sihastrului Palamon, a organizat primele chinovii, pe o insulă a Nilului, și după ce sfinții Vasile, Ioan, Casian și Benedict, au extins și complectat începutul făcut de el, mulțime de călugări dornici să-și chinuiască trupul de dragul lui Christos se ascundeau prin peșteri și prin scorburi, se prefăceau a fi nebuni ca să-i batjocorească lumea și deci să guste plăcerile umilinței, avînd credința că astfel sufletul va fi mai repede curățit. Unii

își făceau sălașe pe stîlpi de piatră, alții se îngropau pînă la uneri în pămînt, își legau greutăți de corp, sau rătăceau prin locuri pustii, ani îndelungați, uitînd gustul pîinii, al mîncării calde și fără să vadă ființă omenească.

Viața cea mai aspră care nu cunoaște nici o limită în chinuirea trupului, au dus-o înșiși marii întemeietori ai monahismului creștin.

Sfîntul Antonie a vieţuit vreme de douăzeci de ani ascuns în niște ruine părăsite, gol, flămînd, mușcat de șerpi și mereu chinuit de Satana.

Pahomie cel mare a sihăstrit un timp într-un loc pustiu care era plin de spini și de șerpi. Cînd se întorcea la peșteră, cu crosna de lemne și cu mîinile și picioarele însîngerate, își aducea aminte de patimile Mîntuitorului și durerile îi păreau mai ușoare. Ba chiar plăcute.

Arsenie, plictisit de onorurile pe care le avea la curtea împăratului Teodosie, în calitate de profesor al copiilor acestuia, a fugit într-o bună zi în pustie, ca să fie mai departe de oameni și mai aproape de Dumnezeu. Toată vremea și-o trecea în rugăciuni și în post, ștergîndu-și mereu lacrimile ce fără încetare îi curgeau din ochi.

Șaizeci de ani a trăit cuviosul Onufrie singur în pustie, legumind fructele unicului smochin ce se afla prin partea locului și adăpîndu-se cu roua de pe iarbă. După ce i-au putrezit hainele de n-a mai rămas nimic să se țină pe corp, își acoperea goliciunea cu barba și cu părul din cap, care-i crescuseră pînă la pămînt.

Ilarion și-a săpat chilia în forma unui mormînt, nu departe de Gaza. Purta haină aspră, de păr, nu gusta nimic zile întregi la rînd, mereu fiind chinuit de vedenii cu femei goale și cu mese bogate.

La vîrsta de optsprezece ani, Sava Sfințitul ședea închis într-o peșteră cinci zile pe săptămînă, rugîndu-se și împletind cîte zece coșnițe pe zi. La treizeci și cinci de ani s-a mutat în pustiul Iordanului, unde își amăgea stomacul cu rădăcini și cu miez de trestie. Cînd a socotit că tot nu va fi pe placul Domnului, s-a mutat într-o scorbură — în plin pieptul unui munte pustiu, de unde nu se putea coborî să-și ia apă de la izvorul din vale decît

cu ajutorul unei frînghii. Cică o dată au venit niște tîlhari să-l... jefuiască. Dar nu izbuteau să se urce la el. Văzîndu-le cazna, marele pustnic le-a slobozit frînghia în ajutor...

Mai tîrziu, către adînci bătrîneți, supărat de călugării pe care îi statornicise într-o mare lavră, s-a ascuns în peștera unui leu, pe țărmurile Gadarei.

Macarie Egipteanul și-a lăsat mireasa oftînd neîmbrățișată și s-a ascuns într-o peșteră pe care a descoperit-o în munții Nitriei.

Cuvioasa Apolinaria, fiica lui Antenie Antipatul, a trăit îmbrăcată bărbătește într-o vale pustie și mlăștinoasă.

Grigorie Decapolitul și-a dus zilele într-o peșteră plină de draci, care se prefăceau adesea în chip de șerpi și se încolăceau de trupul lui și-l mușcau.

Pavel din Teba s-a retras în vîrful unui munte, unde se hrănea din pîinea pe care i-o aducea un corb.

Sfîntul Simeon Stîlpnicul a pus să-i astupe peștera la gură, și astfel a stat patruzeci de zile fără mîncare și fără pic de apă. S-a urcat apoi în coama muntelui și și-a ferecat acolo un picior în lanțuri, ca astfel să nu-și mai ferească trupul de arșiță, de ploi, de frig și de înțepătura mușteloi. Iar cînd a fost descoperit, și-a mutat domiciliul în vîrful unui stîlp de piatră înalt de treizeci și șase de coți, unde a sălășluit treizeci de ani, hrănindu-se cu linte înmuiată în apă.

Cuvioasa Maria Egipteanca, după ce și-a risipit tinerețea cu dărnicia unei mari desfrînate, a fugit, cuprinsă de remușcări, în pustiul Iordanului. Timp de patruzeci și șapte de ani n-a întîlnit picior de om în calea ei. A luptat la început cu amintirea meselor copioase, pe care le înlocuia acum cu rădăcini de ierburi ; și zile întregi i se frigeau buzele în căutarea unei picături de apă.

În vremea noastră, cuvioșii călugări nu mai trăiesc ascunși prin peșteri și nu mai suferă de foame și de frig decît din pricina vreunui stareț tiran și hapsîn.

Și nici cu Dracul nu se luptă atît. După secole întregi de războaie cumplite, au început să obosească și Satana, și călugării, pînă ce a intervenit între ei un

armistițiu tacit, apoi o pace în toată regula. Ce-i drept neiscălită dar cu atît mai trainică.

După aceea n-au zăbovit să se simpatizeze, așa ca doi vecini care s-au dușmănit ani de zile pînă și-au dat seama că, în definitiv, nu prea aveau pentru ce să se dușmănească.

Nici Dracul nu se mai preface în șerpi și în balauri ca să-i muște și să-i înfricoșeze, nu le mai turbură visele cu femei și cu ospățuri rare, nu se mai căsnește să le răstoarne chiliile ori să-i arunce în mare, nu-i mai pîndește noaptea pe la colțuri ca să le dea cu parul în spinare, precum odinioară cuviosului Moise Arapu, și nici în catastiful lui nu mai scrie toate mărunțișurile. A lăsat îndeletnicirea aceasta pentru îngerii lui Dumnezeu.

Călugării, recunoscători, și oamenii care caută liniștea cu price preț, nu-l mai suduie nici ei pe necuratul, nu-l mai ucid cu frînghii ude, nu-l mai batjocoresc cu scuipat, nu prea îi mai strică somnul cu rugăciuni și cu mătănii, nu-l mai ostenesc să-i îndemne la mîncare bună și la vestminte moi și nici nu-l mai silesc să-și complecteze cunoștințele teologice în vederea unor eresuri noi și a unor eventuale sinoade ecumenice...

Prin urmare, prietenii noștri, Ghervasie și Ghelasie, sunt așa cum pot să fie în împrejurări de astăzi doi călugări buni. Nu zgîndăresc luleaua Dracului, dar nici nu-l lasă să o fumeze chiar așa cum ar vrea el. Dorm bine, mănîncă de sătui, nu suferă de sete, nici de ger, nici de soare, cunosc și șaiacul și alpacaua, și sandalele și ghetele cu scîrțîitori, însă dorul după ochi de muiere l-au lăsat în satele de unde au plecat. Și nici Dracu, pentru motivele arătate, nu și-a mai pus în minte să le întărîte sîngele.

Cotețul în care adăpostesc și hrănesc pe Gherasim, pe Dioclețian și pe Eudoxia e poate mai mulțumitor la vedere decît peștera fostului preceptor al odraslelor împăratului Teodosie ; iar chilia în care domnește Costache cu Pilat, cu Moț-împărat, cu Averescu și cu Makensen n-a avut-o nici Antonie cel Mare, nici Onufrie și nici Maria Egipteanca.

Casa în care se mîntuiesc întru Domnul cei doi călugări, așa cum se înțelege mîntuirea în leatul de la Christos 1933, nu e cine știe ce grozăvenie de vilă, dar e

posibil ca nici „palatul" sfîntului Vasile, de la mitropolia Chesariei Capadochiei, să nu fi fost mai de deochi.

Închipuiți-vă o clădire patrată, cu înveliș de tablă neagră, cu burlane de tinichea ruginită pe la colțuri, cu pereții văruiți în alb, fără nici un fel de ornamente, cu cerdacuri închise în geamlîc, în față ca și în dos, cu sălile pardosite cu cărămidă lată și tocită de vechime.

Casa are patru odăi despărțite la mijloc printr-o sală largă, așternută cu un preș lung de cînepă. Două odăi sunt stăpînite vremelnic de către cuviosul Ghelasie, și două, tot în trecere, de către cuviosul Ghervasie.

În odăile din față, mai mari și mai însorite, cei doi vecini și frați în [tru] Domnul, își au instalate dormitoarele, paraclisele și... bibliotecile, după gusturi cu totul deosebite, iar în celelalte două și-au făcut cîte-o mașină de gătit, sau numai de încălzit.

Să vizităm mai întîi pe părintele Ghelasie, care, după cum am văzut, e înzestrat de la Dumnezeu cu oarecare îndemnări femeiești.

În fața ușii, la intrarea în dormitor, sfinția-sa ține o roată de papură pentru șters picioarele, iar atîrnată în cui — o perie de haine „pentru vizitatorii nespălați", vorba lui Ghervasie. Înăuntru — toate lucrurile de trebuință și toate mai-măruntele ce se pot închipui.

Un pat de fier cu poze pe tablii, înfățișînd — una un dans oriental, iar cealaltă un cioban doinind din fluier. Salteaua de paie este acum înghesuită subt cea de lînă, care nu rareori e umilită să se strîmtoreze sub greutatea surorii de paie, după cum părintelui Ghelasie i se pare că e mai mult sau mai puțin păcătos.

Peste saltele așterne cuvioșia-sa o velință simplă de lînă, apoi cearceaful iglițat pe poale de mîna-i puțin bărbătească, iar deasupra — un macat migălit greu de maica Aglaida, soră bună, care se mîntuiește de mai puțină vreme în mînăstirea Rătești.

Ca să-ți dai seama dacă odaia e pardosită cu scînduri sau cu pămînt, trebuie să te chiorăști sub pat, ori să ridici un colț de velință. Căci peste tot a așternut părintele Ghelasie țesături de cînepă sau din rămășițe dăruite de sora călugăriță și de creștini pentru pomenire. Îi place să păstreze scîndurile mereu albe, să calce pe moale și să

vadă înaintea ochilor numai dungi și vergi în toate culorile cunoscute.

La fereastră mai ține încă un pat, pentru niscai rude ce ar veni să-l cerceteze, sau pentru un vizitator prins de neguri în cuprinsul mînăstirii. Acesta e de lemn, mai simplu, cu saltea de paie, macat roșu de lînă și la căpătîi moțat c-o pernă fățuită curat și fără desenuri.

La răsărit, între cele două paturi, hălăduiește un scrin mare, rămas de la duhovnicul răposat. E simplu, de tei, vopsit în negru și cu patru sertare. În cel de sus ține rasa și anteriul de zile mari ; în cel de jos de tot — încălțămintea de care n-are imediată nevoie, iar în cele două din mijloc — rufăria, îmbălsămată, ca și hainele, cu miros de sulfină, precum și gologanii căpătați din cotețe și de pe la sfinte masle.

Deasupra scrinului, peste fața de pînză cu cheițe de arnici roșu, a îmbulzit părintele Ghelasie, pe lîngă obiecte de folos, cum e lampa într-un picior, cutia cu chibrite și un sfeșnic de aramă cu lumînare în vîrf, o mulțime de mărunțișuri. Păpuși de cauciuc, care refuză să stea culcate, statuete de gips, reprezentînd femei goale, Napoleoni cu picioare crăcănate, o solniță și un cocoș de sare, lucrate de ocnași, o perniță de mătase, înțepată cu vreo douăzeci de ace de toate calibrele, un ou de sare, altul de piatră, vreo patru de găină, încondeiate artistic, un michiduță de lemn, care se dă tumba dacă-l tragi de-o sfoară, apoi o puzderie de poze așezate în rame de carton sau sprijinite de celelalte obiecte.

Vă închipuiți cîtă osteneală pe părintele Ghelasie pînă le șterge pe toate de praf și le reașează în pozițiile pe care le-au avut.

În peretele din fund, deasupra patului, spînzură un covor turcesc, acoperit de un tablou mare, cu chipul părintelui Ghelasie, de pe cînd era numai ierodiacon.

În partea dinspre soare-răsare — mulțime de icoane, toate înrămate frumos și așezate numai după considerații estetice, în jurul Sfintei Treimi. O candelă mare veșnic aprinsă și cu untdelemnul mereu împrospătat are menirea să cinstească prezența atîtor sfinți și să amintească stăpînului de veșnicia vieții de dincolo. Iar analogul de lemn, de lîngă scrin, cu filele ceaslovului înnegrite la

colțuri de atîtea întoarceri și cu metaniile de canon tocite de numărătoarea închinăciunilor, îi spune în toată clipa că e monah și că e dator să îndeplinească la țanc pravila poruncită de sfinții părinți.

În dulapul scobit în porțiunea de perete dintre ușă și fereastră, ține de toate părintele Ghelasie : prescuri uscate, perii, cremă pentru ghete, o cruce de lemn și una chipurile argintată, zahăr, cafea, chibrite, vreo trei borcane cu dulceață și cîteva cărți : *Biblia* (de Buzău), un tom de Efrem Sirul, *Liturghierul*, *Molitfelnicul*, *Cura lui Kneip*, *Agatanghelul*, primul volum din *Călugări și femei* și *Sfîrșitul Omului*.

Tot aci mai păstrează o sticluță cu agheasmă mare, lumînări și cele trebuincioase pentru candelă. Precum și două linguriță de argint, cu care servește oaspeții mai de seamă sau pe care îi bănuiește el a fi mai ceva decît alții.

Să trecem acum la părintele Ghervasie.

Chilia cuviosiei-sale are, după cum se bănuiește, aceleași dimensiuni, tot două ferestre mari și luminoase, tot o sobă de zid cu patru fumuri, tot patru pereți văruiți și tot cu dușumea pardosită. Pare însă mai largă și aceasta din cauză că nu e încărcată ca a lui Ghelasie.

La intrare n-a așezat sfinția-sa nimic pentru șters. Cînd vine de afară plin de noroi și își aduce aminte că trebuie să-și curețe tălpile cele de la cizmar sau de la Dumnezeu, se folosește de papura vecinului. Iar cînd iese din chilie și bănuiește ceva praf pe culion ori pe rasă, nu se mai întoarce înapoi, ca să nu-i meargă rău, ci tocește peria lui Ghelasie.

Înăuntru, lucrurile, multe-puține, pe care le are, le ține curate și fiștecare la locul ce i se cuvine. Afară bineînțeles de cazul cînd o bucurie sau o supărare îl face să arunce culionul într-un ungher și botforii unde s-ar cădea să stea locul curat.

Părintele Ghervasie are un singur pat, de lemn, cu tablii, vopsit în turchez-închis, cu o saltea de amestecătură : canură de lînă, păr de bou, fulgi de pasăre și talaș de la părintele Loghin dogarul.

Perne care să-l ferească de răceala peretelui nu și-a făcut însă, fiindcă nu simte nevoie și fiindcă are patul o blană lată. Cearceafuri nu folosește decît la

glapumă. Pe pat așterne numai în seara cînd își schimbă cămașa de noapte. Ci-că se simte și el de două ori pe lună „boier", ca Ghelasie. Doarme pe-o velință, care nu trebuie mereu spălată, ci numai scuturată de praf și de purici. Capul și-l odihnește pe-o singură pernă uriașă de puf, înfățată regulat în fiecare sîmbătă, după vecernie.

De la ușă pînă la pat, așterne o șuviță de velință, dar nu calcă pe ea decît în ciorapi și în papuci. Chiar și cu picioarele goale, însă numai cînd e sigur că nu lasă urme. Încălțat, circulă pe dușumeaua goală. Dacă se locește, nu-l privește, iar dacă se murdărește, se spală și se usucă.

Și o spală nu glumă ! Cel puțin o dată în două săptămîni. Neputînd să se aplece, din cauza grăsimii, a pus roadă periei și măturii, înfășoară și cîrpele în vîrful unui băț, și așa face toată operația, adică din picioare nu de pe scaun.

Neavînd scrin, ca vecinul din fața ușii, și-a cumpărat o ladă în care-și ține la un capăt albiturile, la celălalt negriturile, iar la mijloc rasa de muhair și anteriul de păr de cămilă.

De spălat, se spală ca și Ghelasie : în bucătărie. Ține însă și în dormitor un lighean, pe care-l folosește ca scuipătoare și ca scrumieră.

În locul dintre ferestre, are sfinția-sa o masă mare, pe care [se] sprijină : cărți, cutia cu tutun, chibriturile, foarfecile, pieptenele și o oglinjoară, cîștigată cu cîțiva ani în urmă la bîlciul ce se face în satul vecin.

Cărți are mai multe ca părintele Ghelasie. *Biblia, Viețile sfinților* (12 volume), *Aghiasmatarul, Molitfelnicul, Tuțul de grîu, Necazurile părintelui Ghedeon, Oglinda omului celui dinlăuntru, Explicarea viselor, Educația sexuală,* un dicționar latin-român, cîteva cărți de muzică bisericească și altele.

Icoane are cam la fel ca vecinul, dar așezate după ierarhie. Decît să supere pe sfinți a preferat să supere ochiul omului iubitor de frumos. Nu mică, i-a fost însă bătaia de cap pînă să aleagă între sfîntul Gheorghe și sfîntul Dumitru, între Ioan Botezătorul și apostolul Petru, între sfîntul Vasile și între Ioan Gură-de-aur, între arhanghelul Mihail și între colegul său Gavriil. A mai

folosit şi scripturile, a mai cerut şi părerea lui Ghelasie, a mai ispitit pe cîte un proistos iscusit în cele sfinte, iar la mare nedumerire s-a călăuzit după vîrstă şi după datele din calendar. De a'fabet s-a ferit ca de ciumă, căci altminterea ar fi trebuit să aşeze pe Gheorghe înaintea lui Petru, pe sfîntul Mina înaintea sfîntului Vasile şi pe cuvioasa Anastasia înaintea Maicii Domnului.

Alte poze nu ţine în chilie părintele Ghervasie.

Pereţii şi soba sunt tot aşa de albe şi de curate ca şi la Ghelasie. Atît numai, că pe cînd Ghelasie ţine sculele de ceai şi de cafea în bucătărie, Ghervasie le ţine între sobă, din care pricină găseşti aci în tot momentul o pată de cafea sau de cenuşă lăsată de fundul ibricului.

Amîndoi cuvioşii îşi deretică chiliile în fiecare zi. La Ghelasie durează această operaţie cîte un ceas şi uneori cîte două, iar la Ghervasie — cam de cinci ori mai puţin. N-are nici atîtea bucluceri şi nici nu le gîdilă prea mult. Dar mai niciodată nu deretică ei în acelaşi timp. Pînă vine Ghervasie de pe apă, Ghelasie a isprăvit şi cu orătăniile şi cu maturatul.

Astăzi însă, fiind rînduiala cea veche stricată de îndelunga lenevire sub plapumă, îşi scuturară chiliile amîndoi o dată.

Părintele Ghervasie şi-a ghemotit părul sub căciula moale de postav, iar părintele Ghelasie l-a ascuns subt o basma cu miros de tămîie, înnodată femeieşte deasupra frunţii.

Părintele Ghervasie, avînd bulendre mai puţine şi chef de dibuit aproape deloc, a măturat numai locurile slobode, n-a mai vîrît mătura pe sub pat, n-a mai scos la aeriseală decît plapuma şi perna şi a lăsat praful să-l şteargă cu altă ocazie.

Ghelasie, şi el fără gust de migăleală, e silit totuşi să zăbovească, întrucît prăznuirea lăsatului de sec s-a făcut în dormitorul cuvioşiei-sale. Masa e plină de firimituri şi de oase, de farfurii şi de pahare murdare, iar farfuriile, ca după o cină cu care nu te lasă tipicul să te întîlneşti în fiecare zi.

Şi nici pe subt masă nu e tocmai curat. În locul unde a stat sfintia-sa nu se vede nici un semn de ospăţ cu

răsfăţ, dar subt scaunul lui Ghervasie e bucluc mare. Parcă ar fi mîncat mai mult pe covor decît pe masă.

— Măi frate Ghelasie, mă primeşti să-ţi ajut şi eu ? se oferi el ca un vinovat, foarte puţin convins că o să fie acceptat.

— Fugi d-aici, că mai rău strici, îl înfruntă Ghelasie. Dacă vrei să-mi ajuţi, mătură şi tu sala şi aprinde focul în bucătărie, pentru vase.

— Eu ? !

— Tu !

— Eu... Ghervasie ?

— Tu... Ghervasie !

— Ai uitat, mă rog, că sunt mai bătrîn ca tine cu două luni ?

— Dacă eşti mai bătrîn şi eşti mai prost...

— Nimeni vreodată nu şi-a pus musafirii să spele farfuriile din care au mîncat, mojicule !

— Da' ce, tu ai fost musafirul meu, vită încălţată ?

— Ai mîncat mai mult ca mine şi tot cu pîntecele lipit ai rămas, ereticule !

— Numai la boi se cunoaşte burta după masă...

— Crezi tu oare că Avraam a pus pe Dumnezeu să-i spele strachina, după ce l-a ospătat cu lapte de capră ? Ori împăratul şi proorocul David a dat cu ştergătorul prin farfuria din care a mîncat mierea şi brînza cu care l-au primit cei din Galaad ? Ori sfîntul şi cuviosul Teodosie a spălat blidul din care a sorbit lintea sfîntului Marchian ? Mi se pare că eşti prea îndrăzneţ...

Dar Ghelasie n-avea gust nici de vorbă, nici de ceartă. Îi trînti uşa în nas şi-şi văzu de treabă. Ghervasie înghiţi scoverca şi se scărpină după ceafa. Apoi, ca datornic ce era, apucă mătura de coadă şi mătură pe sală, cu toate că era rîndul lui Ghelasie. După ce azvîrli gunoiul din făraş, lăsă praful să iasă singur pe uşă şi aprinse focul în maşioara din bucătăria lui. Apoi puse tingirea cu apă pentru vase.

— Scoate hîrburile afară, mizerabile !

— Na, da' să nu crăpi vreo farfurie, că te pui s-o plăteşti îndoit. Şi să freci crătiţele pe fund pînă ţi-i face mustaţa în ele...

Ghervasie înghiţi ceea ce trebuia să răspundă şi se supuse scrîşnind din măsele.

Spală şi gifiie. Si-a aruncat scufia, s-a descheiat la gît şi şi-a suflecat mînecile deasupra coatelor. Cînd vine rîndul crătiţelor şuieră lung şi necăjit.

— Ghelasie !

— Ei !

— Trăsni-te-ar Dumnezeu !

Se întinde, se mai scarpină pe unde nimereşte, apoi întinde spălătorul în cenuşă şi se aşează pe frecat.

— Ghelasie !

— Ei !

— Trăsni-te-ar Maica Domnului !

Ghelasie trece cu paharele în bucătăria lui şi face haz de necazul prietenului.

— Aşa-ţi trebuie ! Te-am învăţat cu năravi, chilipirgiule !

— Mizerabile !

— Trîndavule !

— Uscatule !

— Spurcatule !

— Nelegiuitule !

— Borţosule !

— Adventistule !

— Tîlharule !

— Banditule !

— Individule !

— Dacă sfîntul Pahomie ar fi spălat vasele din care mîncau ucenicii lui, n-ar mai fi astăzi în calendar...

Ghelasie se opri din ştersul paharelor şi-şi puse mîinile în şolduri.

— Ori ai avea pretenţia să-ţi fiu ucenic ?

— Nu numai că am pretenţia, dar eşti dator, ticălosule, să-mi dai ascultare, întrucît atîrni mai uşor decît mine — şi la cîntar, şi la numărul zilelor, şi la psaltichie...

— Dacă judecata ta ar fi cea bună, ar trebui să ascult mai întîi de Gherasim cel din coteţ, să fac mătănii părintelui Avacum de la bolniţă şi să slujesc celor şapte măgari ai mînăstirii, care, oricum, zbiară mult mai tare decît preacuvioşia-voastră. Tu eşti dator să mi te pleci, fiindcă

ai venit în casa mea ca un nemernic în pămîntul lui Israel, iar acum mi te-ai făcut ca un păgîn şi ca un vameş...

— Nu m-ai poftit tu, bîrfitorule ? Că-ţi stăteau odăile mobilate cu păianjeni şi erai ameninţat să-ţi trimită stareţul cine ştie ce nespălat sosit cu traista-n băţ, din cele patru vînturi. Bicisnicule !

— Parc-ai fi bucătarul lui Nabucodonosor... Sau un porc de Crăciun...

— Şi tu o... vacă lăuză...

Ghelasie făcu pe supăratul şi trînti uşa. Ghervasie izbi cu piciorul într-a lui de se duduiră pereţii. Apoi, în vreme ce ştergea vasele spălate, încercă să-şi alunge foamea cîntînd pe glasul al şaselea.

— „Adam din rai s-au izgonit, cu mîncarea împărtăşindu-se, ca un neascultător. Moisi văzător de Dumnezeu s-au făcut, cu postul curăţindu-şi sufletul. Pentru aceasta, cei ce voim să fim locuitorii raiului să ne lepădăm de hrana cea nefolositoare, şi dorind să vedem pre Dumnezeu, să potolim patimile cele sufleteşti şi să gonim zburdările cele trupeşti.

Cînd îl auzi cîntînd, Matei crezu pesemne că se găseşte în preajma prînzului şi părăsind locul dintre sobă, unde se aşezase resemnat, se urcă pe masă şi încercă să-şi mişte coada după gramatica muzicii bisericeşti. Lui Ghervasie i se făcu milă şi poftă de rîs, dar avu răbdare să termine cîntarea.

— Mînca-l-ar taica de pisoi voinic şi deştept... Mai deştept decît stăpînă-său... Şi mai cu scaun la cap decît el... Auzi, taică, ce spune la carte ? Să posteşti patruzeci de zile, ca Moise, altfel nu pupi împărăţia lui Dumnezeu...

Ghelasie deschise uşa lui cu zgomot şi aruncă spălătorul în a vecinului.

— Huo ! Ţi-ai pierdut capul ? Vorbeşti cotoiului de împărăţia cerului, nelegiuitule ?

— Da' de ce nu ? Mai întîi că el e mai deschis la cap decît tine ; şi al doilea, cu atîtea oprelişti pe care le-au pus sfinţii părinţi, pe capul creştinilor şi mai ales pe-al călugărilor, numai dobitoacele necuvîntătoare mai pot nădăjdui să treacă porţile raiului...

— Huo ! Postești și totodată huleşti cele sfinte ! Mai bine te-ai îndopa și ai lăuda pre Dumnezeu și pre sfinții lui, ticălosule !

— Ce-ți pasă ție dacă eu sunt în stare să postesc și să hulesc în același timp ? Asta e un merit deosebit, nătărăule. Și-apoi, Dumnezeu e mai deștept decît tine și știe deci că temei neclătit se poate pune numai pe cele ce zac în inimă, iar nu pe cele ce ies din gura cea fără zăbale...

— Inima ta e în stomac și sufletul în vîrful buzelor celor bîrfitoare, fariseule !

— Ai sictir !

Cuvîntul a căzut greu. Amîndoi se întristează la față și-și caută pacea în roboteală.

După ce șterse vasele, părintele Ghervasie le așează la ușa lui Ghelasie, apoi pofti pe Matei la plimbare și se apucă să deretice prin bucătărie, cu mișcări de om necăjit. Alungă cu mătura murdăria de pe plită, alungă praful dintre sobă, cu un suflu puternic, dădu vătraiul la locul lui, cu vîrful papucului, șterse masa pe care spălase vasele, mai mult cu mîneca decît cu otreapa, plimbă mătura de cîteva ori pe scînduri, mai suflă o dată pe plită, și la urmă ieși în cerdacul din dos, ca să arunce gunoiul.

Deși nu avea chef de nimic, se rezemă de pălimar și privi tocmai la salcia uriașă și îmbobocită din dreptul părintelui Ignatie, apoi către pădurea tristă de peste lac, fără să cugete la ceva. E drept că sportul acesta al gîndului nu prea îl cunoștea el, dar acum mai era și altceva decît obișnuința, care-l împiedica să se întrebe măcar de ce salcia înflorește înaintea arțarului și cocorii sosesc înaintea rîndunelelor.

Îi era foame... Și cînd ți-e foame nu mai interesează alte fleacuri.

Simțea ca o gîdilitură supărătoare, de la stomac spre beregată, și uscătură în cerul gurii.

Scoase ceasul din buzunarul pantalonilor și dădu dreptate burții : era două și un sfert.

Vru să-și stăvilească neastîmpărul printr-un căscat forțat, dar cînd își închise gura la loc și-și deschise ochii, zări parmacul de care era priponită închizătoarea peștelui și simți apă în gură. Erau acolo cîțiva somni buni de

fiert cu borș... cu leușteau... și cu ardei iute... Șalău minunat pentru rasol, știucă bună de prăjit și o plătică lată și grasă pentru saramură... Să mănînci, mă rog...

Se scarpină după ceafă, înghiți în sec și se mută în cerdacul din față.

Irodiada își părăsi îndată culcușul din tîrnă, unde înghițea probabil aceleași noduri seci, și se apropie gudurîndu-se.

— Ți-e foame, taică ?

Cățelușa înțelese întrebarea și-i răspunse afirmativ, prin fîțîituri din coadă și prin scîncete lipsite de demnitate. Dar Ghervasie găsi tocmai momentul să-i amintească lucruri de care era vinovată... nevasta lui Irod Antipa.

— Tîrfa dracului ! Ți-e foame, ha ? Sfîntul Ioan Botezătorul a trăit în pustie, hrănindu-se cu muguri și cu afine, pentru spășenia unor proști ca bărbatu-tău și a unor ticăloase ca tine... Și fiindcă te-a mustrat pentru fărădelegile tale, ai pus la cale pe fii-ta, altă curvă, să joace în fața faraonului și apoi să pretindă capul sfîntului... Ticăloasa ! Ar fi putut să ceară jumătate din împărăție, ori castele de cleștar și butoaie cu aur ! Dar Satana, care lucrează mai mult prin partea femeiască, a îndemnat-o să asculte de porunca ta și să vrea uciderea omului lui Dumnezeu, botezătorul și înaintemergătorul lui Christos, fiindcă și-a îngăduit să-ți ceară socoteală că ți-ai lăsat bărbatul — curva dracului ! — și ai luat pe frățîne-său...

Pentru ce ai făcut ticăloșia asta, spurcato ? Fiindcă era împărat, ai ? Ori fiindcă o fi fost mai tînăr și mai voinic ? Huo ! Hi, că nu s-a brodit părintele stareț în locul sfîntului, că nu i-ai fi mai tăiat capul... Și cum a jucat fii-ta Salomi, în fața împăratului, fa ? Goală de tot... ori numai așa pînă la buric ? Eu bănuiesc că goală toată, altfel, oricît de nătărău ar fi fost Irod și oricît de amețit de băutură, n-ar fi mers pînă la uciderea trimisului Domnului, numai fiindcă i-au plăcut schimonoselile Salomiei... Acum ți-e foame, ai ? Măcar de-aș ști că plesnești în șaisprezece, și trei zile nu-ți dau nimic. Dacă-ți convine să bei apă așa, pe burta goală, n-ai decît să te cobori la gîrlă. Mîncare — ioc !

Dar Irodiada care nu înțelege din vocabularul părintelui Ghervasie decît cinci-șase cuvinte, îl privi lung, cu ochii-i nevinovați și rugători, strîmbă o dată din cap, ciuli de două ori urechea stîngă și de două ori din coadă, apoi se lungi pe pîntece și-și rezemă capul de piciorul lui. Ghervasie uită îndată de împărăteasa Egiptului, de fiică-sa și de barbarul sfîrșit al Botezătorului, și nu văzu la picioarele sfinției-sale decît un biet dobitoc bun și nevinovat, care habar n-are pe cine reprezintă aci și pentru care motiv e osîndit să rabde de foame.

O mîngîie pe cap, pe bot, pe burta-i albă și pe spinarea perceată cu negru, apoi o trase prietenește de urechi și o întări întru răbdare.

— E post, Irodiado... E postul cel mare, taică, și se cuvine să-l cinstim după pravilă. Postește, taică, și tu, trei zile, ca să milostivim pe Dumnezeu asupra noastră, să nu ne bîntuie cu foamete, nici cu ciumă, au cu holeră, ori cu războiul cel dintre noi. Trei zile nu mori, tăiculiță. Și chiar flămîndă de tot n-am să te las... Ne dă chelarul diseară varză acră... și o s-o împărțim frățește, taică.

Irodiada înțelese ceva, căci se ridică repede și plecă tristă spre culcuș.

Simțind prezența lui Ghervasie în cerdac, pasările, care tot nu plecaseră din fața casei, se urcară pe pălimar și începură să ciocăne în geam, altele în ușă. Cuviosul deschise ca să le încurajeze și pe ele, dar fu îmbulzit de liotă.

Se făcu o gălăgie infernală. Rațele, gîștele, găinile, curcile, dar mai ales bibilicile năvăliră în cerdac și cerură de mîncare. Ghervasie deschise gura să le spună o vorbă dulce, dar fu nevoit să răspundă, pe același ton, unei sictireli a curcanului.

Sosiră în grabă și cotoii, după ce se milogiseră în zadar de stăpînul și prietenul lor Ghelasie. Își făcură loc printre păsări și se proptiră în fața lui Ghervasie.

— Miaau !

Ghervasie se uită lung la ei și i se făcu milă : și de cotoi... și de el. Dar, îndărătnic în hotărîre, cum era, ridică din umeri a neputință. Apoi, mucalit cum îl știm, îi veni o idee năstrușnică.

Intră repede în chilie şi se înapoie cu cartea de predici a sfîntului Doroftei. Se aşează tacticos pe scaun, o deschise cu evlavie la locul dorit, îşi drese glasul, îşi făcu trei cruci ca să-l ierte şi Dumnezeu şi cuviosul Doroftei, de va păcătui cumva, şi citi cu glas pentru vietăţi... şi pentru el:

— „Fraţilor ! cine vrea să se curăţească de toate păcatele săvîrşite în curgerea anului, întru aceste zile, mai întîi se cade să se ferească de îmbulzeala mîncării, căci din mîncarea cea multă se naşte toată răutatea. Să se ferească a nu dezlega postul fără de mare nevoie.

Să nu caute hrană pentru îndulcirea gîtlejului şi să nu se îngreuieze pre sine cu saţul mîncării şi al băuturii, ci să mănînce numai cit să-şi ţie viaţa. Că două sunt lăcomiile : una iaste cînd cineva caută a avea totdeauna bucate multe şi bune, însă nu mănîncă mult. Unii ca aceştia, cînd dau peste o bucată după pofta lor, o mestecă mult în gură ca să se prelungească gustul şi dulceaţa ei. Aceasta se cheamă *lemarghie*, adică lăcomia gîtului.

Altul se luptă cu mîncare multă şi nu caută bucate gustoase, ci ori bune de sînt, ori proaste, tot într-un feliu le socoteşte, fără numai cată să fie multe ca să-şi umple stomacul şi să-şi umfle pîntecele. Aceasta se numeşte *gastrimarghie*, adică lăcomia pîntecului.

De acestea trebuie să fugim cu toată luarea aminte dacă vrem să ne curăţim de păcatele noastre. Că acestea nu folosesc nici trupului şi aţîţă şi patimile, iar celui ce le face i se socotesc drept păcate.

Dar avem datorie nu numai pîntecele să-l păzim, ci să postim şi cu limba. Să fugim, fraţilor, de grăirea de rău, de minciuni, de înjurături, de vorbe deşarte, de mînie şi de tot păcatul carele se face cu limba.

Aşijderea să postim şi cu ochii, ca să nu vedem cele necuviosae, să nu cîntăm fără de ruşine unde nu trebuie şi să nu privim fără frică acolo de unde izvorăşte primejdia.

Să oprim [de] asemenea şi mîinile, şi picioarele de la toată fapta rea.

Şi aşa postind, fraţilor, să ne apropiem de ziua cea sfîntă a Învierii, întineriţi de isnoavă şi curaţi şi vrednici de împărăţia sfintelor Taine.

Să ieşim întru întîmpinarea Domnului nostru Isus Christos, că vine călare pre mînzul asinei, ca să intre în cetatea Ierusalimului, şi să-l privim cu stîlpări de finic şi cu ramuri de măslin. Că lui i se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, în vecii vecilor. Amin".

În acest moment, părintele Ghelasie, care aştepta în dosul uşii cu epitrahilul de gît şi cu *Molitfelnicul* în mînă, ieşi la arătare şi abia înăbuşindu-şi rîsul, începu să citească al patrulea dintre blestemele sfîntului Vasile :

— „Dumnezeule cel veşnic, carele ai izbăvit neamul omenesc din robia Diavolului, izbăveşte pre robul tău Ghervasie ieromonahul, fratele nostru, de toată lucrarea duhurilor celor necurate... Porunceşte viclenilor şi necuraţilor draci să se depărteze de la sufletul şi din trupul lui Ghervasie ieromonahul, ca fiind păzit de toată ispitirea Diavolului să vieţuiască întru curăţire şi întru credinţă şi să slăvească numele tău cel sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin."

Ghervasie avu răbdare să asculte rugăciunea pînă la sfîrşit, mai rîzînd, mai închinîndu-se, dar cînd văzu că Ghelasie se pregăteşte să înceapă alta, puse mîna pe *Molitfelnic*.

— Hei, ai căpiat ! Cui îi citeşti tu moliftele sfîntului Vasile ?

— Ţie, dar cui ? Nu vezi că te-ai zăpăcit la cap ? Un om întreg la minte nu ţine predici pisicilor şi curcilor...

Ghervasie se scărpină în vîrful capului.

— Nu mai ştiu ce să fac de foame, mă Ghelasie...

Acesta îl privi batjocoritor moţăind din cap.

— Aferim călugăr ! Sfîntul Eftimie mînca te miri ce, numai sîmbăta şi duminica, şi a trăit pînă la adînci bătrîneţe, sănătos la cap şi la trup ; iar tu, răbdaşi o jumătate de zi şi te îmbolnăveşti la creier. Dar mie nu-mi pasă de tine, că te poţi hrăni patruzeci de zile numai cu osînza de pe spinare, ticălosule, ci de aceste jivine fără grai, care nici păcat au făcut, nici scripturi nu citesc, nici judecata viitoare nu aşteaptă. Fă bine şi dă-mi cheia de la cămară să le dau grăunţe, că te ajunge mînia lui Dumnezeu !

Ghervasie privi cu înduioşare la pisici, la căţea şi la păsări, care nu pricepuseră nimic din sfaturile sfîntului

Doroftei, şi vru să scoată cheia din buzunar. Dar pilda ninevitenilor îi opri mîna la jumătatea drumului.

— Nu se poate, mă Ghelasie. Las' să rabde şi ele trei zile, că n-or muri. Destul au fost corconite şi îndopate de cînd au ieşit din găoace. Numai aşa vom mai dobîndi puţină trecere la Dumnezeu. O să mai scormonească şi ele pe ici,, o să mai ciugulească pe dincolo, pînă şi-or amăgi guşiţele. Iar cît pentru motani, n-au decît să plece la vînat, că şoareci şi vrăbii sînt berechet. Numai să nu le dăm din mîna noastră. Să cunoască Dumnezeu, dintru aceasta, cît suntem noi de însetaţi după iertarea păcatelor şi după mîntuirea sufletelor noastre...

Apoi tuşi cuviosul Ghervasie, ca să-şi facă însuşi curaj, şi ieşi la lucrul grădinii, ca să uite foamea.

Ghelasie mîngîie cotoii pe cap şi pe coadă, mîngîie curcanul pe guşă, trase pe Costache de creastă şi pe Agatoclia de cioc, chemă pe nume, la rînd, tot poporul, apoi, cu mare greutate evacuă cerdacul şi porni şi el pe urma lui Ghervasie.

RABDĂ ROBII LUI DUMNEZEU

E 4 martie stil nou, şi totuşi ne găsim în plin început de primăvară. Pesemne că şi Dumnezeu, alarmat în cele din urmă de turburarea produsă în sufletele pravoslavnicilor de schimbarea calendarului, s-a hotărît să vie în ajutorul celor năpăstuiţi.

A poruncit norilor să topească bruma de zăpadă ce mai clocea pe la adăposturi şi să spele iarba de rugină. Iar cocorilor — să pornească în formaţiuni milităreşti şi să ia văzduhul din stăpînirea croncanilor.

De mai bine de-o săptămînă, soarele, sigur acum că nu mai e nici un pericol să degere, a început să umble iarăşi pe pămînt. Deocamdată cu oarecare prudenţă. Dă de veste urzicilor şi păpădiei c-a început postul cel mare ; porunceşte ierbii să scoată capul fără teamă de moarte grabnică ; felicită usturoiul de toamnă c-a avut curaj să pornească la drum împotriva legilor lui Făurar, dar previne piersicii şi caişii, grăbiţi să prăznuiască pe Sfinţii 40 de mucenici tot pe stilul vechi, să nu pătimească la fel cu baba Dochia din poveste.

Prietenia timpurie a soarelui de primăvară e primită cu sentimente deosebite : la oraş, la ţară şi în mînăstire.

Orăşeanul — obişnuit să aibă totul de-a gata : căldura făcute de servitoare sau dată gratuit de caloriferele statului, caldarîmuri îngrijite de primărie, apă în perete, closet alături, olteanul la poartă, în brutării şi în restau-

rante niciodată secetă și foamete — aruncă galoșii, își pune pardesiul în locul paltonului și trece mai departe. Nici un fel de manifestație pentru adevăratul stăpîn al pămîntului și al văzduhului, carele este soarele. Afară de cazul cînd n-are pardesiu : atunci îl primește cu ocări și-i rezistă în palton și în galoși.

În schimb, la țară, toată suflarea îl binecuvîntează. Și gospodarii și dobitoacele. Cu atît mai zgomotos cu cît se arată mai devreme.

Ies cîinii de prin coșurile de paie, unde s-au zgribulit o treime din an, și se întind mirați că sunt așa de lungi și că pot să respire fără să-și mai miroase coada.

Ies vacile de prin coșare, cu vederile pe jumătate pierdute de întuneric, fericite că-și pot usca picioarele de umezeală, că sînt slobode să se țesale iarăși singure, frecîndu-se de toate colțurile, și să constate cu mirare că nu le-a putrezit coada și că tot mai au păr pe burtă și carne pe coaste.

Dar bieții oameni ! După ce timp de aproape cinci luni de zile au înotat în zăpada pînă la brîu, sau în noroiul pînă la genunchi, din ulițele nepietruite de la întemeierea regatului și desființate de gloabe care au pretenția să bea apă după paie de grîu și după coceni desfrunziți de vînt, pot în sfîrșit să-și croiască poteci pe lîngă garduri și să circule măcar ca bucureșteanul din Tei, ca ieșanul din Nicolina după retragerea Bahluiului și ca gălățeanul din Bădălan.

Pe orășean, soarele de primăvară nu-l îndeamnă — cel puțin în martie — la nimic mai de seamă, dar pe omul de la țară îl scoate îndată de după sobă și-i arată gardurile rupte, pomii din grădină încărcați de sălașe de omizi, plugul ruginit de zăpada ce s-a topit pe învelișul șopronului și dealurile părăsite, care așteaptă vizita oilor măcar așa, ca să le mai vadă și să mai audă talanga.

Oamenii mari pleacă apoi să semene orz și ovăz, în lipsa berzelor și a ciocîrliilor ; gospodinele pun cloști pe ouă, mai scot păduchii de lemn de prin case, mai deschid ferestrele pecetluite de la Sfinții Arhangheli, mai ușurează gunoiul de sub pat și cenușa din fundul sobei, sau își numără crăpăturile pe tălpile picioarelor,

iscate de drumul viscolit sau înglodat, pînă la fîntînă și înapoi.

Țîncii își aruncă bucuroși trăistile cu cărți și cu rămășițe de mămăliguță prăjită și pleacă, în după-amiezile fără „domni", să arate scamelor ciulinii care le-au dijmuit lîna în vara trecută și poienile pe unde au păscut și pe unde, cu ajutorul lui Dumnezeu, vor mai paște încă. Își pregătesc bricegele pentru tutelci, ascund ouă pentru marchitanii care vînd lîniță, alviță și zahăr de gheață, și așteaptă să se ivească prin pomi și pe lîngă pîraie singurele jucării cu care-și încintă copilăria : fluturii.

Și soarele se simte mai bine la țară. E mai în largul lui. La oraș, vrînd-nevrînd, trebuie să menajeze chelițile lustruite, brațele pudrate și parfumate și gîturile ce se întind pînă la sîn și pînă sub omoplat și n-au poftă să fie opărite decît la Mamaia și la Tekirghiol. N-are voie soarele să facă vizite decît atunci cînd îl poftește slujnica, obligat fiind să nu intre însoțit de muște, să nu se așeze pe sofale și să nu bea cerneală din călimară. Să nu calce pe parchet, nici pe asfalt, să nu intre prin grădinile cu fleici și cu cîrnați, să nu privească pe ferestrele cinematografelor, să fugă din fața stropitorilor oficiale, să nu se urce în tramvaie, să nu umble prin baruri și prin bodegi și să nu mănînce înghețată.

Pe cînd la țară se simte ca la el acasă. Umblă pe unde vrea, intră unde-i place și iese nepoftit de nimeni. Fie singur, fie cu praf sau cu muște după el. Nu întîmpină nici piei pe care să le coloreze, nici mobilă pe care s-o decoloreze, nici gînditori pe care să-i stingherească tocmai în momentul cînd caută o rimă sau numără perii din coada unui microb, nici chelii sensibile, nici sprîncene sau mustăți vopsite, nici umbrele, și nici nu e obligat să salute să zîmbească și să știe franțuzește.

E pur și simplu de capul lui.

Dar la mînăstire cum se simte soarele ? Și cum îl primesc călugării ?

Dacă la oraș printre muritorii cu Buickuri și cu titluri academice, se crede oarecum stingher, în mînăstire se socoate pur și simplu umilit. E prea mare Dumnezeu aci și prea multă importanță i se dă lui Satan.

Tot ce e bun vine de la Dumnezeu, şi tot ce e rău purcede de la Diavolul. Soare, lună, stele, porci, viţei, curci, balauri, iarnă, vară, ştevie, aur, piraie, oceane, zefire, simune, mogîldeţe de dealuri şi munţi pierduţi în nori — toate sînt vîrite în aceeaşi oală care se cheamă pe limba lor, a călugărilor, „făptura lui Dumnezeu".

A venit iarna? Aşa a vrut Dumnezeu. I s-a rupt pisicii coada? Satana e de vină. A început primăvara de la sfîntul Haralambie? Aşa a binevoit Celpreaînalt. A bătut piatra peste grîul gata de seceră? Dracu trebuie blestemat.

Se prăjesc în faţa soarelui şi dau slavă lui Dumnezeu. Îşi întind boarfele la soare şi nici nu-l bagă în seamă. Se hrănesc din purtarea lui de grijă şi mulţumesc lui Dumnezeu şi stareţului.

De altfel, prea puţin îi interesează pe călugări contribuţia soarelui, a norilor şi a pămîntului la îndestularea stomacului lor. Din secolul al patrulea, cînd sfîntul Pahomie a organizat cea dintîi chinovie, lista lor de bucate — cea oficială — a rămas cam aceeaşi, adică aşa de săracă încît nu mai poate suferi reduceri nici cînd e foametea cea mai grea. O bucată de pîine sau de mămăliguţă, un blid cu leşie de fasole ori de ştevie, unse cu untdelemn la un praznic mare, tot li se dă: şi în vreme de belşug şi la vreme de lipsă. De aceea, niciodată n-au motive să se bucure sau să se întristeze de starea cîmpului, a viilor şi a pomilor, decît în măsura în care iau parte la bucuriile sau la suferinţele laicilor pentru care se roagă.

Totuşi, soarele, deşi adînc jignit în mîndria lui, mai ales cînd e silit să sufere comparaţii cu pusnicii nespălaţi şi nepieptănaţi — ca Antonie, Sisoe, Onufrie şi alţii — sau ca arhierei ca Gură-de-aur şi Vasile al Cezareei — nu-i ocoleşte niciodată. Şi nici nu-i vizitează cu gînd de răzbunare. Le desgheaţă lacul, le încălzeşte straturile de legume din grădiniţe, îi caută şi prin chilii cînd are pe unde să intre, şi le usucă albiturile, vorba vine, deşi ar avea citeodată motive să se ferească de ele...

Pe ziua de azi se pare că s-a oprit în special asupra sfintei mînăstiri unde se mîntuiesc prietenii noştri Gherasie şi Ghelasie. După ce a dat o raită pe acoperişu-

rile chiliilor, ca să șteargă de pe fierul scorojit ultima urmă de umezeală, și apoi și-a aruncat o uitătură pe fereastră ca să vadă cum le e bafta călugărilor după lăsatul de sec, s-a ridicat în drumul lui și acum îi observă dintr-o rînă cum se prejesc în fața chiliilor în așteptarea clopotului pentru pavecerniţa cea mare sau cum dibuie fără prea multă treabă prin firimiturile de grădiniţe.

Arhimandritul Porfirie, uscat și alb, a ieșit pe banca de la poartă, silit mai mult de dracul de pisoi care are chef să doarmă și să toarcă totodată la aer și la soare.

Protosinghelul Arsenie și-a schimbat potcapiul cu o căciulă mare și albă și s-a proptit, numai în dulamă și în papuci, în mijlocul micei stupine, ca să asculte freamătul miilor de albine din cutiile dreptunghiulare și bîzîitul celor din preajma urdinișurilor, care fac scurte recunoașteri, arzînd de nerăbdare să-și revadă pădurea dragă de peste lac.

Cuviosul Pimen, nacealnicul bucătarilor, profită de vacanţă ca să-și mai dreagă hanţele. S-a așezat grecește pe prispa-i de pămînt, și-a priponit ochelarii sparţi pe după cap și face treabă de maestru. Căci are găuri, are ac și aţă, dar n-are petice.

Cuviosul părinte Ioanichie s-a retras cu porcul într-un colţ mai însorit și-l scarpină duios pe subt burtă.

Ierodiaconul Ilarie, numai în pantaloni și în cămașă, se luptă cu tîrnăcopul ca să scoată din rădăcini puieţii de salcîm și de prun, răsăriţi în clădării pe lîngă gardul ce-l învecinează cu ieromonahul Grighentie. Cîntă și fluieră de bucurie că e soare și că poate să-și mai desmoarţă oasele.

Prietenii noștri lucrează despărţiţi, parcă ar fi certaţi. Ghervasie, scurt și gras, cu pantalonii largi legaţi pe subt cele trei burţi ce se suprapun, și-a descheiat cămașa la piept, și-a făcut pletele coc în vîrful capului și curăţă grădina de lujerii uscaţi. Dar nu e în apele lui. Vrea să fluiere, așa ca să uite foamea și ca să „nu se arate oamenilor că postește", dar nu merge. Încearcă să cînte ceva de-ale postului și se oprește la cea dintîi mărturie.

Șuieră a lipsă, strîmbă din nas și suspectează pe Ilarie, care cîntă ca în zile de belșug.

Cuviosul Ghelasie, cu anteriul de lucru nelipsit de pe el, cu părul ghemotit sub căciulița-i de postav și cu foarfecile în mînă, caută uscături prin pruni mărunți, căci n-are nici el chef să se spînzure pe sus. Îi e foame și mai ales îl doare inima de vietățile puse la post forțat.

— Măi Ghelasie, zise Ghervasie scos din fire de voioșia lui Ilarie, să știi că blestematul ăla de diacon e sătul...

Ghelasie trase o clipă cu urechea spre cel acuzat și ridică din umeri.

— O fi mîncat ce i-a mai rămas d-aseară... printre dinți.

— Ași, printre dinți ! A halit azi-dimineață ce-a găsit pe masă, nu l-ai auzit cum zbiera în biserică ? Iar acu s-a înfruptat cu pește...

— Se poate una din două ; se poate și una și alta...

— Și eu nici o țigară n-am fumat măcar ! se căină Ghervasie privind crunt spre cel presupus călcător de lege.

Ghelasie îl știa pe Ghervasie că fumează ca la ușa cortului și rîse de atîta răbdare.

— Oricît te-ai ține tu, tot te miroase Satana cînd ai trece prin vama tutunului...

Ghervasie lărgi nările, închipuind că trage fum, apoi înghiți un șir întreg de noduri.

— Măi frate Ghelasie !

— Ei !

— O țigară tot am de gînd să fumez. Ce-o fi, o fi !

Și aruncînd sapa, începu să urce, gîfîind, spre casă.

— Vezi că n-ai răbdare ? — îl necăji Ghelasie. Dacă fumezi, n-ai decît să și mănînci...

Ghervasie se scărpină din creștet pînă după ceafă, își resfiră printre degete părul creț de pe piept și scoase un șuierat de jale. Apoi se întoarse la sapă. Încercă să-și uite foamea de mîncare, și mai ales de tutun, în lucru și în cîntări bisericești. Dar nu izbuti. Voioșia lui Ilarie îl scotea din răbdări. Lui Ghelasie i se făcu milă și-i veni în ajutor.

— Măi frate Ghervasie, eu cred că o țigară poți să fumezi fără să păcătuiești mare lucru. Numai să nu-ți facă rău pe stomacul gol...

Ghervasie, știindu-și stomacul mai puțin delicat decît îl bănuia Ghelasie, luă îndemnul acestuia drept batjocură și puse sapa în mișcare. În acest moment ierodiaconul Ilarie, ca și cînd i-ar fi ghicit năduhul, aprinse o țigară cît degetul de groasă. Ghelasie îl văzu.

— Ghervasie !

— Mm ?

— Ia te uită la Ilarie...

Cuviosul Ghervasie adulmecă de la două sute de metri bușneagul ce ieșea de sub mustățile ierodiaconului și simți cum îl trec nădușelile.

— Hei, ai pus luleaua în gură ? Nu știi că e începutul postului mare, ghiavole ? Ia fă bine și te afumă cu tămîie, că de unde nu, te spui stareţului ca să te puie la canon...

Ilarie rise mitocănește :

— Ehe ! Părintele stareț o fi trăgînd cu pipa...

Ghervasie și Ghelasie își încrucișară privirile.

— Adevărat, grăi cel din urmă. Cine știe ce-o fi făcînd preacuviosul în casă ?...

Ghervasie își plesni limba de dinți :

— Te pomenești că stă închis tocmai ca să poată mînca și bea nestingherit... De la porcul ăla te poți aștepta la orice.

Apoi, după ce înghiți o înjurătură — e doar postul mare, deveni îngăduitor.

La urma urmelor fiștecare răspunde pentru păcatele lui înaintea lui Dumnezeu. Nici eu nu postesc pentru el, nici el nu postește pentru mine. Este ?

— Este.

Vru să mai zică o vorbă, dar i se păru că prinde în aer un fir de fum de la Ilarie și-și lărgi nările. Decepționat, începu să cînte :

— „Vremea postului s-o începem luminat, supuindu-ne pre noi nevoințelor duhovnicești. Să ne lămurim sufletul și să ne curățim trupul. Să postim, precum de bucate, așa de toată patima, desfătîndu-ne cu bunătățile duhului..

— Hei, Ghervasie ! Auzi ce spune la *Triod* : „să postim nu numai de bucate, ci și de alte patimi". Prin urmare și de tutun...

— Poșteşte ; te opresc eu ? se leapădă Ghervasie. Apoi, își arunca ochii, fără voie, la Ilarie și oftă a dușmănie. Gîndi : „Dracu il scoase p-ăsta cu țigara înaintea mea !"

Apoi, tare :

— Trei zile, frate Ghelasie, nu bag în gura mea decît apă. Am zis.

— O să fie cam mult...

Ilarie scoase un nor de fum pe nas. Ghervasie scăpă o înjurătură necălugărească. Apoi lăsă sapa și se duse pușcă în săliţa care desparte coteţul păsărilor de „bucătăria de vară". Scoase un vraf de păpuși de tutun cumpărat cu kilogramul și păstrat într-o firidă, și își vîri nasul între ele. Respiră parfumul dracului preţ de cinci minute, cu setea celui care era să moară asfixiat, apoi le puse la loc și se întoarse la sapă.

— Am fost mai tare decît Dracu, Ghelasie. N-a izbutit decît să mi-l dea niţel pe la nas...

— Acu la nas... și peste un ceas pe nas.

— Doamne păzește ! Trei zile... n-oi putea eu să ţiu, dar două n-au ce-mi face toţi dracii din iad.

— Să te văz.

Se așează din nou pe lucru. Dar foamea îl supără rău pe Ghelasie.

— Măi Ghervasie !

— Ei !

— Dar burta ce-ţi mai face ?

Ghervasie avu senzaţia că aude despre unul care și-a făcut harakiri.

— Nu puteai să taci, omule ? D-abia mai uitasem.

— Hi, Ghervasie, n-ai idee ce bună ar fi acum o ciorbă de urzici... ori măcar o strachină de zeamă de varză cu hrean... să mănînci pînă-i crăpa... Da' să iei și o ţuiculiţă înainte...

Ghervasie tuși energic.

— Ori să fie o ciorbă de bureţi cu zeamă de varză și cu ardei... Știi, cum iţi place ţie...

Ghervasie înghiţi cu oftat.

— N-ar fi de lepădat nici o strachină cu fasole făcăluită, cu mămăligă caldă... Să mănînci, mă rog, pînă o plesni cureaua la pantaloni...

Ghervasie vru să-i tragă o ocară, dar socoti la urmă că e mai înțelept lucru să facă haz.

— Tu ești prost, mă Ghelasie, nu te pricepi la lucruri alese. Nici fasole, nici zeamă de varză, nici urzici. Să fie, măi băiete, un rasol de ciuperci cu usturoi și cu oțet de vin, să le iei cu mîna de coadă, să le dai prin niște mujdei și să mănînci pînă-i da cu potcapiul după cîini...

Ghelasie înghiți în sec.

— Ciupercile ar fi bune, dar e pericol de zăpăceală la cap. Eu aș vrea mai curînd o supă de raci. Să pisezi cojile bine-bine, să strecori zeama prin sită curată și deasă și să mănînci...

— Ești prost, nu spui eu ? Zeama aia ai face-o mai bine pilaf, cu gîturi de raci. Să mănînci pînă ți s-or încleșta fălcile și să bei vin d-ăla care a prins rugină în sticle...

— Ba poate să fie și din buți, nu numai din sticlă. Să nu-l bei însă după pilaf că-i strici gustul. După scordolea e mai bun...

— Ași, mai pierzi o jumătate de zi pînă să pisezi nucile și să le frămînți cu untelemnul ca să iasă scordoleaua ! Faci scurtă la mînă și-ți trece și foamea și setea pînă să fie gata. Mai repede iese un rasol. Cît fierbe ceapa, tu pregătești usturoiul, și pînă fierb racii îți pregătești stomacul, știi colea c-o drojdioară ori c-o prăștină...

Dar Ghelasie nu era băutor.

— Ce mai atîta zăbavă cu ciuperci, cu raci, cu fasole, cu urzici, cînd ai cotineața plină cu pește ! Iei o plătică, o pui frumos pe grătar, o mai ungi cu untdelemn, mai storci și puțină lămîie, apoi să mănînci și să bei pînă ți-or trosni urechile...

Ghervasie simți că turbează.

— Să-ți trosnească ție capul, ticălosule ! Ai poftit la saramură de plătică în lunea dintîi a sfîntului și marelui post ? Trăsni-te-ar Maica lui Christos ! Ptiu !

Ghelasie rîse și-și mută catarama peste o gaură. Dar Ghervasie nu mai fu în stare să lucreze. Aruncă sapa și se duse să se certe cu porcii, care guițau de mama focului.

— Vi-e foame, ai ? Rabdă, Gherasime, că destul te îndopi în dulce cu toate bunurile mînăstirii. Cămara

e pe mîna ta, lăptăria îți stă la dispoziție, ograda cu păsări ai primit-o zestre de la tat-tu, iar viișoara a dăruit-o Radu Mihnea numai pentru burdihanul tău... Vrei rață? — Rață. Vrei brînză? — Brînză. Vrei pește? — Pește. Vrei găină? — Găină. Acu mai rabdă și tu măcar aste trei zile, că pe urmă o să dai de icre de știucă cu untdelemn de la bidon și o să-ți crească burta la loc. Ghiavole spurcat! Nu-i așa, cucoană Eudoxia? Și mărici-tale ți-e foame? Din gros, ai? Îți huruie mațele, ai? Îți vine să crăpi, ai? Tîrfa dracului! Mai bine crăpai cu un sfert de ceas înainte de a-l surghiuni pe sfîntul Ioan Gură-de aur. Ce-ai avut cu el, spurcat-o? Predica bine? Predica. Tîlcuia *Sfînta Scriptură* bine? O tîlcuia. Ducea viață frumoasă și plăcută lui Dumnezeu? Ducea. Era iubit de norodul drept-credincios din Constantinopole? Era. Atunci, care a fost pricina supărării maiestății-voastre, curva dracului? Fiindcă nu se sfia să vorbească în biserică și în fața poporului de stricăciunile tale și ale celor de la curtea împărătească? Nu vorbea el, afurisito, ci duhul lui Dumnezeu, prin rostul alesului său. Te-ai unit cu episcopul Teofil, plin de răutate și de venin, fiindcă rîvnise el la scaunul din Constantinopole, și cu îngîmfatul de Epifanie al Chiprului și ați scornit împotriva sfîntului toate porcăriile și toate măgăriile cîte vi le-a suflat Satana la ureche. Iar prostul de bărbat-tu, arde-l-ar focul cel veșnic și mînca-l-ar viermii cei neadormiți! — a crezut minciunile voastre și l-a surghiunit pre sfînt, pre marele luceafăr al bisericii lui Christos, pre Ioan cel cu sufletul și cu gura de aur. Ptiu!

— Ghervasie! Mai bine i-ai da un știulete de porumb decît s-o înjoșești și pe ea ca și pe Zlataust. N-ai grijă, că dacă ar fi fost purceaua împărătească, s-ar fi purtat mai bine decît nebuna de Eudoxia. S-aude?

Ghervasie încercă să rîdă, dar nu reuși pe deplin. Nu era de rîs. Mîngîie porcii pe rîturile care-și cereau tainurile printre gratii și-i întări întru răbdare.

— Răbdați, tăiculiță, răbdați ca să întoarcem milostivirea lui Dumnezeu asupra păcatelor noastre. Nici mai mult, nici mai puțin decît atîtea cît oi răbda eu, stăpînul și prietenul vostru. Mai mîncați de pe spinare mai ales de

pe burtă, și beți apă din gros. Trei zile nu e un an. Ori măcar două... Uitasem c-am mai lăsat una...

— Ghervasie !

— Eeeee !

— Vine toaca și n-ai lucrat aproape nimic. Mai mare păcat faci, nu vezi ? Cîrtești, bîrfești și vorbești numai de ale pîntecelui. Au nu citișI singur ce scrie ava Doroftei ? Că nu numai cu burta să postim, ci să fugim și de grăire de rău, de vorbe deșarte, de mînie și de tot păcatul carele se face cu limba. Postește, taci, roagă-te și lucrează. Altfel, o iei pe urma fariseului din *Evanghelie*...

Ghervasie își recunoscu greșeala și înfipse sapa în pămînt. Dar cum se întîmplă să scoată tocmai un cotor de gulie, rămas din toamnă, îl luă în mînă, îl curăță de pămînt, apoi îl coji cu briceagul pînă rămase un fir de miez numai bun de mîncat. Îl duse pe la nas, îl vîrî în gură și se făcu că-l mușcă. Apoi îl aruncă departe, în lac, mulțumit c-a avut putere să se împotrivească ispitei.

După aceea continuă să caute lujeri uscați și cotoare de varză și de floarea-soarelui și să le dea afară. Dar lucrul mergea anapoda. Nu din pricina grăsimei, ci din alta. Îi era foame de nu mai vedea limpede înaintea ochilor.

— Măi frate Ghelasie !

— Vrei să spui că nu ți-e foame ?

— Măi Ghelasie, să mă ierte Dumnezeu c-oi grăi cu păcat, dar parcă nu-mi vine să cred că sfîntul Sava împletea cîte douăsprezece coșuri pe zi și nu băga nimic pe sub nas...

Ghelasie făcu ochii mari și scăpă foarfeca din mînă.

— Ptiu, bătu-te-ar mînia lui Dumnezeu de păcătos ! Du-te și mănîncă, spurcatule, că o să cazi în erezie, nu vezi ? Mai bine îndoapă-te și laudă lucrurile lui Dumnezeu și minunile sfinților săi decît să stai flămînd și să bănuiești de minciună pe sfîntul și marele Sava. S-aude ?

— S-aude, dar... poți să faci jurămînt că ție nu ți-e foame ?

— Firește că mi-e foame, dar rabd întru tăcere și rocodesc întru și mai mare siluire a trupului, precum făceau sfinții cuvioși prin pustiurile Egiptului și ale Palestinei. S-aude ?

Ghervasie rise batjocoritor, dădu un vîrf de picior sapei și se duse la Ghelasie să-i cerceteze cureaua. Cînd văzu catarama mutată, îi trimise un ghiont în spate și începu să cînte pe glasul al optulea :

— „Pre fariseul ce se îndreaptă pre sine lăudindu-și faptele l-ai osîndit, Doamne, iar pre vameșul ce s-a smerit și cu suspinuri a cerut iertare l-ai îndreptat. Că nu primești cugetele cele mărețe, și inimile cele umilite nu le defăimezi..."

Ghelasie, la rîndu-i, dibui cingătoarea lui Ghervasie și, dovedind că foamea n-a lăsat încă nici o urmă, îi trimise un ghiont drept în buric și cîntă pe-al optulea glas :

— „Ca fiul cel desfrînat am venit și eu, îndurate, carele toată viața am cheltuit întru îndestulare. Primește-mă acum cînd mă pocăiesc, Mîntuitorule, și mă miluiește..."

Ghervasie îi trînti un picior în spate și cîntă pe glasul al treilea :

— „Cunoscînd, suflete al meu, osebirea vameșului și a fariseului, urăște glasul cel trufaș al aceluia, iară acestuia poftește-i rugăciunea cea cu umilință și strigă : «Dumnezeule, milostivește-te spre mine păcătosul și mă miluiește !»..."

Ghelasie se așeză lihnit pe un lujer uscat de fasole. Ghervasie căscă și oftă laolaltă, apoi se lăsă și el gemînd în fața lui Ghelasie. Și se puseră să cînte împreună, așa, întru cinstea lui Dumnezeu și pentru amăgirea stomacului :

— „La mulțimea faptelor mele celor rele cugetînd eu ticălosul, mă cutremur de înfricoșata zi a judecății. Ci îndrăznind spre mila milostivirii tale, ca David strig ție : «Miluiește-mă, Dumnezeule, dupre mare mila ta !»

Postind oarecînd Iosif, a scăpat de amestecarea femeii cea fără de lege, și împărăția a dobîndit. Cu postul a căpătat David biruință asupra celui de alt neam și împărăție a aflat. Să pozim și noi împărăția lui Iov, neviclenia lui Iacov, credința lui Avraam, curăția lui Iosif și vitejiile lui David, ca prin înfrînare să luăm biruință asupra vrăjmașilor, și întru Domnul să ne încununăm.

Postul omoară patimile cele de suflet pierzătoare și desfătările cele ucigătoare și cu adevărat așază pornirile

și mișcările inimii. Deci să-l primim cu credință și cu osîrdie..."

Apoi tăcură, oftară discret, ca vameșul, își vîrîră palmele pe sub curele și priviră înaintea ochilor. Ghelasie — spre lac și dincolo de lac, în pădurea goală și neagră, iar Ghervasie — în geamlîcul din dosul casei, căutînd să dea gîndului alte drumuri care să ocolească stomacul și să astupe țipetele porcilor înrăiți de nemîncare.

Ghelasie măsură din ochi suprafața lacului și socoti că un pod ar fi imposibil — nu din cauza lățimii, nici a stufărișului și nici a adîncimii, ci a costului și a inutilității lui. De unde să cheltuiască mînăstirea milioane? Și ce să facă cu el? De patru sute de ani, călugării îl trec cu luntrile și chiar înot, iar în timpul iernii face Dumnezeu pod peste tot. Cînd face, iar cînd n-are gust sau e ocupat în altă parte, vine baba Catrina cu lapte și cu ouă, de la sat, pe poarta cea mare. Cu o întîrziere de un sfert de ceas nu îngheață nici laptele, nici ouăle și nici baba...

Cînd văzu că-i vine pe nas miros de ochiuri cu mămăligă și de lapte fiert, cuviosul Ghelasie lăsă lacul și își mută ochii pe miriștea dintre apă și pădure.

Tot porumb și grîu se seamănă aici. Cîteodată mei păsăresc. Un stareț mai gospodar ar face în această fîșie de pămînt o grădină mare de zarzavat. Sau o bostănărie din care să mănînce toate satele dimprejur. Ori să semene cartofi. Nu se cere nici roată cu cai, nici grădinari și nici atîta udătură. Cu ce mai dă Dumnezeu din cer și cu reveneala din pădure, ar fi deajuns să se facă, mă rog, cît oala de mari... Numai de drag să-i coci în cuptor și să-i mănînci fierbinți... Să te înec de aburul cald... să nu te mai saturi...

Cuviosul Ghervasie privi cercevelele geamlîcului — scorojite de ploaie și de soare și chiar putrede pe alocuri, și reluă o veche socoteală: cu banii pe care i-o prinde pe Gherasim și pe Dioclețian, să înlocuiască lemnul putred și să vopsească peste tot, să dea pe la geamuri cu chit, căci cel vechi s-a firimițat de ploaie, și să facă o scară nouă de stejar...

Crede sfinția-sa că suma va fi suficientă. Porcii sînt deja mari și grași, iar prețurile — bunișoare. Fie că-i vor vinde vii, fie tăiați. În cazul din urmă ar putea opri și

pentru casă cîteva kilograme de untură... E mare lucru să ai grăsime la cămară... Prăjești un cartof, pui cîteva ouă în tigaie, rumenești un pește, în lipsă de untdelemn, și chiar întingi cu pîine în cratița înfierbîntată atunci cînd te-ajunge zorul și n-ai ce mînca...

Vor opri firește, și ceva din partea slabă, două-trei picioare pentru piftii, ba vor umple chiar și cîțiva trandafiri cu usturoi și cu ardei... Sunt grozavi de buni după ce se mai usucă pe coș... Chiar fripți pe grătar n-au nici un cusur... Ori așezați pe varză călită... Să mănînci cu mămăligă caldă și să bei vin din oală... Apoi să deschizi cutia cu tutun și să faci o țigară cît degetul de groasă...

— Ghervasie !

— Mmm ?

Auzi, toacă...

Se priviră scărpinîndu-se în cap și rîseră ca doi vinovați. Apoi se ridicară căscînd și plecară să se îmbrace pentru pavecernița cea mare, cîntînd împreună :

„Doamne al puterilor, fii cu noi ! Că pre altul, afară de tine, ajutor întru necazuri nu avem. Doamne al puterilor, miluiește-ne pre noi !...“

VII

DOI MOTANI INDISCREȚI

Orătăniile părintelui Ghelasie sînt obișnuite, încă din copilărie, să mănînce dis-de-dimineață din mîna stăpînului lor și numai după aceea să plece după viermișori, după pietricele și după semințe risipite de vînt. Aceasta bineînțeles în timp de vară, cînd chiar găină sau rață să fii, și tot îți face plăcere să ieși din culcușul cu găinați și să dai o raită pe la poartă și prin cimitir, fie că a mai rămas un colțișor flămînd în gușă, fie că ești burduf de sătulă. Căci, în vreme cu ger și cu zăpadă, cînd stau mult la îndoială dacă face să-și mai răcească tîrtița pentru un ou, primesc porția dublă, ca să vegeteze și să viseze pe lemnele încrucișate din coteț.

Ziua de astăzi, însă, ieși cu totul din obiceiurile și din cunoștințele lor calendaristice. Cuviosul stăpîn le vizită, după cum am văzut, cu mare întîrziere, și în loc de grăunțe le dădu sfaturi și le pofti pe ușă afară. Apoi plecă la biserică.

Îl așteptară să-i ceară socoteală, abia stăpînindu-și revolta, dar în loc de mîncare li se oferi o... predică de către cuviosul părinte Ghervasie, și în urmă luate la goană ca niște năimite și ca niște cerșetoare.

Ce să facă acum, flămînde și obijduite ? Să arunce cu pietre — nu puteau. Să spargă magazioara cu merinde — și mai puțin. Să-și caute alt stăpîn ? — n-aveau încă un motiv atît de puternic.

Își arătară și ele indignarea cum putură : mai cloncăniră, mai măcăiră ; cocoșul țipă de cîteva ori ca un dis-

pirat, curcanul înjură și blestemă ca la ușa cortului, rățoiul — scăpă și el cîteva cuvinte grele, apoi plecară prin ogradă, fiecare cu nevestele după el.

Dădură o raită printre brazi și intrară în cimitirul aproape gol de cruci și de morminte. Se strecurară care cum putură, în mica livadă a părintelui Serafim, se mai înșiruiră pe marginea lacului, și osteneala nu le fu chiar zadarnică. Fie lipsa cît de mare, că dacă te miști niței, pasăre sau om de ești, tot mai amăgești stomacul, cît de cît.

Găsiră ceva semințe de laur prin măciucile doborîte de iarnă și sparte de ger sau de picioare, își închipuiră că iarba e verde și-i mai ciuguliră colțurile abia mișcate de cele patru zile ale lui martie, dodiră în cimitir cîteva flori de primăvară, care obișnuiesc să plece la drum cu zăpada în cap, și le raseră de pe suprafața pămîntului, mai dovediră pe lîngă lac semințe de ridichi și cotoare de varză, mai înghițiră nisip și pietricele, pînă-și momiră foamea. Apoi se retraseră liniștite în cuprinsul cui le are.

Numai bibilicile, neam delicat și țifnos, refuzară să caute ace în carul cu fîn — și urcîndu-se pe gard începură să strige în gura mare că face „păcat" părintele Ghelasie ținîndu-le nemîncate pînă la namiezi.

— Păcat ! Păcat ! Păcat !

Pînă zări Moț-împărat ceva verdeață în curticica de alături a ieromonahului Vitalie. Atunci le făcu semn să tacă și să-l urmeze. Pășiră rar pe vîrfurile ulucilor, pînă în dreptul vecinului, mai spionară cu ochii și cu urechile, iar cînd se încredințară că nu e pe dincolo nici om, nici cîine, nici pisică, săriră gardul, — și în zece minute nu mai rămase nici fir din brazda cu ceapă de toamnă a părintelui Vitalie. Abia după această ispravă se hotărîră să plece, mai mult de ochii lumii, pe urma celorlalte rubedenii.

Cei doi motani — luară și ei atitudini diferite. Matei se așeză pe pălimarul cerdacului, în două labe, își răsuci coada în jurul poponețului, își ascuți ochii și urechile și căută să-și uite foamea rîzînd de văicărelile bibilicilor. Niciodată n-a simpatizat el pe aceste vietăți guralive și prea puțin folositoare pentru om. Cînd le întîlnește în cale își lărgește nările și mîrîie la ele, iar cînd le aude strigînd pe gard ori pe la poartă, le întoarce spatele și fuge. Acuma însă, văzîndu-le la ananghie, găsi o plăcere

deosebită să le privească și să facă haz de concertul lor necăjit.

Năstase însă profită de ocazie că rămîne singur și se luă după cei doi stăpîni și prieteni. Căscă gura mare în fața lor, îi mîngîie pe picioare cu capul și cu coada, se mai văicări în limba lui, pînă văzu că nu e rost să-i convingă că i s-a lihnit burticica. Atunci, mormăi ceva pe sub mustăți și plecă prin vecini. Ce era să facă ? Dacă n-ai, cauți ; nu găsești, ceri ; nu-ți dă, furi. Fie că ai două picioare, fie că mergi în patru.

Se strecură printre uluci, în grădina părintelui Vitalie. Știindu-l însă prea puțin iubitor de animale, ba chiar bătăuș, trecu mai departe la arhimandritul Porfirie. Nici bătrînul nu era așa darnic, dar nu vedea bine, și Năstase spera, la caz de forță majoră, să-i șterpelească ceva.

Cercetă cu amănuntul prin dosul chilici și nu dovedi nici o ușă și nici o fereastră deschisă. Trase cu urechea și n-auzi nici un fel de zgomot. Se urcă tiptil pe casă și luă seama la coș. Nici fum, nici miros nu ieșea de pe el. Se coborî ușor pe tablă și iscodi curticica din față. Nici o mișcare. Se cățără cum putu pe stîlpul din dreapta și se lăsă jos. Ușa închisă, ferestrele la fel și perdelele lăsate deși era namiaza mare. Nezărind nici pe Corcodușa bătrînului pe afară, bănui că înăuntru se petrec lucruri interesante.

Curios și îndrăznet ca o pisică flămîndă, se cățără pe burlanul de tablă, cu riscul să-și rupă ghearele, și privi printr-o șuviță de geam, pe care n-o astupase perdeaua. Bătrînul și cu mica-i și capricioasa-i prietenă mîncau lapte dintr-o strachină...

Năstase înghiți în sec și se coborî revoltat. Apoi sări pe gardul dinspre ierodiaconul Ilarie, se așeză cum putu pe coadă și-și ridică nasul în văzduh. Un foarte vag miros de pește prăjit îi lărgi nările și-i cutremură stomacul. Respiră prelung, și cînd se încredință că nu s-a înșelat plecă să-i caute de urmă.

Între Ilarie și stăreție locuiește părintele Grigheutie, un bătrîn avar, care nu mănîncă decît ceea ce primește de la cazanul de obște, și nimeni n-a văzut o firimitură din mîna lui : nici om, nici ciine, nici pisică.

„Prin urmare, gîndi Năstase, mirosul de peşte nu poate să vie decît de la Ilarie sau din bucătăria stareţului."

Cotrobăi cu ochişorii-i verzi şi ascuţiţi prin faţa chilioi ierodiaconului şi văzînd că uşa e închisă şi ferestrele perdeluite, ca şi la Porfirie, se urcă din nou pe acoperiş. Îşi lungi gîtul peste marginea de dincolo şi băgă seamă că şi în dos e închis şi pustiu.

Îl prinse mare mirare întrucît bucătăria lui Ilarie e aci, iar mirosul tot mai puternic de peşte prăjit era sigur acum că de la el iese.

Îşi stîrci corpul, şi dintr-o săritură se găsi deasupra coşului. Aci îşi dădu seama imediat că fumul subţire ce se strecoară prin sita de sîrmă din chepengul urloiului nu e de lemn, nici de coceni, ci de friptură de peşte. Aşa dar părintele Ilarie, pentru mai bună pază, îşi mutase bucătăria în sobă...

Năstase, în complectă neputinţă de a pătrunde înăuntru, se mulţumi să tragă cît mai mult parfum pe nas şi pe gură, apoi strîmbă din cap şi porni mai departe pe coama acoperişului. Traversă indiferent şi chiar plictisit partea duhovnicului harpagon şi se aşeză din nou pe coadă, în colţul din stînga palatului stăreţesc.

De la sine înţeles că nu-l interesează nici ciubucele trase pe sub straşina clădirii, dreasă de curînd, şi nici antena de aramă de deasupra, prin care prea cuviosul Gherasim ascultă „radiojurnalul" şi glasul unduios al lui Fănică Luca. Observă mai întîi că storurile de la ferestre nu sînt lăsate. Apoi ridică nasul şi constată că fumul ce iese pe coşul din fund nu prezintă nimic suspect. Îşi aruncă ochii spre bucătărie şi văzu uşa de perete, iar pe părintele Pavel, bucătarul, făcîndu-şi provizie de lemne în dosul stăreţiei.

Neştiind ce să creadă, vru să se coboare ca să caute pe cei doi motani ai părintelui stareţ, să-i întrebe cum stau cu sănătatea şi mai ales cu ale gurii. Zărind însă uşa deschisă la podul duhovnicului, intră înăuntru fără multă speranţă că va găsi ceva de mîncare. Şi nu se înşelă. Podul părintelui Grighentie e pustiu ca un cap de om normal. Nici măcar o ceapă sau o gutuie spînzurată pe undeva. Doar un şoricel rătăcit din drum îşi căuta loc să treacă dincolo la Porfirie. Năstase strîmbă din nas

dar nu se linse pe bot fiindcă nu obișnuia să mănînce șoareci. Îi prindea pe unde îi găsea și-i invita la joacă. După ce își făcea cheful, le zdrobea oasele și-i lăsa locului sau îi depunea la ușa părintelui Ghervasie. Acum, fără poftă de joc, cum îl știm, îl înhăță dintr-o săritură, îl strînse în dinți, și-l invită să treacă pe lumea cealaltă.

Păru o clipă să-i încerce gustul dar renunță repede. Tot mai spera să-și facă prînzul cu bucate obișnuite.

Se reîntoarse în colțul terminus al șirului de chilii și luă din nou seama pe la stăreție. Nici un miros în văzduh, nici o activitate pe la bucătărie.

Intrigat, se coborî în curtea duhovnicului, sări gardul și o întinse drept la părintele Axentie. Era curios să vadă cum se află cu stomacul cele șapte mîțe ale sfinției-sale.

Îl găsi scuturînd rogojina de praf și de ce-o mai fi avut pe ea. Pisicile dormeau pe prispă, bot în bot și cu burțile la soare. Fără să-și mai ceară blagoslovenie de la cel mai mare, Năstase merse drept la ele ca să constate a ce miroase botișoarele : a pește ? a jumări de ouă ? dar cuviosul Axentie îi bănui gînduri mai necurate și-l luă la goană.

Amărît și cu vederile împuținate de foame, bietul cotoi sări pe-un geam spart drept în sălița chilioi schimnicului Antonie.

Renumitul nevoitor întru cele pusnicești se hrănea de obicei cu puțină pîine și ceapă. Și numai atunci cînd flămînzirea prea mare nu-i mai îngăduia să facă metanii și să-și citească rugăciunile. Iar băutură, obișnuia numai apă curată de la izvor. Așa îl cunoștea lumea și așa trebuie să fi fost, cu toate că nu arăta prea firav la trup și prea galben la față. Dar Năstase îl găsi mîncînd pîine cu... slănină. Își schimbase meniul probabil ca să nu miroase a ceapă...

Cotoiul socoti că a dat peste chilipir și-și fîțîi coada. Cuviosul Antonie însă, bănuind probabil că a venit Diavolul ca să-și arate pe față bucuria, ba chiar să-i amintească prezența unei carafe pline sub pat, apucă un curmei și rosti un blestem. Cînd ești schimnic și mănînci slănină în săptămîna mare, nu se cade să ai de martor nici măcar pe Satana.

Bietul Năstase abia înnimeri gaura pe unde intrase. Cît p-aci să se aleagă şi cu o vătămare.

După o scurtă zăbavă dincolo de gard, se hotărî să încerce la părintele Arsenie. Era cu neputinţă, gîndi el, ca mîncăciosul Archepsim, dulăul arhimandritului, să stea flămînd pînă la acest ceas.

Dar casa marelui eclesiarh se află tocmai în fundul mînăstirii, şi Năstase era prea grăbit, să facă atîta cale. Mai ales că n-avea nici speranţa unei izbînzi. Poate că dulăul a mîncat tot. Ori s-a culcat şi se supără cînd cineva, care mai e şi pisică, îi strică somnul. Aşa că se reîntoarse la stăreţie. Era mai aproape. Şi-l intriga lipsa bucătarului de la datorie. Cu atît mai mult cu cît ştia bine că rost de cotoi pe varză e întotdeauna pe la locuinţa celui mai mare.

Ierodiaconul Evloghie, ucenicul de mînă dreaptă al părintelui stareţ, tocmai vorbea în faţa uşii deschise cu nişte vizitatori de la oraş, care aveau evlavie să fie blagosloviţi de precuviosul Gherasim. Le explica sfinţia-sa pentru care motiv nu li se poate împlini creştinească dorinţă. Părintele stareţ stă retras, nu mănîncă, nu bea, nu vorbeşte, se roagă şi meditează. Desigur, la cele sfinte. Trei zile şi trei nopţi. Era tradiţia ca întraga săptămînă de la începutul sfîntului şi marelui post să nu vadă faţă de om şi să nu bage nimic în gură. Abia la vecernia de simbătă să-şi curme retragerea, să ia un ceai cu pîine uscată şi să apară în mijlocul fiilor săi duhovniceşti.

Acum însă nu mai e cu putinţă să se dezintereseze şase zile de mersul mînăstirii. Vizite oficiale, procese pentru încălcări de hotare şi pentru „scornituri de-ale duşmanilor", inspecţii peste inspecţii, lipsă de încredere în naccalnicii aşezaţi pe la diferite treburi, drumuri lungi şi obositoare la vie, zăboviri forţate şi prelungite în oraş, toate acestea îi răpesc atîta vreme părintelui stareţ, că abia poate să rupă trei zile dintr-un an ca să-şi mai facă în taină şi în linişte îndatoririle călugăreşti.

Şi mult i-ar mai place părintelui Gherasim, cu toate că nu e bătrîn, să se ocupe numai de cele călugăreşti ! Să se roage, să facă mătanii, să postească... Ar fi în stare să nu mănînce cinci zile pe săptămînă, ca sfîntul Eftimie, şi să nu lipsească de la biserică. Dar dacă nu se poate...

Trei zile pe an, însă, tot stă închis și se roagă, postind și lăcrămînd pentru păcatele oamenilor și pentru neputința preacuvioșiei-sale de-a nu avea vreme să împlinească zi cu zi și ceas cu ceas podvigul călugăresc...

Vizitatorii găsiră argumentul foarte puternic și plecară mîhniți că n-au avut posibilitatea să sărute dreapta unui stareț atît de însetat după cele sfinte. Dar Năstase nu crezu sau n-auzi cele spuse de cuviosul Evloghie și, furișîndu-se pe la spatele lui, pătrunse în sala stăreției și se piti în dosul unei canapele. Credea el că vătaful ucenicilor părintelui stareț se va înapoia pe coridor și va putea să-l urmeze, fie în sufragerie, fie în bufet.

Dar Evloghie încuie ușa pe dinafară și plecă în mînăstire.

Bietul cotoi începu a bănui și el că mai-marele mînăstirii flămînzește într-adevăr pentru mîntuirea sufletului și regretă că s-a prins aci. Ori poate că a și mîncat ? Dar dacă o fi acum la masă ?...

Își ascuți urechile și ascultă la ușă. Nici cel mai mic zgomot.

Așteptă să apară vreun ucenic cu mîncare sau cu farfuriile goale. Nimic !

Dar unde sînt cei doi cotoșmani de nu dau nici un semn de viață ?

Își dublă vederea și descoperi ușa de la cerdacul din dos puțin crăpată. O împinse cu capul și-și făcu loc. Cunoscînd bine toate colțurile dintr-o săritură fu pe masa de lîngă perete.

Dincolo e cămara cu sticle înfundate și cu miere. Știa aceasta dintr-o vizită anterioară... Totuși s-ar putea, întîmplător, să se găsească și ceva mîncare.

Fiind geamul deschis, își făcu loc ca vai de el, printre ochețele mici ale gratiei de fier, dîndu-și în chipul acesta și mai bine seama cît e de flămînd, și se strecură dincolo.

În odaia dintre cămară și salonul secundar, odaie care servește de dormitor preacuvioșiei-sale, se auzea vorbă. Năstase bănui că starețul își mîngîie cotoii... sau poate că le citește și el ceva din cartea sfîntului Doroftei. Imediat însă prinse sunet de furculiță, clefăituri și îndemnuri la mîncare.

Simți că se învîrtește casa cu el. Vru să țipe, să tragă cu ghiarele pe ușă, dar se potoli repede și aștepta mila Celui-preaînalt. Părintele stareț își iubea numai pisicii lui.

Și Cel-preaînalt îi ascultă rugăciunea.

După puțină așteptare, care totuși i se păru destul de lungă, mai-marele obștei își trecu merindele... duhovnicești în cămară. Un purcel fript la tavă, din care lipseau picioarele de dinapoi și urechile ; o farfurie cu unt proaspăt, din care lipsea ca o pătrime ; o cutie cu ton, înjumătățită ; o bucată uriașă de cașcaval găurit ; o farfurie cu icre de știucă, una cu bucăți de plăcintă, un cotor de salam, ouă de ouă și pîine. Atît cît să-i ajungă părintelui Gherasim și cotoilor prea cuviosiei sale în cele trei zile de post, de rugăciune, de metanii, de tăcere și de meditații...

Vă închipuiți bucuria lui Năstase.

Felicită — în gînd, firește — pe părintele stareț pentru curajoasa înfruntare a scripturilor, își bătu joc de sfaturile lui Ghervasie și de opreliștile sfîntului Doroftei și se ospătă împărătește, în timp ce starețul fuma și citea jurnalul ca să i se facă somn...

Nici Matei nu ținu seamă de predica părintelui Ghervasie și de pilda celor din Ninive. După ce ascultă preț de-un sfert de ceas văicărelile bibilicilor, își aduse aminte că e la fel de flămînd și-și căută tovarășul să se sfătuiască. Negăsindu-l, renunță să mai încerce un demers pe lîngă stăpîni și hotărî să-și afle norocul prin vecini.

Primul gînd îi fu la părintele Vitalie. Nu de alta, căci îl știa și el că e hapsîn, dar fiindcă era mai aproape și tocmai ieșise la poartă.

Și mai știa că părintele Vitalie n-are chef să tragă aer, rezemat de parmaci, decît îndată după masă. Și că fără ochelari sfinția-sa nu vede mai departe de vîrful nasului. Ori a citit prea mult, gîndi Matei, și-l dor ochii, ori vrea să arate lumii că în prima zi a postului nu vrea să vadă ce se petrece în văzduh și nici pre pămînt.

Îi ascultă tușitul și-l găsi ca de om care a mîncat bine și a tras și o țigară, două după masă. Îi examină pîntecele cît o măgură și văzu cureaua încinsă tot pe dede-

subt, ca de obicei. Trase cu urechea la respirația greoaie, ca de om gras, după o masă îmbelșugată. Observă că ușa e deschisă și se linse pe bot. Un miros ușor de varză cu carne îi aminti zilele frumoase de Crăciun.

Intră în bucătărioară dar nu găsi nimic d-ale mîncării. Nici o firimiță de pîine măcar.

Își lărgi nările și o luă pe dîra mirosului. Dublîndu-și toate simțurile descoperi în coridorul întunecos, care duce la umblătoare o oală mare ferecată cu pînză și cu sfoară, iar deasupra oalei — un hartop de pîine învelit în jurnal și o furculiță pusă de-a curmezișul.

Mirosi oala, mirosi și furculița și se încredință că ieromonahul Vitalie va cînta canonul cel mare al sfîntului Andrei cu gîtlejul uns de sarmale. Nu era momentul să-l condamne și nici să-l felicite. Trebuia procedat repede.

Trase cu dinții de sfoară, dar nu cedă. Înfipse gheara în înveliș, dar nu izbuti — nici pînza s-o rupă, nici oala s-o răstoarne.

Oftă a neputință și se mulțumi să spele furculița. Apoi ieși pe unde intrase și o tuli drept în partea de dincolo, la chilia cuvioșilor monahi Acachie și Isaia. Îi știa de oameni săraci, dar avusese prilej să le cunoască și dărnicia.

Găsind aci totul ferecat — și uși, și ferestre —, se cățără pe-un arac rămas din toamnă, cu lujeri de fasole, și se urcă pe acoperișul umblătoarei care, la mînăstiri formează un puț adînc în partea din dos a chiliilor. Cînd se chiorî, așa de curiozitate, prin spărtura din coamă, zări pe cuviosul Isaia zgribulit și cu ușa închisă, cinstindu-se cu pîine și cu ouă fierte..

Bănuind că sfinția-sa și-a mutat sufrageria într-un loc atît de puțin potrivit ca să nu-l vază tovarășul postind, rînji ca un ticălos, apoi scoase un „miau" ca să-și arate prezența. Dar părintele Isaia, în loc să-l pofticască la masă, își făcu cruce, își întoarse spatele și continuă să înbuce hoțește.

Matei, ofensat, îl stuchi de sus, apoi se încovoie pe după marginea acoperișului chiliei și pătrunse în pod, pe subt streașină. Căci chiliile din acest șir sunt vechi, aproape în stare de ruină, cu ferestre unde nu te aștepți și întărite unde n-ai gîndi.

Un clefăit ușor și un miros de brînză de Brăila, fabricată în satul vecin, îl duse la o descoperire senzațională. Cuviosul părinte Acachie, înfășurat într-o dulamă groasă și cu capul înfundat într-o căciulă de oaie, se înfrupta în dosul coșului, din piine și brînză. Desigur pentru aceeași pricina ca și fratele său întru Christos.

Bietul Matei ciuli mucalit din urechi și închise șiret dintr-un ochi. Apoi, silit de stomac să-și uite demnitatea de cotoi boierit, se postă în fața lui Acachie, cu aer de milog :

— Miaau !

— Tu ești drace ?

— Miaau !

— Nu ți-a dat părintele Ghelasie să mănînci ?

— Miaau !

— Vrea să arate că postește, ai ?

— Miaau !

Părintelui Acachie i se făcu milă și-i dădu puțin miez de piine. Matei îl mirosi cu toată bunăvoința dar nu-l mîncă. Nu cunoaște gustul piinii fără pic de unsoare.

— Miaau !

Acachie îl ocări ca pe-un cerșetor mofturos și-l pofti să plece. Apoi se milostivi și-i dădu din mînă boțul de brînză ce-i mai rămăsese, însoțit de-o mîngiiere prietenoasă pe spinare.

— E bună, taică ?

Era bună, firește, dar prea puțină. Abia cît să întărîte și mai rău stomacul motanului.

— Miaau !

— Nu mai e...

Matei se făcu că nu pricepe, doar-doar va mai scoate călugărul ceva de pe undeva. Dar acesta, în lipsă de alte bunătăți, își continuă prînzul cu piine goală.

Văzînd că n-are încotro, Matei își răsuci coada în semn de mulțumire sau de protest și se reîntoarse la gaura de pe umblătoare. Însă părintele Isaia nu mai era acolo. Își încolăci iarăși coada și o luă întins pe coama șirului de chilii, pînă la capăt. Nu se mai opri nicăieri. Erau aci numai călugări săraci și evlavioși.

Se cobori în curtea părintelui Avemelec, și de aci porni, fără multă tocmeală, către casierul sfintei mînăstiri.

Părintele Daniil a deschis larg ferestrele din mijlocul geamlicul și se închină cu evlavie în dreptul lor, cu fața spre răsărit, numărînd plecăciunile făcute Domnului, pe șiragul uriaș de metanii de lînă.

Nu-l stinghereşte faptul că-l văd fraţii. Cu atît mai bine : să ia pildă de la cuvioşia-sa şi să se roage şi ei. Şi apoi, de gura celor clevetitori nu-i chip să scapi. De te fereci în chilie, vor scorni cîte Dracu le suflă la ureche. Făcîndu-ţi pravila la lumina zilei, te vor categorisi printre fățarnici, şi mai mult nimic. Iar opreliştile scripturii s-au învechit şi s-au banalizat. „Să nu ştie stînga ce face dreapta“ şi „Nu te arăta oamenilor că posteşti“, sunt vorbe pe care nu le respectau întocmai nici marii cuvioşi din Tebaida şi din Paflagonia.

Matei se urcă pe banca de la poartă şi-l cercetă cu ochi pătrunzători, printre uluci. După încovoierile mici şi cam forţate faţă de lungimea şi de uscăciunea trupului, bănui că şi cuvioşia-sa a călcat tipicul.

Îşi linse buza de sus şi se strecură în curte. Se căţără pisiceşte pe burlanul de ploaie, apoi o coti la dreapta pe mica strașină de tablă, menită să scurgă apa de pe geamlîc, şi se opri în marginea ferestrelor deschise. Cînd părintele Daniil făcu — poate din greşeală — o plecăciune mai adîncă, Matei îşi luă inima în dinti si intră în cerdac. De-aci, mişa-mişa pe pălimar, pînă se coborî pe spatele unui scaun şi apoi pe sala din mijloc.

Ca unul ce încă nu e trecut în statele mînăstirii, Matei făcea prima vizită cuviosului casier. Nu-i fu însă greu să deosebească sufrageria şi bucătăria de celelalte încăperi.

Trase cu urechea la uşa bucătăriei şi auzi zgomot. Pricepu imediat că fratele Niculae, ucenicul părintelui Daniil, spală vasele ; şi-şi muşcă limba. Vru să-i ofere ajutorul, dar se temu să nu fie refuzat. Cercetă uşa de la sufragerie o găsi închisă. Trecu descurajat în cerdacul din dos, şi aci purcese cu coada între picioare către dulapul din fund. Îl mirosi atent pe dedesubt şi pe la încheieturi şi-ş linse mustăţile. Se uită înapoi cu ochi vicleni, ridică urechile drept în sus, ca să le pleoştească îndată de vîrf, apoi jucă totul pe-o singură carte. Ce-o fi o fi. La urma urmei, ce-o să-i facă dacă l-o prinde ? Nici la postul de

jandarmi n-o să-l ducă, nici la judecata soborului n-are să-l trimită. Cel mult o vergea pe spinare și o fugă sănătoasă.

Își înfipse ghearele zdravene și-și făcu loc între ușile dulapului. Cu mirosu-i ager, deosebi în întunericul dinlăuntru un foarte ușor parfum de marinată, lîngă unul greu de brînză și altul mai plăcut de plăcintă. Nu era desigur nici locul, nici timp să aleagă, dar nu putu să se împotrivească ispitei, și căută peștele înecat în untdelemn și în foi de dafin.

Îl descoperi repede închis într-un borcan de sticlă. Rezistă strănchinii cu brînză, ce-i făcea semne, și se căţără pe vasul cu marinată. Încercă să apuce cu dinții de sfoara înfășurată pe marginea capacului de pînză, dar, grăbit și enervat cum era, călcă cu picioarele din urmă în strachină și căzu cu ea grămadă, urmat imediat de cîteva farfurii deșarte și de însuși borcanul cu marinată.

Speriat de această voinicească ispravă, Matei ceru protecția unui vraf de jurnale și aștepță urmările.

Fratele Niculae, alarmat de zgomot, nu zăbovi să vie la fața locului și să constate stricăciunea căşunată așa, din cer senin. Se închină ca în fața unei minuni și fugi să raporteze celui mai mare.

Între timp, hoțul ieși din ascunzătoare, își vîrî capul în borcanul spart și înhăță o coadă de șalău cît o zi de post. Apoi se repezi cît îl ținură picioarele și o zbughi pe unde intrase, în huiduielile fratelui Niculae și întru sminteala părintelui Acachie, care tocmai trecea cu donița la apă.

Cînd ajunse Matei acasă, găsi pe Năstase lingîndu-și botul la soare. Îl pofti la ospăț, dar Năstase îl refuză politicos, fără să-i explice dacă e sătul ori dacă nu obișnuiește să mănînce de furat. Se mulțumi numai să-i curețe capul de sos, ca și Matei să-i spele în urmă mustățile de unt proaspăt și de zahăr de pe plăcintă. Apoi se lungiră cu burțile la soare și așteptară urgia lui Dumnezeu.

— Te uiți, mă Ghelasie? grăi Ghervasie cînd ieșiră spre biserică și-i văzu tolăniți pe caldarîm. Niște lighioane fără cuvînt și fără judecata omului, și nu mai fac atîta caz de foame. Dar noi, călugări și preoți, cu

capul plin de scripturi, să nu putem înfrîna stomacul de la poftele lui ? Am fi mai prejos de judecata acestor pisici şi mare pată am căşuna pe rasa de monah...

Dar Ghelasie observă burţile cam umflate şi nu dădu nici un răspuns. Ba chiar se bucură în sinea lui la gîndul că motanii se vor fi ospătat mai înainte de a se întoarce milostivirea lui Dumnezeu asupra păcatelor lui Ghervasie...

Dar nu zări pe Irodiada. Să fi înţeles ea spusele *Bibliei* despre jertfa celor din Ninive ? Ori a plecat după cerşit şi după furat ? Se întristă la gîndul că năstruşnica idee a lui Ghervasie îi va împinge vietăţile către fapte urîte şi mai pedepsite de canoane decît însăşi nepostirea, dar amînă răfuiala, ca să nu-şi strice inimile cu care mergeau să guste frumuseţile negrăite ale canonului ieşit din pana inspirată a sfîntului Andrei Criteanul.

VIII

SLĂBICIUNEA FIRII OMENEȘTI

E liniște peste tot. Nu se mai aud nici cocorii, a încetat și freamătul ramurilor goale, turburate de vîntul ce se pornise dinspre baltă, s-a pierdut și gîlgîitul clopotelor trase pentru slujba pavecerniței.

În toată mînăstirea — nici o mișcare, nici o țipenie. Nu se vede și nu s-aude nici om, nici dobitoc, nici pasăre. Un călător abătut aci de oboseala drumului și de apropierea înserării, ar bănui că vremea somnului începe în sfintele mînăstiri înainte de apusul soarelui. Sau că un vînt otrăvit, adus de Satana de pe cine știe ce meleaguri ciumate, a stins într-un ceas toată suflarea ca să împuțineze oastea lui Christos și să-și pregătească astfel biruința asupra celui ce l-a gonit din cer.

Dar sfinții și cuvioșii călugări nici n-au murit, nici nu s-au culcat să doarmă. Ci s-au adunat în paraclisul cel mare, ca să cînte sau să asculte canonul sfîntului Andrei.

S-au dus toți în păr, de la bătrînul arhimandrit Porfirie, pînă la cuviosul Pimen bucătarul, de la ecleziarhul Arsenie, pînă la nevinovatul părinte Ioanichie cel cu porcul minunat. Numai părintele stareț continuă să postească și să se roage, ferit de vederile fraților, dar, izolat cum e, mai expus loviturilor întunecatului vrăjmaș al neamului omenesc...

Toți sunt înfășurați în rase și în camilăfci, iar părintele Antonie, schimnicul vestit pentru marea lui

înfrînare, a venit îmbrăcat în mantia-i plisată, semn al nestricăciunii și al curăției...

Și toți au stomacurile goale... Fiindcă așa poruncește tipicul călugăresc să se cînte stihurile sfîntului Andrei : fără nici o turburare a gîtlejului. Căci „pîntecele flămînd ajută la stăruința în rugăciune și aduce cunună sufletului", scrie fericitul Macarie, către monahii de sub ascultarea sfîntului Pahomie cel Mare.

Au sosit și călugări străini de loc... De prin Tebaida și din Anatolia... Din pustiul Iordanului și mai de departe, dinspre Eufrat... Cuvioasa Maria Egipteanca a venit în rasa dăruită de starețul Zosima, iar marele Arsenie cu nelipsitu-i șervet în care-și adună lacrămile ce-i curg fără încetare...

Sfîntul Antonie și cu Pavel din Teba și-au părăsit ascunzătorile din stufișurile Nilului și au venit : primul rezemat în toiagul cu care a speriat pe ciracii lui Scaraoschi, iar al doilea mai gîrbov încă, îmbrăcat în rasa-i împletită din frunze de finic...

Sfîntul Pahomie a lăsat pe bătrînii pusnici din Paba în grija Celui-de-sus și a venit însoțit de Sur, de Pafnutie, de Cornilie și de prea iubiții săi ucenici Orsisie și Teodor cel sfințit...

Iar sfîntul Onufrie n-a sorbit azi nici rouă, nu și-a luat nici porțioara de smochine și a sosit în grabă, înfășurat, ca și în pustiul de lîngă Ermopoli, în părul capului și în barba-i nesfîrșită...

Cuviosul Ilarion a părăsit peștera de lîngă Gaza și a venit, nemîncat din zile uitate și îmbrăcat în mantia de piele dăruită de sfîntul Antonie...

A venit și chinuitul Ioan Colibașul și cuvioasa Apolinaria, și Sara, și Singlitichia, și Melania Romana, și Sava cel sfințit, și Pimen cel mare, și Macarie Alexandreanul, și Marcu din Etiopia, precum și Atanasie din Athon, însoțit de Maxim cel cu chiliile de frunze, și de cuviosul Grigore Sinaitul...

Toți au venit încă de la începutul slujbei așa cum scrie în cartea bunului călugăr ; numai sfîntul Teodosie, aflîndu-se în ceartă aprigă cu împăratul Anastasie, a cărui minte se vătămase de eresul lui Eutihie și al lui Sevir, a sosit abia după ce părintele ecleziarh și cu

ieromonahul Vitalie — primul în dreapta, şi al doilea în stînga — ajunseseră pe la jumătatea canonului cel mare...

— „Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă !

Se apropie sfîrşitul, suflete, se apropie, şi nu te grijeşti, nu te găteşti ! Vremea se scurtează, scoală-te ! Aproape, lîngă uşă, e judecătorul. Ca un vis şi ca o floare trece vremea vieţii... Pentru ce în deşert ne turburăm ?

Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă !

Samariteanca a primit pre cel drept, cu gînd bun, iar tu, o, suflete, n-ai adus în casă nici străin, nici călător...

Izvor de viaţă te-am cîştigat pre tine, surpătorul morţii, şi-ţi strig din inimă, mai înainte de sfîrşit : greşit-am ! Milostiveşte-te şi mă miluieşte !

Cuptorul patimilor arde sufletul meu, ci cu roua milei tale potoleşte-l, cela ce ai izvorît nepătimire prin răstignirea ta.

Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pre noi !

Cuprins sunt de furtună şi de întreitele valuri ale păcatelor. Ci tu, o, maică, mîntuieşte-mă şi mă scoate la limanul pocăinţei.

Gol sunt spre a intra în cămară. Gol sunt şi de a merge la nuntă şi la cină. Candela mi s-a stins, fiind fără untdelemn, cămara mi s-a închis pe cînd eu dormeam. Cina s-a mîncat, iar eu, fiind legat de mîini şi de picioare, am fost lepădat afară.

Trupul mi-am spurcat, sufletul mi-am întinat, peste tot m-am rănit. Ci ca un doftor, Chistoase, tămăduieşte-mă prin pocăinţă. Spală-mă, Mîntuitorule, şi arată-mă mai curat decît zăpada.

Suflete al meu, suflete al meu, scoală ! Pentru ce dormi ? Sfîrşitul se apropie şi vei să te turburi. Deşteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Christos, cel ce este pretutindenea şi toate le plineşte..."

Ieşirea din biserică se face ca întotdeauna, după ierarhie şi după vechime. În frunte — preotul care a slujit, apoi arhimandritul Porfirie, slab şi gîrbov, cu ochii aproape ascunşi de sprîncene şi cu barba vîrîtă

în gulerul blănii de vulpe. Urmează cuviosul Arsenie, apoi Daniil, Vitalie, Ghervasie, Ghelasie și ceilalți, pînă la paraclisierul de rînd.

După terminarea slujbei din biserică, părinții călugări obișnuiesc să se mai întrebe de sănătate și cîteodată chiar de cele duhovnicești; acum însă, răpiți fiind cu mintea de frumusețea cîntărilor și de ușurința pîntecului, precum și mai conștienți ca oricînd de greutatea răspunsului pe care-l vor da în fața dreptului Judecător, pășesc încet, în pasul bătrînului din frunte, tăcuți, smeriți și gînditori. Abia cînd clopotul cel mic îndrăznește să spargă această liniște senină, care învăluie întreaga mînăstire, cu clinchetele lui slăbănoage, se mai trezesc și cuviosiile lor din meditații, își zîmbesc ironic, se lovesc cu coatele și chiar își suflă un cuvînt de puțintel haz.

Și au dreptate. Pentru o felie de varză acră nu era nevoie de atît zgomot. Sune clopotul pentru masă în zile de dezlegare, cînd mai găsești la cazanul părintelui Pimen o strachină de borș cu pește orb, sau una de fasole lăsată într-adins mai tare, ca să mai fiarbă și în stomac. Atunci merită să se facă oarecare gălăgie. Dar acuma?

Astfel gîndesc toți, dar nu cîrtește niciunul. Dimpotrivă. Proistoși, care au bucătari și ucenici și deci n-au nevoie să se ostenească în persoană ca să-și ridice „mîngîierile" de la cazan ori de la chelărie, își cer acum blagoslovenie de la smeritul Isidor, nacealnicul putinelor cu varză și cu murături, și așteaptă răbdători să li se dea tainul scris în pravili pentru începutul Păresimilor. Aceasta ca să arate celor mai tineri că preacuviosiile-lor, cu toată cinstea în care se află, se închină în fața sfertului de varză, deși le-ar da mîna să înceapă postul cu icre de știucă și cu marinată de măsline. Căci, puterea de a lega și a dezlega n-a dat-o Christos preoților ca s-o folosească numai pentru alții, ci și pentru ei înșiși atunci cînd sînt încolțiți de nevoi...

Nici măcar farfurii sau străchini nu și-au adus fruntașii mînăstirii. Și Porfirie, și ecleziarhul, și casierul și Policarp economul și-au luat varza în mîna

goală și o duc la chilie în podul palmelor, cum ar duce anafură sau însuși trupul Mîntuitorului...

Ghervasie privește cu neîncredere smerenia lui Arsenie și a lui Daniil, apoi ia porția lui Ghelasie și o așează peste a sfinției-sale. Îl văzuse că-i face ochi grea dulci și-i era teamă să nu cază în ispită.

— Nici varză goală nu mă lași, omule, să mănînc ? îi observă acesta cu drept de supărare.

— Nici. Timp de patruzeci de zile, Mîntuitorul n-a luat nimic în gură. Nici măcar o lingură de zeamă — darmite un sfert de varză !

— Mîntuitorul ar fi putut să postească o sută de ani, și chiar pînă la sfîrșitul veacurilor, fără să-i cadă leșin la inimă. Tu te potrivești cu Dumnezeu, nevlegule ?

— Păi atunci nu mai era Dumnezeu, mă zevzecule ! Luase și el fire omenească. N-ai citit în scripturi ? Dar Moise cum a răbdat șase săptămîni pe muntele Sinai ?

— L-a întărit Dumnezeu ca să fie vrednic a primi tablele legii. Dar tu poți să rabzi pînă în marginea gropii și n-ai să pupi minunea din muntele Sinai. Și apoi, să mă ierte Cel-de-sus, ai fost tu lîngă Moise ca să vezi dacă n-a luat în gură măcar acolea, o zmeură sau o fragă ? Iar dacă o fi avut obicei să fumeze, să nu tragă el din țigară de două ori pe zi ?

Cînd auzi Ghervasie de țigară, simți că i se usucă buzele și i se dublează beregata. Și... o lăsă mai moale.

— Barem două zile, mă Ghelasie...

Cînd ajunseră acasă, cotoii tocmai se deșteptaseră dintr-un somn lung și însorit și se întindeau pe treptele de piatră de la intrare.

—De foame se întind, grăi Ghelasie amărît.

Și-i fu rușine să-i întrebe de vorbă. Dar Ghervasie îi strigă pe nume și le mulțumi pentru ascultare.

— Minca-i-ar taica de băieți smeriți și cuminți ! Ca niște călugări adevărați.

Motanii îl priviră batjocoritor și se linseră semnificativ pe botișoare.

— Eu fac prinsoare că sînt sătui, grăi Ghelasie aproape vesel.

Dar Ghervasie nu crezu.

— Doamne ferește! Tu știi că șoarecii nu le plac, iar la vrăbii nu sînt obișnuiți. Ce crau să mănînce? Mană din cer? Nu-i așa, tăiculiță, că vă osîndește degeaba?

Drept răspuns cotoii își scoaseră limbile și le învîrtiră pe sub mustăți.

Tu nu pricepi măi Ghelasie, ce vor ei să spună? Cică ar dori să bage ceva pe sub nas, dar zor mare nu e. Au început să se obișnuiască. Nu-i așa, Năstăsică? Mai bine te-ar chema pe tine Ghelasie decît pe lacomul ăsta de stăpînă-tău.

Apoi, ca să întărîte încă foamea lui Ghelasie, îi arătă porțiile de varză, făcînd cu ochiul.

— Ce bună ar fi acum tăiată mărunțel, apoi rumenită și cu cîrnați deasupra! Da să fie și un clondir cu vin — știi, din ăla din care bea părintele stareț...

Ghelasie își lărgi fălcile, le strînse la loc și oftă printre dinți. Ghervasie se rugă lui Dumnezeu ca să-l întărească, apoi încuie varza în bucătăria sfințici-sale și căută surcele ca să aprindă focul în sobă. Rîndul lui Ghelasie să-l certe.

— Crezi tu că Moise, cînd a postit patruzeci de zile, și-a luat godinul cu el în vîrful muntelui? Ori sfîntul Macarie Egipteanul, o fi avut teracotă în peșteră? Dacă vrei să-ți pedepsești trupul, pentru îndestularea de pînă azi-noapte, nu-l supune numai foamei ci și setei și frigului... Umblă desculț prin culini și prin mărăcini, ca sfîntul Pahomie; culcă-te cu femei desfrînate fără să te atingi de ele, ca sfîntul Vitalie, așează-te într-o peșteră plină de șerpi veninoși, ca sfîntul Grigorie Decapolitul; leagă-ți fiare de grumazi, ca Isachie de la Pecerska Kievului, ori urcă-te în vîrful salcîmului și stai acolo măcar trei nopți dacă nu treizeci și șase de ani, ca sfîntul Simeon Stîlpnicul. Îmbracă-ți anteriul cel bun și ia-ți culionul de catifea de mătase, ca să nu te arăți oamenilor că postești. Dar nu te întinde pe saltele moale și la căldurică de douăzeci de grade, fățarnicule!

Ghervasie se gîndi la plapuma-i groasă, care singură putea înlocui, în noapte de martie, o sobă încălzită. Bucurîndu-se că are prilejul să-și îndatoreze vecinul aruncă surcelele peste cerdac.

— Poftim ! Ca să n-ai pricină de cîrtire şi nici de minteală !

Şi cîntînd condacul canonului mare — *Suflete, suflete al meu !* — porni voios pe treptele ce duc la pîrlă.

Ghelasie privi lung în urma lui, apoi ridică din umeri şi-şi căută orătăniile. Le găsi în dosul casei, resemnate, dar fără gînd să intre la culcare. Mîngîie curcanul pe creastă, trase pe Costache de cioc, pe Makensen de guşă, pe Agatoclia de coadă, pe bibiloi de moţ, apoi se uită cu duşmănie după Ghervasie şi le făgădui ceva în gînd.

Porcii ţipaseră pînă-şi pierduseră glasul. Acum stau culcaţi pe cîte-o ureche, cu ochii închişi numai pe jumătate şi se vaietă în surdină, ca nişte robi ce nu se mai bucură de mila stăpînului.

Ghelasie îi mîngîie uşor pe rîturi, îi scărpină pe unde ajunse, grăi cuvinte de îmbărbătare pîndind cu gînd de înşelăciune mişcările lui Ghervasie.

Acesta, inspectînd închizătoarea peştelui, observase cu strîngere de inimă că deasupra apei plutesc icre de ştiucă. Şi călcîndu-şi hotărîrea luată de dimineaţă de-a evita să mai umble cu peşte în aceste trei zile rînduite pentru flămînzire, trase cuşca afară şi constată că plătica, din care spera să scoată o jumătate de kilogram de icre, nu vrea sau nu poate să mai aştepte Ca să nu piardă bunătate de icre, o scoase din închizătoare împreună cu ştiucile însărcinate, şi le urcă la bucătărie, spre nelegiuita operaţie.

Agonisi o strachină plină. Le curăţi de pieliţele albe, le dădu sare, şi cu multă greutate se stăpîni să nu vîre măcar degetul în gură.

Apoi despică peştele bine şi-l sără la rîndu-i, întru a sa nestricăciune.

În acest timp îi veni părintelui Ghervasie o idee îndrăzneaţă. Citise în *Pateric* despre un cuvios călugăr, care, vrînd să-şi încerce puterea de abstinenţă, răbdă de foame privind un şir de smochine atîrnate deasupra patului. Vîrî sfori de tei prin boturile peştelui şi-l atîrnă şi pe el în cerdacul din dos, căci înăuntru ar fi fost în primejdie să se strice. Aduse şi ultimul cîrnat din pod

şi-l puse lîngă varză. Mai adăugă un clondir de prăş-fină, apoi invită pe Ghelasie şi cei doi cotoi să privească aceste bunătăţi şi să le cînte din epistola cea către Corinteni a sfîntului Pavel...

— „Fraţiloooor, toate îmi sunt slobode dar nu toate îmi sunt de folooos...

Toate îmi sunt slobode, ci eu nu voi să fiu biru ihihit de cevaaa...

Bucatele pîntecelui şi pîntecele bucatelor; dar Dumnezeu şi pre acela şi pre acelea le va stricaaaa.

Că nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici brîfitorii nici curvarii, împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moş teniiii.

Drept aceea, fiţi îndelung răbdători, fraţii mei, pînă la venihihirea Doooomnului.

Luaţi pildă de patimirea rea şi de îndelungă răb-dare, pe proorocii care au grăit în numele Domnuluuui

Iată, fericim pe cei ce au răbdaaat. De răbdarea lui Iov aţi auzit, şi sfîrşitul Domnului l-aţi văzut. Că mult milostiv este Domnul şi înduraaat....“

Bietul Ghelasie îşi închipui la iuţeală icrele spu negînd de untdelemn şi de lămîie, ştiucile prefăcute în borş cu leuştean, în rasol cu usturoi, în saramură cu ardei, prăjite în tigaie, şi apăsă cu mîna pe stomac. Apoi îşi făcu o sfîntă cruce şi plecă strîngîndu-şi fălcile ca să nu cîrtească. Se duse drept la bucătărioara de vară, unde ţinea merinde pentru lighioane. Virî un fier între belciuge, şi dintr-o smucitură scoase lacătul. Apoi îşi îndestulă prietenii : porcii cu rămăşiţe de mîn care şi cu lături, pe care le strîngea într-o găleată anume, iar păsările—cu grăunţe de orz şi de păpuşoi.

Dar unde să fie Irodiada ?

Părintele Ghelasie o căută îngrijorat, bănuind că e supărată, ori că a leşinat de foame în vreun ungher şi nu poate să se mai ridice. Abia o găsi, pitită în glug de lemne vechi de lîngă gardul dinspre Vitalie. O pofti să iasă de acolo şi i se răspunse scurt, încet şi fricos. Virî mîna după ea, o mîngîie, îi făgădui mîncare, dar căţelu tremura vargă, cu botul pe labe şi refuză să-l asculte

Ce să aibă Irodiada? se întrebă cuviosul, mirat, fiindcă o știa blîndă, supusă și foarte simțitoare cînd i se arată prietenie. Se gîndi atunci s-o momească cu ceva mîncare dar n-avea de nici unele. Nici măcar o cojiță de pîine. S-ar fi urcat în pod să taie un căpătîi de cîrnat, dar îl simțea Ghervasie. Și cam înciudați, cum erau acum, cearta ar fi fost gata.

— Irodiada? Fetița taichii! Ce te doare, taică? Ești supărată că te silește nebunul ăla să flămînzești? Te doare ceva? Te-a lovit vreun diavol de frate, sau te-a pișcat dihorul? Ce ai, taică, de stai așa fricoasă și înghesuită?

Dar Irodiada se încăpățîna să rămîie în gluga de lemne. Ghelasie își vîrî din nou dreapta după ea și dădu de coji de ouă... De unde să fie? Le dibui și constată că sînt sparte de curînd. Cine să le fi adus aici? Și mai ales cine să le fi mîncat? Dihorul? Nu l-a mai văzut și nu l-a mai simțit de două luni. Irodiada? I se făcu ceață înaintea ochilor. O știa incapabilă să mănînce altceva decît ceea ce primea din mînă. Și totuși, ea a mîncat ouăle...

Opri un blestem ivit pe buze, pentru Ghervasie, și intră în cotețul păsărilor. Își pusese în gînd să nu umble după ouă în zilele hotărîte pentru nemîncare, dar acuma trebuia să-și dea seama de fapta Irodiadei.

Într-adevăr: nu găsi în cuiburi nici un ou. Nici măcar cuibarele.

Ce se întîmplase? Biata cățelușe întrecuse în răbdare pe toate celelalte vietăți de pe lîngă casa stăpînilor săi. Cînd a văzut însă că stăpînii pleacă la vecernie fără să-i arunce o firimitură, n-a avut încotro și a plecat drept la casa eclesiarhului. Era prietenă cu Achepsim, dulăul părintelui Arsenie, care o mai ajutase o dată, cînd îi lipseau stăpînii de acasă. Sosise însă prea tîrziu. Jupîn Achepsim glojdorise oasele crude de miel fript pe care i le dăduse cine îl are, de nu mai rămăsese din ele decît cioturi bune de aruncat la gunoi. N-avea deci nici o putere să-i potolească stomacul. S-a uitat lung și cu tîlc spre cămara îndestulată a celui ce-l ține la ușa casei, a strîmbat din cap a neputință și și-a cerut scuze.

Irodiada, cu toate că după ce luase cunoștință de prînzul lui Achepsim era și mai îmboldită de foame, n-a mai dat tîrcoale prin mînăstire, ci s-a întors cuminte acasă. Ca să uite necazul și-a căutat de lucru. O deprinsese Ghelasie să-i aducă ouăle pe care păsările nechibzuite le lasă pe unde le vine sorocul ; și a plecat în cercetare. N-a găsit însă decît un singur ou, la rădăcina socului dinspre părintele Serafim. L-a luat binișor în dinți și a pornit cu el spre casă. Pe drum însă, nervoasă cum era, l-a strîns prea tare între fălci și a simțit ud în gură. Speriată de ispravă, i-a dat drumul și l-a privit cu jale. Apoi... cu interes. Și-a adus aminte că părintele Ghelasie tot așa îl face înainte de a-l mînca ; îl sparge și-l pune în tigaie. Poate că uneori îl înghite și neprăjit...

Și-a apropiat nasul și a găsit că mirosul nu e prea atrăgător. In tigaie are alt parfum. Dar mai era loc de mofturi ? Ignorînd eventualitatea unei îmbolnăviri, și-a vîrît botul în gălbenuș. Pînă să-i simtă gustul înghițise tot. A ghicit însă, din ceea ce a mai găsit pe mustăți, că... nu e tocmai rău.

Ca să se convingă mai bine, a purces îndată către coteț. Și cum știa seama pe aici, nu i-a fost greu să descopere două cuibare clocite și trei ouă, proaspete. Nefiind sigură că face un lucru îngăduit și în folosul stăpînului, a socotiti că e mai înțelept să prînzească în altă parte și s-a ascuns în gluga de lemne. Abia după ce și-a îndestulat stomacul a fost în stare să judece mai pe îndelete și să-și dea seama că a făcut un lucru rău. Atunci a fost cuprinsă de remușcări și n-a îndrăznit să mai iasă din ascunzătoare...

— Trăsni-te-ar Dumnezeu, Ghervasie ! grăi Ghelasie cînd văzu dezastrul.

Căci lui nu-i era de cele cîteva ouă pierdute și nici de neascultarea cățelușei, cît se temea că o dată învățată să fure, cu greu o va mai dezbăra.

Șuieră a neavere și se porni spre ceartă cu tovarășul. Iar pornirea îi fu și mai aprigă cînd auzi pe vecinul Vitalie blestemînd pe „ăi care au păsări și nu le dau să mănînce". Desigur că săriseră careva gardul și făcuseră stricăciune.

Dar cînd deschise uşa şi intră în sală simţi un miros uşor de friptură, şi nările-i prinseră a se gîdila fără să mai aştepte dezlegare. Iar supărarea împotriva lui Ghervasie se prefăcu într-un mare semn de întrebare.

Îl găsi ocupat ca în zi de praznic şi-şi făcu trei cruci, cu plecăciuni pînă la pămînt.

— Ai căpiat, măi frate ? Din postire desăvîrşită ai trecut la robia pîntecului ?

Părintele Ghervasie întoarse plătica de pe plită, puse mălai în tingirea de mămăligă, mai vîrî un lemn în maşină şi apoi binevoi să răspundă.

— Dimpotrivă. Am să-l fac pe ticălosul de pîntec să treacă prin toate sudorile iadului. Văzînd smerenia mea precum că ispitirea cu peşte crud, cu icre nebătute şi cu cîrnat fără miros n-a avut putere întru a ne face să ne întoarcem de la înfrînare, — nici pe noi şi nici pe motani —, ce m-am gîndit ? Ia să încerc, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile tuturor sfinţilor, una şi mai şi. Dupre cum vezi frăţia-ta, fac saramură de plătică şi mămăliguţă caldă. Mîncarea noastră iubită. Să le aşezăm pe masă ca şi cînd ar urma să mîncăm, să punem şi cîte un păhărel de rachiu între ele, să parfumăm saramura cu ardei d-ăl bătăios, apoi să ne aşezăm cu nasul deasupra farfuriilor şi să cugetăm la nemurirea sufletului. Că aşa vom fi şi mai vrednici de mila lui Dumnezeu. Poţi foarte uşor să nu mănînci cînd n-ai de ce te lipi ; dar să te înfrînezi cu masa plină, asta e, mă rog, un lucru aproape peste firea omenească. Şi răsplata de la Cel-de-sus va fi împătrită şi înzecită. Nu m-am gîndit eu bine, frate Ghelasie ?

— Tu bine te-i fi gîndit, răspunse acesta sec, dar nu prea te ştiu în stare să te joci cu focul...

— Vei vedea. Cînd vrea omul, taie firul de păr în patru. Ş-apoi, „nu merge după poftele tale", zise Isus lui Sirah. E post, post să fie ! Trei zile nu moare nimeni nemîncat. Cu atît mai puţin un călugăr cuvios.

— Parcă o scurtaseşi la două...

— A fost o clipă de slăbiciune, pentru care rog pre Dumnezeu de iertare. Dar acum, iată sunt hotărît cu desăvîrşire să nu iau în gura mea decît tocmai miercuri seara, după apusul soarelui, un ceiuleţ — de

s-ar putea gol. Iar dacă flăminzirea va da trupul întru mare slăbire, voi adăuga, cu blagoslovenia sfinției-tale, o cojiță de piine uscată.

— Și... o să te ții și de tutun ? îl ispiti Ghelasie privindu-l batjocoritor.

Ghervasie tresări ca în fața unui răspuns greu, înghiți ceva și grăi cu aspru glas :

— Și ! Războiul Satanei va fi mai vîrtos aci, dar și biruința mă atrage.

Ghelasie ridică neîncrezător din umeri. Apoi încuie peste tot, astupă crăpăturile pe unde s-ar fi putut strecura afară miros de friptură și își scoase anteriul, ca să dea o mînă de ajutor. Era acuma curios să vadă în ce chip se va isprăvi aceasta spre cele pusnicești, ce-l cuprinsese de năprasnă pe Ghervasie.

Aduse din bucătăria cuviosiei sale o lămîie și o sticlă cu untdelemn grecesc și se apucă să frămînte icrele. Ghervasie se bucură că-l ascultă și înteți focul. Apoi întoarse plătica pentru ultima oară, își aminti că n-a pus sare în tingirea de mămăligă și pregăti un castron de pămînt cu apă caldă și cu ardei, întru întîmpinarea fripturii.

— S-o coci bine... că ai s-o înghiți cu lăcomie și să nu-ți facă rău, îl preveni Ghelasie în rîs.

— Asta are să se întîmple joi după sfînta liturghie. Dar nu saramură de plătică voi dori atunci, ci zeamă de fasole din mila părintelui Pimen...

Apoi luă peștele de pe plită, îl bătu pe coaste cu latul cuțitului, îl suflă de cenușă, după care îl rupse în două și-l pofti să ia loc în castron.

— Ia-n te uită, frățioare...

Ghelasie întrerupse o clipă frecatul icrelor și privi galeș, apoi dușmănos, aburul ce ieșea din carnea albă a peștelui. Ghervasie îi pricepu gîndul și vru să-i arunce o glumă, dar n-o găsi. Cu frică mare și cu cutremur îngădui nărilor să prindă puțin miros de saramură piperată, apoi înghiți noduri, poate chiar amigdalele, își șterse sudoarea de pe frunte și apucă făcălețul. Pînă să mestece el mămăliga, isprăvi și Ghelasie cu icrele. Le împănase cu ceapă tocată mărunt, le umflase cu un pahar de untdelemn de Hios și făcuse dintr-o strachină, două.

Rînduiră masa pe tăcute, cu şervete, cu furculiţe, cu sticla de rachiu între mămăligă şi între saramură, şi se aşezară cu frică şi evlavie. Apoi, cu ochii ţintă la bunătăţile destinate a le încerca puterea de răbdare, se căzniră cuvioşiile lor să îndrumeze gîndul către înălţimi. La judecata cea mare, la sînul lui Avraam, la focul Gheenei, la cetele sfinţilor şi la fericirea ce-i aşteaptă pe monahii vrednici, întru împărăţia cea veşnică.

Dar nu izbutiră. Golul din stomac nu lăsa mintea să se înalţe, iar mămăliga caldă şi cu friptura de plătică erau mult mai aproape decît cerul...

Oftară neputincioşi şi rămaseră pe pămînt. Făcură sforţări de laudă ca să privească în străchinile cu icre spumoase şi să vadă pe cuvioşii de demult rătăcind prin pustii şi prin peşteri sălbatice, lungiţi de soare şi strînşi de frig, înţepaţi de muşte şi muşcaţi de şerpi, nespălaţi şi cu părul crescut în voie, prigoniţi de fiare, de oameni şi de draci, ispitiţi de femei şi aruncaţi în lanţuri grele de hegemoni şi de antipaţi căzuţi în eresuri, dar nu izbutiră să vază decît... icre de ştiucă. Şi nu simţiră decît mate răzvrătite, apă multă în gură şi moleşeală în trup.

Îşi şterseră frunţile de năduşeală, îşi mîngîiară bărbile, gata să le smulgă, îşi strînseră fălcile între măsele, dar nu-şi pierdură cumpătul. Nici ei şi nici motanii. Aceştia încercară chiar să toarcă, cu ochii închişi şi cu coadele răsucite împrejur, ca şi cînd n-ar fi cunoscut nicicînd gustul peştelui şi al icrelor proaspete. Şi cu cît aburul din mămăligă şi din saramură se rărea, cu atît răbdarea mucenicească a celor patru se întărea.

Văzînd că minunea e încă mai mare decît şi-o închipuise, cuviosul Ghervasie răscoli jarul din maşină şi puse un sfert de cîrnat la fript.

— Te cam întreci cu gluma, îi observă Ghelasie cînd simţi că i se lungeşte omuşorul.

— Fără frică ! îl încurajă şi se încurajă Ghervasie. Am pornit război împotriva dracului lăcomiei, se cade să-l ducem cu toate armele. Şi pînă la capăt. Nu vezi tu că şi motanii s-au pătruns de scoposul nostru ? Ai

mai văzut tu pînă-n ceasul de față pisici privind nepăsătoare la strachina plină de pește ?

Ghelasie se miră și el de indiferența motanilor, își făcu cruce, dar tot nu-i ieși din minte că-și vor fi îndestulat stomacul cumva și pe undeva. Pilda Irodiadei îi sta mărturie.

După ce se rumeni cumsecade crîmpeiul de trandafir, Ghervasie scoase grătarul din mașină și-l dădu pe la nas, apoi îl trecu repede în fața lui Ghelasie. Acesta se înfioră și făcu o mișcare să-l înhațe. Dar Ghervasie îi aminti de răbdarea călugărilor de sub ascultarea sfîntului Macarie Alexandreanul, care primind un coș de struguri de la un om milostiv, i-au purtat de la un nas la altul, fără să se atingă vreunul de ei...

— Se poate, oftă lung Ghelasie, dar eu sînt mai slab. Dacă m-o împinge diavolul la păcat, ai să răspunzi pentru mine.

Ghervasie așeză grătarul în mijlocul mesei și simți cum i se năruie răbdarea.

— Măi Ghelasie, să fie adevărat că sfîntul Macarie a luat la goană cămila pe care i-o trimisese Satana încărcată cu mîncări boierești ?

Ghelasie îl mustră aspru din ochi, apoi îl înfruntă cu vorba :

— Mai bine ai face să mănînci decît să pui la îndoială răbdarea pustnicilor...

Ghervasie se închină nervos și vru să întindă mîna după furculiță. Dar se reculese repede și-și căută scăparea în cîntări orînduite pentru astfel de împrejurări.

— „Doamne al puterilor, fii cu noi, că pre altul afară de tine, ajutor întru necazuri nu avem. Doamne al puterilor, miluiește-ne pre noi !...“

Ghelasie, fără gust de cîntare sau de rugăciune, n-avu încotro și făcu pe defteriul, dar cu mai puțin curaj :

— „Doamne, de n-am avea pre sfinții tăi rugători și bunătatea ta milostivindu-se spre noi, cum am îndrăzni, Mîntuitorule, a te lăuda pe tine, cel preaslăvit neîncetat de către îngeri ? Știutorul inimilor, iartă sufletele noastre !...“

Continuă Ghervasie :

— „Ziua trecînd, mulțămesc ție, stăpîne. Seara, rogu-mă să-mi dăruiești noapte fără de păcat, Mîntuitorule, și să mă mîntuiești de greșalele zilei."

Urmează Ghelasie :

— „Toate puterile cerești ale sfinților îngeri și ale arhanghelilor, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi păcătoșii..."

Părintele Ghervasie se pomeni deodată cu jumătatea buzei de sus tremurînd și încetă cîntarea. Ghelasie observă și fu cuprins de milă.

— Măi Ghervasie, ție nu ți-e bine...

— Frați-meu... ce să fac... de mîncare aș mai răbda cum aș mai răbda, dar de tutun nu mai pot. Simt că înnebunesc. Și... știi că sfîntul Arsenie tot alunga somnul pînă își dădea seama că e aproape să-și piardă mințile... Atunci se culca și dormea... La fel am să fac și eu. Nu s-alege nimic de tot postul nostru dacă mîine dimineață mă veți lega cobză și mă veți duce la balamuc...

Și se ridică gîfîind să plece după tutun. Apoi se temu că Ghelasie, rămînînd singur, își va pierde răbdarea, și-l rugă să se ducă el.

— Alege din ăla mai uscatul... și să nu iei mai mult de-o țigară... zdravănă.

Cum se văzu de unul își aduse aminte de scrisoarea apostolului Pavel către Timotei : „... Cînd ți se slăbește stomacul, să iei puțină băutură", și puse clondirul la gură. Era dator să facă tot posibilul să înșele pîntecele ca să nu mai pretindă bucate. Dar nu bău mult. O gură cît o ceașcă bunicică.

Ghelasie îi aduse cutia plină cu tutun tocat și-l sfătui astfel :

— Măi Ghervasie, eu te cunosc bine și știu că fără iarba dracului tu nu ești în stare să te ții. Iar dacă bagi fumul în stomacul gol, are să-ți fie și mai rău... De ce nu vrei, omule, să mîncăm acu, pînă nu se răcește mămăliga ?... Că de ispită tot nu scăpăm. Și o să ne pară rău după mămăliguța asta moale și caldă...

— Doamne ferește ! protestă Ghervasie. Dar tu, nemaiavînd voință, poți să bei un păhăruț de rachiu întru îmbunarea pîntecelui. A dezlegat sfîntul apostol Pavel pentru Timotei. Mie însă nu-mi trebuie...

Ghelasie oftă de focul **mămăligii** și sorbi din **pahar**. Iar Ghervasie oftă pentru slăbiciunea fratelui și aprinse țigara.

— Măi Ghervasie... Cu un păhăruț, mai rău făcui stomacului...

Și-l mai umplu o dată. Ghervasie își clefăi fălcile și înghiți și el unul. Cu regret... Și oftă...

— Ce n-am vrea să facem noi, măi frate Ghervasie ! Dar uite că sîntem fire omenească, nu sîntem fire îngerească. Însuși Mîntuitorul Christos, nemaifiind la fire Dumnezeu, s-a simțit slăbit de scurgerea sîngelui și a cerut apă ca să bea...

— ...Și i s-a dat oțet ! scrîșni Ghelasie umplînd din nou paharele.

— Amestecat cu fiere ! îl complectă Ghervasie aruncînd mucul de țigară.

Apoi apucă păhărelul cu prăștină și, tot mai pornit spre evlavie și spre smerenie, făcu o plecăciune prietenului, grăind din gură și din inimă :

— Blagoslovește, frate și împreună-slujitorule, și-mi iartă mie păcătosului cîte am greșit cu cuvîntul, au cu lucrul, au cu gîndul și cu toate simțirile mele...

— Dumnezeu să te blagoslovească, frate și împreună-slujitorule, — îi răspunse Ghelasie cu aceeași dulceață in glas.

Apoi goli al treilea păhăruț.

Ghervasie privi către bucate, cu mare dispreț, așa ca spre un lucru care nu te poate nici mîntui dar nici băga chiar în fundul iadului...

Și începu iarăși să cînte.

— „Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă ! Vino, ticăloase, suflete, împreună cu trupul tău, de te mărturisește ziditorului tuturor. Ci te părăsește acum de dobitocia cea mai dinainte și adă lui Dumnezeu lacrămi de pocăință...“

Urmează Ghelasie :

— „Miluiește-mă Dumnezeule, miluiește-mă ! Ilihihie cel ce s-au purtat în care, suindu-ne cu căruța bunătăților, s-au înălțat spre cer oarecînd. Deci la suirea aceasta cugetă, o, suflete al meu !...“

Ghervasie trase cărpătorul cu mămăligă și rupse o bucățică pe care o frămîntă cîntînd :

— „Duhul umilinței luînd, să vărsăm lacrămi pentru răscumpărarea sufletelor, lăudînd pre Christos în veci..."

Ghelasie își apropie o strachină cu icre, și începu să le înțepe cu furculița, cîntînd :

— „Cărnurile cele de porc și căldările și bucatele cele eghiptenești, mai vîrtos decît cele cerești, ai voit, suflete al meu, ca și demult nerecunoscătorul norod, în pustie.. "

Apoi așteptară în tăcere să înceapă celălalt... cu mîncarea. Dar voința se vede că încă nu li se slăbise. Crezînd că această minune se datorește rachiului, mai cinstiră cîte-un păhărel și mai adăugară și pilde din scripturi.

Zise Ghervasie :

— Postul a făcut pre Ilie văzător vedeniei, în peștera cea din Horib, unde a zărit pre Domnul... și a încuiat ani și trei și luni șase...

Grăi Ghelasie :

— Prin post a căpătat Elisei găzduire la Samariteanca...

— Trei săptămîni a flămînzit Daniil în groapa leilor și a înmuiat și pre hiare să postească...

— „Dracu nu iese decît numai prin rugăciune și prin post", zice Marcu evanghelistul.

— Pre Lazăr l-a dus postul drept în sînul lui Avraam...

— Pre apostolul neamurilor l-a suit pînă la al treilea cer...

— De vrei să fii tare la minte, împilează-ți trupul...

— „Au nu vezi că și soarele mai vesel e după noapte ? și privigherea mai dulce după somn ? Și sănătatea mai dorită după boală ? Deci și masa mai cu haz este după post..."

— Cine a grăit cuvintele astea, frate Ghelasie ?

— Sfîntul Vasile.

— Drept a vorbit. Băgași tu de seamă că niciodată n-am găsit noi atîta dulceață în zeama asta de borhot, ce-i zice prăștină ?... și tot așa de mare dulceață am găsi și în icre și în saramură și în fripturica de cîrnat...

încît chiar de-ar fi să ne biruiască Satana şi să încetăm postul, am dobîndi iertare de la Dumnezeu numai pentru pofta cu care i-am mînca bunătăţile pe care ni le-a dăruit nouă...

— Şi pentru slăbiciunea firii noastre...

— Nu sîntem îngeri, frate Ghelasie...

— Nici draci...

— Maria Egipteanca a mîncat trei pîini şi jumătate în şaptesprezece ani... Va să zică tot a mîncat ceva...

— Sfîntul Ilarion, cît a era de sfînt şi tot mînca şi el cincisprezece smochine pe zi...

— De ce n-am cu smochine, mă Ghelasie, că nu m-aş mai prăpădi după fasole şi după peşte...

— Nicicînd n-a oprit sfîntul Vasile pe călugări de la mîncare... Atît numai a pomenit : că să mănînce fără să cîrtească...

— Iar sfîntul apostol Pavel zice că sfinţenia noastră stă în a ne depărta de muieri... De mîncare nici n-a pomenit...

— Tare o fi ea, pravila călugărului...

— Dar pravila stomacului e şi mai grozavă...

Ghervasie privi la Ghelasie şi băgă de seamă că a început să-i cam albească ochii. Apoi se întoarse către motani şi văzu că sînt pe cale să-şi bată joc de toate opreliştile.

Ghelasie se uită la Ghervasie şi constată cu spaimă că-i tot bîţîie capul, nu numai colţul buzelor, şi că barba şi mustăţile s-au răzvrătit de la sine... Zise :

— Măi frate Ghervasie, tu crezi c-a stat cuviosul Andronic douăzeci de ani în aceeaşi peşteră cu o femeie, fără să cadă în păcat ?...

— Dar tu, măi Ghelasie, crezi că sfîntul Ilarion cel Mare a fost în stare să locuiască şapte ani în casa unei văduve şi să scape neprihănit ?...

Se priviră înspăimîntaţi de îndoiala ce foamea le strecurase în suflete şi-şi dădură răspuns prin fapte. Ghervasie înfipse furculiţa în coastele plăticii, iar Ghelasie în coadă...

Mai băură şi prăştină, mîncară şi cîrnaţii, iar la urmă de tot înghiţiră şi icrele. Se temeau la început ei n-or binevoi să se lase mîncate cu mămăligă dar

se înşelaseră. După atîta post şi după atîtea cîntări sfinte şi cotrobăiri prin scripturi, precum şi după o jumătăţică de prăştină oţerită, era foarte firesc să nu mai facă nazuri nici stomacul, nici bucatele...

— Măi Ghervasie, dacă ascultam noi sfatul cuviosului Pimen, care ne învăţa că nu se cade a urgisi prea mult stomacul, n-am fi mîncat peşte şi cîrnaţi în cea dintîi zi a sfîntului şi marelui post, oftă Ghelasie turburat.

Ghervasie strînse sticla de mijloc în semn ca ar mai bea dar nu mai are ce, şi zise :

— Mare şi înţelept a fost cuviosul Pimen ! Nu e fiară mai rea pe lume ca omul nemîncat. Doar o zi flămînzirăm, şi era cît p-aci să ne schimbăm firea noastră de oameni ai păcii în fire de oameni ai vrajbei. Începusem să cîrtim şi să hulim...

— Iar de răbdam pînă mîine seară, mare minune ar fi fost dacă nu cădeam în eres, aşa după cum căţeaua şi bibilicile au căzut în păcatul furtişagului şi al înşelăciunii.

— Grozav lucru e şi stomacul, mă Ghelasie ! Cînd e gol nu-ţi dă pace nici să dormi, nici să te rogi, nici să cugeţi cu cap de călugăr şi nici să cînţi cum se cuvine...

— Mai ales cînd vede bine că ai şi nu vrei să-i dai...

— Să mă ierte Dumnezeu, dar eu bănuiesc că nici sfîntul Antonie n-ar fi mîncat muguri, cu plătica şi cu cîrnaţii pe masă... Sfinţii ăştia mari, mă Ghelasie, or fi postit ei, nu zic ba, dar s-au deprins cu foamea ca ogarul turcului, cu perele pădureţe. Dacă ar fi avut el, adică ogarul turcului alte bunătăţi, fii sigur că nu şi-ar fi mai strepezit măselele cu poame sălbatice... Nici pentru toate vieţile viitoare... E ?

— E.

— Şi dacă ar fi avut marele cuvios Onufrie o strachină cu icre de ştiucă lîngă el, n-ar fi mai aşteptat pînă să se coacă smochinele... Este ?

— Este.

— Unde mai pui că noi cei de p-aici, sîntem supuşi la ascultări, nu trăim de capul nostru prin pustii şi prin crăpăturile munţilor ? ! Poţi tu, preot fiind, să slu-

jești în biserică o săptămină, ori măcar două zile, nemîncat ?

— Nu poți.

— Dacă de pildă, părintele Isachie clopotarul, s-ar hrăni cu rădăcini de iarbă, ar mai fi în stare să urce pînă în vîrful clopotniței ?

— Și să tragă patru clopote deodată ?

— Cîntăreț de strană fiind, poți tu să sui pînă la ga de sus cu burta goală ? Că doar n-o să lauzi pe Dumnezeu mormăind prin preajma lui pa de jos ! Și nici psaltichia nu te lasă. Un oligon sau două chentime le ridici și cu burta pustie, dar cînd întîlnești un ipsili călare pe-o chentimă și un petasti, ce te faci, băiete ? Dai chix ? Dai. Ai supărat pe Dumnezeu ? L-ai supărat. Ai scîrbit și urechile celor ce te ascultă cu dragoste și cu evlavie ? Le-ai scîrbit. Este ?

— Este.

— Este, Matei ?

Matei se linse pe bot.

— Este, Năstase ?

Cotoiul, fiind încă ocupat cu o parte din capul plăticei, aprobă din coadă. Părintele Ghervasie îl luă în brațe, îl mîngîie pe spinare și-l sărută după ceafă. Apoi, ca să dea o întărire spuselor cuviosiei-sale, se ridică gemînd de pe scaun, se propti cu mîinile în colțurile mesei si ridică zece tonuri dintr-o dată, speriind pe Ghelasie și pe motani.

Așa e că am dreptate ? Mă rog, poți tu, flămînd fiind, să cînți slavoslovia lui Ghelasie Basarabeanul, ori *Îngerul a strigat* , ori axionul de la Întîmpinarea Domnului ? Nu poți.

Văzîndu-l pornit către cîntări cu suișuri mari și socotind că nu se cade să zbieri după ce ai făcut mătănii și ai ascultat canonul cel mare, părintele Ghelasie aduse repede *Idiomelarul* din casă și-l deschise la loc potrivit. Și cîntară amîndoi, cap la cap, cu frică și cu evlavie, bătînd tactul ca doi începători în ale psaltichiei :

„Adam din rai s-au gonit, cu mîncarea împărtășindu-se ca un neascultător. Moise văzător de Dumnezeu s au făcut, cu postul curățindu-și ochii sufletului. Pentru aceasta, cei ce voim să fim locuitorii raiului, să ne le-

pădăm de hrana cea nefolositoare și, dorind să vedem pre Dumnezeu, să postim ca Moise patruzeci de zile, ca să gonim zburdările cele trupești..."

Apoi, pătrunși de evlavie și de duhul umilinței, se ridicară, făcură cîte douăsprezece cruci și se rugară fiecare pentru sine :

„Doamne și stăpînul vieții mele ! Duhul lăcomiei, al grijii de multe, al iubirii de stăpînire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie... Iar duhul curăției, al gîndului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, robului tău.

Așa Doamne împărate, ajută-mi ca să-mi văz greșalele și să nu osîndesc pe fratele meu, că binecuvîntat ești în vecii vecilor. Amin !"

IX

JUDECATĂ ȘI PEDEAPSĂ

În ziua următoare, cuvioșii ieromonahi Ghervasie și Ghelasie au fost poftiți să răspundă în fața preacinstitului consiliu duhovnicesc pentru grea abatere de la cele călugărești. Pîrîș fiind ierodiaconul Ilarie, care văzuse pe cuviosul Gherasie urcînd cu peștele către casă și mai apoi prinsese în nările-i de copoi miros neîngăduit în zi de post. Iar judecători — preacuvioșiile-lor : arhimandritul Porfirie, protosinghelii Arsenie și Daniil, ieromonahul Vitalie și cuviosul schimnic Antonie.

Cazul fiind foarte grav, aproape unic în trecutul mînăstirii, și de natură să smintească pe cei slabi dacă ar trece nepedepsit, părintele stareț își întrerupse pentru un ceas tradiționala și copioasa-i retragere și prezidă însuși smeritul for de judecată.

Vinovații își mărturisiră păcatul, făgăduiră în frica lui Dumnezeu să nu mai greșească și-și cerură iertare. Consiliul însă se arătă neîmblînzit. E drept că bătrînul Porfirie nici n-a deschis gura, dar eclesiarhul Arsenie care tot își mai scotea — c-un băț de chibrit — rămășițele de miel printre dinți, nu vru să ia în considerație nici firea omenească a celor doi vinovați, nici faptul că apăreau pentru prima oară în fața judecătorilor.

La fel de aspri fură și ceilalți, mai ales că isprăvile cotoilor și ale bibilicilor le reveneau proaspăt în minte.

În baza canoanelor și a regulamentului pentru disciplina monahală, Ghervasie și Ghelasie fură osîndiți

să nu se împărtășească cu Sfintele Taine — și deci să nu slujească sfînta liturghie timp de patruzeci de zile. Adică pînă în joia cea mare a Patimilor Domnului. Iar în zilele de post, cu dezlegare la vin și la untdelemn, cuviosiile lor să mănînce numai pîine cu apă.

Vinovații primiră canonul cu smerenie și cu supunere. Iar cînd se întoarseră la chilie, aprinseră foc în mașina de gătit și rînduiră cele de trebuință, ca să prefacă o știucă în ciorbă și un crîmpei de cîrnat în friptură...

Iunie 1933

CUPRINS

Alegere de stareță 5

Ucenicii sfîntului Antonie 151

Redactor : TEODORA POPA
Tehnoredactor : IONEL GHEORGHIU

Apărut 1970. Format 540×840/16. Coli ed. 13,37. Coli tipar 17. Nr. 7016/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 859—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 296 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România